

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLGİLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

**KONYA VALİLERİNİN BAZI GELİR VE GİDERLERİ
(1700-1725)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. İzzet SAK

Hazırlayan

Ö. Şafak KAYA

KONYA – 2007

ÖNSÖZ

Çalışmamızın konusu Karaman Eyaleti valilerinin Konya’da görevde buldukları sırada bazı gelir ve giderleridir. Bu bağlamda konumuzu teşkil eden belgeler 1700-1725 yıllarını kapsayan Konya Şer’iye Sicilleridir. Bunlardan KŞS 39 / 1701 yılı, KŞS / 40, 1702- 1703, KŞS / 41, 1703-1704; KŞS / 42, 1706-1707; KŞS / 43, 1707; KŞS / 44, 1713-1714; KŞS / 45, 1714-1715; KŞS / 47, 1716-1717; KŞS / 48, 1717; KŞS / 49, 1723-1725 ve KŞS / 50, 1726-1727 yıllarını kapsamaktadır. Bu çalışmada yukarıda belirtilen defterlerin tümü incelenmemiş, sadece sicillerde Konya’ya atanan valilerin gelir ve giderlerini gösteren kayıtların yer aldığı bölümleri ile anılan konuyla ilgili olarak merkezden gönderilen fermanlar, beratlar ve valilerin buyrukları ele alınarak genel bir değerlendirme yoluna gidilmiştir. Her ne kadar tezimizin başlığı 1700-1725 yılları arasında Konya Valilerinin bazı gelir ve giderleri olsa da, biz çalışmamızda o dönemde Konya’ya atanan valilerin tüm gelir ve giderlerinden ziyade Konya Şer’iye Sicillerinde yer alan gelir ve giderleri dikkate alarak değerlendirmede bulunduk.

Giriş kısmıyla birlikte dört bölümden oluşan çalışmamızın Giriş Bölümü’nde konumuzun temel ve birinci el kaynağı olan şer’iye sicillerinin tanıtımı ve Osmanlı-Türk Tarihi açısından önemi üzerinde durulmuş, ayrıca bu kısımda yukarıda numaraları verilen Konya şer’iye sicillerinin içeriğinden bahsedilmiştir. Yine çalışma konumuzun kapsadığı XVIII. yüzyılda Osmanlı’nın içinde bulunduğu siyasî, sosyal ve ekonomik durumu üzerinde durulmuştur.

Çalışmamızın Birinci Bölümü’nde Karaman Eyaleti’nin idarî taksimatı, yönetimi ve yargı birimi hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci Bölüm’de ise defterlerden tespit ettiğimiz bilgiler ışığında Konya’ya atanan valiler ile bunların gelir ve gider kalemleri tek tek ortaya konulmuştur.

Üçüncü Bölüm’de de valilerin gelir giderleri ile birlikte bunun Konya halkına yansımaları, Konya şehrinin XVIII. yüzyıldaki sosyal ve ekonomik durumu göz önüne alınarak genel bir değerlendirme yoluna gidilmiştir.

Tez konusunun tespitinde ve çalışmamı yönlendirerek gerekli değerlendirme ve yardımlarını esirgemeyen danışma hocam Yard. Doç. Dr. İzzet SAK’a ve bu güne kadar bana hep destek olan, en değerli varlığım olan aileme müteşekkirim.

Ö. Şafak KAYA

İzmit -2007

KONYA VALİLERİNİN BAZI GELİR VE GİDERLERİ
(1700-1725)

ÖZGÜR ŞAFAK KAYA
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALIYENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

ÖZET

Osmanlı Devleti”nde temel idari birim sancaktır ve bunların bir araya getirilmesinden Beylerbeyilik veya eyalet adı verilen daha büyük idari birimler oluşturulmuştur. Beylerbeyi, kendisine tabi tüm sancakların askeri kumandanı ve sancakbeylerinin de amiridir. Başlangıçta beylerbeyinin görev alanına Beylerbeyilik denilirken, zamanla vilâyet ve XVI. Yüzyıldan sonrada eyalet ve yöneticisine de vali denilmiştir. Eyaletlerde padişahın otoritesini temsil eden en yüksek dereceli yönetici olan beylerbeyi “ mîr-i mirân, emirü”l-ümerâ, mutasarrıf ve vali “ adlarıyla kaynaklarda geçmektedir. Bunlar Paşa unvanıyla anılmakta ve emrinde bulunan sancaklardan birinin sancak merkezi olan şehirde oturmakta ve burada ayrıca bir sancakbeyi bulunmamaktadır. 1700–1725 yılları arasında Konya Karaman eyaletine atanan valilerin ikâmet ettiği Paşa Sancağı statüsündedir. Valiler burada ailesi ve kapı halkıyla birlikte kendilerine tahsis edilen bir sarayda oturmaktadır. Konya Şer”iye Sicillerine göre Karaman Eyaleti valileri ortalama altı ay burada görev yapmışlar, imdâd-ı hazeriye ve seferiye, avârız, nüzûl ve sürsat vb. adı altında halktan topladıkları vergilerle kendi ihtiyaçlarını ve kapı halkının masraflarını karşılamışlardır. Halktan toplanan bu vergiler onların önemli gelir kaynaklarıdır.

**SOME INCOMES AND EXPENSES OF KONYA GOVERNORS
(1700-1725)**

**ÖZGÜR ŞAFAK KAYA
SELÇUK UNIVERSITY, INSTITUTE FOR SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF HISTORY, DISCIPLINE OF MODERN HISTORY**

ABSTRACT

Basic administrative unit in Ottoman Empire is “Sanjak” and larger administrative units, called as Governorship (Beylerbeyilik) and State, emerged by combining them. Governor (Beylerbeyi) is military commandant and the chief of flag officer that’s subjected to itself . While governor’s place of duty was called as Governorship at the beginning, it was called as province in the course of time and then as State after XVI century, and its administrator was named as Governor. Highest level governor that was representing the authority of Sultan in States is mentioned as “mîr-i mirân, emiru”l-umerâ, mutasarrıf ve governor” in the sources. They were mentioned with the title of Pasha and were residing at any city that is the centre of one of the sanjaks under the command of them, and there were also a flag officer there. It was in the position of Pasha Sanjak where governors appointed to Konya Karaman States were residing between 1700 and 1725. Governors were residing at a palace assigned for their families and servants (kapı halkı). According to the Şer’iye Records of Konya, governors of Karaman State served there for six months and covered their own needs and public needs with taxes they collected from people that were called as imdâd-ı hazeriye and seferiye, avârız, nüzûl and sursat etc. Those taxes collected from people were important source of income for them.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ.....	1
I- KONU VE KAYNAKLAR.....	1
II- ŞER'İYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ.....	2
A- İdari Teşkilat Açısından Önemi.....	2
B- Sosyal Yapı Açısından Önemi.....	2
C- İktisat Tarihi Açısından Önemi.....	3
D- Askerî Tarih Açısından Önemi.....	3
III- XVIII. YÜZYILIN İLK YARISINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN SİYASİ-SOSYAL VE EKONOMİK DURUMU.....	4
A-Siyasi ve Sosyal Durum.....	4
B- Ekonomik Durum.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAMAN EYALETİ'NDE İDARÎ TAKSİMAT VE YÖNETİM

I- KARAMAN EYALETİ'NİN İDARÎ TAKSİMATI.....	12
A- TARİHÇE.....	12
B- İDARÎ TAKSİMAT.....	13
II- KARAMAN EYALETİ'NDE YÖNETİM VE YARGI.....	14
A- YÖNETİM.....	14
1- BEYLERBEYİ.....	14
a- Atanması ve Görev Süresi.....	15
b- Görev ve Yetkileri.....	17
c- Kapı Halkı.....	20
2- MÜTESELLİM.....	22
a- Atanması ve Görev Süresi.....	22

b- Görevleri	23
B- YARGI	24
1- KADI – NÂİB	24
a- Atanması ve Şehir Yönetimindeki Yeri	24
b- Görevleri	26

İKİNCİ BÖLÜM

KARAMAN EYALETİ VALİLERİNİN GELİR VE GİDERLERİ

I- ALİ PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1113 / 1701)	33
I- ALİ PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ(1114 / 1703)	33
II- ÖMER PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1114-1115 / 1703)	34
III- ALİ PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1116 / 1704)	34
IV- HASAN PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1118-1119 / 1707).....	47
V-EL-HÂC HASAN PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ(1119 / 1707).....	47
VI- ALİ PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1119 / 1707).....	48
VII- OSMAN PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1124 / 1712).....	48
VIII- HASAN PAŞA ‘NIN GELİR VE GİDERLERİ (1126 / 1714)	48
IX- SÜLEYMAN PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1127 / 1715)	55
X- ALİ PAŞA GELİR VE GİDERLERİ (1127 / 1714).....	58
XI- SEYİD AHMED PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1128- / 1716).....	65
XII- ŞEHSUVARZADE MEHMED PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1128-1129/1716-1717)	73
XIII- AHMED PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1130 / 1718)	78
XIV- OSMAN PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1130-1131 / 1718-1719).....	84
XV- MEHMED PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1135-1136 / 1723-1724).....	94
XVI- EL-HAC İBRAHİM PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1138-1139/1726-1727)	107

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KARAMAN EYALETİ VALİLERİNİN GELİR VE GİDERLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

I- KARAMAN EYALETİ VALİLERİ HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME	125
II- KONYA HALKI AÇISINDAN GENEL DEĞERLENDİRME.....	127
A- Sosyal Durum	127
B- Ekonomik Durum	128
SONUÇ.....	132
BİBLİYOGRAFYA.....	134
EKLER.....	139

KISALTMALAR

- AÜDTCFD : Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
- bkz : Bakınız
- Çev. : Çeviren
- Edt. : Editör
- İ.A. : İslam Ansiklopedisi
- İ.Ü.E.F.D. : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi
- İÜSBFD : İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi
- M.E.B. : Milli Eğitim Bakanlığı
- T.D.V. : Türkiye Diyanet Vakfı
- T.T.K. : Türk Tarih Kurumu
- T.V.Y. : Tarih Vakfı Yurt Yayınları
- Yay. Haz. : Yayını Hazırlayan
- Yay. : Yayınları
- SÜSBE : Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

GİRİŞ

I- KONU VE KAYNAKLAR

Araştırmamızın konusunu teşkil eden kaynak; birinci elden vesikalar olması itibariyle Türk tarihi açısından önemli bir şahit olan şer'îye sicil kayıtlarıdır.

Osmanlı Devletinin Türk tarihi ve kültürü açısından arz ettiği önem açıktır. Altı yüzyıllık tarihi geçmişe sahip bir cihan devletinin iktisadi ve sosyal düzeni günümüz insanının merakını celp edecek sırlarlar doludur. Bu merak uyandıracak dönemi en iyi açıklayabilecek kaynaklar da yine kendi dönemine ait arşiv belgelerinde saklıdır. Muhtelif koleksiyonlar halinde tasnif olunan vesikalar ve defterler içinde iktisadi ve sosyal hayatı en güzel şekilde resmeden belgeler şer'îye sicilleridir. Osmanlı Devleti'ne ait şer'îye sicilleri XV. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak XX. yüzyılın ilk çeyreğine kadar tutulmuşlardır¹. Bu önemli belgeler tetkik edilmedikçe XV. ile XX. yüzyıl arasındaki Türk kültür ve tarihine ait verilecek bilgiler ve hükümler eksik kalacaktır.

Osmanlı Tarihinin ana kaynakları arasında şer'îye sicillerinin birinci derecede önemli olduğu şüphesizdir. Devletin geneli için olduğu kadar yerel yönetim ve tarihi içinde büyük bir önem arz etmekte olan bu defterler; devletin sosyal, hukukî, askerî, siyasî, iktisadî yapıları, bölge halklarının yaşam tarzları, aile bağları, iş alanları, üretim, bölgelerde yetiştirilen tarım ürünleri, tımar ve vakıf müessesesi, ticaret ve terekeler gibi her türlü bilgileri ihtiva etmektedir. Hatta bu defterler tetkik edilirken şiddetli soğukların dahi kaydedildiği görülmektedir. Diğer taraftan Anadolu'da meydana gelen isyanlarda teferruatı ile yer almaktadır. Bunların yanında devletin idarî teşkilatlarının yapıları ve işleyişleri hakkında önemli kayıtlarda mevcuttur².

İşte insanlarla ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, görevleri gereği tutukları çeşitli kayıtları ihtiva eden defterlere *şer'îyye sicilleri*, *kadı defterleri*, *mahkeme defterleri*, *zâbt-ı vekâyi sicilleri veya sicillat defteri*³ denmektedir. İslam Tarihinde sınırların genişlemesine paralel olarak "*taklid-i kaza*" yani kadılık vazifesinin halife adına başkası tarafından yürütülmesi usulü kabul edildikten sonra, kadıların çalışma sahaları genişlemiş olduğundan bunların tutacakları defterlerinde önemi artmıştır. Osmanlı Devleti de kuruluşundan itibaren aynı usulü kabul etmiş olduğundan dolayı Osman Gazi

¹ Ahmet Akgündüz, *Şer'îyye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*, (Kısaltma: Şer'îyye Sicilleri), C.I, TDAV Yayınları: 63, İstanbul 1988, s.11.

² Yusuf Halaçoğlu, "Şer'îyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", *Tarih Dergisi*, S.30, İstanbul 1976, s.99-108; Mücteba İlgürel, "Şer'îyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", *Tarih Dergisi*, S.28-29, İstanbul 1975, s.123-166.

³ Abdülaziz Bayındır, "Osmanlı'da Yargının İşleyişi", *Osmanlı*, C.VI, Ankara 1999, s.432; Akgündüz, s.17.

devrinden itibaren tüm teb'anın haklarını korumak için şer'îye mahkemesinin kurulmasına önem verilmiş, ele geçen her memlekete adil kadılar tayin edilerek bunların serbestçe vazife görmeleri temin edilmiştir⁴. İslam hukukunu hukuk sistemi olarak kabul eden Osmanlı Devleti'nin en önemli yargı organı olan şer'î mahkemeler, devletin yıkılmasıyla beraber tarihe karışmakla birlikte devletin muhtelif devirlerdeki hukuki, iktisadi, dini, askeri ve idari müesseseleri hakkında ihtiva ettiği çok değerli tarihi belgeler itibari ile bugün birçok araştırmaya ışık tutmaktadır,

II- ŞER'İYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ

A- İdari Teşkilat Açısından Önemi

Şer'îye sicilleri idare teşkilatımızı ve sosyal hayatımızı tüm yönleriyle ortaya koymaktadır. Özellikle kaza, sancak ve eyalet taksimatı, beylerbeyilik, sancakbeyliği, kadılık, naiplik, muhızrlık, mübaşirlik, çavuşluk, subaşılık, voyvodalık gibi adli müesseselerin idari yapısını ve ifa ettikleri görevleri şer'îye sicillerindeki kayıtlardan çıkarmak mümkündür. Yine eski yerleşim yerlerinin tespiti, köy, mahalle, semt, aşiret ve cemaat isimlerinin bu belgelerdeki kayıtları oldukça önemlidir. Büyükten küçüğe tüm idari birimler ile bu bölgelere devlet tarafından kimlerin nasıl görevlendirildiği ve bu birimlerin işleyişi hakkında siciller önemli bilgiler verir⁵.

B- Sosyal Yapı Açısından Önemi

Siciller dil, din ve renk ayrımı gözetilmeksizin bütün insanlarla ilgili olayları ve bu olayları içeren mahkeme kayıtlarını ve idari düzenlemeleri ihtiva eder. Osmanlı devleti geniş sınırları içerisinde birçok etnik yapıyı barındırmıştır. İşte bu sicillerde müslim ve gayr-i müslim ilişkileri hakkında oldukça önemli bilgiler de yer almaktadır.

Bununla beraber nikah, miras taksimi, yetimlerin ve sahipsiz kalan malların korunması, vasi tayini ve azli, vasiyetlerin ve tüzel kişilik olan vakıfların hükümlerine riayet edilip edilmediğinin kontrolü, cürüm ve cinayet vs. bütün davalar kadı tarafından görülürdü⁶. Ayrıca her şer'îye sicili ait olduğu bölgenin aile yapısı, çocuk sayıları, mesken tipleri ile

⁴ Cahit Baltacı, "Şer'îye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, İstanbul 1985, s.127-130.

⁵ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, s.16.

⁶ Akgündüz, *Şer'îye Sicilleri*, s.16.

işlenen suçlar ve verilen cezalar ile uygulama şekilleri hakkında önemli ve birinci elden kaynak özelliği taşır.

C- İktisat Tarihi Açısından Önemi

Her şer'îye sicili ait olduğu yerin iktisadi hayatına dair birinci elden tarihi kaynak niteliğindedir. XV. ve XX. yüzyıllar arasında Türk halkının ve özellikle Anadolu halkının hayat ve geçim tarzını, ithalat ve ihracat durumunu, Anadolu insanın yetiştirdiği tarım ürünü ve beslediği hayvanları, vergi durumlarını enflasyon ve devalüasyon durumlarını yani iktisada ait bütün mevzularını sicillerden öğrenmek mümkündür. Ayrıca Anadolu'da mevcut olan sanat ve meslek çeşitleri, devletin memurlarına ödediği tahsilatlar, hukuk ve ceza davalarında kesilen tazminat miktarı ve cinsi, para arzı ve çeşitleri, paranın tarihi seyri ancak şer'îye sicillerindeki kayıtlardan tam olarak öğrenilmektedir⁷. Yine sicillerden herhangi bir vatandaşın terekesini incelediğimizde o dönemde sahip olduğu refah düzeyini veya maruz kaldığı sıkıntıları da görmek mümkündür⁸.

D- Askerî Tarih Açısından Önemi

Osmanlı askeri tarihi açısından da şer'îye sicillerinin büyük değeri olduğu şüphesizdir. Seferberlik kararı ve savaş hazırlıkları, asker toplanması, askerin adedi, nereye nasıl gidecekleri, iaşeleri, sakatlık, ölüm, görevden ihraç, izin, emeklilik, destek hizmetleri, ikmal, taktik planlama, bedel gibi konularda askeri tarihimiz için sosyal, ekonomik, eğitim ve disiplin konularına ışık tutmaktadır⁹.

Sefer sırasında ordunun geçeceği yolların bakım, onarım ve temizliklerinin yapılması konusu, yine savaş sırasında savaş için toplanan paradan orduya gerekli olan erzak ve mühimmatın nakli, dağıtımı, bu işler yapılırken geçilecek menzillerin onarımı ve gereksinim duyulan araç-gerecin bulundurulması gibi askerî tarih bakımından son derece önemli belgeleri bu sicillerde bulabilmekteyiz¹⁰. Ayrıca bu belgelerde doğal afet, kıtlık, salgın hastalık sonucu

⁷ Akgündüz, *Şer'îyye Sicilleri*, s.15.

⁸ Akgündüz, *Şer'îyye Sicilleri*, s.16.

⁹ Mehmet Kayıran , “Şer'îyye Sicillerinin Askerî Tarih Bakımından Önemi ”, *Birinci Askerî Tarih Semineri Bildirileri I.* , Gnkur. Basımevi, Ankara 1983, s.132.

¹⁰ Kayıran, “Şer'îyye Sicillerinin Askerî Tarih Bakımından Önemi ”, s.133-134.

oluşan muhaceretler, alınacak tedbirler, şehir ve kaza merkezini tehdit eden eşkıyanın def'i melesi¹¹ gibi konularda yer almaktadır.

Bu çalışmada XVIII. yüzyıl dönemlerine ait 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49 ve 50 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicilleri tahlil edilecektir. 1116-1139 / 1703-1727 yıllarını kapsayan sicillerdeki tüm belgeler ele alınmamış, sadece çalışmamızın esas konusunu teşkil eden ve yukarıda numaraları belirtilen defterlerin başlangıç kısımlarında yer alan Karaman Eyaleti valilerinin gelir ve giderlerini gösteren bölümler dikkate alınmıştır.

Sicillerde Karaman Eyaleti valilerinin "İmdad-ı Hazeriye" ve "İmdad-ı Seferiye" ile "avarız ve nüzul" gelirleri ve buna karşılık valilerin yaptıkları çeşitli harcamalar yer almaktadır. Bu harcamaların büyük bir bölümünü valilerin kaldıkları saray masrafları ve kapı halkı için kiralanan konaklara ödenen meblağlar oluşturur. Yine menzil ücretleri, ulaklık ve posta masrafları, vilâyet için yapılan harcamalar vs. gibi çok çeşitli harcamalara ait dökümlerde yer almaktadır.

Çalışmamızın şekillenmesinde ana kaynağımız olan şer'iyeye sicilleri hakkında bilgi verdikten sonra çalışma konumuzun periyodu 1703-1727 yılları arasını kapsayan yani XVIII. yüzyılın ilk yarısı arasında yer alan bu döneme ait Şer'iyeye sicillerinden edinilen bilgiler doğrultusunda yapılacak değerlendirmelerin daha iyi anlaşılması için Osmanlı Devleti'nin bu dönemde içinde bulunduğu duruma göz atmanın faydalı olacağı kanısındayız. Bunun için bu yüzyılda devletin içinde bulunduğu siyasi, sosyal ve ekonomik durum hakkında genel bilgi vermeyi uygun gördük.

III- XVIII. YÜZYILIN İLK YARISINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN SİYASİ-SOSYAL VE EKONOMİK DURUMU

A-Siyasi ve Sosyal Durum

Çalışmamızın kapsadığı dönem içerisinde, 1700-1703 yıllarında II. Mustafa (1695-1703) ve 1703-1725 yılları arasında da sultan III. Ahmet (1703-1730) Osmanlı Sultanı olarak görev yapmışlardır. III. Ahmet Edirne isyanı sonucunda ağabeyi Sultan Mustafa'nın yerine padişah olmuştur. Ancak kendisinde 1730'da Patrona Halil isimli bir yeniçeri tarafından başlatılan isyan ile tahtını kaybetmiştir.

Bu yüzyıl devlet otoritesinin zayıfladığı, merkezî idarenin Anadolu ve Rumeli'de hissedilir derecede azaldığı, hükümet yönetiminin taşradaki etkisini kaybettiği zamanlarda,

¹¹ Feyyaz Gürkan, "Şer'iyeye Mahkemeleri Sicilleri Üzerinde Bir Araştırma", IX. Türk Tarih Kongresi (21-25 Eylül 1981) Kongreye Sunulan Bildiriler II, Ankara 1988, s.766-767.

özellikle Anadolu eyaletlerinin, sancak, kaza, kasaba ve köylerinde yol kesme, soygun, rüşvet ve bunların dışında çeşitli yolsuzlukların yaygın olduğu bir dönemdir.

Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyıl öncesi tarihine genel bir bakış bu devletin savaşlardan hep olumlu yönde etkilenme, yararlanma çizgisi üzerinde olduğunu ortaya koyar. Hele devletin kurumlarını, yapısını yada kısacası genel sistematiğini göz önüne alan daha ciddi ve bilimsel yaklaşımlar ise Osmanlı Devleti'ndeki bu sistematiğin savaşlar üzerine biçimlenmiş olduğunu ve ekonominin kendini yeniden üretmesinde bu savaşların çok önemli bir rol ve işleve sahip olduğunu gösterir. Diğer bir deyişle Osmanlı Klasik Düzeni içerisinde ve bu düzenin bir türevi halinde bizlere yansıyan Osmanlı düşünce sisteminde, savaşlar bir bunalım ögesi yada etmeni olarak yer almaz. Tam tersine savaşlar bir kazanç kaynağıdır, savaşlardan *ganaim* elde edilir, fatihlere dağıtılarak ve üzerinde tarım yapılarak yeni topraklar kazanılırdı¹².

Peki Osmanlı'da savaşların yarardan çok zarara yol açtığı; siyasi, sosyal ve ekonomik bunalıma dönüştüğü dönemin başlangıcı ne zamandır?

Bu sorunun pek çok kaynaktaki yanıtı 1683'de başlayan ve çok uzun süren Avusturya savaşlarıdır. Bu süreçte devletin hazinesi boşalmış, askere verilecek para azalmış hatta kalmamıştır. Ayrıca Anadolu'daki idareciler ile askerlerin savaşa katılmak üzere görev yerlerinden ayrılması dolayısıyla Anadolu'da eşkıyalar, leventler ve iskan edilemeyen aşiretler ile çapulculuk yapan başıboş kişilerin meydana getirdiği karmaşa ve düzensizlikler yaşanmıştır.¹³

Gerek Avusturya savaşları, gerekse bu yüzyılda kısa aralıklarla yapılan Rus, Venedik, İran ve Afgan harpleri devletin ilgisini savaşlara yoğunlaştırmasına ve dolayısıyla Anadolu ile gereği kadar ilgilenememesine neden olmuştur.

1699 yılında imzalanan Karlofça ve 1718 yılında imzalanan Pasarofça anlaşmaları ise Osmanlı Devleti'nin batı sınırlarında yeni bir dengenin habercisi olmuştur. Artık Osmanlı Devleti hiç olmazsa Avrupa cephelerinde genişleme siyasetini bırakmış, Avusturya'nın karşı genişlemesini durduracak savunma tedbirlerine başvurmaya başlamıştı. Osmanlı Pasarofça anlaşmasının imzalandığı 1718 yılına kadar son 20-25 yıldır tarihinde ilk defa savaştan çok barışı kurmak ve korumak amacıyla Avrupa siyaseti ile çok yakından ilgilenmek zorunluluğu

¹² Yavuz Cezar, *Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi (XVIII.yüzyıldan Tanzimat'a Mali Tarih)*, Alan Yay., İstanbul 1986, s. 27.

¹³ Konya ve Çevresinde yaşanan eşkıyalık hareketleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Ali Rıza Soyucak, *Konya ve Çevresinde Eşkıyalık Hareketleri (1640-1675)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), SÜSBE, Konya 1997.

hissediyordu¹⁴. Bu yüzyılın ilk yarısı Osmanlı İmparatorluğu'nun Batıya karşı askeri üstünlüğünün kesin olarak sona erdiği, Klasik Osmanlı tarihinde “*Duraklama Dönemi* “ olarak nitelendirilen ve Osmanlı Devletinin çökmeye başladığı dönem olarak kabul edilen genel algılayışın dışında S. Faroqhi tarafından zarafeti, canlılığı ve kültürel alandaki yenilikler ile dikkat çeken yüzyıl olarak değerlendirilmektedir¹⁵. Bununla birlikte III. Ahmet'in saltanatının Pasarofça'dan sonraki 12 yılına, ince bir zevkin ve kültürel girişimlerinin simgesi olarak “*Lale Devri* “ denilmekte ve bu çiçeğe karşı Osmanlı yüksek tabakasındaki tutkuyu vurgulayan bu ad, aynı zamanda Osmanlı Payitahtında Avrupa'ya karşı uyanan merakı da belirler. Osmanlı süsleme sanatlarında hatta mimarisinde Avrupai motiflerin ilk kez görülmeye başladığı bu dönemde orduda ve kültür hayatında da Avrupa örneğinde yönelimler ortaya çıkmaya başlamıştır¹⁶. Ancak incelediğimiz dönemin bu kısmı çalışma konumuzun dışında kaldığı için burada sadece bu tanımlama verilerek yetinilecektir.

Yukarıda da değindiğimiz gibi bu yüzyıl savaşların uzun ve masraflı olduğu, ülke ekonomisinin ve iç düzenin gittikçe bozulduğu bir süreçtir. Buda devleti idari,adli, askeri ve iktisadi olmak üzere her alanda olumsuz etkilemiş ve varolan kurumların bozulmasına sebep olmuştur. Şöyleki; devlet artan asker ve ordu ihtiyaçlarını karşılamak için sürekli vergi miktarlarını artırmış yada yeni bir takım vergiler almaya başlamıştır. Bu arada yöneticilerin ve valilerin seferde bulunması nedeniyle yönetimde yaşanan boşluklardan faydalananlar eşkıyalık ve çapul faaliyetlerinde bulunmaya başlamıştır.

XVIII.yüzyıl'da artık valiler, kadılar ve hatta mütesellimler görev yerlerine gitmemekte yerlerine vekil tayin ederek bölgelerini idare etmeyi tercih etmekte, bunların yerlerine atadıkları vekilleri ise o bölgeden topladıkları vergileri, vekalet ettikleri kişilere göndermek zorunda oldukları için kendileri içinde kazanç elde edebilmek için halktan kanunlara aykırı olarak olması gerekenden daha fazla para toplamaktadır. Devlet memurlarına hazineden maaş ve görev masrafı ödenmediği için gerek İstanbul'dan görev yerlerine giderken geçtikleri yerlerin halkından aldıkları paralar, gerekse atandıkları görev yerlerine yerleştikten sonra yönetim bölgelerine bağlı olan ve hatta hiç ilgileri bulunmayan yerlere ya kendileri çıkararak

¹⁴ Metin Kunt, “Siyasal Tarih (1600-1908)”, *Türkiye Tarihi 3 Osmanlı Devleti . 1600-1908* (Yay .yönt. Sina Akşın), Cem yay. İstanbul 2000, s.19-72.

¹⁵ Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam Ortaçağdan Yirminci Yüzyıla*, TVY yay., İstanbul 2002, s.22.

¹⁶ Kunt, s. 58.

yahut bölükbaşılarını göndererek yaptıkları devirler reayanın fakir düşmesine ve perişan olmasına sebep olmaktadır¹⁷.

Bilindiği gibi Osmanlı Devletinde devlet hizmetlilerinin büyük bir çoğunluğu devletten maaş almadıkları için görev bölgelerinde kendileri için vergiler toplamakta ve böyle geçimlerini sağlamaktaydılar. Beylerbeyi, sancakbeyi vs. yerel yöneticilerin sahip oldukları kapı halkı ile hem buldukları bölgenin güvenliğini sağlarlar ve hem de ihtiyaç olduğunda kapılarında besledikleri cebelü ve leventler ile sefere katılırlardı. Bunlar kapılarında besledikleri kapı halkının ihtiyaçlarını ise halktan topladığı paralarla karşılardı.

Bu dönemde olağanüstü durumlarda yani sefer zamanlarında toplanan vergiler artık sürekli toplanan vergiler haline dönüştürülmekte yine önceleri devletin savaş için topladığı İmdadiyyeleri bu yüzyılda beylerbeyleri ve sancakbeyleri kendi kapı halkları için toplar olmuşlardı. Bu vergilerin toplanması konusunda valiler tarafından “çavuşlar kethüdası ” görevlendirilmekteydi.Çavuşlar kethüdası kadıya başvurur, kadı da mahallelere ve köylere bunu tevzi ve taksim’ den sonra, defter gereğince toplanırdı¹⁸. Böylece valiler sefer sırasında “ımdad-ı seferiyye”, barış zamanı ise “ımdad-ı hazeriye ” adıyla askerleri için vergi toplayarak kapı halklarının giderlerini karşılamaktaydılar¹⁹. Ancak bu dönemde valiler imdadiye vergilerine kanaat etmeyerek uygunsuz vergiler toplama yoluna da gitmişlerdir. Beylerbeyleri ve sancakbeyleri “tekalif-i şakka” denilen na’l-baha, kaftan baha, devriye, bayrak akçası vb. kanunsuz vergileri kapı halklarıyla köy köy gezip toplarken, mütesellimler de aynı yolu takip etmişlerdir²⁰. Ayrıcaavârız vergisinin miktarının arttırılarak savaş zamanlarının dışında da toplanmaya başlanması, halk için ödenmesi ağır bir yük olmuştur²¹.

Tabi bu dönemde yalnızca valiler ve sancakbeyleri değil kaza idaresinin başı konumunda olan kadılar ile öteki mahkeme hizmetlileri de halktan fazla fazla para

¹⁷ Yücel Özkaya, “XVIII inci Yüzyılda Çıkarılan Adalet-Nâmelere Göre Türkiye'nin İç Durumu “, (Adaletnameler), *Bellekten*, C. XXXVIII,S. 149-152, s.445.

¹⁸ Yücel Özkaya, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Âyânlık*, (Kısaltma: *Âyânlık*), TTK yay., Ankara 1994, s. 49.

¹⁹ Bunlardan imdad-ı seferiye sefer zamanı bir defada toplanırken, imdad-ı hazeriye barış zamanlarında iki taksit halinde toplanırdı. Konya valilerini inceleyeceğimiz çalışmamızın ikinci bölümünde vali dönemleri tek tek incelenirken bu vergilerin nasıl toplandıkları ile ilgili belgelere yer verilmiştir. Anılan vergiler hakkında detaylı bilgiye belirtilen bölümde değinilecektir.

²⁰ Özkaya, *Âyânlık*, s.66.Osmanlı kanunnamelerinde vergiler; İslam Hukuk esaslarına göre toplanan ve cizye, öşür, kovan resmi, bağ öşürü, gümrük resmi vb. adlarla alınan tekalif-i Şer’iye vergisi; Örf kanunlarına göre alınan resm-i arus, resm-i bennak, resm-i mücerred vb. adlarıyla alınan Örfi vergiler ve şehir ve köylerde oturan emlak sahibi kimselerden hane yani ev olarak alınan ve taksimi erkek sayısına göre yapılan bir vergi olan avarız-ı divaniye, avarız, nüzul, kürekçi akçesi ve sürsat adlarıyla toplanan tekalif-i divaniye vergileridir.bkz. Özkaya, *Âyânlık*, s. 46-47

²¹Avarız vergisi hane başına tespit edilerek toplanmakta veavârız haneleri her sancak, kaza ve nahiyeye göre değişiklik arz etmekteydi. Bunun için her mahalle ve sokaktaki haneler hesaplanır ve haneler deftere işlenmek suretiyle toplam hane sayısı tespit edilir, fazlalıklar kesirli olarak eklenirdi.Göçler ve ölümler gibi sebeplerle buavârız hanelerin sayısı değişmekte azalır, çoğalmaktadır. Özkaya, *Âyânlık*, s. 51.

toplamaktadır. Kadılar ve diğer mahkeme personeline hazinece ayrıca bir para ödenmemekte, mahkeme harçları ve aidatları ile geçinmek zorunda olmalarının dışında, görev sürelerinin de bir kadılıkta en fazla iki yıl olduğu için, bunlar kısa zaman içerisinde olabildiğince servet edinmeye çalışıyorlardı. Çünkü, kadılar için başka bir kadılığa tayin, yeniden sıraya girme ve mülazemette bekleme demektir²².

İşte Paşalar, ayanlar ve kapılarında levend besleyen diğer vilâyet idarecilerin kendi güvenlikleri ve güçlerini artırmak için özellikle de sefere katıldıkları dönemlerde sayısını arttırdıkları levent ve sekbanları sefer dönüşü beslenme ve ihtiyaç masraflarından kurtulmak için serbest bırakma yoluna gitmeleri sonucunda artık yerlerini, yurtlarını terk ettiklerinden ve ziraatten uzak kaldıklarından kapısız kalan bu leventler, halka yönelmekte; bedava yem ve yiyecek, kurban akçesi, bayrak akçesi gibi adlarla halktan para- mal almakta ve halka eziyet etmektedir. Bunlar sicillerde “*yaramaz ve haramzade, celali, türedi, kapısız ve bacasız levendat*” isimleriyle geçmektedirler²³. Savaş zamanlarında idarecilerin ve valilerin askerleriyle sefere katılmaları nedeniyle bunların sayısı artmakta, barış dönemlerinde ise azalmaktadır.

Hem ülkenin içinde bulunduğu uzun ve masraflı savaşlar nedeniyle sürekli artan vergileri ödeme güçlüğü yaşayan hem yöneticilerin zengin olmak ve kapısındaki halkın masraflarını karşılamak için aldıkları vergilerin dışında kanunsuz yollardan başka başka adlar altında para toplama yoluna gitmesi hem de kapısız kalan leventlerin yol kesip, soygun yaparak ve adam öldürerek eşkıyalık hareketlerinde bulunmalarından tedirgin olan ve korkan halkın bulduğu çözüm yolu ise ya yerini yurdunu bırakarak göç etmek yada elinde olan toprağını bölgenin ileri gelen zenginlerine borçları karşılığında vererek onların kapısına sığınmaktı²⁴. Göçler en çok İstanbul, Bursa, Edirne’ye olmaktadır. Bu üç şehre “*bilâd-ı selâse*” de denilmekteydi. Ayrıca göçlerin çoğu İstanbul’a olduğu için XVIII. yüzyıl başlarında bu şehrin nüfusu çok artmıştır. İstanbul’ a gelenler şehirde çeşitli adli olaylara, hastalıklara ve yiyecek sıkıntısına sebep olmuşlardır²⁵. Böylece evlerini ve topraklarını terk edenler hemavârız vergisinden hem de diğer vergilerden kurtuluyorlardı. Bu ise bunların ödedikleri vergilerin geride kalan halka yüklenmesi anlamına geliyordu. Vergilerin sürekli devlet tarafından arttırılması ise mali sıkıntının yansımasıydı²⁶.

²² Özkaya, Adaletnameler, s. 446.

²³ Bunlarla ilgili birkaç örnek için bkz. KŞS 48/1-2; 245-1280-1; KŞS 50/ 268-2;

²⁴ Halil İncelik, ” Adaletnameler ”, *Türk Tarih Belgeleri Dergisi*, C: II, S. 3-4, Ankara 1962, s.86.

²⁵ Bu konuyla ilgili detaylı bilgi için bkz. Münir Aktepe, “İstanbul’un Nüfuz Meselesine Dair Vesikalar”, *Tarih Dergisi*, S. 13, s. 3-24

²⁶ Özkaya, Ayanlık, s.82

Peki halkın yaşadığı bu durum karşısında devlet herhangi bir girişimde bulunmuş mu? ya da yaşanan bu olaylar ve şikayetler karşısında herhangi cezai bir yaptırım uygulanmış mıdır?

İşte Devlet halkın bu yöndeki şikayetleri doğrultusunda “*Adaletnameler*”²⁷ yayımlayarak yapılan haksızlık ve yağmaların önüne geçmeyi amaçlamıştır.

Halil İnalçık *Adaletnâme*yi, devlet otoritesini temsil edenlerin reaya’ya karşı bu otoriteyi kötüye kullanmaları, kanun , hak ve adalete aykırı tutumlarını olağanüstü tedbirlerle yasaklayan beyanname şeklinde bir padişah hükmü olarak tanımlamakta²⁸ ve bunların amacının “*hilâf-ı şer’ ve kanûn ve mugâyir-i emr-i hümâyûn ibdâ’ olunan bid’atleri bi’l-küllîye ref’ edip vilayetin emn u âmânına ve re’âyâ ve berâyânın itmi’nânına*” erişmek olarak ifade eder. *Adaletnameler* esas itibariyle reayanın mükellef olduğu vergiler ve hizmetlerle ilgili olarak yerel yöneticilerin bu konudaki suiistimalleri ile ilgilidir²⁹.

B- Ekonomik Durum

Her devlet harcamaları yapmak ve bu harcamaları finanse edecek kaynakları bulmak zorundadır. Bunun için Osmanlı Devleti’de, kaynakları bilme amacıyla sayımlar yapıyordu. Tapu tahrirleri de denen bu sayımlar, gelir kaynaklarındaki değişiklikleri izleyebilmek için yapılmakta ve bu sayımların ilkinde faal nüfus, mali imkânlar ve budan devlete düşen pay belirlenmekte, ikincisinde ise devletin payına düşen gelirin hazine ile tımar kesimi arasında bölüştürülmesinin yapıldığı olmak üzere iki aşamalıydı. Birincisine mufassal yani ayrıntılı defter, ikincisine ise icmal yani kısa defter denilirdi.³⁰

Osmanlılarda hazine iç ve dış hazine olmak üzere ikiye ayrılmakta; iç hazine; Padişahın özel gelir ve gideri ile ilgili olmakla birlikte aynı zamanda dış hazine için destek yani bir nevi kredi kurumu vasfındadır. Dış hazine ise maliye dairelerinden Ruznamçe kalemi tarafından kayıtları tutulan, yönetim sorumluluğu sadrazamın ve defterdarın üzerinde olan devlet hazinesidir. Bu hazinenin gelir ve gideri bütçelere yansımaktadır. Dış hazine gelir ve giderleri bir bakıma devletin gelir ve giderleridir. Yıllık gelir ve giderlerine bütçe gözü ile bakılabilir, önemi de buradan gelmektedir. Bütçede yer alan gelir kaynakları, çoğunlukla mukataa, cizye

²⁷Bu konu hakkında daha detaylı bilgi için bkz. İnalçık , “*Adaletnameler*”; Özkaya ,” *Adaletnameler*”, s.445-475.

²⁸ İnalçık, “*Adaletnâmeler*”, s.49.

²⁹ Çeşitli tarihlerde yayınlanan *adaletnameler* ve bunların gerekçeleri, uygulamaları hakkında detaylı bilgi için bkz. İnalçık, “*Adaletnâmeler*”, s. 52. vd.

³⁰ Ahmet Tabakoğlu, “Osmanlı Mali Yapısının Ana Hatları ”, *Osmanlı*, C. III, TDV yay., s.126.

veavârız gelirleridir³¹. Bütçelerde yer alan en önemli gider kalemleri ise mevacic harcamaları yani ulufe olarak merkezi ordu ve devlet görevlilerine üç ayda bir yapılan maaş harcamalarıdır. Yine padişahların tahta çıkışlarında dağıttıkları cülûs bahşişleri de Kapıkulları da denen merkezdeki veya sınır boylarında görevlendirilen askerlerin ödenekler gibi, tamir, mühimmat harcamaları ile tazminatları da içeren mevacic harcamalarının bütçe giderleri içindeki payı %70 lere kadar çıkmaktadır. Bütçe içindeki ikinci önemli gideri ise sarayın ve ordunun çeşitli mühimmat harcamaları için yapılan teslimattır. Üçüncü gider kalemi ise vezir, beylerbeyi ve hanım sultan gibilere haslarına karşılık ayrılan ve bütçe giderlerinin %5-15 oranında olan has ve salyane harcamalarıdır³². XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti savaşlarda yenik çıkmış, toprak kaybetmiş olmasına rağmen gelirlerinde ve giderlerinde sürekli artış vardır. Bunun nedenleri ise bu ödemde yapılan parasal ayarlamalar ve savaş giderlerini karşılamak için yeni vergiler koyarak veya faizle ödünç para almış olmasıdır³³.

Bu yüzyılda Osmanlı ülkesindeki iktisadi durum ithalat ve ihracat itibariyle XVII. yüzyıla nazaran farklıdır. XVIII yüzyılda ülkeye giren yabancı eşyaya karşılık ülkeden giden eşya daha çok iken; bu dönemde Avrupa'da sanayi inkılabı ile ucuza elde edilen eşyanın ucuza satılmasına karşılık eski tarzda devam eden Osmanlı üretiminin pahalıya mal olup, pahalıya satılması dışardan gelen ucuz yabancı mal karşısında rekabet gücünü yitirmesi ve yavaş yavaş Osmanlı sanayisinin zayıflamasına ve sönmesine neden olmuştur. Bu dönemde dışardan gelen eşyanın bir kısmı ise gerçek ihtiyaç maddesinden ziyade lüks tüketim malzemesidir³⁴. Bunun yanı sıra halkın maddi sıkıntı ve içinde bulunduğu zor şartlardan kaçmak için topraklarını bile terk etmeyi göze aldığı bu dönemde Uzunçarşılı'nın gerek siyasi ve askeri gerekse ekonomik ve kültürel alanda hareketli olaylar içeren XVIII. yüzyıl da devletin ekonomik açıdan, zaman zaman sıkıntıya düşmesine rağmen; bu dönemde Osmanlı halkı kıtlık veya pahalıya karşılasmamış³⁵ olduğu yönünde aktardığı bilgi ise oldukça dikkat çekicidir. Uzun ve masraflı savaşlar döneminin yaşandığı bu yüzyılda bütçede hareketlenmeler yaşamış, savaşların olduğu dönemlerde gelir-gider oranlarında artış yaşanırken, barış dönemlerinde gelir-gider oranları düşmüştür. Bütçe gelirlerindeki nominal artışın %1532 giderlerindeki nominal artışın % 1838, reel gelirleri % 352 ve reel giderlerin ise

³¹ Halil Sahillioğlu, "1683-1740 Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu Hazine Gelir ve Giderleri" *VIII. Türk Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler*, C. II, TTK yay., Ankara 1981, s.1390-91; Ayrıca bu konuyla ilgili olarak bkz. Ömer Lütfi Barkan, Osmanlı İmparatorluğu Bütçelerine Dair Notlar", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, C. 17, İstanbul 1956, s.193-224

³² İ. H. Uzunçarşılı, "Osmanlı Devleti Maliyesinin Kuruluşu ve Osmanlı Devleti İç Hazinesi", *Bellekten*, C.42, S.165, Ankara 1978, s.69; Ahmet Tabakoğlu, *Türk İktisat Tarihi*, Dergah Yay., İstanbul ., s.190-192

³³ Sahillioğlu, s.1401-1402.

³⁴ İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C.IV. II. Kısım, TTK yay., Ankara 1995, s.315.

³⁵ Uzunçarşılı, s.320-321.

% 436 oranında olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitler, devletin gelirlerinin büyük miktarda artmasına rağmen, gelirlerinden daha fazla harcama yaptığını ve bu durumun ekonomik sıkıntılara uzak olmadığını habercisi niteliğindedir³⁶.

İşte devletin içinde olduğu mali sıkıntı ile paranın değeri o kadar düşmüştür ki altın çok yerde geçer akçe olmuş, bir yandan kalpazanlar piyasaya bol para sürmekte, pek çok kimse de resmi paraların kenarlarını kırpmak ve kenarlarından kazımak suretiyle esas veznini ve değerini düşürmekte, çeşitli söylentilerle piyasadan ucuza topladıkları paraları Venedik'e götürmekte ve burada damgasını değiştirdikten sonra tekrar Osmanlı piyasasına yüksek bir değerle süren Yahudi ve Ermeni tüccarlar kârlar elde etmekte aynı şekilde külçe gümüşü de İran'a kaçırmak bu madenin kıtlaşmasına sebep olmaktadır³⁷. Genel düzeni yıkacak derece de büyük bir tehlike halini alan bu durum karşısında devlet sert mali ve cezai tedbirler almak zorunda kalmış, defalarca sahte, karışık, ayarı düşük veya vezni noksan paraları gerçek değerlerini ödeyerek toplatmış ve bunları İstanbul darphanesinde eriterek "sağ para" haline getirme yoluna gitmiştir³⁸.

Görüldüğü gibi 1683'te başlayan ve akabinde devam eden uzun süreli ve masraflı savaşların tüm yükünü Anadolu halkı yüklenmiştir. Görülüyor ki incelediğimiz devirde valilerin, kadıların ve diğer memurların durumu iyi değildir. Anadolu'nun durumu ise çok karışıktır. Kapısız levent eşkıyaları vesair eşkıyalar Anadolu halkını daima soymaktadır. Yani devletin Anadolu'da kuvvetli bir merkezi otoritesi mevcut değildir. Memurlarda bu karışık durumdan istifade yoluna sapmıştır. Böylece vali, kadı gibi görevini suiistimale meyilli, bir an önce servete kavuşmak için kısa süreli görevleri sırasında bu durumdan faydalanmak isteyen kimseler bölgede söz sahibi olan ayânlarla anlaşma yoluna gitmiştir.

İşte Osmanlı Devleti tüm bunları yaşarken bunun Konya'da nasıl yankı bulduğuna değinmeden önce bu yüzyılda Karaman eyaletinin idari taksimatı ve yönetimi hakkında genel bir değerlendirmede bulunulacaktır.

³⁶ Tabakoğlu, "Osmanlı İktisat Sistemi", *Osmanlı*, C. IV., İz Yay. İstanbul 1996, s.63; Cezar, s.28.

³⁷ Bekir Sıtkı Baykal, "Osmanlı İmparatorluğunda XVII. ve XVIII. Yüzyıllar Boyunca Para Düzeni İle İlgili Belgeler", *Belgeler*, TTK Yay., Ankara 1969, s.49,

³⁸ Bu konuda III. Ahmet döneminde yapılan çeşitli uygulamalar ve çıkarılan fermanlar için bkz. Ekrem Kolerkılıç, *Osmanlı İmparatorluğunda Para*, Ankara 1958, s.88-101.

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAMAN EYALETİ'NDE İDARİ TAKSİMAT VE YÖNETİM

I- KARAMAN EYALETİ'NİN İDARİ TAKSİMATI

A- TARİHÇE

Eskiçağ kaynaklarında “İkonion” olarak geçen şehrin adı, Roma hakimiyetinde “İconiom”, Arap kaynaklarında “Kuniya” olarak ifade edilmiş, Selçuklular ve Osmanlılar ise şehre “Konya” adını vermişlerdir³⁹.

Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış en eski yerleşim merkezlerinden biri olan ve uzun zaman Hitit hakimiyetinde kaldıktan sonra Frigyalılara geçen Konya, M.Ö. VI. yüzyılda İran imparatorluğu içerisinde bir satraplık olarak yönetilmiş, daha sonra gene M.Ö. IV. yüzyılda İskender imparatorluğuna, onun ölümünden sonra da sırasıyla Selevkilerin, Bergama Krallığının ve Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetine geçmiştir⁴⁰. Daha sonraki dönemlerde yani M.S. VII. ve VIII. yüzyıllarda Müslüman Arapların, özellikle Emevi ve Abbasilerin akınlarına maruz kalan⁴¹ Konya'ya, XI. Yüzyıldan itibaren Türk beylerinin akınları başlamış ve bu yüzyılın sonlarında İç Anadolu'nun Türk hakimiyetine girmesiyle Konya önemli bir siyasî merkez olmuş ve Selçuklulara⁴² başkentlik yapması da şehrin ilim kültür, sanat ve bir ticaret şehri olarak gelişmesini sağlamıştır.

Selçuklulardan sonra Karamanoğulları ve İlhanlılar arasında el değiştiren Konya, bir süre sonra Karamanoğulları'nın başkenti olmuştur⁴³. Uzun süre Karamanoğulları egemenliğinde kalan şehir, Fatih Sultan Mehmet döneminde Osmanlı hakimiyetine alınmış, ancak bu egemenlik kesin olarak II. Bâyezîd döneminde gerçekleştirilmiş ve Karaman Eyaleti'nin merkez sancağı olarak Osmanlı sınırları içine katılmıştır⁴⁴. İncelediğimiz dönemde de Konya, Karaman Eyaleti'nin merkez sancağı, yani paşa sancağı ve beylerbeylik merkezi konumundadır.

³⁹ Besim Darkot, “Konya”, *İ.A.*, C.VI., Eskişehir 1997, s.848.

⁴⁰ Tuncer Baykara, “Konya” *TDVİA*, C.XXVI. , Ankara 2002, s.182-183; Osman Nuri Dülgerler, “Konya'nın Dünü ve Bugünü”, *Konya*, (Haz: Feyzi Halıcı), Ankara 1984, s.9-10.

⁴¹ İ.Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleriyle Konya Tarihi*, (Kısaltma : Konya Tarihi), Ankara 1997, s.37.

⁴² Baykara, “Konya” s.183.

⁴³ Darkot, “Konya”, s.104.

⁴⁴ Konyalı, *Konya Tarihi*, s.104-111.

B- İDARÎ TAKSİMAT

Osmanlı Devleti'nin idari teşkilatlanmasında büyükten küçüğe doğru eyaletler sancaklara, sancaklar kazalara, kazalar nahiyelere, nahiyeler ise karyelere bölünmüştür⁴⁵. Klasik Osmanlı taşra organizasyonu iki temel üzerine inşa edilmişti; bunlardan birincisi askerî ve idarî nitelikli olan ve başında sultanın yürütme yetkisini temsil eden "Bey" in (beylerbeyi veya sancakbeyi) bulunduğu sancak, diğeri ise adlî nitelikli olan yani hükümdarın hukukî yetkisini kullanan ve temsil eden ilmiye sınıfından gelen ve başından "Kadı"nın bulunduğu kaza idi. Sonraki dönemlerde sınırların genişlemesine paralel olarak birkaç sancak bir araya getirilerek eyaletler oluşturulmuştur. İlk kurulan eyalet Rumeli Eyaleti olmuş, daha sonra Anadolu Eyaleti ihdâs edilmiş ve nihayetinde bunların sayıları 32'ye kadar çıkmıştır⁴⁶.

Yukarıda da belirtildiği gibi Karaman Eyaleti, Fatih Sultan Mehmet zamanında Karamanoğulları'ndan Osmanlılara geçmiştir. Bu dönemde yapılan bir tahrir göre Karaman Eyaleti 11 kazaya ayrılmaktaydı⁴⁷. İkinci tahrir ise II. Bâyezîd döneminde 1500 yılında Nasuhzade Haydar tarafından yapılmıştır. Bu dönemde de Karaman vilayeti 15 kazaya ayrılmıştır⁴⁸. Kanuni döneminde de üçüncü bir tahrir daha yapılmıştır.

İncelediğimiz dönemde de şer'îye sicillerinde Konya, Akşehir, Kırşehir, Aksaray, Beyşehir, Niğde ve Kayseri Karaman Eyaleti'ne bağlı sancaklar olarak geçmektedir⁴⁹.

Yine bu dönemde, yani 1136 / 1724 yılında, Konya Sancağı'nın merkez kazaları şunlardır: Saidili, İnsuyu, Bayburd, Turgud, Karışözü, Gaferiyad, Belviran, Aladağ, Pirlevganda, Larende, Divle ma'a Karış, Eski il ve Ereğli'dir. Nahiyeleri ise Hatunsaray, Sahra, Sudirhemi ve Said-ili'dir⁵⁰.

Diğer Sancakların kazaları ise şöyledir:

⁴⁵ Yusuf Halaçoğlu , *XVI . ve XVII. Yüzyıl Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, TTK, Ankara 1991, s.73.

⁴⁶ Nejat Göyünç, "Osmanlı Devletinde Taşra Teşkilatı (Tanzimat ' a Kadar) ", *Osmanlı*, C.VI., YTY, Ankara 1999, s. 77 ; Muhittin Tuş, *Sosyal ve Ekonomik Açından Konya 1756-1856*, (Kısaltma :Konya), Konya Ticaret Odası,Konya 2001,s.25; Metin Kunt, *Sancaktan Eyalete 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi*, (Kısaltma : Sancaktan Eyalete), Boğaziçi Üniv. Yay., İstanbul 1978, s.9 vd.; İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi* C.II, Ankara 1983, s.579 vd.

⁴⁷ Bunlar : Konya, Larende, Seydişehir, Bozkır, Beyşehir, Akşehir, Ilgın, Niğde, Şücaeddin ve Anduğu , Ürgüp, Eğirli, Koçhisar ' dı . Nahiyeleri ise Karahisar ve Develi'ydi. Konyalı, *Konya Tarihi*, s.111.

⁴⁸ Konya, Belviran, Çimen, Akşehir, Ilgın, Niğde, Anduğu, Ürgüp, Ereğli, Aksaray, Koçhisar, Kayseri, Ermenek Mut, Gülnar'dır .Konyalı , *Konya Tarihi* , s.114-115.

⁴⁹ Bu sancakların isimleri çeşitli vesilelerle düzenlenen şer'îye sicillerinde geçmektedir. Örneğin ; 1136 senesinde Van ve Tiflis taraflarına gönderilmek üzere merkezden gemilerle Trabzon'a gönderilen cephaneye ve mühimmatın karadan taşınması için deveye ihtiyaç duyulmakta ve bunun için Karaman Eyaleti'nden 750 deve istenmektedir, bunun tedariki için de eyalete bağlı her sancak başına düşen deve sayısı belirtilmektedir. Bununla ilgili Bkz.. KŞS 49/4, KŞS .49/5.

⁵⁰ KŞS 49 / 10 da Nahiyeye İsimleri Hatunsaray, Sahra ve Sudirhemi olarak geçmektedir. KŞS 41 / 9 ve KŞS 45 / 6'da ise yukarıda belirtilen 4 nahiyeye ismi tam olarak belirtilmektedir.

Akşehir : Ilgın, İshaklı, Doğanhisar;

Kırşehir : Kokur,Hacı Bektaş, Keskin, Süleymanlı;

Aksaray : Eyübili, Koçhisar;

Beyşehir: Göçü-i Kebir, Seydişehir, Kırili, Bozkır, Kaşaklı;

Niğde : Bor, Andoğu, Develi, Ürgüp, Şucaeddin, Karahisar, İncesu, Koçhisar, ?.. ili;

Kayseriye: Karahisar, İncesu⁵¹.

II- KARAMAN EYALETİ'NDE YÖNETİM VE YARGI

A- YÖNETİM

Klasik Osmanlı yönetiminde taşra teşkilatında görev yapan yöneticiler genel bir ifade ile *askeriler*⁵² olarak tanımlanmakta ve “ehli örf” ile “ehli şer” başka bir ifadeyle “ümera” ve “ulema” olarak iki sınıfa ayrılıyordu. Ehli örfün yöneticileri: beylerbeyi, sancakbeyi, subaşı, kapı kethüdası, mütesellim, muhassıl, mutasarrıf, a’yan, voyvoda, dizdar, kethüdayeri, derbentçi, yasakçı, kocabaşı, çorbacı; Ehl-i şer’in yöneticileri de kadı, müftü, nâib, nakibü’l-eşraf kaymakamı, askerî kasam, müteveli, cabi, müderris, imam, hatip ve vaiz⁵³ olarak sayılabilir. Çalışmanın bu kısmında belirtilen görevlilerin tek tek tanıtılmasından ziyade, incelenen 1700-1725 yıllarına ait olan sicillerde geçen ve esas çalışma konumuzu oluşturan idareci zümreler ele alınacaktır.

1- BEYLERBEYİ

Osmanlı Devleti’nde temel idari birim sancaktır ve bunların bir araya getirilmesinden beylerbeylik veya eyalet adı verilen daha büyük idarî birimler oluşturulmuştur⁵⁴.

Beylerbeyi, kendisine tabi tüm sancakların askeri kumandanı ve sancakbeylerinin de amiriydi. Beylerbeylik Osmanlılarda XIV. yüzyılın ortalarında kurulmuş bir teşkilattır. Başlangıçta beylerbeyinin görev alanına *beylerbeylik* denilirken, zamanla vilâyet ve XVI.

⁵¹ KŞS 49 / 5.

⁵² Yaşar Yücel, “XVI. Ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlı İdari Yapısında Taşra Ümerasının Yerine Dair Düşünceler”, *Belleten* , C.XII, S.163, Ankara 1997, s.493.

⁵³ Mehmet İpşirli, ”Osmanlı Devlet Teşkilatı”, (Kısaltma : Devlet), *Osmanlı Devleti Tarihi*, C.1, İstanbul 1999, s.224

⁵⁴ Kunt, s.15 vd. ; Tuş, s. 33 ; Yaşar Yücel , “Osmanlı İmparatorluğunda Desantralizasyona Dair Genel Gözlemler “, (Kısaltma : Desantralizasyon), *Belleten* , C.XXXVIII. S. 152, Ankara 1974, s. 665; Özer Ergenç, *XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya* ,(Kısaltma : Ankara ve Konya), Ankara 1995 s. 85; Bayram Ürekli, “Osmanlı Taşra Teşkilatında Görevliler”, *Uluslar Arası Kuruluşunun 700. Yıl Dönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Devleti Kongresi*, Konya 2002, s.708.

yüzyıldan sonra da *eyalet* ve yöneticisine de *vali* denilmeye başlanmıştır⁵⁵. Bu sonuncu ünvan daha çok XVII. yüzyılda kullanılmaya başlanmış ve XIX. yüzyılda da idari taksimatta peş peşe yapılan değişiklikler sonucunda resmen kabul edilmiştir⁵⁶.

Eyaletlerde hükümdarın otoritesini temsil eden en yüksek derecedeki yönetici beylerbeyidir.⁵⁷ Eyaletin her sancağına doğrudan merkezden sancak beyi atanırken, *paşa sancağı* diye adlandırılan sancak ise doğrudan beylerbeyinin idaresine bırakılmıştır⁵⁸. Kaynaklarda beylerbeyi; *mîr-i mîrân*, *emirü'l-ümerâ* ve *vâli*⁵⁹ adlarıyla geçmektedir.

Paşa unvanıyla anılan Beylerbeyiler, emrinde bulunan sancaklardan birisinin sancak merkezi olan şehirde oturur ve burada ayrıca bir sancak beyi bulunmazdı⁶⁰. İncelediğimiz dönemde Konya paşa sancağı statüsündedir ve Karaman Beylerbeyi Konya'da ikamet etmektedir. Yani burası doğrudan doğruya Beylerbeyinin yönetimi altında bulunmakta, dolayısıyla şehirde ayrıca yönetici olarak bir sancak beyi bulunmamaktadır. İncelediğimiz sicillerde beylerbeyi vezir rütbeli olup, *vali*⁶¹, *mutasarrıf*⁶², gibi unvanlarla anılmaktadır.

a- Atanması ve Görev Süresi

Osmanlılarda XV. yüzyıldan itibaren seyfiye, ilmiye ve kalemiye adıyla meslekler belirli hale gelmiş, beylerbeyiler seyfiye zümresi içerisinde yer almıştır. Başlangıçta seyfiye mesleğinde genellikle Türkler hizmet verirken, Fatih Sultan Mehmet döneminden itibaren devşirmeler ön plana çıkmıştır. Böylece önce Acemi Oğlanlar Mektebi ve ardından Enderun'da yetişenler saraydan taşraya çıktıklarında çeşitli hizmetlerde bulunuyor ve taşra teşkilatında en yüksek merteye olan beylerbeyliye kadar yükseliyorlardı⁶³.

Fatih kanunnamesinde “*Beylerbeylik dört kimsenin yoludur. Mal defterdarlarının ve beylik ile nişancı olanların ve beş yüz akçe kadıların ve dört yüz bin akçeye varmış sancak*

⁵⁵ Kunt, s.26; Tuş, s.33-34.

⁵⁶ Mehmet İpşirli, “Beylerbeyi”, *TDVİ.A.*, C. VI., İstanbul 1992, s.69.

⁵⁷ Özer Ergenç, “Osmanlı Şehirlerindeki Yönetim Kurumlarının Niteliği Üzerine Bazı Düşünceler”, *VIII. Türk Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler Ankara 11-15 Ekim 1976*, C. II, TTK., Ankara 1981, s. 1266.

⁵⁸ Yücel, “Desantralizasyon”, s.665; Hüseyin Muşmal, *XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Konya'da Sosyal ve Ekonomik Hayat (1640-1650)*, (S.Ü.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2000, s.12.

⁵⁹ İpşirli, “Beylerbeyi”, s.69.

⁶⁰ Mehmet Ali Ünal, “Osmanlı Devleti'nde Merkezi Otorite ve Taşra Teşkilatı”, (Kısaltma : Taşra Teşkilatı), *Osmanlı*, C. VI., YTY. Yay., Ankara 1999, s.112.

⁶¹ KŞS 49 / 1-2, KŞS 49 / 1-3.

⁶² KŞS 41 / 13-1.

⁶³ İpşirli, “Beylerbeyi”, s.69-70; İpşirli, “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Osmanlı Devleti Tarihi I*, (Edt. Ekmeleddin İhsanoğlu), İstanbul 1999, s.227; Muşmal, s.12; Ünal, “Taşra Teşkilatı”, s. 112; M. Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2002. s. 218.

beylerinin yoludur” denilmektedir⁶⁴. Valiler doğrudan padişah fermanıyla atanmakta ve bu göreve getirilecek kişinin iyi bir idareci olmasının yanında padişaha tavsiye edilmesi de gerekirdi. Tayin fermanında eyaletteki kuzât, hükkâm, ulemâ, sulehâ, fuzalâ, eşrâf, ümerâ, kale dizdârları, neferât zâbitleri ve ayân gibi görevlilerin vali olarak atanan kişiye itaat etmeleri, emirlerine uymaları istenirdi. Valiye ise vilayetinde yapacağı işler hatırlatılarak, adaletten ayrılmaması tavsiye edilirdi⁶⁵.

Atanan kişi kendisine gönderilen fermanı alınca, berat almak için merkeze başvuruyor ve buradan verilen beratla atama işlemi tamamlanırdı⁶⁶. Kendisine eyalet verilen beylerbeyi dîvân-ı hümâyûnda hil’at giyer, arza girerek el öperdi⁶⁷.

Valilerin görev süreleri ilk dönemlerde oldukça uzundu. M. Kunt bu sürenin XVI. yüzyılda üç yıla kadar uzadığını, fakat XVII. yüzyıla doğru bir yıla kadar düşmüş olduğunu belirtirken⁶⁸, Y. Küçükdağ bu sürenin belli bir kıstasa bağlanmadığını, bunun zamana ve duruma göre değiştiğini, özellikle de Lale Devri Konya valilerinin görev sürelerinin önceki dönemlere göre çok daha uzun olduğunu ifade etmektedir⁶⁹. Bununla beraber XVII. ve XVIII. yüzyıllarda beylerbeyilerin sık sık yerleri değiştirilmekte onların aileleri ve kapı halkıyla beraber bir yerden başka bir yere taşınmaları büyük bir yekun tutmakta, bu ise halkı oldukça zor duruma sokmaktaydı⁷⁰, çünkü halk bölgeye vali olarak atanan kişinin üç günlük ihtiyaçlarını karşılamak zorundaydı. Ayrıca sık sık görev yerleri değiştirilen valiler, artan masraflarını gittikleri bölge halkından çıkarma yoluna gitmekte, özellikle seferlerin uzun sürdüğü ve ülke ekonomisinin bozulduğu dönemlerde halkın içinde bulunduğu zor şartlara bir de, bir yıl içerisinde birden fazla valinin tayini nedeni ile her atanan valiye tekrar “üç günlük zahire” sağlamak zorunda olmaları ve yükümlü oldukları vergilere yöneticilerin bazı suiistimalleri de eklenince, halkın içinde bulunduğu durumu tahmin etmek zor olmasa gerektir.

İncelediğimiz dönemde Karaman Eyaleti’nin başında vezir rütbeli valiler bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla aşağıda tablo halinde verilmiştir.

⁶⁴ İpşirli, ”Beylerbeyi “, s. 70.

⁶⁵ Yusuf Küçükdağ, *Lale Devrinde Konya* ,(Kısaltma : Lale Devri) , (S.Ü.Yayımlanmamış Doktora Tezi), Konya 1989. s.107; Rifat Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara* , (Kısaltma : Ankara) , Kültür Bakanlığı Yay. , Ankara - , s. 144.

⁶⁶ Mesela, “*Vezir Ali Paşaya ...Sene sitte ve ısrîn ve mi’ete ve elf zilhiccesinin yirmi ikinci gününde Karaman eyaletini sana tevcih ve inayet eyledim...*” ,KŞS 45 / 2-1; Yücel ,”Desantrilazsyon ”, s.666.

⁶⁷ İpşirli, “Beylerbeyi”, s.70.

⁶⁸ Kunt, s.79.

⁶⁹ Küçükdağ , s. 108.

⁷⁰ İpşirli, “Beylerbeyi “,s. 70-71.

Valinin Adı	Görev Yaptığı Yıl	Defter No
Ali Paşa	1113 / 1701	KŞS 39/ 256-1
Ali Paşa	1114 / 1703	KŞS 40/25-1
Ömer Paşa	1114-1115/1703-1704	KŞS 40/ 162-1, 164-1,184-2,194-1
Ali Paşa	1116 / 1704	KŞS 41/ 9-1, 11-1
Hasan Paşa	1118-1119/ 1707	KŞS 42/ 223-1, 271-1
El-Hâc Hasan Paşa	1119/ 1707	KŞS 43 / 41-1
Ali Paşa	1119/1707	KŞS 43 / 166-2
Osman Paşa	1124 /	KŞS 44/ 52-1
Hasan Paşa	1126 / 1714	KŞS 45/ 1-1, 9, 10-1
Süleyman Paşa	1127 / 1715	KŞS 45 / 7
Ali Paşa	1127 / 1714	KŞS 45/ 2-1, 2-2, 2-4
Seyyid Ahmed Paşa	1128 / 1716	KŞS 47/ 23-2
Şehsuvarzâde Mehmed Paşa	1128-1129 / 1716-1717	KŞS / 47 25-1
Ahmed Paşa	1130 / 1718	KŞS 48 / 280-1
Osman Paşa	1130-1131 / 1718- 1719	KŞS 48/ 6-1
Mehmed Paşa	1135-1136 / 1723-1724	KŞS 49 / 1-2
El-Hâc İbrahim Paşa	1138-1139 / 1726- 1727	KŞS 50/ 4-1

Ataması yapılan beylerbeyinin başka görevi yoksa bizzat gidip görevine başlardı. Fakat ek görevi varsa veya seferde bulunuyorsa o zaman bir buyruldu ile yerine güvendiği birini mütesellim olarak tayin ederdi⁷¹.

b- Görev ve Yetkileri

Valiler, idaresi altındaki eyalette padişahın birinci derecede temsilcisi idiler⁷². Bunlar kendi yönetim sınırları içindeki halkın can ve mal güvenliğini sağlar, eyaletin idaresini

⁷¹ Özdemir, s.145.

⁷² Kunt, s.27; Ergenç, *Ankara ve Konya*, s. 85.

yürütür, siyasî işlere bakar ve hükümleri uygular, savaşta kapı halkı ve emrindeki askeri ile orduya katılır, askerlerinin her türlü problemiyle ilgilenirdi⁷³. Ayrıca beylerbeyiler merkezden gönderilen emirler doğrultusunda il içerisinde bir yerde hırsız, haydut veya eşkıya çıkarsa bunu def' etmek ve halkı bunların zulmünden korumak⁷⁴ ile de görevliydi.

Beylerbeyilerin diğer önemli görevlerinden biri de boşalan tımarların ehil olan kimselere tevcih edilmesidir⁷⁵. Bunlara “*tezkiresiz tımar*” denilirdi⁷⁶. Bununla beraber vali yönetimi dahilinde bulunan tımar, vakıf arazileri ve mukata’alarda meydana gelen olayları tımar kethüdası, defterdarı, eminler veya vakıf görevleriyle iş birliği halinde çözüme kavuşturuyordu⁷⁷.

Beylerbeyi bütün sancaklardaki tımarlı sipahilerin birinci derecede askeri şefidir ve tımar dirliliğini o tevcih ederdi. Asıl sivil idare bakımından ise beylerbeyinin paşa sancağında sancakbeyi olmaktan başka bir yetkisi yok gibidir. Osmanlı Vergi Kanunnameleri de tamamıyla sancakları esas almakta ve bütün idare çatısını birinci derecede kadı'nın ikinci derecede de sancakbeyinin üzerine kurmuştur.⁷⁸ Bununla birlikte Beylerbeyinin Sancakbeyi üzerindeki yetkisi sadece teftişten ibarettir. Fakat sefer zamanında Sancakbeyleri beylerbeyinin emrine girerdi. Çünkü beylerbeyi eyalet içerisindeki tımarlı sipahilerin en üst amiri durumundaydı. Bu nedenle kendi kapı halkı ve sefere memur bütün sipahiler ile savaşa katılırdı.⁷⁹

Her sancakta, asayişin temini ile ilgili olan “*resimler*” arasında beylerbeyine hiçbir “*hasıl*” yazılmamıştır. Bu bakımdan da beylerbeyinin Paşa Sancağı dışında kalan sancaklara karışması imkansızdır. Yalnız reaya ile sancakbeyi arasında bir anlaşmazlık çıkarsa eğer, o zaman hükümet merkezinin müsaadesi ile beylerbeyi meseleyi halletmek için sancağa gidebilmekteydi.⁸⁰

Yine beylerbeyilerin paşa ünvanı taşıdıklarını ve önemli eyaletlere vezir rütbesine sahip beylerbeyilerin tayin edildiği hususuna önceden değinmiştik. İşte vezaret rütbesine sahip beylerbeyilerin yargı yetkileri olduğundan eyaletine giderken veya dönerken yollarda dava

⁷³ Ünal, “Taşra Teşkilatı”, s. 112; Küçükdağ, s.109 vd.

⁷⁴M.Çağtay Uluçay, *18.ve 19. Yüzyıllarda Saruhan'da Eşkıyalık ve Halk Hareketleri*, (Kısaltma: Saruhan'da Eşkıyalık), İstanbul 1955, s.15 vd.

⁷⁵ İpşirli, “Beylerbeyi”, s.71.

⁷⁶ Göyünç, s.79.

⁷⁷ M. Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, (Kısaltma :Müessese), Isparta 1998, s. 204.

⁷⁸ Mustafa Akdağ, *Celali İsyancıları (1550-1603)*, (Kısaltma: Celali İsyancıları) Ankara Üniv. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yay., S: 144, Ankara 1963, s. 58

⁷⁹ Ünal, s.218.

⁸⁰ Akdağ, *Celali İsyancıları*, s. 58-59

dinleme ve hüküm verme yetkisi vardı. ancak kendisi gibi vezir rütbesine sahip bir beylerbeyinin eyaletinde bunu yapamazdı.⁸¹ Bununla birlikte rütbe farkı müstesna olmak üzere beylerbeyiler buldukları eyaletin fetih sırasına göre protokolde yer alırlardı. Rumeli beylerbeyinin teşrifatta farkı vardı, o en yüksek rütbeye sahipti ve onu Anadolu beylerbeyisi takip ederdi⁸².

Beylerbeyinin eyaletin merkez sancağında oturduğunu ve buna paşa sancağı denildiğini daha öne belirtmiştik. Burada başkanlığını beylerbeyinin yaptığı merkezdeki dîvân-ı hümâyûn benzeri bir *beylerbeylik dîvânı* kurulurdu. Bu dîvânda eyaletin çeşitli işleri görüşülür, karara bağlanır ve netice ilgililere bir *buyruldu* ile bildirildi⁸³.

Eyalet divanında alınan kararlar beylerbeyinin buyruldu ile kesinleşir ve çıkışı deftere kaydedilirdi. Eyaletin tüm defterleri, iki nüsha olarak hazırlanır; orijinalleri Divan-ı Hümâyûn'a yollanır, ikinci nüshaları da eyalet divanı'nda saklanırdı.⁸⁴

Bu dîvân eyalet idaresinin en temel kuruluydu. Dîvânda beylerbeyinin başkanlığında hazine defterdarı, tımar defterdarı, dîvân efendisi, tezkireci, çavuşlar, muhızrlar, ruznâmecî ve katipler bulunurdu⁸⁵. Bu dîvân, halkın her türlü dilek ve şikayetlerine açıktı. Beylerbeyi kendisine yapılan başvuruları değerlendirerek halkı rahatsız eden, huzuru ve sükuneti bozan kişilere müdahale etmekte ve gerekirse dîvânda yargılamaktaydı.

Dîvânda görüşülen konulardan en başta geleni tımarlarla ilgili olanlarıydı. Dîvân kararından memnun olmayanlar davalarını Dîvân-ı Hümâyûn'a iletebilirlerdi. Temel sorunlar burada görüşüldükten sonra ikinci derece de konulardan şer'î olanlar kadı dîvânına, malî olanlar ise defterdar dîvânına havale edilirdi⁸⁶.

Şehir yönetimi yönünden, beylerbeyi dîvânının en önemli özelliği "*adalet isteme*" makamı olmasıdır. Her türlü haksızlığa uğrayan, doğrudan beylerbeyine başvurabilirdi⁸⁷. Beylerbeyi böyle durumlarda kendisine sunulan meselenin önemine göre ve şikayetçinin bağlı bulunduğu sancak beyinden veya kadısından kovuşturma istemekte yada kapısındakilerden birini mübaşir tayin ederek kadı marifetiyle meselenin sonuçlandırılmasını temin etmekteydi⁸⁸.

⁸¹ Ünal, *Müesseseler*, s.218.

⁸² Zekeriyâ Bülbül, *Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, Nobel Yay., Ankara ?, s. 93.

⁸³ Küçükdağ, s.110; Özdemir, s. 146; İpşirli, "Beylerbeyi", s.72.

⁸⁴ Erol Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı Âdâb-ı Osmâniyye*, İz Yay. İstanbul 2003, s.203.

⁸⁵ İpşirli, "Beylerbeyi", s.72; Muşmal, s. 16.

⁸⁶ İpşirli, "Beylerbeyi", s.73.

⁸⁷ İpşirli, "Devlet", s. 209.

⁸⁸ Ergenç, *Ankara ve Konya*, s.87.

Re'âyâ gerek arz-ı hâl ile gerekse İstanbul'a giderek şikayetlerde bulunma, mağdur edilmişse hakkını isteme hürriyetine sahipti. Fakat, geniş ülke toprakları içinde bir kişinin yerinden yurdundan kalkarak İstanbul'a kaybettiği hakkını almaya gitmesi hem çok zor, hem de çok zahmetli idi. Bu zorluk göz önünde bulundurulacak olursa, beylerbeyilerin eyaletlerinde kurdukları bu "dîvân" ların önemi daha iyi anlaşılacaktır⁸⁹.

c- Kapı Halkı

Daha öncede değindiğimiz gibi beylerbeyi paşa sancağı denilen eyaletin merkez sancağında otururdu. Ö. Ergenç, XVII. yüzyılda Konya'da beylerbeyinin devlet işlerini gördüğü anıtsal yapıda bir beylerbeyi sarayının bulunduğunu gösteren herhangi bir kayda rastlanmadığını, bununla beraber beylerbeyinin, ailesi ve kapısı halkı, özel hizmetlileri ile kendine ait bir evde ikamet ettiğini, re'âyânın da gerekli hallerde müracaatını buraya yapmış olduğunu, bununla birlikte XVIII. yüzyılda ise devlet tarafından yapılmış ve beylerbeyine tahsis edilmiş binaların olduğunu belirtmektedir⁹⁰, Y. Küçükdağ da Lale Devrinde Konya adlı çalışmasında valilerin oturmaları için tahsis edilmiş bir sarayın bulunduğunu ve onların resmî işleri burada gördüklerini, aileleri ile beraber bu saraya yakın bir köşkte oturduklarını, yine kapı halkından olup yüksek derecede memuriyetlerde bulunanlara da ayrı ayrı konaklar kiralandığını söylemektedir⁹¹. Çalışma konumuzun ana kaynağı olan Konya Şer'iyeye sicillerinde vali dönemlerini değerlendirirken onların harcama kalemleri arasında geçen "Konya valilerine mahsus saray merammatı..., Konya Valisi Saray mesârifi..."v.b şeklindeki ibareler Küçükdağ'ın bu tezini desteklemektedir. Buradan hareketle en azından 1700-1730 yılları arasında Konya Valilerine tahsis edilmiş saray şeklindeki bir teşekkülün varlığı kabul edilebilir.

Osmanlı devletinde klasik dönemde beylerbeyi, sancakbeyi ve valilerin kapı halkı sayısı çok fazla değildi. Çünkü bu dönemde bir Osmanlı valisi tımar sistemi içerisinde, savaş zamanında tımarlı sipahi ordusunun komutanı olarak görev yapıyordu. Bu sistemin bozulması valilerin şahsi asker beslemeleri veya bulundurmaları sonucunu doğurdu⁹². XVII. yüzyılın ikinci yarısından sonra vekayinamelerde ve belgelerde valilerin yanlarında levend, sarıca ve

⁸⁹ Özdemir, *Ankara*, s.147.

⁹⁰ Ergenç, *Ankara ve Konya*, s.45-46

⁹¹ Küçükdağ, s.109. İncelediğimiz sicillerde geçen ifadelerden de bu dönemde Konya valilerine tahsis edilmiş bir sarayın olduğu anlaşılıyor. Özellikle valiye tahsis edilmiş saray ile onun kapı halkının kaldığı konaklara ait masraflar sicillerde çokça yer almaktadır. Bununla ilgili örnekler için bkz. KŞS 41 / 9-1; KŞS .45/3, 6, 10; KŞS 49 / 8-1,11-1.

⁹² Tuş, *Konya*, s.38; Uluçay, *Saruhan'da Eşkiyalık*, s.72 vd.

sekban adıyla anılan askerler bulundurdıkları kaydedilmektedir⁹³. Bunlar savaş zamanlarında orduya katılıyor, diğer zamanlarda ise valinin idaresi altında bölgenin güvenliğini sağlar ve bu bölgelerde yöneticiye ait gelirlerin tahsilini yaparlardı⁹⁴. Bunların giderleri ve maaşları paşa sancağı ile öteki sancaklardan ayrılan haslar, tekalif-i örfiye türünden vergi gelirleriyle karşılanırdı.⁹⁵

Kendi güvenliklerini sağlamak amacıyla beylerbeyiler ve sancakbeyiler giderek kapılı levendlerin sayılarını artırmışlardır. Bu, aynı zamanda onların devlet ve halk karşısındaki konumlarının güçlenmesiydi. Çünkü valinin kapı halkı diye nitelendirilen bu gücün niceliği, aynı zamanda valinin devlet karşısındaki gücünü ve itibarını da ifade ediyordu. Hatta, valinin bu gücüne göre kendisine büyük veya küçük eyaletler tevcih ediliyor; eğer tayin edildiği eyaletin konumuna göre kapı halkına sahip değilse ya artırması yada kapusuna göre münasip bir yere tayin edilmesi gerektiği, ifade ediliyordu⁹⁶.

Kapı halkının sayısı her ne kadar valinin gücünün göstergesi olsa da, bu durum aynı zamanda halkın şikayetine de sebep oluyordu. Vali kapusu halkını halktan topladığı gelirlerle besliyor ve bölgede güveni bunlarla sağlıyordu. İşte paşalar maiyetindekilerin harcını kesmeyecek, onları mansıbına kadar götürecektir; sefere giderken maaş, bahşiş ve tayinâtlarını tamamen verecek, dağılmamalarına dikkat edecek ve yolsuzluklarına engel olacaktı⁹⁷. Fakat valiler daha az masraflı olduğu için savaş zamanında teşvik ettikleri kapı halkı sayısını savaş sona erdiğinde bir kısmını terhis ediyor, bir kısmını da kapıda bırakıyordu. Kapısız kalan birçok levend mensup olduğu paşa kapusu kıyafetinde başıboş hareket ediyor, önlerine gelen köy ve kasabalardan bedava yem ve yiyecek alıyor, soygunculuk yaparak halka zarar veriyorlardı⁹⁸. Bu anlamda XVIII. yüzyıl belgelerinde başı boş levendlerin cezalandırılmaları ve durdurulmalarını içeren oldukça fazla kayıt bulunmaktadır⁹⁹.

⁹³ Yücel Özkaya, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*, (Kısaltma : Osmanlı Kurumları), Ankara 1985 , s.55; Özbilgen, s.206.

⁹⁴ Tuş, s.48; Mustafa Akdağ, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası* , Ankara 1978 , s.389 vd.

⁹⁵ Özbilgen, s. 206.

⁹⁶ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Tuş , s.38 vd.

⁹⁷ Uluçay, *Saruhan'da Eşkiyalık* , s. 72.

⁹⁸ Örneğin; 1711'de Osmanlı –Rus savaşının sonuçlanması nedeniyle paşalar levendlerini bırakmışlar onlar da köy köy dolaşarak fakir halktan bedava yiyecek, bayrak akçesi ,konakçı akçesi gibi adlarla paralar toplamaya başlamışlardır. Bu olaylar 1711 izleyen yıllarda giderek artmıştır. Bkz. Özkaya , *Osmanlı Kurumları*, s.56.

⁹⁹ Bu hususa ait daha geniş bilgi ve örnekler için bkz. H. İnalçık , “Adaletnameler”, s. 49 vd.

İncelediğimiz belgelerden Konya'ya atanan valilerin ayrı ayrı veya genel olarak maiyetlerinde ne kadar kapı halkı olduğunu tespit edebilmek oldukça güçtür. Çünkü incelenen sicillerin hiçbirinde bunların sayıları veya tam listelerini belirten kayıtlar bulunmamaktadır¹⁰⁰.

2- MÜTESELLİM

a- Atanması ve Görev Süresi

Mütesellim, tanzimattan önce vali ve mutasarrıfların uhdelerinde bulunan sancak ve kazaların idaresine memur edilenler hakkında kullanılan bir tabirdir¹⁰¹.

Osmanlılarda mütesellimlik XVI. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır¹⁰². XVII. yüzyılda çok az görülen mütesellimlik görevi, XVIII. yüzyılda çok yaygın olup, muhassıllık ve voyvodalıkla yönetilen sancakların dışında, bütün sancaklar mütesellimlerle yönetilmişlerdir¹⁰³.

Beylerbeyi ve sancakbeyi seferde olduğunda yada İstanbul'dan görev yerlerine gelinceye kadar geçen sürede onların yerlerine tayin ettikleri kimseler olan mütesellimler özellikle memleket ayanından ve bölgenin ileri gelenlerinden seçiliyordu¹⁰⁴. Mütesellimin tayinini; vali buyruldu ile kadılara, kethüda yerlerine, yenceri serdarlarına, ayân-ı vilayete ve iş erlerine duyurur¹⁰⁵, sonra bir arz-ı hâlle bu atama merkeze bildirilir; padişahın gönderdiği fermanla da kesinlik kazanırdı. Zira mütesellim atanırken padişaha “arz” la sorulması gelenek olduğu halde “azl” olayında böyle bir gelenek yoktu¹⁰⁶. İncelediğimiz sicillerde kayıtlı bazı belgelerde Karaman eyaletinde görev yapan mütesellimlerin isimlerine rastlanılmıştır. Fakat bunların görev sürelerinin belirli bir sınırının olup olmadığının yada ne kadar zaman bu

¹⁰⁰ Bununla beraber Y. Küçükdağ XVIII. yüzyılın ilk yarısından beylerbeyinin emrinde bulunan görevlileri şöyle sıralar ; Ahur kethüdası, Arpa Emni, Delibaşı, Divân Efendisi, Ekmekçi , İhram Ağası Harem Ağası, Hazine Katibi , Anahtar Ağası , Mühürdar, Hekimbaşı, İmam, Masraf Emni, Masraf Katibi , Mataracı Baş , Mehter Baş , Mir-i Ahur, Odun Emni, Selam Ağası , Serban Baş , Satır Baş , Terzi Baş , Tüfenkçi , Tüfenkçi Baş , Vekili Harç ve Zahire Ağası. s. 110. Ayrıca bkz. Yusuf Oğuzoğlu, *Osmanlı Devlet Anlayışı*, Eren Yay. İstanbul 2000, s.42.

¹⁰¹ A.Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* ,C.II, s.639; H. Muşmal , s.18 ; Talât Mümtaz Yaman, “Osmanlı İmparatorluğu Teşkilatında Mütesellimlik Müessesesine Dair” *Türk Hukuk Tarihi Dergisi I*, Ankara 1944, s.75-105.

¹⁰² Yücel Özkaya, “XVIII Yüzyıl Mütesellimlik Müessesesi ”, (Kısaltma:Mütesellimlik), *AÜDTCFD* , XXVIII / 3-4, Ankara 1970, s.369-390

¹⁰³ Özkaya, *Osmanlı Kurumları*, s.196.

¹⁰⁴ “...hala mutasarrıf olduğumuz Konya eyaletiyle sefer-i hümayun'a âzam olup bir mütesellim nasb etmek iktiza idüb kendi eytâ'mımızdan mütesellimlik hizmetine istihzam olunacak münasib adamımız olmayub bu vilayetten bir münasib olan mütesellim nasb etmek iktiza etmekle Karaman sakinlerinden olub Çavuşzâde es-Sseyyid el-Hac Ahmed Ağâ nâm kimesneyi 'ayân-ı vilâyet-i münâsib görmeleriyle buyrulur tahrîr ve isdâr ve mütesellim-i nasb ta'yin olunmuştur.... ” Gurre-i Rebiü'l-ahir 1127, KŞS 45/2-4.

¹⁰⁵ KŞS 49 / 6-1.

¹⁰⁶ Özdemir, s. 149.

görevlerini icra ettiklerini kesin olarak söylemek oldukça zordur. Çünkü belgelerde bunlar açık olarak ifade edilmemektedir. İncelediğimiz 1704-1724 yıllarına ait belgelerde tesadüf ettiğimiz Karaman eyaleti mütesellimleri şöyledir:

Tablo I: Karaman Eyaleti Mütesellimleri

Vali	Mütesellim	Yıl	Defter No
Ali Paşa	(Boş) Ağa Zide Kadrihu	11 Muharrem 1127	KŞS 45 / 2-2
Ali Paşa	Çavuşzade es-Seyid El-Hac ahmed Ağa	1 Rebülahir 1127	KŞS 45 / 2-4
Hasan Paşa	el-Hac Ömer Ağa	(okunmuyor)1126	KŞS 45 / 10
Seyyid Ahmed Paşa	Mirza Ağa	Evasıt Ramazan1128/ 29 Ağustos-7 Eylül 1716	KŞS 47 / 278-3
Mehmed Paşa	Seyid-Ömer Ağa	14 Cemaziel-ula 1136	KŞS 49 / 3-1
Mehmed Paşa	el-Hac Ahmet Ağa	26 Recep 1136	KŞS 49 / 6-1

İncelediğimiz döneme ait sicillerde Karaman Eyaleti'ne atanan mütesellimlerin devlete ait bir binada mı, yoksa kendi kiraladığı bir konakta mı kaldığına dair kesin bir bilgi bulunmamakla beraber, Y. Küçükdağ'ın Lale Devrinde Konya adıyla yaptığı çalışma bizim incelediğimiz 1700-1725 tarihlerini de kapsamakta ve Küçükdağ, mütesellim olan kişinin Konya'daki beylerbeyi sarayına yerleştiğini, resmî işleri buradan idare ettiğini ve ayrıca bir odasında da ikamet ettiğini belirtmekte, yine bunların görevlerinin sürekli olmadığından dolayı, özellikle Lale Devri'nde kendilerine tahsis edilmiş bir binanın bulunmadığını belirtmektedir¹⁰⁷.

b- Görevleri

Beylerbeyinin vekili olarak mütesellim onun olan tüm hak ve yetkilerine sahip bulunuyordu. Mütesellim, sancağın idari ve mali işlerine bakmakta ayrıca sancağın gelirlerinden bir miktarını mutasarrıfa gönderir bir kısmını da kendi alırdı. Vali yayınladığı buyruhduda, sağlanan “*mahsulât ve rüsumâtın* ” kadı tarafından “*meclis-i şer*”de valinin adına olanının toplanıp mütesellime verilmesini de belirtirdi. Örneğin; 1136 senesinde Karaman Eyaleti valisi olan Mehmed Paşa kendisine verilecek olan â'sar-ı şer'iyeye ve

¹⁰⁷ Küçükdağ, s.113.

rüsumatın yerine mütesellim olarak tayin ettiği el-Hâc Ahmet Ağa'ya verilmesini buyurmaktadır¹⁰⁸.

Ayrıca uhdelerinde bulunan mukataaların asayiş ve inzibatını temin etmek, sefer ve eşkıya takibine memur olduğunda gitmek, hükümetin emrettiği zahire, asker, hayvan vs. tedarik edip göndermek gibi görevlerini de yerine getiren¹⁰⁹ mütesellim yine beylerbeyi gibi sarayda dîvân toplar ve halkın şikayetlerini dinlerdi.

Tanzimatın ilanına kadar bir idareci olarak kalan mütesellimler, tanzimatın ilanıyla kaldırılmış ve yerlerini kaymakamlara bırakmışlardır¹¹⁰.

B- YARGI

1- KADI - NÂİB

a- Atanması ve Şehir Yönetimindeki Yeri

İlmiye sınıfına mensup olan kadı, kaza idaresinin başı ve padişahın yargı yetkisinin temsilcisi konumundadır¹¹¹. Bu sebeple kadılar mutlaka yüksek dereceli bir medrese bitirmiş ve belirli bir müddette Edirne, Konya, Sivas ve Bağdat gibi büyük şehirlerde staj yapmış olmalıydılar¹¹².

Osmanlı yönetiminde önemli bir yere sahip olan kadılar doğrudan padişah fermanı ile atanmakta, ayrıca bunların atama, azli, yer değiştirme ve diğer özlük işleri de merkezdeki *kadıaskerlik* makamı tarafından yapılır¹¹³. Biri Rumeli diğeri Anadolu'daki kadıların özlük işleri ile uğraşan iki kadı asker aynı zamanda dîvân-ı hümâyûn üyesidirler¹¹⁴. Kadı askerler bütün ilmiye sınıfına ait atamaları önceden planlayıp karara bağlar ve bu kararları evlerinde sakladıkları “*ruznâme*” denilen defterlerine yazarlardı. Sırası gelen kadının ataması için padişaha “*arz*” da bulunulur, padişah onayı alındıktan sonra durum bir mektupla ilgiliye bildirilerek berat alması istenirdi. Beratin gelmesi ile atama işlemi tamamlanmış olurdu. Kadıların bu bürokratik yolla yapılan atamaları çok önceden planlanıp karara bağlanır, daha bir yerin kadılığı boşalamadan oraya atanacak kadının ismi belirlenip, durum kadıaskerce

¹⁰⁸ KŞS 49 / 6-2

¹⁰⁹ Uluçay, *Saruhan'da Eşkiyalık*, s.14.

¹¹⁰ Uluçay, *Saruhan'da Eşkiyalık*, s.14.

¹¹¹ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri*, s.218; İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, (Kısaltma : İlmiye Teşkilatı), Ankara 1965, s.83-126.

¹¹² Ünal, “Taşra teşkilatı”, s.119.

¹¹³ Özdemir, s.178.

¹¹⁴ Ergenç, *Ankara ve Konya*, s.116.

kendisine bildirildi. Bu aradaki beklemeye ikinci kadının “*tevkit müddeti*” denirdi¹¹⁵. Klasik dönemde bu şekilde işleyen kadılık kurumu XVIII. yüzyılda bozulmaya başlamış ve bir çok kazada kadı yerine Nâibler görev yapar olmuştur¹¹⁶.

Nâib: Kendi bölgesi dahilinde kadının fonksiyonlarını görmekte, ancak hiyerarşik yetki ve denetim üstünlüğünün bizzat kadıda bulunduğuna şüphe yoktur¹¹⁷. Kadı, nâib tayin ederken genellikle o bölgenin ulemasından olanları seçerdi. Nâiblerin atama kararlarını Şeyhülislamlık makamının da onaylaması gerekiyordu. Ataması onaylanan nâib kazaya gelerek belirtilen şartlarda görevine başlamakta, şer’î meseleleri çözümlerken, sultan ve diğer üst yöneticiler tarafından emredilen işleri de yaparlardı¹¹⁸.

Kadıların görev sürelerinin ne kadar olduğu konusunda farklı görüşler vardır. Bunlardan M. Akdağ kadıların görev süresinin iki yıl olduğunu ve sonra İstanbul’a gelip bir yılda mülâzemette beklediklerini¹¹⁹, İ. Hakkı Uzunçarşılı ise mülâzemet döneminin iki yıl olduğunu¹²⁰ yazmaktadır. Ö. Ergenç ise uygulamada bu sürelerin dikkate alınmadığını, bu zamanın duruma ve şartlara göre değişebileceği üzerinde durmaktadır¹²¹. Bu konuda İ. Ortaylı kadıların mahalli halk ve çıkar grupları ile kaynaşmalarını önlemek için 20 aydan fazla bir yerde görev yapmadıklarını ve bunun suiistimalleri önlemeye yönelik bir tedbir olduğunu belirtmektedir¹²². Kadıların esnek olan bu görev süreleri, normal şartlarda nâiblerin görev sürelerine de yansımaktaydı¹²³.

Kadıların ücretleri rütbelere ve görev yaptıkları yere göre değişmekteydi. Tevki’i Abdurrahman Paşa kanunnamesinde kadılar *mevleviyet* ve *kasaba kadıları* olarak ikiye ayrılmaktadır¹²⁴. Kasaba kadıları, derecelerine göre 45 akçe ile 150 akçe arasında gündelikleri değişen kadılar tarafından yönetiliyordu. Sancak ve eyaletlerin merkezleri olan şehirlerin çevresindeki kazalar ise mevleviyet suretiyle tevcih ediliyordu. Bunlarında gündelikleri 300 ile 500 akçe arasında değişmektedir. Gündeliği en yüksek olanlar, hükümetçe önem verilen vilayetlerin eyaletlerinin kadılıklarıydı¹²⁵.

¹¹⁵ Ergenç, *Ankara ve Konya*, s.115-116; Özdemir, s.178.

¹¹⁶ Özkaya, *Osmanlı Kurumları*, s.211.

¹¹⁷ İlber Ortaylı, “Osmanlı Kadısının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine”, (Kısaltma : Osmanlı Kadısı), *Amme İdaresi Dergisi*, CIX/1, S.95-107, Ankara 1976, s.98.

¹¹⁸ Özdemir, s.179

¹¹⁹ M.Akdağ, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, (Kısaltma : İktisadi Tarih), C.II., s.77.

¹²⁰ Uzunçarşılı, s.104.

¹²¹ Ergenç, *Ankara ve Konya*, s.117.

¹²² Ortaylı, “Osmanlı Kadısı”, s.107.

¹²³ Özdemir, s.180.

¹²⁴ Ergenç, *Ankara ve Konya*, s.117.

¹²⁵ Uzun Çarşılı, *İlmiye Teşkilatı*, s.94-95.

Yani devlet kadılara hazineden para ödemiyor, onlar yaptıkları işlemler karşılığında ahaliden aldıkları paralarla geçiniyorlardı¹²⁶. Kadıların mülâzemetle İstanbul'da kalmaları ve XVIII. yüzyıldan itibaren yerlerine nâibleri tayin etmeleri ve bunlarında kadılara ödedikleri aylıkları çıkarmak, kar elde etmek v.b sebeplerle halktan usulsüz olarak para toplamaları ve çoğu kez de kadılar derebeylerle anlaşıp halkı soyma yoluna gitmiştir. Tüm bunların önüne geçmek için devlet bir takım önlemler alma yoluna gitmiş, hatta III. Ahmet zamanında 1728 - 1729 da bu konu ile ilgili bir hatt-ı hümayûn yayınlanmış, fakat istenilen sonuç sağlanamamıştır¹²⁷.

b- Görevleri

Klasik dönemde idarî ve adlî yönden şehir idaresine tam olarak hakim sınıf kadılardı. M. Akdağ XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren devlet teşkilatında yapılan bir takım değişikliklerle onların bu otoritesinin sarsıldığını ve şehir yönetiminde ikici plana düştüklerini, bazı görev ve yetkilerinin sancak beyine geçtiğini ve böylece kadılık kurumunun bozulduğunu¹²⁸ belirtmektedir. Bu bozulma XVII. ve XVIII. yüzyıl boyunca da devam etmiştir¹²⁹.

Osmanlı taşra yönetiminde önemli bir yere sahip olan kadının görevlerini hukukî, beledî, askerî ve yönetim olmak üzere dört kısımda toplayabiliriz.

Hukukî görevleri: Kadılar her şeyden önce buldukları bölgede halkın hukukî ve cezaî her türlü işlerine bakarlardı. Kadı, şer'î mahkemenin başıdır. Her türlü anlaşmazlıklar ve cezaî müeyyideyi gerektiren suçlar, meclis-i şer' denilen kadının başkanlık ettiği mahkemede çözümlenirdi. Kadının hükmü olmadan kimse cezalandırılmazdı. Her türlü alacak, borç, miras davaları, arazi ihtilafları, ehli örf ile re'âyâ arasındaki anlaşmazlıklar kadı tarafından halledilirdi¹³⁰. Görülen davalarda şahitler dinlenir ve yeterli bilgiler toplanarak bir karara varılırdı. Kararlar, tarih sırası ile zapta geçirilir ve mahkemede hazır bulunanlar da kaydın altına “*şuhûdü'l-hâl*”¹³¹ başlığı altında yazılırdı.

¹²⁶ Ergenç, *Ankara ve Konya*, s.118.

¹²⁷ Özkaya, *Osmanlı Kurumları*, s.210-212; Küçükdağ, s.131.

¹²⁸ Akdağ, *İktisadi Tarih*, s.82, v.d.

¹²⁹ Özdemir, s.184-185.

¹³⁰ Ünal, “Taşra Teşkilatı”, s.119.

¹³¹ Şuhûdü'l-hâl: Ahaliden bazı kimselerle birlikte verilen kararları ihtiva eden belgelere şahit olarak kayıt edilmektedirler.Evrak tanzimi, şuhudi'l hal denilen kimselerin huzurunda yapılırdı.Ancak her belgenin sonunda şuhudil hal bulunmamaktadır. H. Moğol, *Şeriye Sicilleri Sözlüğü*, Ankara 1997, s.125.

Osmanlı Devleti'nde hem hukukî birlik ve istikrarı bozmamak hem de hukukî hayatta ihtiyaç duyulan yenilikleri yapabilmek için kadılar, istedikleri hukukçunun görüşüne göre karar vermekten men edilmişlerdi. Sadece Hanefî mezhebinin en muteber görüşüne göre hükmetmekle mükelleftirler¹³².

Mahkemede nikah akdi, boşanma, vasi ve nazır tayinleri, nafaka bağlanması, kayıp olan kişilerin mallarına kayyım tayin edilmesi, yetimlerin ve gaiblerin mallarını muhafaza, vasi ve vekilleri tayin ve azil, vakıf ve mütevellilerle ilgili problemlerin çözümlenmesi, ölen kişilerin terekelerinin yazılarak varisleri arasında taksim edilmesi v.b. gibi çeşitli davalara bakılırdı¹³³.

Kadı bu görevlerini yerine getirirken ona doğrudan bağlı mahkeme personeli arasında nâib¹³⁴, başkatip ve katipler¹³⁵, mukayyid¹³⁶, muhızr başı ve muhızrlar¹³⁷, kethüda¹³⁸, mübaşir¹³⁹, çavuşlar¹⁴⁰, kassam¹⁴¹, subaşı¹⁴² ve

¹³² Ahmet Akgündüz, “Osmanlı Kanunnamelerinin Şeri Sınırları“, *Osmanlı*, C.VI., Ankara 1999, s.405.

¹³³ A.Akgündüz - S.Öztürk, *Bilinmeyen Osmanlı*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1999, s.407.; Özdemir, s.186.

¹³⁴ *Nâib'in* görevi kadı adına onun görevini ifa etmektir. Davalara bakmak, gerektiğinde keşfe çıkmak en önemli görevleridir. Ortaylı, “Osmanlı Kadısı”, s.98

¹³⁵ **Başkatip ve katipler**; kadı ve ileri gelenler tarafından seçilen başkatibini görevleri; katiplerin tutacakları kayıtların yazım kurallarına uygun olmasını denetleyerek, kayda geçirilen fermân, buyruldu ve benzeri resmi yazıların aslına uygun biçimde yazılmasını sağlamaktı. Başkatipler ayrıca kadı veya nâibin izin ile nikah kıyabilirdi, gerektiğinde keşiflere gidebilirlerdi. Sicillerin korunmasından da bunları sorumlu idi. **Katipler** ise kadılar tarafından güvenilir, yazıları düzgün, becerikli kimseler arasından seçilirdi. Görevleri duruşmaları anında mahkeme defterlerini kaydetmek, merkezden gelen yazıları ve benzeri belgeleri olduğu gibi sicile işlemektir. A.Bayındır, “Osmanlı'da Yargının İşleyişi”, s.436; Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, s.74.

¹³⁶ **Mukayyid**; bunların görevleri sicillerin usulüne uygun olarak tutulması, yazıların doğru, okunaklı ve düzgün olmasını sağlamaktı. Ayrıca gerektiğinde keşfe de gönderilirlerdi. Özdemir, s.193.

¹³⁷ **Muhızr başı ve muhızrlar**; muhızr, Arapça ihzar eden, huzura getiren demektir. M.Akdağ bunları “*adli polis*”, olarak nitelendirmektedir. Bunlar şer'i mahkemelerde davacı ve davalıların mahkemeye çağırılmakta, mahkeme kapısında bekleyerek duruşmaların seyrini bizzat olarak olayların çıkmasını önlemek, yine yediemin sıfatı ile mahkemece el konulmuş eşya ve paraları korumaktadırlar. M.Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Lugatı*, İstanbul 1966, s.235; M.Akdağ, *Türkiye Tarihi*, C.I, s.337.

¹³⁸ **Kethüda**; zaman zaman mahkeme dışında görülmesi gereken davaların keşfine giderdi. Ayrıca mahkeme içinde nâibin ve mahkemenin mutemetlik ve veznedarlık işlerinin yürütülmesi, mahkeme bünyesinde görev yapan personelin maaşlarının ödenmesi gibi görevleri de yürütmekte idiler. Özdemir, s.194.

¹³⁹ **Mübaşir**; mahkemelerde celp ve tebliğ işine memur olan işçilerdir. Onlara maaş verilmez, ücretleri gittikleri yerin halkından mübaşiriye adı altında tahsil olunur. Pakalın, *Terimler Sözlüğü*, C. III, s.592.

¹⁴⁰ **Çavuşlar**; şer'i mahkemelerden sadır olan ilamların icrası, borçlunun mallarının satılıp borcunun ödenmesi, hukuken kesinleşen nakti ve bedeni cezaların infazı kısaca günümüzde icra memurlarının tamamen, emniyet görevleri ve savcının ise kısmen görevlerini ifa eden görevlilerdi. Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, s.332.

¹⁴¹ **Kassam**; kadının yardımcısı olarak kazalarda vefat etmiş kimselerin mallarını varisleri arasında paylaştıran memurdur. Mirasla ilgili anlaşmazlıkları çözer ve mirasla ilgili meseleleri bir deftere kayıt ederdi. Bu defterleri “*kassam defterleri*”, denirdi. M.Zeki Pakalın, *Terimler Sözlüğü*, C. II., İstanbul 1993, s.209.

¹⁴² **Subaşı**; şehrin asayişinden sorumlu kişiye subaşı denilmektedir. Hiyerarşide sancakbeyinden sonra gelirdi. Sancaklarda sancakbeyinin ücretli adamı ve emniyet amiri, kazâ ve daha küçük merkezlerde ise idare amiri olan subaşılardan şer'i mahkemelerinde de icra ve infaz memuru olarak görev yaptıkları anlaşılmaktadır. Pakalın, *Terimler Sözlüğü*, C.III, s.259,261; Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, s.74.

mahkeme imamı¹⁴³ bulunmakta idi. Bunlar adlî, idarî, beledî ve malî konularda birçok görevi üstlenen kadı'ya yardımcı olmaktaydılar.

Askeri görevleri: Kadı'nın askeri görevleri arasında avârız hanelerinin tespiti, avârız ve kürekçi bedellerinin toplanması; nüzul ve sürsat zahiresi adı altında ordunun iâşe işlerinin halledilmesi ve ordu-yı hümâyûna bizzat götürülmesi; kaza dahilindeki bütün askeri sınıfın denetlenmesi; sefer zamanında levazımın temini; sipahi, cebelü ve gönüllülerin hazırlanarak sefere katılmalarının sağlanması; seferde ihtiyaç duyulacak olan binek hayvanı, kasaplık hayvan, zahire gibi temel ihtiyaç maddelerinin teminin sağlanması gelmektedir¹⁴⁴.

Beledî görevleri: Kadı, bulunduğu şehrin beledi hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu en üst amirdi. Şehir kethüdası, mimarbaşı, muhtesib, esnaf kethüdarları, pazarbaşı, çöpçübaşı, gibi kişilerden oluşan bir çeşit belediye meclisinin de başkanı idi¹⁴⁵. Esnafın sattığı ürünlere mevsimine göre fiyat vermek şeklinde tanımlanabilecek olan “*narh*” ların düzenlenmesi, bunların sık sık kontrol edilmesi, esnafın teftişi ve istifçiliğin önlenmesi¹⁴⁶ görevleri arasındadır.

Yine şehrin alt yapısal tesis ve hizmetlerinin gözetilmesi onun önemli görevlerindedir. Bu nedenle vakıf mütevellilerini kontrol ve azl yetkisi de vardı¹⁴⁷. Şehir içinde toplanan çöplerin nereye döküleceği, mahallelerin temiz tutulmasının kontrolü, ayarı bozuk sikkelerin takibini yapıp darphaneye gönderme işleri de kadıya aittir. Kadı şehre gelen zirai ürünleri sicile kaydeder, esnaf ve esnaf birlikleri arasındaki anlaşmazlıkları giderir, şehirdeki esnaf miktarını ayarlanmasını da yapardı¹⁴⁸. Kadılar ayrıca medreselerin ve kütüphanelerin kontrolünü de yapardı.¹⁴⁹

İdarî görevleri: Buldukları bölgelerde devleti temsil eden yüksek dereceli bir memur olarak görünen kadılar gerekli zamanlarda tahrir yapılmasını ve bunun denetimini sağlamak, bölgede diğer kadılarla sancakbeyleri arasında meydana gelen anlaşmazlıkları çözüme kavuşturmak, ticari yolların güvenliğini sağlayarak çalıntı malları muhafaza altına almak,

¹⁴³ **Mahkeme İmamı;** Mahkeme binası içinde “mürasele” ve beratla imam olarak atanan kişi, belli bir süre bu görevi yürütmekte ve bu arada görevi dışında mahkeme katiplerine yardım etmekte idi. Bu yardım sırasında katipliği ilgilendiren konularda epeyce bilgi ve beceri kazanmış olan imamların bu durumu, nâiblerin gözünden kaçmayarak katib olarak atanmaları sağlanıyordu. Özdemir, s.193.

¹⁴⁴ Şinasi Altundağ, “Osmanlılarda Kadıların Salahiyet ve Vazifeleri Hakkında”, (Kısaltma : Kadının Vazifeleri), VI. Türk Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler (20-26 Ekim /1961), TTK. Ankara 1967, s.348; Ortaylı, “Osmanlı Kadısı”, s.104.

¹⁴⁵ Ünal, “Taşra Teşkilatı”, s.119.

¹⁴⁶ Altundağ, “Kadı'nın Vazifeleri”, s.351.

¹⁴⁷ Ortaylı, “Osmanlı Kadısı”, s.104.

¹⁴⁸ Ahmet Tabakoğlu, *Türk İktisat Tarihi*, İstanbul 1998, s.280.

¹⁴⁹ Altundağ, “Kadının Vazifeleri”, s.350.

devlet görevlileri hakkında yapılan şikayetleri araştırarak suiistimali olanları merkeze bildirmek ve bölgesinde noterlik işlerine bakmak görevleri arasındadır. Yine padişah fermân ve beratlarının sicill-i mahfuza yazılması ve ahaliye ilan edilmesi¹⁵⁰ görevlerini de yapardı.

Kısaca kadınların görevlerine bakılırsa taşra idaresinde oldukça önemli ve etkin bir konumda olduğu anlaşılmaktadır. Kaza biriminin yargı işlerinden başlamak üzere beledi işlerine kadar hemen her işte kadının etkinliği görülmektedir. Kaza idaresi, genel anlamı ile bütün yönleriyle kadının sorumluluğundadır.

¹⁵⁰ Özdemir , s.200 -201; Ortaylı , “ Osmanlı Kadısı “, s.104-105; Altundağ , “ Kadı'nın Vazifeleri”, s.352.

İKİNCİ BÖLÜM

KARAMAN EYALETİ VALİLERİNİN GELİR VE GİDERLERİ

İncelediğimiz dönemde Konya'ya atanan valilerin toplam gelir ve giderlerini bilebilmek zor, çünkü elimizdeki dökümler onların sadece “*imdâd-ı hazeriyye*” ve “*imdâd-ı seferiyye*” ile “*avarız, nüzul ve sürsat*” gelirleri ile bu gelirlere karşılık yaptıkları çeşitli harcamaları içermektedir. Bu bağlamda çalışmanın bu bölümünde defterlerde geçen valiler ayrı ayrı başlıklar halinde ele alınacak, her valinin önce gelirleri sonra da yaptığı harcamalar tablolar halinde gösterilecek ve elde edilen bilgiler ışığında değerlendirme yapılacaktır. Ancak, Konya valilerine geçmeden önce konun bütünlüğü ve daha net anlaşılabilmesi için, Osmanlı Devleti'nde bir valinin gelir kaynakları ve yaptığı harcamalar nelerdir? Bu yönde karşılaştıkları sorunlar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir? vb. konularda bilgi verilecektir.

Osmanlı Devleti'nde beylerbeyilerin gelir ve giderleri hakkında Fatih Kanunnamesi'nde beylerbeyi haslarının, yani kendilerine tahsis edilen arazi ve benzeri vergi matrahlarının geliri 800.000 ile 1.200.000 akçe arasında olabileceği belirtilmiştir. Bununla beraber onların gelirleri yalnız haslardan sağlanmazdı; adalet işleri, tımar tevcihleri ile ilgili belgelerden sağladıkları gelirler, gümrük gelirleri, hediyeler v.s. de bunlar arsında idi¹⁵¹. Buna karşılık kendi şahsi harcamaları, kapı halkı masrafları, çeşitli kimselere vermek zorunda oldukları hediyeler de çok büyük rakamlara ulaşıyordu¹⁵².

Osmanlı Devleti'nde bir valinin kendisine resmen tahsis edilen gelirler toplamı içerisinde hasların önem derecesi ne idi? Sorusunu Y. Cezar Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden edindiği Rumeli valisi Abdi Paşa'nın M. 1703-1714 yılları arasındaki gelir-gider muhasebe defterini dikkate alarak şöyle açıklıyor: Belirtilen tarihler içerisinde Abdi Paşa'nın yıllık geliri yüz bin guruşu aşan bir düzeydedir, oysa aynı dönemlerde Rumeli valisine has olarak tahsis olunan gelir kadim haslar ve yeni zamlarla birlikte ancak, 20.000 guruş dolaylarındadır. Bu durumda valinin yıllık gelirleri toplam içinde has gelirlerinin büyük bir önem taşımadığı, belli olmaktadır. Bu da valilerin haslar dışındaki diğer gelir kaynaklarının ne kadar önemli olduğunu gösterir. Yazar, özellikle de XVIII. yüzyıllarda valilerin yıllık toplam gelirleri içerisinde hasların nisbi öneminin çok küçülmüş olduğu üzerinde

¹⁵¹ Göyünc, “Tanzimat’a Kadar”, s.81.

¹⁵² İpşirli, “Beylerbeyi”, s.73.

durmaktadır¹⁵³. Bunda devletin içinde bulunduğu ekonomik durum nedeniyle özellikle bu yüzyıllarda parasal sorunları çözmek amacıyla uyguladığı “malikâne” sisteminin de etkili olduğu söylenebilir¹⁵⁴.

Savaşçı bir devlet olma özelliğine sahip olan Osmanlı’da XVIII. yüzyıldan itibaren savaşlar lehte sonuçlanmıyor ve artık gelirden sağlanmıyor, bu dönemde uzun ve masraflı savaşlar yaşanıyor, ülke ekonomisi kötüye gidiyor ve bunu engellemek için bazı önlemler alınıyor. İşte bu girişimlerden biri olan “malikâne” uygulamasında özellikle beylerbeyi ve sancakbeyi haslarının durumu ve zaman içinde geçirdiği değişim oldukça önemlidir. Çünkü bu dirlikler hem tımar ve zeametlere oranla daha büyüktür hem de Osmanlı askeri sisteminin belkemiğidir. Tüm bu gelişmelere paralel olarak vali ve sancakbeylerinin çoğu artık has geliriyle geçinememekte ve dolayısıyla üzerlerine düşen idari ve askeri sorumlulukları da tam olarak yerine getirememektedirler. Devlet yöneticilerin bu şikayetlerini gidermek adına onlar için yeni gelir kaynağı olabilecek “*imdâd-ı hazeriyye*” ve “*imdâd-ı seferiyye*” adıyla yeni vergiler ihdas etmiştir. İmdâdiyelerin paşaların giderek yoksun kaldıkları eski has gelirlerinin bir tamamlayıcısı biçiminde ve onları takviye için ihdas olundukları bir gerçektir. Ancak imdâdiyelerin zuhuru ile birlikte hasların tamamen ilga olundukları hakkındaki bir tez de doğru değildir¹⁵⁵.

İmdâd-ı Seferiye: İsminden de anlaşılacağı üzere savaş giderlerine harcanmak için toplanan bir paradır. Yani savaş giderlerinin normal devlet gelirleriyle karşılanmasının olanak dahilinde bulunmadığı zamanlarda başvurulmuş olağanüstü bir finansman yoludur¹⁵⁶.

Üzerinde durulması gereken noktalardan biri de incelediğimiz dönemdeki yani XVIII. yüzyıldaki “*imdâdiyye*” uygulamaları ile bundan önceki dönemlerde Osmanlı Devleti içinde uygulanan imdâdiyyeler arasındaki farktır. Çünkü XVIII. yüzyıldan önceki dönemlerde “*imdâdiyye*” uygulaması sadece “*imdâd-ı seferiyye*”yi kapsamakta ve bu vergi devletin savaş zamanlarında sefer ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, ileri gelen devlet adamı ve zenginlerinden topladığı “borç para” olarak nitelendirilebilir. Bununla beraber savaş

¹⁵³ Yavuz Cezar, *Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi (XVIII.yy’dan Tanzimat’a Mali Tarih)*, (Kısaltma; Bunalım ve Değişim Dönemi), Alan Yay., İstanbul 1986, s.47-50 vd.

¹⁵⁴ *Malikâne Sistemi*; mukataa adı verilen ve Hazine-i Amire’ye bağlı gelir kaynaklarının buldukları kentlerin varlıklı kişilerine “yaşam boyu koşuluyla” satılması esasına dayanmaktadır. Mukataayı satın alan kişi hazineye önce “muaccelle” adı verilen yüklü bir para ödüyor ve her yıl da “mal” diye anılan küçük bir meblağı, yıllık vergi halinde hazineye yatırıyor. Bunu karşılık mukataanın hasılatı, hayatta olduğu sürece malikâneciye ait olmaktadır. Devlet ancak malikânecinin ölümü üzerine o mukataayı yeniden ele geçirip, isterse başkasına satabilirdi. Cezar, *Bunalım ve Değişim Dönemi*, s. 32-33 vd. ; M.Belin, *Osmanlı İmparatorluğu’nun İktisadi Tarihi*, (Çev.Oğuz Ceylan), Gündoğan Yay., Ankara 1999, s.44 vd.

¹⁵⁵ Cezar, *Bunalım ve Değişim Dönemi*, s.54.

¹⁵⁶ Ziya Kazıcı, *Osmanlı’da Vergi Sistemi*, (Kısaltma: Vergi), Bilge Yay., İstanbul 2005, s.198; Halaçoğlu, *Devlet Teşkilatı*, s.56.

ihtiyaçları dışında; merkezi hazinenin para ihtiyacını karşılamak, kapıkullarının mevacib ve cülûs bahşişlerini karşılamak vb. sebeplerle de imdâdiyye'ye başvurulmuştur. Böyle hallerde ise doğal olarak yalın biçimde “*imdâdiyye*” terimi kullanılmıştır¹⁵⁷.

İlk uygulamalarda genellikle “*imdâd-ı seferiyye*” adıyla anılan ve arızî bir özellik taşıyan imdâdiyye, XVIII. yüzyıldan itibaren “*imdâd-ı seferiye*” ve “*imdâd-ı hazeriyye*” diye ikiye ayrılarak düzenli vergiler halini almıştır. Avâriz türü bu olağanüstü vergiler, daha sonra beylerbeyi ve sancakbeyi gibi yüksek dereceli taşra görevlilerinin de gelirlerini teşkil etmiştir. Bu gelirler önceleri haslardan, sonraları ise has karşılığındaki ödemelerden ve nihayet halkın bu ad altında verdiği vergilerden karşılanmıştır¹⁵⁸.

İmdâd-ı Hazeriyye: Vali ve mutasarrıfların savaş olmayan yıllardaki giderlerinin bir kısmını karşılamak için toplanan bir vergidir ve ilk defa 1718 yılında toplanmıştır¹⁵⁹.

Osmanlıda “*mükemmel kapı*” deyimini vardır. Bu bir yöneticinin “*has gelirine oranla bulundurması gereken sayıda adamı olmak*” anlamına gelmekteydi¹⁶⁰. Daha öncede değinildiği üzere XVIII. yüzyılda devletin içinde bulunduğu zor şartlar eyalet ve sancak yöneticilerine de yansımıştır ve bunlar “*mükemmel kapı halkı*” yani savaşa götürmekle yükümlü oldukları kapı halkı denilen askerlerini beslemekte aciz duruma düşmüşlerdir¹⁶¹. İşte devlet yöneticilere bu konuda yardım amacıyla bu iki vergiyi onlara tahsis etmiştir.

Yapılan yeni düzenleme ile artık her eyalet ve sancağın ne kadar İmdâd-ı seferiyye vereceği tespit edilecek, (bu yapılırken bölgelerin karşılayabilecekleri miktarlar göz önünde tutulmuştur), yöneticiler halktan keyfi para ve iaşe alamayacak, merkezin belirlediği miktara kanaat edecekler, topladıkları imdâdiyyelerin yarısını kendi “*daire*” giderlerine ayıracak, diğer yarısı ile de adam başına yetmiş guruş hesabıyla “*silahlı ve mükemmel kapı halkı*” besleyeceklerdi. İmdâd-ı seferiyye senede bir defa ve toptan olarak yöneticilere verilmelidir. Mansıp değiştirme, azl ve ölüm hallerinde halef-selef arasındaki hesapların görülmesinde yetki mahalli kadılıklara aittir. Verginin tevzi’i cümle âyan, ahali ve mahkeme marifetiyle yapılmalıdır¹⁶². Yine eyalet valileri merkezce sefere çıkmaya veya bir işe memur kılınmamışlarsa imdâd-ı seferiyye toplamaları yasaktı, eğer toplama emri verilmişse de topladığı parayı merkeze göndermesi istenirdi. Bazı durumlarda ise sefer görevi alan, fakat

¹⁵⁷ Bu konuyla ilgili detaylı bilgi ve çeşitli örnekler için bkz. Yavuz Cezar, “Osmanlı Maliyesinde XVII. Yüzyılın İkinci Yarısındaki “İmdâdiyye” Uygulamaları”, *IÜSBFD*, S.2, İstanbul 1984, s.69-102.

¹⁵⁸ Ahmet Tabakoğlu, “İmdâdiyye”, *TDVİA*, C.XXII, İstanbul 2000, s.221.

¹⁵⁹ Kazıcı, s.199-200.

¹⁶⁰ Kunt, s.103. Bu konuyla ilgili bilgi çalışmanın birinci bölümünde “Kapı Halkı” başlığı altında verilmiştir.

¹⁶¹ Tabakoğlu, “İmdâdiyye”, s.222.

¹⁶² Cezar, *Bunalım ve Değişim Dönemi*, s.55.

İmdâdiyyesini tahsile zamanı olmayan idarecilere hazineden borç para verilir, onlar daha sonra topladıkları İmdâdiyyeleri merkeze gönderirlerdi. Yine bazen de devlet doğrudan merkezi hazine için İmdâdiyye tahsilini talep edebilirdi. Fakat genel kaide; toplanacak İmdâdiyye akçelerinin o bölgenin idarecisine ait olduğu şeklindedir¹⁶³.

İmdâd-ı seferiyyenin tahsil zamanı genel kural olarak sefer zamanı idi ve bir defada tahsil olunma koşuluna bağlıydı. Buna karşılık hazeriyyenin toptan alınması kesinlikle yasaktı ve eyalet mutasarrıflarınıniki, sancak mutasarrıflarınıniki ise üç taksitle tahsil olunurdu ve tahsilatta sene başı olarak Muharrem ayı esas tutulurdu. Bununla beraber hazeriyyenin sefersiz vakitlerde tahsil edilme koşuluna bağlı olması, bunun idarecilere her yıl tahsis olunan devamlı bir gelir kalemi olduğunu gösterir. Bu vergilerin tahsilatından sonra yükümlüye bir “*eda tezkeresi*” verilir ve böylece mükerrer tahsillere karşı bir önlem alınmış olunurdu¹⁶⁴.

Bunun dışında vali gelirleri arasında gösterilenavârız vergisi erkek sayısına göre hesaplanmakta ve hane başına taksim edilmek suretiyle toplanmaktaydı. *Sürsat* ve nüzul ise hane başına taksim edilen zahire “arpa, buğday, un” vb. ile her çeşit erzaktan ibaretti. *Sürsat* ile ilgili olarak toplanan erzakların aslında halka ücretlerinin ödenmesi gerekmektedir. Ayrıca bunlar yalnız sefer sırasında toplanması lazımdı.

Daha öncede değindiğimiz gibi Konya, Karaman Eyaleti’nin Paşa Sancağı’dır ve vezir rütbeli valiler tarafından yönetilmektedir. Şimdi sırasıyla incelediğimiz dönemdeki Karaman Eyaleti valileri değerlendirilecektir.

I- ALİ PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1113 / 1701)

39 Numaralı Konya Şer’iye Sicilinde Karaman valisi olarak geçen Alai Paşa’nın 1701¹⁶⁵ yılında vali olarak burada bulunmasının dışında belgelerden onun gelir ve gider miktarlarını gösterir herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

I- ALİ PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ(1114 / 1703)

40 Numaralı Konya Şer’iye Sicili’nde Karaman Mutasarrıfı olarak Ali Paşa’nın ismi geçmektedir. Yukarıda numarası belirtilen defterin incelediğimiz bölümünde Ali Paşa’nın Karaman’daki görevine hangi tarihte atandığına dair kesin bir tarih belirtilmemiş olmasının yanında, adı geçen valiyle ilgili olarak Paşa’nın Bağdat seferine giderken Mütesselim Hasan

¹⁶³ Tabakoğlu, “İmdâdiyye”, s.222.

¹⁶⁴ Tabakoğlu, “İmdâdiyye”, s.222; Cezar, *Bunalım ve Değişim Dönemi*, s.57.

¹⁶⁵ KŞS 39 / 256-1

Ağa aracılığıyla bölgedeki esnaf gruplarından almış olduğu 252 gurus paranın geri ödendiğine dair 2 Şa'ban 1114 tarihli belge¹⁶⁶ ile 12 Ramazan 1114¹⁶⁷ tarihli katl davasında olmak üzere sadece iki belgede ismi vardır.

Bununla birlikte elimizdeki kayıtların Ali Paşa'nın gelir ve gider kalemlerini içermekten yoksun olması dolayısıyla, adı geçen vali dönemiyle ilgili gelir ve gider oranları hakkında bir değerlendirme yapma imkânından mahrumuz.

II- ÖMER PAŞA'NIN GELİR VE GİDERLERİ (1114-1115 / 1703)

1114-1115 yıllarını kapsayan 40 numaralı Konya Şer'iyeye sicillerinde Karaman Mutasarrıfı olarak adı geçen diğer bir vali ise Ömer Paşa'dır.

İncelediğimiz 40 numaralı sicil defterinde yer alan belgelerin bir bölümünde özellikle elkap kısmında Karaman Mutasarrıfı olarak geçen kişinin adı belirtilmemiş veya boş bırakılmıştır¹⁶⁸. Bu ise ele alınan belgenin hangi vali dönemine ait olduğu yada hangi vali döneminde değerlendirilmesi gerektiği ile önceki sayfalarda adı geçen valinin isim belirtilmeyen belgelerdeki vali ile aynı kişi olup olmadığının tahmin edilmesi konusunda zorluğa neden olmaktadır.

İşte vali isimlerinin tam olarak belirtilmediği belgeler gözardı edildiğinde kimin dönemine ait olduğunu tam olarak bilemediğimiz kayıtları defterde önceki belgelerde adı geçmesine rağmen Ömer Paşa dönemiyle ilgili değerlendirmelerimizde kullanamamaktayız. Bu nedenle tarafımızdan transkripsiyonu yapılan metinlerde adı geçen vali dönemiyle ilgili olarak onun o dönemdeki gelir ve harcamalarından uzak yalnızca birkaç metin elde etmekteyiz¹⁶⁹.

III- ALİ PAŞA'NIN GELİR VE GİDERLERİ (1116 / 1704)

41 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili'nde Karaman mutasarrıfı olarak geçen Ali Paşa'nın yukarıda adı geçen Ali Paşs olup olmadığı ve bu göreve ne zaman tayin edildiğine dair kesin

¹⁶⁶ KŞS 40/ 25-1

¹⁶⁷ KŞS 40 / 70-1

¹⁶⁸ KŞS 40/ 268-1, 267-2, 258-1

¹⁶⁹ Örneğin KŞS 40/162-1 numaralı belge o dönemde katl olunan 24 nefer levendat eşkiyasıyla ilgili, yine KŞS 40/ 164-1 numaralı belge de Konya'nın Pörçüklü mahallesi sakinlerinden olan İsmail İbn-i el-Hâc Halil isimli şahsın Sahibyaka Mahallesi sakinlerinden Mustafa bin Safer ve Mehmed bin Ahmed ile Hocacihan mahallesi sakinlerinden Ahmed bin Hüseyin ve Veli bin Hamza'dan kendisinin haberi olmadan mutasarrıf olduğu Çardaklı ve Turabeğ mezralarında adı geçenlerin ağıl ihdas ettiklerini ve bunun karşılığında onlardan rüsmü otlak talep ettiğinde de muhalefet ettiklerini ve onlardan şikayetçi olduğunu vs. belirtir dava kaydında Ömer Paşa'nın adı Karaman Mutasarrıfı olarak belirtilmektedir.

bir kayıt bulunmamaktadır. Mehmed Süreyya'nın eserinden edindiğimiz bilgilere göre, o'nun Enderun'dan yetiştiğini ve Karaman Valisi olana kadar 1691'de Trablusşam, 1694'te Van ve Basra valisi olarak görev yaptığını, 1695'te ise Basra harbine memur edildiğini görmekteyiz. Daha sonra ise 1698'de Rakka, 1700'de Haleb ve Basra, 1703'te tekrar Bağdat ve Basra, 1704 yılında Karaman ve aynı yıl içerisinde dördüncü kez Basra valisi olarak atanmıştır. Mehmed Süreyya eserinde onun Karaman'da ne kadar süre görev yaptığını vermemiş olmakla birlikte, bu son görev yerinden sonra valinin Bağdat'da vefat ettiğini de belirtmiştir.¹⁷⁰

Elimizdeki dökümler altı aylık bir dönemi kapsamaktadır. Fakat bununla beraber valinin bu altı ay sonunda görevden alınıp alınmadığına dair sağlıklı bir tahminde bulunabilmek oldukça zordur. Çünkü incelediğimiz belgelerde bu konuyla ilgili net bir tarihe rastlanmamıştır.

Ali Paşa dönemini incelemeye başlarken 1116 yılına ait farklı aylarda kaydedilen gelir ve harcama kalemleri tek tek tablolar halinde verilerek değerlendirme yoluna gidilecektir. Bunun için önce transkripsiyonu yapılan ve defterde sıra takibi yapılmadan verilen belgeler aylar dikkate alınarak aktarılacak ve bu veriler baz alınarak inceleme yapılacaktır.

Buna göre bu dönemde gelir olarak nitelendirebileceğimiz ilk kayıt 2 Muharrem 1116 / 7 Mayıs 1704 tarihli belgedir¹⁷¹. Belge belirtilen tarihte toplananavârız ve nüzul vergilerinin hanelere tevzi'i ile ilgilidir:

Tablo II: 1116 /1704 Senesiavârız ve bedel-i nüzul bahası

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 184 rub' 3	Beher-hane fi guruş 14 lipor 5
Nahiye-i Sahra	Hane 7,5	Beher-hane fi guruş 14 lipor 5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 34,5	Beher-hane fi guruş 14 lipor 5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 32,5	Beher-hane fi guruş 14 lipor 5
Nahiye-i Saidili	Hane 16 rub' 3	Beher-hane fi guruş 14 lipor 5
Hasıl yekün	276	Hasıl guruş 4094

¹⁷⁰“Fırarî Mustafa Paşa'nın yeğenidir. Enderun-i Hümâyün'dan müfeyyez olup silâhtar-i şehri-yârî oldu.1102 (M. 1691)'de vezâret-i sâniye ile ihraç edildi. 1103 (M. 1691)'te Rikab-i Hümâyün kaymakamı ve ilâveten Trablus-şam valisi olup 105 (M. 1694)'te Van ve bâdehû Basra Vâlisi ve 106 (M. 1695)'da Bağdad Vâililiğiyle Basra harbine memur olup beraberinde Şerif Sa'd olarak çalıştıysa da harb edememiştir.110 (M. 1698)'da Rakka Vâlisi ve 111 Zilkadesinde (M. Mayıs 1700) Haleb Vâlisi ve 112 (M. 1700)'de ilâveten Basra Vâlisi, 115 (M. 1703)'te Bağdad Vâlisi ve o sene Cemaziyülâhırında sâlisen Basra ve 116 (M. 1704)'da Karaman ve bâdehû râbian Basra Vâlisi oldu.1117 Cemaziyülâhırında (M. Ekim 1705) azl olunup o sene Recebinde Bağdad'da fevt olmuştur. İmam-ı Âzam Hazretleri'nin kurbünde medfundur. Malumatı mutedil idi” Bkz. Mehmet Süreyya, *Sicil-i Osmanî Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye*, C. III, (Haz: Mustafa Keskin, Ayhan Öztürk, Ramazan Tosun), Sebil Yay. İstanbul 1996, s.614.

¹⁷¹ KŞS 41/9-1.

1704 yılında Konya 276 hane kabul edilerek her hanesinden 14 guruş 5 lipor olmak üzere toplam 4.094 guruş para toplanmıştır. Belgede taksimi yapılan bu meblağın ödenmesi hususunda halkın ödeme güçlüğü çekip çekmediği hakkında herhangi bir ifadeye yer verilmemiş olması, onların üzerine isabet eden miktarı ödeme gücüne sahip oldukları sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır. Bununla birlikte toplanan bu paranın nelere harcandığı ise şöyle kaydedilmiştir:

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Miktar Diğer
Mal-ıavârız	1401	akça5
Mal-ı bedel-i nüzul	1925	akça78
Mübaşir Ağaya hizmet	70	
Mahmiye-i Konyada binyüz otuz altı ruz-ı hızırından yüz otuz yedi ruz-ı hızırına değin menzili olan Receb Ağaya kadimden menzile tayin olunan elli haneden ber mucib-i ferman-ı şerif havale olunmağla edası lazım gelen	500	
Eyalet-i Karaman valilerine mahsus saray merammatına ber vech-i peşin	52 sül 1	
Avarız Ağası oturduğu menzilin bir aylık kirası	6	
Mahsul-ı mahkeme-i şerife	80	
Naib efendi hazretlerine	25	
Kethüdâiye	15	
Çukadara	4	
Hüddamiye	6	
İki nefer kâtibiye ücret	6	
Muhzırlara	3	
YEKÛN	4094	

Toplanan paradan en çok harcamanın 3.326 guruş ile verginin toplanması ve defter masraflarına yapıldığını söyleyebiliriz. Yine verginin toplanmasında görevli olan mübaşire hizmet karşılığı bir ücretin verildiği de belirtilmiştir. Burada ayrıca *Mahsul-ı mahkeme-i şerife*, *Naib efendi hazretlerine*, *Kethüdâiye*, *Çukadara*, *Hüddamiye*, *İki nefer kâtibiye ücret*, *Muhzırlara ücret* şeklinde mahkeme masrafları da belirtilmiştir. Masraflar arasında ayrıca valinin kaldığı saray tamiratına da para harcandığı kaydedilmiştir.

Bu yıldaavârız ve bedel-i nüzul vergisinin birde Safer ayının 10. gününde toplandığı sicilde kayıtlı olan belgelerde yer almaktadır. 10 Safer 1116 / 14 Haziran 1704 tarihli bu kayda¹⁷² göre Konya 276 hane 3 rub' kabul edilmiş ve ona göre vergi toplanmıştır. Bu tarihte halktan 4.225 guruş 70 akçe toplanmıştır Bunun Konya ve nahiyelerine nasıl taksimve tevzi2i yapıldığına bakacak olursak;

¹⁷² KŞS 41/15-1

Tablo III: 10 Saferü'l-hayr 1116 / 14 Haziran 1704 Senesiavâruz ve Nüzul Vergisi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 184	Beher-hane fi guruş 15 rub' 1 akçe 4
Nahiye-i Sahra	Hane 8,5	Beher-hane fi guruş 15 rub' 1 akçe 4
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 34,5	Beher-hane fi guruş 15 rub' 1 akçe 4
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 32 rub' 3	Beher-hane fi guruş 15 rub' 1 akçe 4
Nahiye-i Saidili	Hane 17	Beher-hane fi guruş 15 rub' 1 akçe 4
Hasıl yekün	276 rub' 3	Hasıl guruş 4225 akçe 70

Görüldüğü üzere Muharrem ayında daavâruz ve nüzul vergisi toplanmıştır. Bir önceki ayda toplanan miktardan biraz daha fazla olan bu tutar, Konya'nın diğer ayın aksine 276 hane 3 rub' olarak hesaplamaya katılmış olması ve her hanenin ödeyeceği miktarın 15 guruş 1 rub' ve 4 akça olarak belirlenmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Buna göre Muharrem ayı ile Safer ayıavâruz ve bedel-i nüzulünde 131 guruşluk bu fark oluşmuştur. Yani Safer ayında 131 guruş daha fazla para toplanmıştır. Bununla birlikte yine bu tarihte yapılan masraf kayıtları aşağıda verilmiştir.

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Miktar (Diğer)
Avarız ber mucib-i defter-i hakani	1401	Akça 5
Bedel-i nüzul ber mucib-i defter-i hakani	1925	Akça 78
Mübaşir Ağaya hıdmet	70	
Ulaklık ile mürur iden Haleb Valisi vezir-i mükerrem Hasan Paşa hazretleri menzilci Hızır Beğe verdiği bargirden ma'ada vilâyet tarafından verilen altmış üç bargire ücret	126	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	12,5	
Vezir-i müma-ileyhe ta'amiye masrafı	10	
Mahmiye-i Konya'da binyüzonbeş ruz-ı hızırından yüzonaltı ruz-ı hızırına varınca menzilci olan Hızır Bey kadimden menzile ta'yin olunan elli haneden ber mucib-i fermân havale olunmağla edası lazım gelen	500	
Menzilci mezbûr marifetiyle müfettiş Nasuh Paşa hazretleri ademisine verdiği bargir ücreti	6	
Havzana tathirine mesarîf	45	
Harc-ı mahkeme	80	
Naib efendi hazretlerine	25	
Kethüdâiye	15	
Çukadara	4	-
Hüddamiye	6	-
İki nefer kâtibiye ücret	6	-
Muhzırlara	3	-
YEKÛN	4225	70¹⁷³

¹⁷³ Belgede verilen değerler toplandığında 4234,5 guruş ve 83 akçe elde ediliyor.

22 Cemaziye'l- Ula / 1116 -22 Eylül 1704 tarihli belge¹⁷⁴ ise bu dönemde Anadolu valisi olan Yusuf Paşa'nın Konya'ya geldiğinde kendisine verilen paranın tevzi'i ve taksimi ile ilgilidir. Burada ödemeye muaf statüsünde bulunan yerlerinde katıldığı dikkat çekicidir. Öyleki bu tarihte toplanan 1.005 guruşun 407 guruşu gelir olarak muaf olan bölgelerden elde edilmiştir. Toplanan bu paranın Yusuf Paşa'nın kaç günlük ihtiyacını karşıladığı hakkında ise net bir ifade belgelerde yer almamaktadır.

Tablo IV: 22 Cemaziye'l- Ula 1116 -22 Eylül 1704 Yılında Konya'dan geçen Anadolu Valisi Yusuf Paşa için Karaman valisi Ali Paşa'nın halktan topladığı Para

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 184	Beher-hane fi guruş 2 lipor1
Nahiye-i Sahra	Hane 8,5	Beher-hane fi guruş 2 lipor1
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 34,5	Beher-hane fi guruş 2 lipor1
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 32,5	Beher-hane fi guruş 2 lipor1
Nahiye-i Saidili	Hane 16,5	Beher-hane fi guruş 2 lipor1
Hasıl yekün	276	Hasıl an hane-i irad guruş 598
El- Mu'afat		
Türbe-i Celaliye		120
Sille		10
Suğla		114
Ulu Muhsine		10
Kızılviran		10
Karadiğın		12
Hocacihan		27
Zortola		4
Said		5
YEKÜN		407¹⁷⁵
Cemii'l- mecam-i İrad-ı an hane ve mu'afat yekün		Guruş 1.005 / lipor 1

¹⁷⁴ KŞS 41/13-1.

¹⁷⁵ KŞS 41/ 13-1 de muaf olan yerlerden toplanan miktar 407 guruş olarak belirtilse de kaydedilen miktarlar toplandığında 312 guruş olduğu görülmüştür. Bu toplam da dikkate alındığında belirtilen ayda toplam gelir 910 guruş, buna karşılık yapılan masrafların tutarı 1004,5 guruş olmaktadır. Ancak belgede halktan toplanan 1005 guruşluk paraya karşılık harcanan para da 1005 guruş olarak kaydedilmiştir.

Yapılan Masraf

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)
Vezir-i müşarün-ileyh Ali Paşa hazretlerine	500
Kethüda hazretlerine hıdmet	100
Divan efendisine ve Veznedar Ağa vesair hıdmet	50
Müfettiş Yusuf Paşa hazretleri taraf-ı alilerinden Hatunsaray nahiyesine gelüb üç günlük zahire talep eden ağayı def için giden mübaşir Ağaya hıdmet	45
Kethüda hazretleri oturduğu menzile müceddeden ev binasına ve saray merammatına mesarîf	100
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	2,5
Müfettiş-i müma-ileyhin mübaşiri Hatunsaray nahiyesinden aldığı	66 süls 2
Menzilci Hızır Beğın Paşalara buyruldu ile verdiği bargir res 24 ücret	30
Mahsul-ı mahkeme	50
Naib efendi hazretlerine	9
Kethüdâiye	15
Çukadara	5
Uşakçılara	5
İki nefer kâtibiye ücret	5
Muhzırlara	3
İhzariye muhzırına	3
Akçe kâbızına	6
Def'a Çukadara mübaşirlik	5
YEKÜN Mesarîf	Guruş 1.005 lipor 1

Belgedeki rakamlar dikkate alındığında toplanan para yapılan masraf miktarını karşılamış olarak görünmektedir. Yusuf Paşa'nın Konya'da kaç gün kaldığı konusunda herhangi bir rakam verilmemiştir. *"Müfettiş Yusuf Paşa hazretleri taraf-ı alilerinden Hatunsaray nahiyesine gelüb üç günlük zahire talep eden ağayı def için giden mübaşir Ağaya hıdmet 45..."* şeklindeki bu ifade ise müfettişin gelişinden yararlanan bazı şahısların halktan onun adını kullanarak para toplamaya çalıştığını ortaya koymaktadır. Çünkü bunu önlemek için oraya bir mübaşir tayin ediliyor ve ona bu hizmeti karşılığında bir ücret ödendiği kayıtlara geçiriliyor. Bunun yanı sıra bu dönemde de yine menzil bargir ücretleri için ve valinin kapı halkının kaldığı konaklar ile saray masrafları için harcama yapıldığını da görmekteyiz.

20 Recep 1116 / 18 Kasım 1704 tarihli belge¹⁷⁶ ise bu dönemde menzil, saray ve oda kiralari ile ulaklık ve posta masraflarının halka yansması hakkındadır. Bunun için Konya 275 hane 3 rub' kabul edilmiş ve 458 guruş 44 akçe para toplanmıştır. Elde edilen bu paranın tevzi'i ise şöyle belirtilmiştir;

¹⁷⁶ KŞS 41/11-1.

Tablo V: 116-1704 Senesi menzil vesair masrafları için halktan toplanan para

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 184	Beher-hane fi gurus hamaliye 1
Nahiye-i Sahra	Hane 8,5	Beher-hane fi gurus hamaliye 1
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 34	Beher-hane fi gurus hamaliye 1
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 32,5	Beher-hane fi gurus hamaliye 1
Nahiye-i Saidili	Hane 16 rub' 1	Beher-hane fi gurus hamaliye 1
Yekün	Hane 275 rub' 3	Yekün gurus 458 akçe 44

Yapılan Masraf

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)
Menzilci Hızır Bey'e karz verilecek	200
Ulaklık ile mürur iden kürt Bayramzade Mehmed Paşa Hazretlerine menzilci Hızır Bey yediyle elli bargir ziyade verdiği nüzul bargirlerinin ücreti için menzilci hazretlerine verilen	100
Meblağ-ı mezbûra mürabahası	3
Eyalet-i karaman mutasarrıfı vezir-i mükerrem Ali Paşa hazretlerinin kethüdaları oturduğu saray masrafı	2 süls 1
Karaarslan mahallesinde mirahur oturduğu konağın kirasına verilen	2
Mahkeme-i Şerif kurbunda olan çeşmeden saraya varınca sarayın şadırvanı yoluna top mesârifi	2
Saraya kaldırım döşemeğe masraf	2 akçe 204
Devecioğlu yediyle saray merammatına masraf	7
Def'a saray ve kethüdanın odasına el-Hâc İsmail ve Devecioğlu yediyle masraf	7
Menzilci mezbûr Paşa hazretlerine buyruldu ile verdiği menzil bargirlerinin ücreti	35
Kethüda oturduğu Salih Ağa menziline mah-ı receb guresinden üç aylık verilecek ber vech-i peşin	9
Eyalet-i mezbûreye masraf ve vezir-i mükerrem Ali Paşa hazretlerinin atları konduğu saracazade hanına mah-ı cemaziye'l-ahirenin ondukuzuncu gününden beher yevm birer rub' olmak üzere ber vech-i peşin verilecek	19
Mahsul-ı mahkeme	30
Naib efendi hazretlerine	15
Kethüdâiye	5
Hüdamiye ma'a Çukadariye	5
İki nefer kâtibiyeye ücret	5
Muhzırlara	2
İhzariye muhzırına	3
Akçe kâbızına	4
YEKÜN Mesarîf	Gurus 458 akçe 44

Yukarıda tablo halinde verilen masraf kayıtlarından bu dönemde menzilci olarak Hızır Bey'in görev yaptığı anlaşılmalı birlikte, kendisine borç olarak 200 gurus verilmiştir. Yukarıdaki verilere bakarak bu dönemde valinin kapı halkının oturduğu menzil ve konak kiralrı ile valinin kaldığı saray için yapılan harcamanın ağırlıkta olduğu görülmektedir. Sarayın kaldırımları, çeşmesi ve tamiratına yaklaşık olarak bu tarihte 20 gurusluk bir harcama yapılmıştır. Yine valinin kapı halkından olan mirahur, ve kethüdaların kaldığı evler için de 32

guruşluk kira parasının üç aylık peşin olmak üzere ödendiği kaydedilmiştir. Ayrıca 135 guruşluk bir ödemede ulaklara verilen menzil bargir ücretleri için yapılmıştır.

Sicil kayıtlarında tarihi belirtilmeyen bir belge ise o tarihte Anadolu Müfettişi olan Osmanzade ve Menzilci Hızır Bey'e verilen imdadiye hakkındadır¹⁷⁷. Belgede Konya 276,5 hane kabul edilmiş ve her haneden 7 guruş olmak üzere toplam 1935,5 guruş para toplanmıştır. Bunun yanı sıra ödemeye muaf olan bölgelerinde 541 guruşla dahil edilmesi ile toplam miktarın 2476,5 guruşa yükseldiği kaydedilmiştir. Şöyleki;

Tablo VI: Anadolu Müfettişi Osmanzade ve menzilci Hızır Beğe verilen İmdadiyenin Konya Halkının masraf defterine tevzii

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 184	Beher-hane fi guruş 7
Nahiye-i Sahra	Hane 8,5	Beher-hane fi guruş 7
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 34,5	Beher-hane fi guruş 7
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 32,5	Beher-hane fi guruş 7
Nahiye-i Saidili	Hane 17	Beher-hane fi guruş 7
Hasıl yekün	276 ,5 rub' 3	Hasıl İrad-ı an hane yekün guruş 1935,5
El- Mu'afat		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		160
Mu'afat Suğla		145
Mu'afat Karye-i Sille		145
Mu'afat Ulu Muhsine		14
Mu'afat Kızılviran		13
Mu'afat Karadiğın		16
Mu'afat Hocacihan		35
Mu'afat Karye-i Zortola		6
Mu'afat Karye-i Said		7
Yekün hasıl mu'afat		541
Cem'a hane ve mu'afatdan hasıl cem'a yekün		Guruş 2476,5

Yapılan Masraf

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Miktar (Diğer)
Paşa-yı müşarü'n-ileyh hazretlerine	1000	
Paşa-yı müma-ileyhim tarafından müfettişe gelen ağasına hıdmet	150	
Kapu harcı	100	
Paşa-yı müşarü'n-ileyh tarafından akçe kabz iden iki nefer ağaya hıdmet	20	
Mübaşir merkumun çavuşuna	5	
Mübaşir Ağaya bazarbaşı İsmail Çelebi yediyle dört günde verilen zahire bahası	50	akça 227
Yine mübaşir-i merkuma dört günde verilen şa'ir keyl 60	3,5	
Mübaşire lahm kıyye 114 kıymet	11	Akça 91
Etmek	4 rub3	
Mübaşir Ağanın matbahına mahalle-i şükran ve mahalle-i mücellid ve mahalle-i seb'ahvân (seb'ahan ?) ahalisi yedleriyle mesarîf	5	Akça 34

¹⁷⁷ KŞS 41/16-1

Paşa-yı müma-ileyhe verilen akçenin seksen gurusuna mürabaha	8	
Mübaşir-i mezbûrun tevabi'ine konak verilen mahallat ahalisi yedleriyle konaklarına masraf ¹⁷⁸	10	
Binyüz onbeş Ruz-ı hızırından yüzonaltı ruz-ı hızırına varınca menzilci olan Hızır Beğe Ulaklardan ve miriden aldığı akçeden Ma'ada vilayetden imdad verilecek bin guruşun ikiyüz guruşu mukaddema vilayetden cem' ve tahsil olunub ve yüzeli guruşu dahi ahardan alınub cem'an üçyüzelli guruşu karz cihetiyle ber-vech-i peşin menzilci-i mezbûra verilmekle baki kalan	650	
Menzilci-i mezbûr için karz alınub deyn olan	150	
Meblağ-ı mezbûrun seksen gurusuna verilecek mürabaha	15	
Ve yine meblağ-ı mezbûrun elli gurusuna verilecek mürabaha	10	
Karz alınub menzilciye verilen akçeden kalb kalan	2 rub1	
Yine menzilciye verilen akçenin yirmi gurusuna mürabaha	1	
Menzilci-i mezbûrun tarih-i deftere gelince Paşalara verdiği bargirlerin ücreti	55	
Mütesellim Ağa geldikde saraya olan mesarîf	10	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	2	
Mısır hazinesi geldikde vilâyet tarafından verilen	17	
Binyüzonbeş Cemaziye'l-'Ulasının yirmidördüncü gününden yüzonaltı Cemaziye'l-'Ulasının yirmidördüncü gününe varınca verilen saray icaresi	9	
Paşa-yı müma-ileyh için çavuşdan alınan yüz guruşa mürabaha	5	
Deve salyanesinden Konya evkafında tahsil olunan	6	
Suğla muka'atından Yarma nam karyeden tahsil olunan	2	
Mahsul-ı mahkeme		
Hüddamiye	10	
İki nefer kâtibiye ücret	2	
Muhzırlara	4	
Akçe kâbızına ücret	10	
Akçe mübaşirine	10	
İhzariye Muhzırına	?	
Yekün mesarîf	2476¹⁷⁹	

En fazla harcama miktarını paşaya verilen 1.000 guruş oluştururken, bunu 650 guruşla menzilci Hızır Bey'e verilen menzil-i imdadi takip etmektedir. Bu ödemeye dair kayıttan menzilciye bir yıllık olmak üzere 1.000 guruş imdadının ödeneceğinin önceden belirlendiği anlaşılmaktadır. Bundan ayrı olarak verilen dökümlerden bu tarihte menzilciye başka ödemelerinde yapıldığı bunun da yaklaşık 176 guruş olduğu söylenebilir. “*Bin yüz on beş Cemaziye'l-'Ulasının yirmidördüncü gününden yüzonaltı Cemaziye'l-'Ulasının yirmidördüncü gününe varınca verilen saray icaresi 9*” şeklindeki bu kayıt ise sarayın bir yıllık kira bedelini göstermektedir. Bu ödeme yapılırken vali Ali Paşa'nın kaldığı tarih mi

¹⁷⁸ Mübaşir-i mezbûrun tevabi'ine konak verilen mahallat listesi şöyledir; Mahalle-i Kalecik, Mahalle-i Borda Başı, Mahalle-i Abîd, Mahalle-i Abdülaziz, Mahalle-i İhtiyareddin, Mahalle-i Öğlebangladı, Mahalle-i Şeyh Osman Rumi, Mahalle-i Türk Ali, Mahalle-i Saibata, Mahalle-i Furkandede, Mahalle-i Tarhana, Mahalle-i Gallecerb, Mahalle-i Göktaş.

¹⁷⁹ Belgede 2476 guruş olarak belirtilen harcama kalemleri toplandığında bunun yaklaşık olarak 2330 guruş olduğu görülmüştür.

dikkate alınmış, yoksa genel olarak bir ödeme mi yapılmış? Bunu açıklayan herhangi bir bilgi verilmediği için bunu bilebilmek oldukça zordur.

Ali Paşa'nın vali olduğu tarihte valiye verilen üç günlük ta'amiye masrafının halka taksiminin yapıldığı bir başka belge ise şöyledir;¹⁸⁰

Tablo VII: Karaman Valisi Ali Paşa'ya verilen üç günlük ta'amiye bahası

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 182,5	Beher-hane fi gurus 3 süls 1, akça 12
Nahiye-i Sahra	Hane 8,5	Beher-hane fi gurus 220 akça
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 34,5	Beher-hane fi gurus 220 akça
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 34	Beher-hane fi gurus 220 akça
Nahiye-i Saidili	Hane 16,5	Beher-hane fi gurus 220 akça
Hasıl yekün	276	Hasıl İrad-ı an hane yekün gurus 702 akça 161

Yapılan Masraf

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Miktar (Diğer)
Eyalet-i Karaman mutasarrıfı olan düstür-ı mükerrrem sa'adetlü Ali Paşa hazretlerine üç günlük ta'amiye için verilen	300	
Vezir-i Müşarün-ileyhin kethüdalarına verilen	20	
Zahireci Ağaya hizmet	30	
İki def'a saray merammatı bâyet-i el-Hac İsmail'e mesarır	68	Akça 109
Vezir-i müma-ileyhin atları konduğu saraçzade hanına mah-ı rebü'l-evvelin yirmi sekizinci gününden Cemaziye'l-ahirenin on dokuzuncu gününe değin beher yevm birer rub' kira olunmak üzere seksen günlük ber veçh-i peşin verilen	20	
Menzil-i mezbûra kethüda Ağa oturmak için yüz on altı senesi mah-ı rebü'l-ahirinin dördüncü gününden el-Hac Seyyid Ali'den isticar olunan menzilin icaresine mansub olmak üzere tamiri için	40	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	8	
Def'a Saraçzade Çeşmesi vakfından saray merammatı için alınan akçeye mürabaha	1	Rub'3
Vezir-i Müşarün-ileyh hazretleri ve kethüdarları ve zahireci Ağa ve saray merammatı için alınan dört yüz gurus mürabahası	60	
Menzilci Hızır Bay tarih-i deftere gelince Paşalara ve mütesellimlere buyruldu ile verdiği menzil bargirlerinin ücreti	26	
Kürt Bayramzade emirü'l-ümerai'l-kiram Mehmed Paşa hazretleri ulaklık ile Konya'ya geldikde menzilci Hızır Bey fermanndan ziyade verdiği menzil bargirlerinin ücreti olmak üzere verilen bargir res 34	34	
Paşa hazretlerinin teşriflerinden mukaddem gelen zahireci Ağaya bazarbaşı yediyle verilen beş günlük zahire bahası	3	Akça 43
Mahsul-ı mahkeme	40	
Na'ib Efendi hazretlerine	20	
Kethüdaiye	11	
Hüddamiye	3	
İki nefer kâtibiye ücret	4	
Çukadara	2	

¹⁸⁰ KŞS 41/17-1. Belgenin tarihi silik olduğu için okunamamıştır.

Muhzırlara	3	
Akçe kâbızına ücret	5	
İhzariye Muhzırına	3	
Yekün mesarîf	702	Akça90

Tablo VIII: 1116 Yılında Karaman Mutasarrıfı Olan Ali Paşa'nın Gelir ve Gideri

	Aylar	Gelir (Guruş)	Gider (Guruş)	Düzeltilmiş
KŞS 41 / 9-1	2 Muharrem	4094	4094	4093
KŞS 41 / 15-1	10 Safer	4225	4225	4234,5
KŞS 41 / 13-1	22 Cemaziye'l-Ula	1005	1005	1004,5
KŞS 41 / 11-1	20 Receb	458	458	457
KŞS 41 / 16-1	(Okunmuyor)	2476,5	2476	2336
KŞS 41 / 17-1	(Okunmuyor)	702	702	701
TOPLAM		12.960,5 / 371akç.	12.960 / 204akç.	12.826 / 974akç

Yukarıdaki tabloda belirtilen aylardan Ali Paşa'nın gelir ve giderleri orijinal metne bağlı kalınarak verilmiştir. Buna göre gelir ile gider arasında neredeyse hiç fark yok gibidir. Tablonun yan tarafında ise orijinal metindeki toplama hataları tarafımızdan düzeltilerek verilmiştir. Buna göre altı aylık 12.960,5 guruş gelire karşılık 12.826 guruş 974 akçe gider olarak gözükmekte ve bu durumda 134,5 guruşluk bir fark ortaya çıkmaktadır. Cezar, 1703-1714 yılları arasında 1 guruşun 120 akçeye karşılık geldiğini belirtiyor. Buna göre gelirden belirtilen 371 akçe 3 guruş, düzeltilmedeki 974 akçe ise 8 guruş yapıyor. Bunlarda hesaba katıldığında gelir-gider arasındaki fark 139,5 guruş olmaktadır¹⁸¹.

Toparlayacak olursak 41 numaralı defterdeki gelirler *avâriz*¹⁸² ve *bedel-î nüzul*¹⁸³ gelirleridir. Sicillerde Konya genel olarak 276 *avâriz-hanesi* olarak kabul edilmekte ve ona göre vergiler toplanmaktadır.

¹⁸¹ Cezar, *Bunalım ve Değişim Dönemi*, s.47.

¹⁸² Osmanlı da tanzimatın ilanına kadar, olağanüstü hallerde ve özellikle savaş masraflarını karşılamak üzere, hükümdarın emri ile, halkın doğrudan devlete vermeye mecbur tutulduğu her türlü hizmet, eşya ve para şeklindeki tekâlife “avâriz” denilmektedir. XVII.yüzyıldan itibaren bu vergiler sadece savaş zamanları değil sürekli toplanan olağan vergiler haline gelmiştir. Devlet masraf ve harcamaları ülkedeki nüfusa tevzi ve taksim eder ve ülke nüfusu “avâriz hanelerine” bölünürdü. Bu hanelerin her birinin tayini için; halkın şehirli, köylü ve göçebe olup olmadığı, dükkan, ev ve tarla miktarı ve zamanın şartlarına göre, vergi tarh ve tevzi işinde bir avâriz hanesi içinde 3 ile 15 evli hane bulunabilirdi. Bu konuyla ilgili daha geniş bilgi için bkz. Nejat Göyünç, “Hâne Deyimi Hakkında”, *Tarih Dergisi*, Sayı: XXXII, İÜEF., İstanbul 1979, s.331-348; Ö. Lütfi Barkan, “Avâriz”, *İ.A.*, C.II, MEB., İstanbul 1970, s.13-19; Halil Sahillioğlu, “Avâriz”, *TDVİA*, C.IV, İstanbul 1991, s.108-109.

¹⁸³ Avâriz kısmına giren vergilerden biride nüzul'dür. Sefer sırasında genellikle un ve arpa olarak talep edilen nüzul, avâriz hanelere göre halka yüklenmekte ve savaş alanına yakın veya sefer yolu üzerinde olan yerlerden aynı olarak alınır ve belli bir yerde hazır olarak bulundurulurken bu bölgelere uzak yerlerden ise nakdi olarak toplanırdı. Bkz. Lütfi Göçer, *XVI-XVII Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nda Hububat Meselesi ve Hububattan Alınan Vergiler*, (Kısaltma: Hububat Meselesi), İstanbul 1964, s.69; Feridun Emecen, “Bedel”, *TDVİA*, C.V, İstanbul 1992, s.301; Kazıcı, s.201-202.

Ayrıca 1703 yılında Konya'ya gelen müfettişlerin ihtiyaçlarının, vilâyet ve menzil masraflarının¹⁸⁴ karşılanmasına yönelik avâriz hanelerinden toplanan paralar da aylık gelir olarak belirtilmektedir.

Toplanan vergilere karşılık çok çeşitli harcamalar yapılmıştır. Bu dönemde yapılan harcamalar içerisinde en çok gider avâriz ve bedel-î nüzul harcamalarıdır. Bundan sonraki en fazla harcamayı menzil ve konak kiralari kapsamaktadır. Daha öncede belirtildiği gibi bir yere vali atanırken beraberinde kalabalık bir kapı halkıyla giderdi. Dolayısıyla onların kalmaları için konaklar kiralanırdı. Ali Paşa'nın kapı halkının mevcudunun ne olduğu konusunda tahminde bulunmak oldukça zor, çünkü belgelerde bununla ilgili bir kayıt yoktur. Fakat valinin maîyeti için kiralanın konaklara ait epey kayıt bulunmaktadır. Yine valinin atları için hanlar kiralanmıştır¹⁸⁵. Ayrıca bölgeye vazifeye gelen müfettiş, mübaşir ve bunların adamları ile ulak'ların kaldıkları konakların kiralari da harcama kalemleri dahilindedir.

Osmanlıda hükümet tarafından gönderilen emirlerin yerlerine ulaştırılması için, devlet hazinesinin taşınması için hazineyi taşıyan memurlara gereken hayvanları hazır bulundurmak maksadıyla anayollar üzerinde “*menzîlhaneler*” kurulmuş idi. Bunları idare edenlere ise “*menzîlci*” denilmekteydi¹⁸⁶.

41 numaralı defterde de menzîlci olarak Hızır Bey geçmektedir¹⁸⁷ ve Hızır Bey'e ödenen menzîl ücretleri de belgelerde yer almaktadır¹⁸⁸.

Ayrıca bazı resmî görevlilere ait harcamalar kısmında ise vilayete gelen vazifeli müfettiş, mübaşir ile sefer veya memuriyet dolayısıyla yolu bu bölgeden geçen kişiler için yapılan harcamalar yer almaktadır. Halk gelen bu görevlilerin ve maiyetlerinin üç günlük yiyecek ve hayvanlarının yem ihtiyacını karşılar veya bedeli ne ise nakit para olarak ödeme yapardı.¹⁸⁹ Yine bu dönemde Konya'ya Anadolu müfettişi olan Osmanzade geliyor ve hem müfettiş hem de menzîlci Hızır Bey'e imdadiye ve vilayetin diğer ihtiyaçlarını karşılamak için 276,5 olarak kabul edilen Konya hanelerinden 1935,5 guruş toplamış ayrıca önceden bu vergilerden muaf tutulan bazı yerlerden de, belirtilen bu ihtiyaçlar için 541 guruş para

¹⁸⁴ KŞS 41 / 11-1/16-1

¹⁸⁵ KŞS 41 / 11-1, 17-1

¹⁸⁶ Menzîlci, halk tarafından bir esne müddetle seçiliyordu. Vazifesi menzîlhane, hazine ve ulaklar için lazım olan 20 genç ve kuvvetli hayvan bulundurmak, bakmak ve lüzumundan fazla hayvan temin etmektir. Eğer 20 den fazla hayvan lazım olursa, onları halktan kiralari karşılığında alır ve masraflarını tevzî' defterine kaydederdi. Bu hizmeti karşılığında XVI.yy. da senede 1680 guruş alıyordu. Bkz. Uluçay, *Saruhan'da Eşkiyalık*, s.34-35.

¹⁸⁷ Bkz. KŞS 41 / 11-1,15-1

¹⁸⁸ KŞS 41 / 15-1, Ayrıca bkz. 16-1

¹⁸⁹ KŞS 41 / 13-1

toplanmışır¹⁹⁰. Toplanan bu paradan müfettiş ve maiyeti için çeşitli harcamalar yapılmış, örneğin görevli olarak gelen mübaşir ve onun adamları için hem yem ve yiyecek hem de konak masrafları belirtilmiştir. Birçok mahallede müfettişin maiyeti için konaklar kiralanmıştır¹⁹¹.

Yine harcamalar içerisinde menzîl bargîr ücretleri de önemli yekûn tutmaktadır. Ulak, müfettiş, mübaşir gibi görevlilerin eşyalarını taşımak için hayvan da halk tarafından karşılanmaktaydı¹⁹². Ayrıca ihtiyaç dahilinde vali ve mütesellimlere de buyruldu ile menzîllerden bârgir temin edildiği; “*Menzîlci Hızır Bey tarih-i deftere gelince paşalara ve mütesellimlere buyruldu ile verdiği menzîl bârgirlerinin ücreti gurus 26*”¹⁹³, “*Menzîlci mezbûrun tarih-i deftere gelince paşalara verdiği bârgirlerin ücreti gurus 55*”¹⁹⁴ v.b. ifadelerden anlaşılmaktadır.

Tablolardaki mahkeme masrafları belgelerde genellikle masraf dökümlerinin en sonunda “*Harc-ı Mahkeme*” tabiriyle belirtilmekte ve yine bu bölümde her bir mahkeme görevlisine ödenen miktar tek tek belirtilmektedir. Yapılan harcamalar arasında da mahkeme masrafları önemli yekûn tutmaktadır.

Saray masrafları; mutasarrıf ve mütesellimlerin oturdukları saray ve konakların kiralrı, mobilya ve tamirat masrafları da halk tarafından karşılanırdı. İncelediğimiz sicillerden Ali Paşa'nın Konya'da kendisine tahsis edilmiş sarayda oturduğunu ve bu sarayın her türlü masrafının da tevzî' defterine kaydedilerek halktan toplanan paralarla karşılandığını görmekteyiz.

Sicillerde sık sık karşılaşılan ifadelerden biri de “Kethüda” tabiridir. Kethüda; beylerbeyinin yardımcısı konumundadır, kendisine tahsis edilen konakta oturur, hem liva ve kazalardan gelen imdâd-ı seferiyye ve hazeriyye'ye taalluk eden paraları teslim alırdı¹⁹⁵, hem de şehre gelen görevli misafir ve mübaşirlerin konaklara yerleştirilmesi işine bakardı. Daha sonra gelenlerin isimleri, kaç kişi oldukları, hangi konakta kaldıkları ve kaçır gurus masraf

¹⁹⁰ Belgelerde muafiyet “mu'afat” olarak belirtiliyor. Örneğin bu tarihte muafiyetlerine rağmen kendilerinden para toplanan yerler şunlar; “Mu'afat Türbe-î Celâlîye gurus 160, Mu'afat Suğla gurus 145, Mu'afat Karye-î Sille gurus 145, Mu'afat Ulu Muhsine gurus 14, Mu'afat Kızılviran gurus 13, Mu'afat Karadığın gurus 16, Mu'afat Hoca Cihan gurus 35, Karye-î Zortola gurus 6, Karye-î Sarı gurus 7; Yekûn ; hasıl an-mu'afat gurus 541”, şeklinde belirtilmiştir. KŞS 41 / 16-1

¹⁹¹ KŞS 41 / 16-1

¹⁹² Örneğin ; 26 Receb 1116 yılında Konya'ya gelen Edirne Paşası Mehmed Paşa için tedarik edilen 86 tane menzîl bârgirlerine ait defter kaydedilmiştir.bkz. KŞS 41 / 8

¹⁹³ KŞS 41 / 17-1

¹⁹⁴ KŞS 41 / 16-1

¹⁹⁵ Küçükdağ, s.113,114.

yaptıkları sicile kaydedilirdi¹⁹⁶. Kethüdarların bu hizmetleri için aldıkları paralar ile ilgili olarak çeşitli bilgiler masraf kayıtlarında verilmiştir.

IV- HASAN PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1118-1119 / 1707)

42 numaralı Konya Şer’iye sicilinin incelenen bölümlerinde Karaman mutasarrıfı olarak belirtilen el-Hâc Hasan Paşa’nın görevine başladığı tarih tam olarak belirtilmemekle beraber 1118 yılını kapsayan altı farklı aya ait belge kaydı ile 1119 yılını kapsayan iki aylık belge kaydı bulunmaktadır. Farklı aylara ait bu kayıtlar en azından Hasan Paşa’nın bilfiil yaklaşık sekiz ay Karaman Mutasarrıfı olarak görev yaptığı konusunda yorum yapmamıza olanak sağlamaktadır.

Bununla beraber bu sekiz aylık süreçte sicil kayıtlarından elde ettiğimiz bilgiler adı geçen valinin ekonomik durumu, mali gücü, sahip olduğu kapı halkı mevcudu ve bölge ahalisinin valiye vermekle yükümlü oldukları vergiler konusunda somut verilerden mahrum olması münasebetiyle Hasan Paşa dönemi ile ilgili aktarımlar bununla sınırlı kalacaktır¹⁹⁷.

V-EL-HÂC HASAN PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ(1119 / 1707)

43 Numaralı Konya Şer’iye Sicil defterinde Karaman valisi olarak geçen Hasan Paşa’nın¹⁹⁸ yukarıda bahsettiğimiz Hasan Paşa’larla aynı kişi olup olmadığı hususunda, tahminde bulunmak oldukça zor. Çünkü valilerin göreve başlama ve görevden ayrılma tarihleri belgelerde tam olarak belirtilmemiştir. Ayrıca belgede valinin ailesi ve hayatı hakkında da herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra belgede bu döneme ait gelir ve gider dökümleri yer almadığı için bu bölümde anılan konularla ilgili herhangi bir değerlendirmede bulunulmayacaktır. Yalnızca 1707 yılında Konya valisi olarak el-Hâc Hasan Paşa’nın görev yaptığının tesbiti ile yetinilecektir.

¹⁹⁶ Uluçay, *Saruhan’da Eşkiyalık*, s.34; bkz. KŞS 41 / 13-1.

¹⁹⁷ 42 numaralı Konya Şer’iye sicilinde halkın vergi yükümlülüğü ile ilgili olarak Paşa’nın hasları arasında olan Beğşehir kazasında vaki Havme nam karyede bulunan Aksinle Mahallesi sakinlerinin bazılarının Rüsum-u raiyetlerini vermeyi reddetmeleri ve Paşa tarafından buyruldu ile bu işe görevlendirilen Celal Ağa ibn-i Mehmed’in bu konuyla ilgili mahkemeye başvurusu dikkat çekicidir. bkz. KŞS 42 / 223-1. Yine 24 Zilhicce 1119 tarihli merkezden Paşa’ya gönderilen fermân oldukça dikkat çekicidir. Fermanda Padişah görev yeri tam olarak belirtilmeyen Bolad Zâde İsmail Paşa’nın 1116 ve 1118 yıllarında zimmetine geçirdiği 52.918,5 gurusun bulunduğunu ve adı geçen paşanın Konya’ya vardığında hapsedilmesini ve zimmetinde olan mal-ı miriyi vermedikçe kendisinin ve yanında ve vilayetinde bulunan emval ve eşyasının serbest bırakmamasını emretmektedir. Bkz. KŞS.42 / 271-1.

¹⁹⁸ KŞS 43/ 41-1

VI- ALİ PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1119 / 1707)

43 Numaralı defterde Karaman valisi olarak ismi geçen diğer bir kişi ise Ali Paşa’dır¹⁹⁹.Yine belgede valinin bu göreve ne zaman atıldığı yada görev süresini belirtir herhangi bir ibareye yer verilmemiştir.Ayrıca sicil kayıtlarında valinin gelir ve gider hesaplarına dair bilgi bulunmamaktadır. Valinin ismini ise bu dönemde yazılan bazı fermân kayıtlarından teşhis edebildik.

Belirtilen tarihte yani 1707 yılında Mehmet Süreyya eserinde Merzifonlu Kara Mustafa Paşa’nın oğlu olduğunu belirttiği Ali Paşa’nın Konya valisi olduğunu ve babası öldüğünde küçük yaşta olan Ali Paşa’nın bu tarihten önce 1701’de Kandiye valisi ve daha sonra da Özi ve Azak muhafızı olduğunu, 1702 yılında Eğriboz, 1705’de Van ve 1707 yılında da Konya valisi olarak atıldığını belirtmektedir²⁰⁰.Daha önce de değindiğimiz gibi belgelerde vali dönemine ait herhangi bir gelir ve harcama kaydı yer almadığı için burada sadece vali hakkında Mehmet Süreyya’nın eserinden edindiğimiz bilgileri vermekle yetindik.

VII- OSMAN PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1124 / 1712)

44 Numaralı Konya Şer’iye sicil defterinde ise Osman Paşa vali olarak kaydedilmiştir. Belgede bu dönemde halktan toplanan vergi miktarları ve bunun karşılığında yapılan harcamalara ait veriler yer almamaktadır.Bu nedenle çalışma konumuzla ilgili olarak bu bölümde de bir değerlendirme yapılmadan sadece bu tarihte Osman Paşa’nın Karaman valisi olduğunun bildirilmesi ile yetinilecektir.

VIII- HASAN PAŞA ‘NIN GELİR VE GİDERLERİ (1126 / 1714)

45 Numaralı Konya Şer’iye Sicili’nde 1126 / 1714 yılında Karaman Eyaleti mutasarrıfı olarak geçmektedir. Sicildeki bilgilerden Hasan Paşa’nın bu göreve ne zaman atıldığı, ne kadar süre bu görevini sürdürdüğü ile ilgili olarak tahminde bulunmak oldukça güç, çünkü bununla ilgili herhangi bir bilgi bulunmamakla birlikte Mehmet Süreyya’nın eserinden edindiğimiz bilgilere göre Hasan Paşa “Koca” lakabıyla yani “Koca Hasan Paşa” olarak anılmakta, 1698 yılında Basra’da, sonra Bursa’da akabinde Bosna’da vali olarak görev yapmış sonra 1704 yılında Yeniçeri Ağası oluyor ve daha sonra Bursa Paşası oluyor, Kastamonu sonra tekrar Basra, 1700 de ise Anadolu Valisi olarak görev yapıyor ve 1711’de

¹⁹⁹ KŞS 43 / 166-2

²⁰⁰ Mehmet Süreyya, C. III., s. 621.

Van, 1713'te Niğbolu ve son olarak da Konya Valisi olarak görev yaptığını; tedbirli, düşünceli, iktidar sahibi ve becerikli bir kişiliğe sahip Hasan Paşa'nın bundan sonra tarihini tam olarak vermemekle birlikte vefat ettiğini belirtmektedir.²⁰¹

Belgelerdeki kayıtlar sadece Safer, Şaban ve Ramazan aylarına ait bazı iblgileri ihtiva etmekte ve bu aylarda halktan toplanan para ve toplanan bu paraların nerelere harcandığı belirtilmiştir.

Buna göre 8 Saferü'l-hayr 1127 / 13 Şubat 1715 tarihli kayıta Hasan Paşa bölgede türeyen eşkıyaları bertaraf etmek üzere görevlendiriliyor ve bunun için bir fermân yayınlanarak halktan para toplanıyor. Bu ise belgeye şöyle yansımıştır: “*Eyalet-i Karaman Valisi Hasan Paşa hazretleri kıta-i tarik üzerine gitdikde vilâyet tarafından hâne başına fermân-ı ‘âli ma’rifeti ile verilen guruş 500, mübaşire guruş 50, kapu harcı guruş 30, meblağ-ı mezbûr Yeğen Ağaya verilen guruş 25*”²⁰² olmak üzere toplam 605 guruş toplanmıştır. Fakat eşkıyaların yakalanıp yakalanmadığı, yakalandılar ise onlara ne tür bir ceza verildiği konusunda belgede herhangi bir ifade yer almamaktadır.

Yine anılan konuyla ilgili olarak ihtiyaç duyulan develerin tedarik edilmesi için fermân getiren mübaşir Hasan Ağa ve el-Hâc Ahmed Ağaya vilâyet tarafından verilen bir günlük zahire miktarı da belgede dikkat çekmektedir.²⁰³ Hasan Ağaya önceden de bir günlük zehayir verildiği ayrıca belirtilmiştir.²⁰⁴

Ayrıca bunun dışında merkez tarafından asker sürmek, eşkıya takibi ve vb. amaçlarla taşrada bulunmak durumunda olan görevlilerin ve beraberindekilerin de ihtiyaçlarının o yer kaza halkı tarafından karşılandığına daha önceden değinmiştik. İşte bu dönemde de hangi görevle olduğu belirtilmemiş olmakla beraber Aksaray Valisi olduğu bildirilen Kurd Mehmed Paşa'ya da Konya'dan geçerken üç günlük zahire bahası olarak vilâyet tarafından 99 guruş verildiği kaydedilmiştir.²⁰⁵

²⁰¹ Bkz. “Kalaylı Koz Ahmed Paşa kethüdası olup 1110 (M. 1698)'da Mir-i miranlıkla Basra Valisi oldu. Zamanında Acemler Kerbela'ya dahil olmakla azledildi. Sonra Burusa Muhafızı oldu. Edirne fetreti esnasında vezaretle Bosna valisi olup 1116 (M. 1704)'da Yeniçeri Ağası oldu. Bir mahda tekrar Burusa Paşası olup badehu Kastamonu ve sonra saniyen Basra valisi 1112 (M. 1700)'de Anadolu Valisi ve 1123 (M. 1711)'de Van ve 1125 (1713)'te Niğbolu ve 1126 (M. 1714)'da Konya Valisi oldu. Badehu fevt oldu. Müdebbir ve muktedir oldu.” Mehmed Süreyya, s.159.

²⁰² KŞS 45/1-1.

²⁰³ Mübaşir Hasan Ağa ve el-Hâc Ahmed Ağaya günlük verilen zehayir şöyle kaydedilmiştir; “İtmek ‘aded 10 cedit akçe 1, lahım kıyye 2 , revgan-ı sade kıyye 0,5, soğan ve tuz ve biber ve nohud çarık 1, odun merkeb yükü 1, mum akçe çürük 4, piriç kıyye 1” bkz. KŞS 45/1.

²⁰⁴“Tahrir defterinden mukaddem mezkur Hasan Ağaya bir günlük verilen zehayir ; Piriç kıyye 1, revgan-ı sare cürüm 180, lahım kıyye 1, odun merkeb yükü 1” bkz. KŞS 45/1.

²⁰⁵ KŞS 45/1-1. Verilen bu üç günlük zahireyle ilgili olarak başkaca bir kayda rastlanmamıştır.

Çalışma alanımıza giren XVIII. Yüzyıl genel hatları itibariyle Osmanlının iç düzeninin bozulduğu, celali isyanlarının yaşandığı, Ayan adı verilen taşradaki güçlü kişilerin yönetimde etkin olmaya başladığı kısacası otoritenin bozulduğu ve eşkıyalık hareketlerinin yaşandığı bir dönem olarak nitelendirildiği bir süreçtir. İşte 14 Eylül 1714 tarihli “*Memalik-i Anadolu yakasında zuhur iden kıta-i tarik eşkiyası ve sa’ir Haramzade teftişine hattı-ı hümayun şevketmakrun ve ferman-ı ‘âli ile me’mur olan emirü’l-ümera’i’l-kiram devletlü saadetlü Ahmed Paşa hazretleri Konya’ya geldikde iki gün meks etmekle iki günde vilâyet tarafından virilen zehayir bahası ve menzil-i imdadi ve Eyalet-i Karaman mutasarrıfı devletlü Hasan Paşa hazretleri a’yan-ı vilâyet ve iş erleri ve harb ve darba kadir il erleri ile kıta-i tarik üzerine ferman-ı âli ile me’mur olmağla....*”²⁰⁶ bu belgeye göre Anadolu’da meydana gelen bu eşkıyalık hareketlerini teftişe Ahmed Paşa tayin ediliyor ve Konya’da iki gün konaklıyor. Bu iki günde müfettişe verilen zehayir bahası ve menzil-i imdadi ile vali Hasan Paşa’ya vilâyet tarafından verilen cebelü bedeli ve saray masrafı için vilayetin masraf defterine kaydedilen miktar gelir olarak kaydedilmiştir.

Tablo IX: 15 Ramazan 1126 / 14 Eylül 1714 Yılında Karaman Eyaleti Valisi Hasan Paşa ve Müfettiş Ahmed Paşa’ya Zahire ve menzil-i İmdadi Bahası

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 184 rub’ 1	Beher-hane fi gurus 7,5 para 4
Nahiye-i Sahra	Hane 7,5	Beher-hane fi gurus 5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub’ 3	Beher-hane fi gurus 5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24	Beher-hane fi gurus 5
Hasıl yekün	248	Hasıl gurus 1727,5
El- Mu’afat		
Mu’afat Türbe-i Celaliye		380
Mu’afat Suğla		170
Mu’afat Sille		100
Karye-i Zortola		6
Karye-i Hocacihan		35
Karye-i Karadiğın		14
Karye-i Kızılviran		10
Karye-i Ulumuhsine		10
Yekün hasıl an mu’afat		Gurus 725
Mecmûü’l-mecami’ hane ve mu’afatdan hasıl irad		Gurus 2452 akçe 52

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere bu tarihte Konya merkez 184 hane ve 1 rub’ olarak kabul ediliyor ve her haneden 7,5 gurus 4 para toplanıyor. Buna göre Konya merkezden toplam 1.400 gurus toplanıyor. Diğer üç nahiye ise her hanesi 5 gurus olmak üzere

²⁰⁶ KŞS 45/9

toplam 327,5 guruş ödemiştir. Ayrıca muaf olan yerlerinde toplam 725 guruşluk ödemeyle bu masrafa kaydedildiği dikkat çekmektedir. Ülkenin içinde bulunduğu şartlar göz önüne alındığında belgede o dönemde mu'af olan yerlerden de para toplanması, merkez ile bağlı nahiyelerin farklı miktarlardan ödemeye katılması halkın ödeme güçlüğü çektiği veya ihtiyaçların karşılanmasına daha çok bölgenin katılımını sağlayarak bir nebze olsa halkın yükümlülüğünü hafifletme yoluna gidildiği konusunda fikir ileri sürmemize olanak sağlamaktadır.

Orijinal metinde bu ayda toplam tüm gelir 2.425 guruş olarak kaydedilmiş ise de yapılan toplama hataları düzeltildiğinde tüm gelirin 2.452,5 guruş olduğu görülmüştür. Buna göre yapılan masraflar ise belgeye şöyle yansımıştır;

Tablo X: Eşkiya teftişine memur olan Ahmed Paşa ve maiyetine verilen iki günlük iase

Cinsi	Miktarı	Fiyatı (Guruş)	Fiyatı (Akçe)
Gıda			
Nane	1220 kıyye	45 rub' 3	9
Revgan-ı sade	133 kıyye 100 dirhem	45	72
Pirinç	500 kıyye	47,5 sümn 5	23
Asel	12	2	48
soğan	35 kıyye		140
Nohud	15 kıyye	(Kıymet rub' 3)	
tuz	10 kıyye		20
Yoğurt		1	
Biber	300 dirhem	(Kıymet rub' 5)	
Tavuk	35 res	2 süls 1	16
Şem'i revgan	10 kıyye	1 süls 1	
Yakacak			
Odun	Yekun 90	7	
Çam çirası	450 kıyye	3 rub' 3	2
Yem			
Şa'ir	309 keyl	460	

Bunların dışında “ Çiftçiler Şeyhi yediyle verilen saman guruş 50, Kasablar yiğid başısı es-Seyyid Süleyman yediyle verilen ganem ve keçi res 75 guruş 85 lipor 1, İsmail nam karyeye arpa tahmiline deve kirası guruş 6, Müfettişi müma-ileyhin konağı ve zahireci ağalarına hizmet guruş 25, İsmail nam karyeye giden yedekçilere ücret ve mir-i ahura hizmet guruş 19

süls 1, ²⁰⁷olarak belirtilen harcamalar Müfettiş Ahmed Paşa ve maiyetine verilen iki günlük iâşe ile ilgili olarak kayda geçmiştir.

Diğer Masraflar²⁰⁸

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Miktar (Akçe)
Müfettiş-i müma-ileyhin Müderris Mahallesine konakçı ve tuğu geldikde ahali-i mahalle yediyle verilen zehayir bahası	15	
Paşa-yı müma-ilyehin Kalenderhane Mahallesine zahirecisi geldikde ahali-i mahalle yediyle verilen zehayir bahası	12,5	
Paşa-yı müma-ileyhe Musli nam mevzide yapılan sarayda neccarlar yediyle masraf çam tahtası 20 ve tahıl 30 ve hatıl 30 ve mih kıymet 2 ve katran tahtası 9 kıymet	5 süls 1	
Masarıf-f mezkureye Ahmed Efendi yetiminin malından yüzeli guruş alınub ve yetim oğlu çeşmesi vakfından dahi otuzbeş guruş alınub meblağın-ı mezkurana verilen üç aylık mürabaha	11	
Karaman valisi müma-ileyh Hasan Paşa hazretlerinin saray geçimleri yediyle verilen yük batman 63 fi akçe 70	18	90
Saray-ı mezbûr minderlerine es-Seyyid Receb yediyle verilen kılıflık aded 30	5	40
Semerciler Ğiyidbaşısı yediyle saray-ı mezbûr yasdıklarına kılıflık tul 16	5	70
Saray mesârîfî bâ-yed-i el-Hâc İsmail ve bazarbaşı Ahmed Çelebi ve bakkal Hasan	34,5	Sümn 7
Karaman Valisi müma-ileyh Hasan Paşa hazretlerinin dokuz ‘aded konak kiralari Cemaziye’l-‘ula guresinden Ramazan guresine gelince	52	
Aksaray Valisi Kurd Mehmed Paşa hazretlerine bazarbaşı yediyle vilâyet tarafından verilen üç günlük zehayir bahası	100	
Mukaddema Eyalet-i Karaman mütesellimi el-Hâc ömer Ağa taraf-ı saltanat-ı ‘âlden ihzara gelen kapucubaşı Mehmed Beğ menzilci Hızır Çavuşdan ‘avarız malından karz alınub ücret verilen	185	
Cemaziye’l-‘ulanın guresinden Ramazan-ı Şerif evasıtna gelince müma-ileyh Konya Valisi Hasan Paşa ve müfettiş paşa hazretleri buyrulduarı ile menzilci Hızır Çavuşun verdiği bargir res 102 ücret	102	
Levendâdecessüsü için Lâdik nam karyeye gönderilen iki nefer casusa verilen ücret	3	
Vilâyet için kereste ve vaz’ olunan Hacı Şa’ban hanesine yirmibeş senesi ramazanından yirmialtı senesi ramazanına gelince bir senenin bir bab oda kirası	1,5	
Şehir ırmağı ta’mirine Hacı Halil yediyle masraf	14	
Vilâyet tarafından menzilci Muhzır Çavuşa imdâd namıyla verilen	300	
Bazarbaşılık hususunda olan hüccete verilen harc-ı hüccet	10	
Hala eyalet-i Karaman mutasarrıfı sa’adetlü Hasan Paşa hazretleri â’yân-ı vilâyet ve iş erleri ve harb ve darba kadir il erleri ile Kıta’-i tarik üzerine ferman-ı ‘âli ile me’mur olmağla Paşa-yı müma-ileyhe verilen cebelü bedeli	500	
Meblağ-ı mezbûr beşyüz guruşa Yeğen Ağaya verilen iki aylık mürabaha	25	
Paşa-yı müma-ileyhin divan efendisine verilen	50	
Kapu harcı için verilen	30	
Hala Konya Kadısı faziletlü Kadıasker Efendi hazretlerine Mahsul-i mahkeme	60	
Naib efendi hazretlerine	20	
Mesarıf-ı lazime	40	
Kethüdâiye ve Hüddamiye	6	
Üç nefer kâtibiye ücret	6	
Muhzırlara	3	
Akçe kâbızına	6	
Havale muhzırına	3	
Yekün el-mesarıf	2452,5	52

²⁰⁷ KŞS 45/ 9.

²⁰⁸ KŞS 45/ 10-1

Belgelerde Hasan Paşanın daha önceki görev yeri, Konya'ya hangi tarihte atandığı yada beraberinde getirdiği kapu halkının sayısı ile ilgili kesin ve net kayıtlar bulunmamakla beraber; orijinal metinden birebir yapılan çeviri göz önünde bulundurularak oluşturulan yukarıdaki tabloda geçen bazı kayıtlar Valimizin bu bölgede ne kadar süre kaldığı konusunda kesin olmamakla birlikte anılan konuyla ilgili tahminde bulunmamıza fırsat vermektedir.

Belgede geçen “*Cemaziye’l-‘ulanın onaltıncı gününden Ramazan-ı Şerif evasıtına gelince müma-ileyh Konya Valisi Hasan Paşa ve müfettiş paşa hazretleri buyruvduları ile menzilci Hızır Çavuşun verdiği bargir res 102 ücret gurus 102* “ ibaresi dikkate alındığında Valinin tam olarak beş ay bu görevini icra ettiğini söyleyebilmekle birlikte, belgede yer alan “*Vilayet için kereste ve vaz’ olunan Hacı Şa’ban hanesine yirmibeş senesi ramazanından yirmialtı senesi ramazanına gelince bir senenin bir bab oda kirası gurus 1,5* “ bu kayıt Hasan Paşa’nın 1125 senesi Ramazanından 1126 senesi Ramazanına kadar yaklaşık 18 ay Konya’da görevde kalmış olabileceğini düşünebilmemiz konusunda bizi destekler niteliktedir.

Peki Hasan Paşanın Maiyetinde bulunan kapu halkı kaç kişiden oluşuyordu? Belgelerin bu konuyla ilgili doyurucu bilgilerden yoksun oluşu nedeniyle bu soruyu net kişi sayısı vererek cevaplandırabilme şansımız olmasa da ” *Karaman Valisi müma-ileyh Hasan Paşa hazretlerinin dokuz ‘aded konak kiralari Cemaziye’l-‘ula gurrelerinden Ramazan guresine gelince gurus 52* “ve “*Paşa-yı müma-ileyhe Musli nam mevzide yapılan sarayda neccarlar yediyle masraf çam tahtası 20 ve tahıl 30 ve hatıl 30 ve mih kıymet 2 ve katran tahtası 9 kıymet gurus 5 süls 1*”²⁰⁹ şeklindeki ifadelerden mimari özellikleri ve konforu konusunda herhangi bir bilgiye sahip olmamakla birlikte Hasan Paşa için bir saray yapıldığını ve yine beraberinde getirdiği kapu halkı için bölgede dokuz adet konak kiralandığını harcama kayıtlarından yola çıkarak söyleyebiliriz.

Tabii o dönemdeki şehir mimarisi ve özellikleri ile “*Konak*” tabirinin karşılığı yani sıradan bir aile için yapılan bir ev ile Konak olarak adlandırılan yapılar arasında hacim, büyüklük, konfor, konum ve fiyat bakımından herhangi bir fark var mı? yoksa bu tabir o dönem Konya evleri için genel bir tanımlama mıdır? şeklindeki soruların yanıtının; XVI. ve XVII. yüzyıllarda Anadolu’daki evlerin çoğunun tek odalı meskenler olduğunun²¹⁰ ve bu yüzyılda Konya evlerinin de genel olarak küçük nitelikli, anne-baba ve evlenmemiş

²⁰⁹ KŞS 45/ 10.

²¹⁰ Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam Ortaçağdan Yirminci Yüzyıla*, (Çev. Elif Kılıç), TVY Yay., İstanbul 2002, s.168

çocuklardan müteşekkil çekirdek aile tipine hitap ettiğinin tespit ²¹¹ edilmiş olması ev ile konak kavramları arasında fark olduğunu evlerin daha sıradan ve küçük olduğunu buna karşılık anıtsal yapılar olmamakla birlikte Konakların daha büyük ve hacimli olduğunu söyleyebiliriz. Tabi bugünkü hiyerarşik algılamadan yola çıkarak o dönemde de üst düzey yöneticilerin buldukları bölgelerde genele oranla daha iyi şartlara sahip alanlar konusunda tercihte bulduklarını ileri sürebiliriz. Buradan yola çıkarak bu dönemde de Valiler ve onların kapu halkının konakladıkları yerlerin sıradan evler olmadıkları en azından o bölgenin iyi şartlara sahip mekanları olduklarını ve kalabalık grupları ağırlayabilecek yerler olduklarını ifade edebiliriz. Ancak yinede tam olarak bu konaklarda kaç kişinin kaldığı konusunda sayı belirtme imkanımız eldeki kayıtlar dikkate alındığında oldukça zayıftır.

Hasan Paşa'nın harcamalarında kişisel harcamaları çok az yer tutarken, Saray minder ve yastıkları için diktirilen kılıflar ile yeni yaptırılan saray binası ve saray için olan bakkal masrafları için 44,5 guruş 110 akçelik bir harcama söz konusudur. Ayrıca vilayetin su ihtiyacı, içme suyu ile çayır ırmağının temizliği içinde bu dönemde 14 guruşluk bir harcama yapılmıştır.

Şaban ayında üç günlük zahire bedeli olarak 99 guruş verilen Aksaray Valisi Kurd Mehmed Paşa'ya yine bu dönemde de 100 guruş olarak üç günlük zahire bedelinin ödendiği kaydedilmiştir.

Valilerin görevlerinin anlatıldığı bölümde de değinildiği gibi onlar besledikleri kapı halkı ve askerleriyle buldukları bölgenin güvenliğinden sorumlu idiler. İşte bu askerleri de halktan topladıkları paralarla besliyorlardı. Burada da bu yüzyılda Osmanlı Devleti ve Anadolu'nun içinde bulunduğu asayişsizlik hareketlerine paralel olarak yaşanan bazı eşkıyalık ve taşkınlıkları bastırmak için görevlendirilen Hasan Paşa'nın bunun için halktan cebelü bedeli aldığı da harcamalar kısmındaki verilerden anlaşılmaktadır. Harcamalar arasında dikkat çeken kayıtlardan biri de levendlerin meydana getirdiği asayişsizliklerin öğrenilmesi amacıyla olsa gerek Ladik nâm karyeye gönderilen iki casusa ödenen 3 guruşdur. Bu casusların görevlendirilmesi hakkında merkezden bir yönlendirmenin olduğuna dair herhangi bir ibarenin belirtilmemiş olması, bunun direk Hasan Paşa'nın bölgedeki asayiş ve güvenliği sağlamak konusunda takip ettiği siyasetin bir parçası olabileceğini düşünmemizi sağlamaktadır.

²¹¹ Hayri Erten, *Konya Şer'îyye Sicilleri Işığında Ailenini Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı (xviii.y.y ilk yarısı)*, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara 2001, s.155-161 vd.

45 numaralı defterde Hasan Paşa ile ilgili üç aylık kayıt yer almaktadır. Şaban ayına ait gelir kaydedilmemiş olmasına rağmen, bu ayda Aksaray valisi Kurd Mehmed Paşa'ya verilen zahire bahası için 99 guruş, yine Safer ayında Hasan Paşa'nın bölgede türeyen eşkıyalarla mücadelesi için 605 guruşluk harcama yapıldığı kaydedilmiştir²¹². Ramazan ayında ise valinin 2452,5 guruşluk gelirine karşın 2452,5 guruşluk gider gösterilmiştir. Fakat giderler kısmındaki toplama hataları düzeltildiğinde bu rakamın 2438 guruş olduğu görülmektedir. Belgelerdeki bu veriler dikkate alındığında valinin 2452,5 guruşluk gelirine karşın giderinin 3142 guruş olduğu saptanmıştır.

Ayrıca elde edilen bilgilerden bu dönemde mütesellim olarak el-Hac Ömer Ağa'nın ve menzilci olarak da Hızır Çavuş'un görev yaptığını görmekteyiz.

IX- SÜLEYMAN PAŞA'NIN GELİR VE GİDERLERİ (1127 / 1715)

İncelediğimiz 45 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili'nde Süleyman Paşa 13 Muharrem 1127 / 19 Ocak 1715 yılında Karaman mutasarrıfı olarak geçmektedir. Belgelerdeki bilgiler sadece Muharrem ayını kapsamaktadır, dolayısıyla valinin bu göreve ne zaman atandığı yada görevinin ne zaman sona erdiği ile ilgili olarak çok çeşitli açıklamalar ihtiva eden kayıtlardan yoksundur. Bu durum Süleyman Paşa ile ilgili aktarımlarımızı da kısıtlandırmaktadır. Valinin bir aylık dönemdeki gelir ve giderine değinecek olursak:

Sicilde geçen kayıt bu dönemde yapılacak bir sefer için Konya sancağından istenen 72 tane deve ile ilgilidir. Buna göre develerin zahire ve diğer masrafı ile "sarbanları" yani sürücülerin masrafları için 2196 guruşun vilâyet tarafından toplanıp mükkâri Hasırcızade Mehmet Ağa'ya verilmiştir²¹³.

Tablo XI: 1127 / 1715 Yılında Sefer İçin Konya Sancağından Talep Olunan Develer ile bunların zahire vesair masrafı ve sürücülerinin masrafı için Mükkari Hasırcızade Mehmet Ağaya verilen Para

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar (Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 184,5	Beher-hane fi guruş 8
Nahiye-i Sahra	Hane 7,5	Beher-hane kura an 4 guruş 35 para
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub3	Beher-hane kura an 4 guruş 35 para
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 1	Beher-hane kura an 4 guruş 35 para
Nahiye-i Saidili	Hane 10 rub'3	Beher-hane kura an 4 guruş 35 para
Yekün	259	Yekün hasil an haneha-yı nefsi

²¹² Bkz. KŞS 45 / 1-1.

²¹³ KŞS 45 / 7. İhtiyaç duyulan bu 72 adet devenin bölgelere taksimi konusunda ise herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

		şehr-i kura guruş 1872 akçe 24
Mu'afat		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		550
Mu'afat Suğla		200
Mu'afat Sille		300
Mu'afat Zortola		7
Mu'afat karye-i Saidili		46
Mu'afat Mahalle-i Hocacihan		40
Mu'afat karye-i Karadığın		20
Mu'afat karye-i Kızılviran		12
Mu'afat karye-i Ulumuhsine		10
Yekün hasil an mu'afat		1145 ²¹⁴
Mecmü'l-mecami' hasil an haneha-yı nefs-i şehr-i ve kura ve mu'afat		Guruş 3017 para 4

İşte bu masrafların karşılanması için tabloda da görüleceği üzere Konya 184,5 hane kabul edilmiş ve her hane başına 8 guruştan toplam 1.476 guruş toplanıyor. Ayrıca Sahra, Hatun Saray, Sudirhemi ve Saidili nahiyelerinden de 396 guruş olmak üzere toplam 1872 guruş 24 akçe toplanıyor. Bununla beraber mu'af olmalarına rağmen bazı karyelerden de toplam 1.145 guruş toplanıyor. Bu ayda toplanan tüm gelir 3.017 guruş²¹⁵ olarak kaydedilmiştir.

Yapılan masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)
Deve mükkarisi Hasırcızade Mehmed Ağaya yetmişiki res devenin yüke girecekleri güne değin zahiresi vesair mesârifi için verilen	2160
Mükkari mezbûr Mehmed Ağaya yetmişiki res deveye çuval bahası verilen	36
Asitaneden gelen mübaşir Ağaya verilen	30
Mübaşir mezbûra verilen kahva kıyye 1 kıymet guruş	1,5
Mukaddema Sa'adetlü müfettiş Ahmed Paşa hazretlerine verilen ta'amiye vesair mesârifi â'yân ve ahali ma'rifetiyle tevzi' olundukda Suğla mu'afatına yüzyetmiş guruş tevzi olunub bâ'de'l-halleri zayıf olmağla hallerine himmet-i cemle ma'rifetle meblağı mezbûrdan tenzil olunub baki' kalanı	70
Paşa-yı müma-ileyhe verilen zehayirden bakkalların bağı akçesinden baki' kalan	4 süls 2
Paşa-yı müma-ileyhe verilen zehayirden itmekciler itmek akçesinden yirmi iki guruşumuz baki' kaldı deyu iddia idüb ba'ad hüsn-i rızalarıyla on guruşundan fariğ olmalarıyla baki' sulha verilen	12
Paşa-yı müma-ileyhe verilen zehayirden arpacıların baki' kalanı	4 akçe 40
Paşa-yı müma-ileyhe verilen zehayirden baki' kasab Mustafa nam kimesnenin yedi res koyun bahası	8
Paşa-yı müma-ileyh çiftçiler şahı es-Seyyid Mahmud Çelebi verdiği saman bahasından baki' kalan	5
Eyalet-i Karaman valisi olan sa'adetlü Süleyman Paşa hazretlerine üç günlük ta'amiye için verilen	300

²¹⁴ Orijinal metinde mu'af olan karyelerden toplanan para 1145 guruş olarak hesaplanmıştır. Fakat toplama hataları düzeltildiğinde mu'af olan yerlerden toplanan paranın 1185 guruş olduğu görülmektedir.

²¹⁵ Yine toplam gelirin de belgede verilen rakamlar toplandığında 3057 guruş olduğu saptanmıştır.

Paşa-yı mümâ-ileyhin mübaşirine verilen	30
Eyalet-i Karaman valilerine mahsus olan saray mesârifi ân yed-i bakkal Hasan	53,5
Zikr olunan ta'amiye akçesi için Yeğen Ağa imalı Yusuf'a dört aylık verilen mürabaha	23
Bin yüz yirmi altı muharremi guresinden yirmiyedi muharrem guresine gelinceye senelik mezbûr icaresine verilen	40
Mukaddema Eyalet-i Karaman valisi olan Hasan Paşa ve Süleyman Paşa hazretlerinin buyruklarıyla menzilci Hızır Çavuşun verdiği menzil bargirleri res 48ücret	48
Mukaddema Eyalet-i Karaman valisi olan Hasan Paşa hazretlerinin aldığı cebelü akçesi talep için mümâ-ileyh Hasan Paşa'ya gönderilen Kapucuoğlu Mustafa Çelebi ve diğer sadır Mustafa nam kimesnelere verilen ücret	30
Zilkâde ibtidasından Ahmed Efendi hanına paşa konakları için iki aylık kira verilen	7
Bakkal Hasan'a saray hizmeti için verilen ücret	5
Saray çeşmesi yoluna masraf	1 akçe 40
Mümâ-ileyh Süleyman Paşa hazretlerinin Ağaları kondukları yirmi aded konak evlerine verilen iki aylık kira	36 zolâtı 1 ²¹⁶
Mahsul-ı mahkeme	50
Naib efendi hazretlerine	30
Kethüdâiye	3
Hüddamiye	3
Kâtibiye ücret	6
Muhzırlara	3
Havale muhzırına	3
Akçe kâbızına	6
Yekün el-Mesarıf	Guruş 3009 süls 1²¹⁷

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere yapılan harcamalar arasında şehirden istenen develer ile bunların sürücüleri için yapılan masraflar en büyük kısmı oluşturmaktadır ki bu rakam 2.227,5 guruşa isabet etmektedir.

Harcamalar incelendiğinde Süleyman Paşa'dan bir önceki dönemde Karaman valisi olan Hasan Paşa döneminde halktan toplanan bazı paraların geri ödemesinin yapıldığı dikkat çekicidir. Örneğin o dönemde müfettiş olarak Anadolu'daki eşkıyalık hareketleri için görevlendirilen Ahmed Paşa'ya verilmek üzere halktan para toplanmış ancak bunun ödenmesi tam olarak yapılmamıştır. Bunun için bu ayda halka yaklaşık 103 guruş 40 akçelik bir ödeme yapılmıştır.

Hatırlanacağı üzere bir önceki kısımda Karaman valisi olarak incelediğimiz Hasan Paşa bölgedeki eşkıyalık hareketlerini bastırmak için görevlendirildiğinde, masraflar vilâyet defterine kaydedilerek halktan toplanmıştı. İşte o dönemde toplam 605 guruşluk cebelü bedeli de halktan toplananlar arasında yer almıştı. Ancak Süleyman Paşa döneminde elde ettiğimiz "*Mukaddema Eyalet-i Karaman valisi olan Hasan Paşa hazretlerinin aldığı cebelü akçesi*

²¹⁶ KŞS 45/7. XVIII.yüzyılın başlarında basılan Osmanlı zolotalarının karşılığı 90 akça'dır. Ayrıca bu dönemde 1 guruş= 120 akça ve yine 1 guruş= 40 Para'ya, 1 Para ise 3-4 akçaya tekabül etmektedir.bkz.Cezar, *Bunalım ve Değişim*, s.47; Belin, s.122,361vd.; Ekrem Kolerkiç, *Osmanlı İmparatorluğunda Para*, Ankara 1958, s.98-99.

²¹⁷ Belge üzerinde yapılan toplamda 3008 guruş olarak çıkıyor.

taleb için müma-ileyh Hasan Paşa'ya gönderilen Kapucuoğlu Mustafa Çelebi ve diğer Sarı Mustafa nam kimesnelere verilen ücret gurusu 30" şeklindeki bu kayıttan Hasan Paşa'nın görevini tamamlamadan Konya'dan ayrılmış olduğu anlaşılmaktadır. Tabii bunun nedeni yeni bir yerde görevlendirilmiş olması olabileceği gibi eşkıyaları bastırma görevinde göstermiş olabileceği başarısızlık yada ihmalkarlık da olabilir. Bu konuyla ilgili ileri süreceğimiz düşünceler tahminden öteye gitmemekte çünkü Hasan Paşa'nın görevden ne zaman ve neden ayrıldığı yada Konya'dan sonra kendisine yeni bir görevlendirme verilip verilmediği konusunda belgelerde herhangi bir kayıt mevcut değildir. Ancak toplanan cebelü bedelinin kendisinden tahsil etmek için iki kişi gönderiliyor ve onlara bu görevlerine karşılık 30 gurusu veriliyor.

Yine bir önceki vali döneminde müfettiş Ahmed Paşa'nın ta'amiye ve sa'ir masrafları Konya merkez ve bağlı nahiyeler ile o dönemde vergiden muaf olan bazı yerlere tevzi'i olunmuştu. İşte bu ödemeye dahil edilen Suğla mukatasına da 170 gurusu düşmüş ancak bölge halkının maddi durumlarının zayıf olması dolayısıyla ödenmesi gereken meblağ üzerinden 100 gurusluk bir indirim yapıldığı ve geriye kalan 70 gurusunda Süleyman Paşa döneminde ödendiği bu bölümde dikkat çeken bilgilerden biridir.

"Mesârif-ı mezbûreden ezdiyâd irâddan yedi gurusu üç rub' bâki kalup bâ'de'l-yevm vâki' olan mesârif vilâyete sarf olunacaktır gaflet olunmaya" şeklinde yer alan bu kayıttan toplanan 3.017 gurusluk paraya karşılık 3.009 gurusluk harcama yapıldığı ve yaklaşık olarak 8 gurusluk paranın arttığını görüyoruz. Artan para belgede yapılan masrafların hemen altına kaydedilmiş ve gerektiğinde vilayetin ihtiyacı için harcanacağı özellikle vurgulanmıştır.

X- ALİ PAŞA GELİR VE GİDERLERİ (1127 / 1714)

İncelediğimiz sicillerde Ali Paşa'ya ait iki aylık gelir-gider kayıtları bulunmaktadır. Sicillerde bundan önce değindiğimiz Karaman Eyaleti valilerinin aksine Ali Paşa'nın bu göreve 22 Zilhicce 1126/ 29 Aralık 1714 tarihinde yani bu yılın son ayında tayin edildiği açık bir ifadeyle belirtilmiştir²¹⁸. Fakat defterdeki kayıtların yetersizliği nedeniyle valinin buradaki görev süresi hakkında tahminde bulunmak oldukça zor.

²¹⁸ *"Düstûr-ı mükerrerem müşir-i müfahham nizamü'l-alem müdebbir-i umûr'l-cumhur bi'l-fikr-i sakib mütemmimi mehâmü'l-enam bi'r-rey'is saib mümehhid-i bünyanü'd-devle ve'l-ikbal müşir-i erkanü's-sa'âde ve'l-iclâl el mahfuf bi-sınıf-ı 'avatıfî'l-meliki'l-'alâiyye sancaklarına mutasarrıf olan vezirim Ali Paşa edam Allah-ı te'alâ iclâlehu tevki-'i refi-'i hümayun vasıl olucak ma'lum olaki sen vüzerâyı 'izâmının yarar ve namdârın ve vükelâ-i mehamının umur-ı dide ve kâr güzârı olub her vecihle müstehak-ı 'inâyet ve sezevar-ı 'âtifet olduğun ecluden hâliya hakkında mezîd-i 'inâyet 'aliye-i şahane ve mezid-i re'fet seniye-i padişahanem*

Sicilden edidiğimiz bilgilere göre Ali Paşa döneminde iki mütesellim tayini yapılıyor. İlk olarak 11 Muharrem 1127 / 17 Ocak 1715'te (boş) Ağa diye biri mütesellim tayin ediliyor. Belgelerde atanan kişinin ismi boş bırakılmıştır²¹⁹. İkinci olarak ise 1 Rebiü'l-ahir 1127 / 6 Nisan 1715'te Çavuşzâde es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa vali tarafından mütesellim olarak atanıyor²²⁰. Ayrıca bu dönemde menzilci olarak da Osman Beşe İbn-i Hızır Çavuş ismi geçmektedir²²¹.

Vali dönemiyle ilgili kayıtlara bakıldığında 22 Rebiül-evvel 1127 / 28 Mart 1715 tarihli belge halktanavâruz ve bedel-i nüzul olarak toplam 4486 guruş toplandığını gösteriyor²²². Yine 2 Cemaziye'l-ula 1127 / 6 Mayıs 1715 tarihinde de hem Ali Paşa'nın üç günlük te'amiye ücreti hem menzilciye verilen menzil-i imdadi ve hem de Halep valisi olan Ali Paşa'ya asker sürmek için verilen iki günlük te'amiye ve çayır ırmağı ve sa'ir masraf için halkın tevzi defterine kaydedilen 2758 guruş halktan toplanmış ve incelediğimiz belgelerde Ali Paşa döneminde irad olarak kaydedilmiştir²²³. Buna göre;

Tablo XII: 22 Rebi'ül-evvel 1127/28 Mart 1715 Senesiavâruz ve Bedel-i Nüzulleri

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 184,5	Beher-hane fi guruş 16 lipor 5
Nahiye-i Sahra	Hane 7,5	Beher-hane fi guruş 16 lipor 5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fi guruş 16 lipor 5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 1	Beher-hane fi guruş 16 lipor 5
Nahiye-i Saidili	Hane 16,5	Beher-hane fi guruş 16 lipor 5
Hasıl yekün	266,5	Hasıl guruş 4486

Yukarıda tablo halinde verilen hane sayıları ile her birinden alınması belirtilen miktar toplandığında belgedeki 4.486 guruşluk toplamın aksine 4.264 guruş olduğu görülmüştür. Buna karşılık bu dönemde yapılan harcamalar ise şöyledir:

zuhura getirülüb iş bu sene-i site ve 'ışrin ve mi'ete ve elf Zil-hiccesinin yirmüikinci günüden Karaman Eyaletini sana tevcih ve 'inâyet idüb ilâmi için (boş) ta'yin olunmuşdur...' b kz. KŞS 45 / 2-1.

²¹⁹ KŞS:45/2-2

²²⁰ KŞS 45 / 2-4

²²¹ KŞS 45 / 3

²²² KŞS 45 / 6 b kz. 1127 senesiavâruz ve bedel-i nüzulleri

²²³ Yine bu dönemde de muaf olan yerler de bu vergiden sorumlu tutulmuşlardır. b kz. KŞS 45 / 3

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Miktar (Akçe)
Mal-ıavârız ber mucib-i defter ve ferman-ı ‘âli	1391	Rub 3
3Mal-ı Bedel-i nüzul ber mucib-i defter i ve ferman-ı ‘âli	1912	Lipor 5
Mübaşir Ağaya hıdmet	70	
Bin yüz yirmi yedi senesi ruz-ı hızırından yirmisekiz ruz-ı hızırına varınca bâ ferman-ı ‘âli ile menzile ta’yin olunan elli haneden havale olunan kıymet	500	
Düstûr-ı ikrâm vezir-i Ruşen-i zamir sa’adetlü Çerkez Mehmed Paşa hazretlerine ulaklık ile mürur itmekle vilâyet tarafından verilen menzil bargiri res 120 beher-res bargire ücret guruş 2 yekun	240	
Meblağ-ı mezbûra es-Seyyid Ahmed Efendi yetimlerine verilen üç aylık mürabaha	25	
Düstûr-ı mükerrerem Haleb Valisi sürücü Ali Paşa hazretleri tarafından fermân ve buyruldu götürün çukadara hizmet guruş	19	Süls 1
Zikr olunan bargirleri tahsile giden mübaşire ücret	4,5	
Taraf-ı devlet-i aliden ulaklık ile Mısıra giden kapıcılar kethüdası Ağaya verilen menzil bargirin ücreti	75	
Vezir-i müma-ileyhe verilen menzil bargirlirenden değirmencinin bir res ve daşcı Tosalak Beşe’nin bir res ve Çukur Çimenli Kadıoğlunun bir res cem’an üç res bargir helâk olmağla tazmin için beher res otuz guruşdan cem’an	30 ²²⁴	
Meblağ-ı mezbûre çeşme vakfına verilen mürabaha üç aylık	7,5	
Helak olan bargirler akçesine mürabaha	3,5	
Sarı Mastafa ve Hüseyin Beşe nam kimesnelerin iki res kısırakları kolan gidermekle mukabelesinde verilen	7	
Diyarbakırlı zımminin dahi bir res bargiri helak olmağla tazmin için verilen	6	
El-Hac İsmail ve bakkal Hasan ve bazarbaşı yedleriyle esbat ağahanesine ve saray ta’mirine ve saray döşemesine yün ve kılıf ve hasıra masraf	20	
Menzilci Hızır Çavuş buyruldu ile verdiği menzile bargir ücreti	38	
Havzana tathirine	5	Süls 1
Bazarbaşı yediyle mükkari devesi tedarigine fermân götürün Hasan Ağaya üç günlük zahire ve deve istihcaline gelen el-Hac Ahmed Ağa’ya bir günlük zahire	5	Lipor 5
Harc-ı mahkeme	80	
Naib efendi hazretlerine	30	
Çukadara	2	
Hüddamiye	3	
Üç nefer kâtibiye ücret	6	
Muhzırlara	3	
Yekün el-mesarıf	4486	Sümn 1

Bu dönemde yapılan harcamalara göz atacak olursak; Öncelikle mal-ıavârız ve bedel-i nüzul için yapılan masraflar oldukça külfetlidir, en çok harcama bunun için yapılmıştır. Harcamalar belirtilen vergilerin ilanı, miktarının belirlenmesi ve deftere kaydı için yapılmış olmalıdır ki bunun için yaklaşık olarak 3373 guruşluk harcama kaydedilmiştir. Yine vergilerin toplanması için yapılan mahkeme masrafları da toplam 134 guruş olarak kayıtlara geçmiştir.

Ayrıca yapılan harcamalar arsında “İstanbul’a arz götürün Çuhadar oğlu İbrahim Bey’e ücret guruş 15, meblağ-ı mezbûra mürâbaha guruş10²²⁵”, ”Düstûr-ı mükerrerem Haleb valisi sürücü Ali Paşa hazretleri tarafından fermân ve buyruldu götürün çuhadara hizmet guruş 19

²²⁴ Burada helak olan her bir bargir için 30 guruşdan toplam 90 guruş verilmiş olur.

²²⁵ KŞS 45 / 4

*süls 1 rub*²²⁶ vb. gibi ulaklık ve posta masraflarına ait kayıtlarda dikkat çekmektedir. Yine hem ulaklık ile görevlendirilen kişilere tahsis edilen bargirler hem de Konya valisinin buyruhdusu ile ihtiyaç anında menzilcinin temin ettiği bargirler menzil bargir ücretleri arasında belirtilmiştir. Daha öncede değindiğimiz gibi menzilci ihtiyaç olduğunda halktan hayvan temin etmektedir. Burada da Konya'dan geçmekte olan vezir Çerkez Mehmed Paşa'ya ulaklık ve mürur ile vilâyet tarafından 120 res bargir veriliyor. Her bir bargir 2 guruştan toplam 240 guruş bargir ücreti de Ali Paşa'nın giderleri arasında belirtilmektedir.

Bununla beraber hayvanların helak olması nedeniyle hayvan sahiplerine tazminat ödendiği dikkat çekicidir. Ayrıca "*Diyarbakırlı zımminin dahi bir re's bargiri helak olmağla tazmin için verilen guruş 6*"²²⁷ olarak geçen kayıttan menzilcinin ihtiyaç dahilinde halktan hayvan tedarik ederken gayrimüslimlerden de istifade ettiğini ve hayvanların zarar görmesi halinde de hayvan sahipleri arasında din ve ırk ayrımı yapılmadan zararın karşılanması yoluna gidildiği görülmektedir. Ali Paşa dönemine ait belgede yer alan diğer bir kayda bakacak olursak; 2 Cemaziye'l-Ula 1127 / 6 Mayıs 1715 tarihli belge Karaman valisi olan Ali Paşa'ya verilen üç günlük ta'amiye ile asker sürmeğe memur edilen Haleb valisi Ali Paşa'ya verilen iki günlük ta'amiyenin toplanması hakkındadır .

Tablo XIII: 2 Cemaziye'l-Ula 1127 / 6 Mayıs 1715 Karaman valisi Ali Paşa'ya verilen üç günlük Asker sürmeğe memur edilen Haleb Valisi Ali Paşa'ya verilen iki günlük Te'amiye²²⁸

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 184 rub' 1	Beher-hane fi guruş 12 lipor 1
Hasıl an haneha-yı nefsi şehri		2241 akçe cedit 85
Nahiye-i Sahra	Hane 7,5	Beher-hane fi guruş 5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fi guruş 5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 1	Beher-hane fi guruş 5
Nahiye-i Saidili	Hane 7 rub	Beher-hane fi guruş 5
Hasıl yekün		Hasıl guruş 366 rub' 1
Mu'afat		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		120
Mu'afat Hocacihan		30
Yekün hasıl an mu'afat		150
Mecmû'ül-mecami hasıl an haneha-yı nefsi şehri Kura ve mu'afat	255,5	2758

²²⁶ KŞS 45 / 6

²²⁷ Bkz. KŞS 45 / 6.

²²⁸ KŞS 45 / 3.

Osmanlı vergi sisteminin temeli herkesin ödeyebileceği kadar vergiyle sorumlu tutulmasıdır. Buna göre vergilerin, ödeme güçleri dikkate alınarak hanelere tevzi edilip toplandığını daha önce söylemiştik. Ali Paşa döneminde iki aylık dökümlerde Saidili Nahiyesinin 16,5 haneden daha sonraki ayda 7 haneye kadar düşmüş olması dikkat çekicidir. Bununla birlikte 22 Rebi'ül- evvel ayındaavârız ve bedel-i nüzul tevziinde Konya ve nahiyeleri toplamı 266,5 hane iken bu ayda yaklaşık olarak 255,5 hane kabul edilmiştir.

Yukarıda tabloda da görüleceği gibi dikkat çeken bilgilerden biri masrafların vilâyet defterine tevzi'i yapılırken sadece iki muaf bölgenin dahil edildiğidir. Tabi bunda bu iki bölgenin dışında aynı statüde yer alan diğer bölgelerin bu tarihte maddi olarak oldukça zayıf olmaları dolayısıyla yükümlü tutulmamış olabilecekleri düşünülebileceği gibi ihtiyaç duyulan meblağın Konya merkez ve bağlı nahiyelerine tevzii sonucunda kalan az bir meblağ için de sadece bu iki bölgenin yükümlü kılınmış olabileceği düşüncesi ihtiyaç duyulan meblağın tüm mu'af bölgelerine taksimi ile toplanabileceği ihtimali ile bu iki bölge halkının tepkisine sebep olabileceği bu varsayımın geçerliliğini yitirmektedir. İşte bunu düşünerek muaf olan yerler içinde Türbe-i Celaliye ve Hocacihan'ın aynı statüdeki yerlere oranla maddi olarak daha iyi durumda olduğunu söyleyebiliriz.

Bu tarihte Konya merkez ile bağlı nahiyeler ve yukarıda zikredilen muaf olan iki bölgeden olmak üzere toplam 2.758 guruş gelir olarak kaydedilmiştir.

Konya, Üsküdar'dan Haleb'e kadar uzanan ve hem ticaret hem de hac kabilelerinin güzergahı olan Anadolu'nun sağ kolu üzerinde bulunmasının²²⁹ tarih boyunca avantaj ve dezavantajlarını yaşamıştır. Şöyle ki: Şehrin bu konumu, ülkelerarası ticaret hayatının şekillenmesinde oynadığı rolle ekonomik anlamda bölge ticaretini desteklerken, ordu ve askerî görevliler ile elçilerin geçecekleri ve konaklayacakları yol üzerinde bulunması ve onların buradan geçerken ihtiyaçlarının karşılanmak zorunda kalınması özellikle de bu yüzyılda bölge halkının sıkıntılı günler yaşamasına neden olmuştur, diyebiliriz. Çünkü ülke ekonomisinin oldukça bozulduğu, halkın vergileri ödeme güçlüğü çektiği ve savaşların daha uzun ve masraflı olduğu bu dönemde, bölge halkının üzerinde bulunan yükümlülüğünün, onlara oldukça ağır geldiğini kestirmek zor almasa gerektir. İşte bu dönemde bölgeden geçen Haleb valisinin ihtiyaçları da, yine bölge halkınca karşılanmıştır.

²²⁹ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Cemal Çetin, XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Konya Menzilleri, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans tezi), Konya 2004 .

Bununla birlikte bu dönemde yapılan harcamalar içinde, aşağıda detaylı olarak verilecek olan Haleb valisi Ali Paşa'ya verilen iki günlük ta'amiye miktarının sadece guruş olarak toplandığında 917 guruş olduğu görülmektedir.

Tablo XIV: Haleb Valisi Ali Paşa'ya Asker Sürmek için verilen iki günlük Te'amiye

Cinsi	Miktarı	Kıymet
Gıda		
Nân-ı azîr	1220 kıyye	50 guruş cedit akçe 5 lipor 5
Pirinç	660 kıyye	66 guruş
Revgan-ı sade	227 kıyye	85 guruş
Asel	15 kıyye	3 guruş
Nohud	80 kıyye	4 guruş
Soğan	80 kıyye	1 guruş
Biber	0,5 kıyye	Lipor 5
Tuz	20 kıyye	1 lipor
Dakik-i has	65 kıyye	6,5 guruş
Nişasta	7 kıyye	1 guruş
Şem'i asel	7 kıyye	5 guruş 1 rub
Şem'i revgan	30 kıyye	4 guruş 1 rub
Tavuk	40 res	6 guruş
Yumurta	300 aded	1,5 guruş zolatu 1 ²³⁰
Yoğurt		2 guruş 3 rub
süd		3 guruş
Sebzevat		2,5 guruş
Kahve	1,5 kıyye	2 guruş 1 süls
Kasablar yediyle verilen Lahm	700 kıyye	70 guruş
kuzu	8 res	16 guruş
Kasabların üçüncü gün verdikleri lahmin noksanı		8 guruş
Yakacak		
Hacı İsmail ve bakkal Hasan yediyle verilen saman ve Odun		85 guruş sümn 5
Yem		
Yeğen Ağa yediyle verilen Şa'ir	Keyl 313,5	495 guruş 1 zolatu

Haleb Valisine verilen bu iki günlük te'amiyenin kaç kişilik olduğu konusunda yada başka bir deyişle valinin beraberinde kaç kişinin bulunduğu konusunda belgede bir rakam verilmemiştir. Ancak yukarıda tabloda halktan toplanan tüm malzemeler kaydedilmiştir. Toplanan bu maddelerin kişinin talepleri göz önünde bulundurularak mı toplandığı yada o

²³⁰ Zolatu : Ekrem Kolerkiş bu paradan Osmanlı imparatorluğunda Para adlı eserinde Zolta olarak bahseder Leh Guruşu olan bu paranın Osmanlı para sisteminin III. Ahmed döneminde yaşamış olduğu çıkmaz da avarı ve değeriyle oynanan akçe ve sikkeler karşısında halkın ecnebi parası zoltaya ilgisinin arttığını ve bunlardan onaltı adet ecnebi zoltasının 100 dirhemden 2 dirhem eksik olduğunu ve bunun 88 akçeye tekabül ettiğini buna nazar tam100 dirhem gelen Osmanlı zoltalarının 90 akçeye karşılık geldiğini belirtmektedir. bkz. s.98-99.

anda karar verilen malzemelerden mi oluştuğu konusunda tahminde bulunmak zor olsa gerek ancak yinede halktan talep edilen malzemelerde o bölgenin tarım ve beslenme kültürü ile damak tadının etkisi söz konudur. Bununla birlikte verilen malzeme miktarlarından yola çıkarak bunun kaç kişiye yetebileceği ile ilgili fikir edinilebilir. Şöyleki Osmanlıda kişi başına günlük yarım kıyye et tüketildiği dikkate alınacak olursa; iki günlük olarak kaydedilen 700 kıyye etin günlük tüketimi 350 kıyye olmakta ve bununda kişi başına yarım kıyyeden hesaplanacak olursa yaklaşık 670 kişinin ihtiyacını karşıladığı söylenebilir. Buradan hareketle valinin beraberinde 600-700 kişi ile gelmiş olduğu tahmin edilebilir.

Yapılan Diğer Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Miktar (Akçe)
Bin yüz yirmi yedi senesi ruz-ı hızırından yirmisekiz ruz-ı hızırına varınca menzilci Osman Beşe'ye vilâyet tarafından verilen bir kıt'a menzil-i imdadi	1200	
Konya valisi buyrulduzu ile menzilin verdiği bargir res 12 ücret	12	
Çayır ırmağı tathirine bakkal Hasan yediyle mesarîf	72,5	
Meblağ-ı mezbûra dört aylık mürabaha	10	
Hala Eyalet-i Karaman mutasarrıfı vezir-i asaf-ı nazır sa'adetlü Ali Paşa hazretlerine üç günlük te'amiye	300	
Mübaşire	30	
Meblağ-ı mezbûra üç aylık mürabaha	33	
Havzana tathirine Molla Mustafa yediyle mesarîf	26	cedid akçe 44
Avarızcı Ağası konağı kirasına	3	
Paşa-yı müma-ileyhin ağaların konduğu ondokuz aded konak evlerine onbeş günlük kira	9	
Şerefeddin Cami'inden alınan hasır akçesinin	1	Cedit akçe 5 ²³¹
Paşa-yı müma-ileyhin bayrakları konduğu es-Seyyid Beşe Çelebi hanına bir aylık kira	3	
Ali Ağa zadenin hanesine on beş günlük kira	1,5	
Bezestan kurbunda Kurşunlu hanın on iki bab odasına on beş günlük kiraya verilen	2	
Vezir-i müma-ileyhin zahirecisi Ağaya verilen hizmet gurusu	20	
İstanbul'a arz götüren Çuhadaroğlu İbrahim Beşe ücret	15	
Meblağı mezbûra mürabaha	10	
Mukaddema bazarbaşı ²³² olan Molla Ebubekir yediyle Konya Valisi Ali Paşa'ya yedikçi akçesi		(Lipor 5)
Kenan Beyoğlu hanesine güzeşte kiraya verilen	2	
Müfettiş es-Seyyid Ahmed Paşa'nın bayraklarına bazarbaşı yediyle masraf	2 rub' 1	
Harc-ı mahkeme	40	
Naib efendi hazretlerine	20	-
Hüddamiye	5	-
Üç nefer kâtibiyeye ücret	5	-
Muhzırlara	3	-
Havale muhzurına	3	
Akçe kâbızına	6	
Yekün el-mesarîf	2.758	

²³¹ Bu dönemde 120 cedit akçe 1 gurusu değerindedir.

²³² Bazarbaşı; esnaf teşekkülleri adına şehir idarecileri ile olan muameleyi yürüten esnaf temsilcilerinin seçtiği ve nâibin onayı ile merkezden ataması yapılan bazarbaşı ehl-i örfün ihtiyacı olan yiyecek ve eşyanın para karşılığı esnaftan alınarak ilgililere tesliminden sorumlu idi. Küçükdağ , s.145; Halep valisi Ali Paşa'ya verilen yiyecek listesi için bkz .KŞS 45 / 3-4

Menzilci olarak geçen Osman Beşe'ye menzil-i imdadi olarak verilen 1200 guruş²³³ giderler arasında en büyük miktarı oluşturmaktadır.

Burada yapılan harcamalar arasında yine konak ve menzil kira masraflarının varlığı görülmektedir. Bunlar hemen hemen incelediğimiz tüm valilerin harcama kalemleri arasında yer almaktadır. Yani genel harcama birimleridir. Buna göre menzil ve konak kira ücreti yukarıda verilen masraflar içerisinde yaklaşık 20 guruşluk meblağı oluşturmaktadır. Haleb valisinin iki gün Konya'da kaldığı kabul edilirse kiralanan konak ve odalara da ödenen paranın onbeş gün karşılığında olduğu dikkate alınırsa bu mekanları kullananların Karaman Valisi Ali Paşa'nın kapı halkı olduğunu söyleyebiliriz.

Ayrıca masraflar arasında yaklaşık 99 guruşa yakın bir harcamanın şehrin su ihtiyacı, içme sularının temizliği ile bakım ve onarımı için yapıldığı görülmektedir.

Yine bu ayda yapılan mahkeme masraflarının, diğer ayda hesaplanan 134 guruş karşısında sadece 82 guruş olduğu görülmektedir. Kayıtlar dikkatli incelendiğinde asıl meblağlar yanında bazen faiz de ödendiğini görmekteyiz. Örneğin mübaşire ödenen 30 guruşun yanında bir de ayrıca üç aylık mürâbaha olarak 33 guruş ödenmiştir.

İki aylık döneme ait dökümler incelendiğinde 22 Rebiü'l-evvel ayındaki toplam 4.486 guruşluk gelire karşılık gider de 4.486 guruş olarak orijinal belgelerde belirtilmiştir. Fakat yapılan toplama hataları düzeltildiğinde, giderin 4.482,5 guruş olduğu görülmektedir. Yine 2 Cemaziye'l-üladaki 2.758 guruşluk gelire karşın, gider de aynı miktar gösterilmiştir. Bu aydaki toplama hataları düzeltildiğinde ise giderin 2.665,5 guruş olduğu anlaşılıyor.

Kısaca belirtmek gerekirse, Ali Paşa'nın belirtilen iki aydaki toplam geliri 7.244 guruş, gideri de 7.148 guruşdur.

XI- SEYİD AHMED PAŞA'NIN GELİR VE GİDERLERİ (1128- / 1716)

47 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicilinde Karaman valisi olarak geçen Seyyid Ahmed Paşa'nın göreve 29 Muharrem 1128 - 24 Ocak 1716 tarihinde atandığı belirtilmiş olmakla beraber ailesi ve hayatı hakkında bilgi bulunmamaktadır.²³⁴ Yine aynı şekilde valinin görev süresinin ne kadar olduğu yada buradaki görevinin ne zaman sona erdiği ile ilgili kayıtlar da belgede mevcut değildir.

²³³ KŞS 45 / 3

²³⁴ Seyyid Ahmed Paşa'nın tayin beratı için bkz. İzzet SAK, *47 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (1128-1129 / 1716-1717)*, Konya 2006 s.87, Belge: 23-2.

Daha öncede değindiğimiz gibi beylerbeyiler seferde olduklarında yada İstanbul'dan görev yerine gelene kadar o bölgeden birini yerine mütesellim atayabilirdi. İşte "...işbu sene-i mübarekede vaki olan sefer-i hümayûn-nusret makrûna bâ-fermân-ı âli me'mur buyrulduğumuzdan eyalet-i mezbûrun hıfz ve hıraseti kıdvetü'l-emasil ve'l-akran es-Seyyid Ali Baba Ağa zîde kadruhu mütesellim ta'yin ve nasb olunmağla..." 1 Cemaziye'l-ahir 1128 / 23 Mayıs 1716 tarihli buyruldu²³⁵ ve "Eyalet-i Karaman ve ber-vech-i ilhak Aksaray sancağı mütesellimlikleri hasıl kayd olunan hasıllarıyla Medine-i Konya'dan sefer-i hümayun ve cihad-ı nusret makruna azimetimiz gününden inşâ'allahü te'âlâ sene-i mezkurede vaki ruz-ı Kasım hululüne değin Dârende-i hurûf kıdvetü'l-emasil ve'l-akran es-Seyyid Baba ali Ağa zide kadruhuya tefviz ve yalnız yedi bin guruş akçaya üzerine der-'uhde ve'l-iltizam ve ol dahi taleb ve rızasıyla kabul itmeğin ber-vech-i peşin meblağ-ı merkumdan yalnız ikibinyüzkırkyedi guruş nukûd ve bin guruş baha ile üç katar deve ve yüzeli guruşa on re's bargir ve otuz guruşa bir aba ve yüzyetmişüç guruşa yüz on sekiz vakiyye kahve ve binbeşyüz guruş dahi medine-i Konya'da esnafa verilecek hesabımız için havale ol vecihle cem'an yalnız beşbin guruş olmak üzere tarafımıza eda ve teslim eyleyüp baki kalan ikibin guruşu dahi bi-teysirullahi te'âlâ ruz-ı Kasıma varınca eda ve teslim itmek şartıyla te'ahhüd ve zimmeti olduğu..." evasıt-ı Cemaziye'l-ahirin 1128 / 23 Mayıs-20 Haziran 1716 tarihli bu tezkere ile vali Seyyid Ahmed Paşa seferde bulunması nedeniyle kendisi dönene kadar yerine es-Seyyid Ali Baba Ağa'yı mütesellim tayin etmiştir²³⁶. Ancak sicilde geçen 1 Receb1128 / 21 Haziran 1716 tarihli kayıt²³⁷ es-Seyyid Baba Ali Ağa'nın mütesellimlik görevinin tayin tezkeresinde belirtilen miktarı valiye göndermediği ve valinin Konya esnafına olan borcunu ödemeği için hemen bir sonraki ayda görevinden alınarak yerine Kethüda Mehmed Ağa'nın mütesellim tayin edildiğini göstermektedir.

Ancak Kethüda Mehmet Ağa'nın da mütesellimlik görevinin fazla uzun sürmediği 11-20 Ramazan 1128/29 Ağustos -7 Eylül 1716 tarihli belgede Mirza Ağa'nın vali tarafından mütesellim tayin edilmiş olmasından anlaşılmaktadır.²³⁸

Sicilde geçen es-Seyyid Ahmed Paşa dönemiyle ilgili belgeler arasında 17 Cemaziye'l-ahir 1128 / 8 Haziran 1716 tarihli olanı valinin üç günlük ta'amiyesi ve menzilci Osman Ağay'a verilen menzil-i imdadının halka tevzii ile ilgilidir²³⁹.Belgeye göre bu tarihte halktan

²³⁵ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.87, Belge no: 23-3

²³⁶ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.85, Belge no: 22-1

²³⁷ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.86, Belge no: 22-3

²³⁸ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.626, Belge no: 278-3.

²³⁹ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.97, Belge no: 31-1.

toplanan para 1631,5 guruş 93 akçe'dir. Bu meblağın kimden ne kadar toplanacağı hususunda tevzi ise şöyledir;

Tablo XV: 1128/1716 Senesi Menzil-i imdadisi ve Karaman Eyaleti Valisinin Üç Günlük Mesârifi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 184 rub' 1	Beher-hane fi guruş 7 para 5
Nahiye-i Sahra	Hane 6,5	Beher-hane fi guruş 4 sümn 5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fi guruş 4 sümn 5
Nahiye-i Saidili	Hane 7 rub' 3	Beher-hane fi guruş 4 sümn 5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 1	Beher-hane fi guruş 4 sümn 5
Hasıl yekün	256,5	Hasıl guruş 1631,5 akça 93

Bu tarihte 184 hane 1 rub' kabul edilen Konya'nın her bir hanesinden 7 guruş 5 para olmak üzere toplam 1.212,5 guruş 68 akça toplanmıştır. Nahiyeler de 72 hane 3 rub' kabul edilmiş,buralardan da hane başına 4 guruş 5 sümn olmak üzere toplam 319 guruş 25 akça toplanmıştır. Toplanan bu parayla yapılan masraflara göz atacak olursak;

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Emirü'l-ümerai'l-kiram hâlâ Konya valisi sa'âdetlü es-Seyyid Ahmed Paşa hazretlerine üç günlük ta'amiye baha	300	
Mübaşiriye	30	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	30	
Bakkal Hasan yediyle havzana tathirine masraf	25	Lipor1
Paşa-yı müma-ileyhin konakları için han ve oda kiralari	22,5	
Bin yüz yirmi sekiz senesi rûz-ı Hızırından yirmi dokuz senesi rûz-ı Hızırına varınca menzilci Osman Ağa'ya vilâyet tarafından virilen menzil-i imdadı	700	
Valiler buyruldu ile ve işira ve mükari develeri ve Mısır hazinesi umûr-ı mühimmelerine giden kimesnelere menzilcinin virdiği menzil bargiri re's 189, ücret	189	
Bazarbaşı ve Bakkal Hasan yediyle Mısır hazinesine virilen kırk yedi deve yükü odun ve çam çirası ve çavuş ve 'ukkam ve tuğcuya virilen	25	5
Vezir-i mükerrem Nu'man Paşa hazretlerinden buyruldu getüren ağaya ve gönüllü ağasına hizmet	12	Süls1
Vezir-i müma-ileyh tarafından nevahilerde gezen levendat def' için gönderilen sâ'iyeye ücret	7	
Vezir-i müma-ileyh tarafından teftiş buyruldu getüren mehterbaşı ağaya hizmet	13	Süls1
Vezir-i müma-ileyh tarafından teftiş için gelen gönüllü ağasına ve bölükbaşıya bazarbaşı yediyle üç günde verilen zehayir	13	66
Vezir-i müma-ileyhin Kethüdası Halil Ağa'nın Konya'ya gönderdiği bargir ve katırlarını hıfz için vezir-i müma-ileyh tarafından buyruldu varid olmağla zikr olunan bargir ve katırları yirmi dört gün Seyyid Hacı Ali Hanı'nda hıfz olunmağla 24 günde zikrolunan bargir ve katırlara mezbûr Seyyid Hacı Ali'nin mesârifi ve han kirası	20	
Ağ suyu için kumkuma ve kurban bahası	3	Lipor5
Bazarbaşı yediyle saray merammatı ve hasır ve sa'ir masraf	17	Süls1
Çelebi Kethüda'nın ve Hekimbaşının konaklarına hasır akçası	1,5	76akça
Paşa sarayının minderleri için alınan şal bahası	6	Süls1

Sürsat Ağası konduğu Ali Ağa hanesine virilen bir buçuk aylık kira	4	
Mal-ı sürsatdan Yusuf Bey Değirmeni nam karyeye bundan akdem sekiz guruş tevzi olunup lakin halleri zaif olmağla tahsili mümkün olmamağın vilâyet tarafından imdad olunan	4	
Paşa sarayının minderlerine alınan yün batman 88, kıymet	29	Süls1
Sabıkan Bazarbaşı olan Ahmed Çelebi Nu'man Paşa hazretlerine virdiği zehayir bahasından baki kalan	10	
Sâ'i Süleyman'a virilen	11	
İştira devesi yedekçi ücreti için Hızır Ağa'dan karz alınıb virilen	45	
Şeyh Sadrettin Konevi Hazretleri câmi'-i şerifi bisatını sirka iden sârikleri ahz için Seyyid Abdi Çelebiye ücret ²⁴⁰	10	
Mahkeme-i Şerifenin harem çeşmesi yoluna Hacı İsmail yediyle sarf olunan	11	
Paşa sarayına hasır ve tahta ve mih ve sa'ir konaklara alınan hasır bahası	6	42akça
Harc-ı Mahkeme	40	
Naib efendi	20	
Kethüdaiyye ve Hüddamiye	7	
Üç nefer katibe ücret	5	
Muhzırlara ücret	3	
Havale Muhzırına	3	
Akçe Kabızına	6	
Yekün el-mesarıf	1631,5	12akça

Bu bölümde yapılan masraf kayıtlarından Numan Paşa'nın teftiş için Konya'ya geleceği anlaşılmaktadır. Ne zaman geleceği konusunda bir tarih belirtilmemiş olmakla birlikte önceden buyrulduklar göndermesi onun için hazırlıklar yapıldığı anlamına gelmektedir. Masraf kayıtlarından onun tarafından gönderilen birkaç kişinin ücretlerinin de vilâyet tarafından karşılandığı anlaşılmaktadır. Yine Numan Paşa'nın kethüdası olan Halil Ağa tarafından gönderilen bargir ve katırların kaldığı Seyyid Ali Hacı Hanına 24 gün için verilen kira 20 guruş olarak kaydedilmiştir. Burada gönderilen hayvanların sayısının ne kadar olduğu tam olarak ifade edilmemiş olmakla beraber bunların kaldığı yerin kirasına 24 gün için ödeme yapılmış olması paşa'nın Konya'ya gelmeden neredeyse bir ay öncesinden hazırlıklara başladığı anlamına da gelebilir. Ayrıca belgede Paşa'nın adamlarının kaldıkları han ve oda kiralari için masraf kayıtları da mevcuttur.

Yukarıda tablo halinde verilen masraflar arasında ilginç olan bazı kayıtlarda bulunmaktadır. Sadreddin Konevî Camisinin kilim, minder, keçe vs. döşemelerini çalanların yakalanması için Seyyid Abdi Çelebi'ye 10 guruşluk bir harcama yapıldığına ilişkin kayıt buna örnek gösterilebilir. Yine “*Vezir-i müma-ileyh tarafından nevahilerde gezen levendat def için gönderilen sâ'iyeye ücret guruş 7*” olarak geçen kayda göre Numan Paşa tarafından Nevahilerde gezen levendat eşkıyasını def için sâ'i²⁴¹ görevlendirilmiştir.

²⁴⁰ Bisat: Kilim, minder, keçe ve yaygı anlamına gelmektedir. Bkz. Develioğlu, s.109. Sârik: çalan, hırsızlık eden, hırsız anlamındadır. Bkz. Develioğlu, s.921.

²⁴¹ Sâ'i'nin kelime anlamı Çalışan, hızlı yürüyen, haberci, koğuculuk edendir. Bkz. Develioğlu, s.913. Burada da sâ'i kelimesi muhtemelen koğuculuk yapan kişi olarak kullanılmıştır.

Sürsat bedelinin ödenmesi için yapılan tevzide Yusuf Bey Değirmenine düşen 8 guruşun o yer ahali tarafından ödenememesi dolayısıyla onlara verilen 4 guruşluk yardım da kayıtlara geçirilmiştir.

Bu dönemde saray masraflarının oldukça yer tuttuğu görülmektedir. Sarayın minder, kilim ve tamirat gibi ihtiyaçları için bu tarihte yaklaşık 60 guruşluk bir harcama söz konusudur.

Sicilde kayıtlı olan 25 Şa’ban 1128 / 14 Ağustos 1716 tarihli belge Numan Paşa’nın bize bu tarihte Konya’ya geldiğini göstermektedir.²⁴² Çünkü bu belgede valiye verilen üç günlük ta’amiye ve eşkıya’nın def’i için ihtiyaç duyulan cebelü ücretinin tevzii yapılmıştır. Yukarıda tablo halinde verdiğimiz 17 Cemaziye’l-ahir 1128 / 8 Haziran 1716 tarihli belgede Numan Paşa’nın bölgeye gelme hazırlığı ile ilgili kayıtlar dikkate alınırsa Paşa’nın neredeyse iki ay önceden geleceğini haber verdiğini söyleyebiliriz.

25 Şa’ban 1128 / 14 Ağustos 1716 tarihli belgeye göre Konya ve Nahiyeleri ile muaf olan yerlerden 1041,5 guruş ve 5 para toplanmıştır. Bunun Konya ve nahiyelerine tevzi ve taksimi ise şöyledir;

Tablo XVI: 1128/1716 Yılında Anadou’nun Orta Kolunu Teftişe Gönderilen Nu’mân Paşa’nın Üç Günlük Mesârifi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 184 rub’ 1	Beher-hane fi guruş 2,5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub’ 3	Beher-hane fi guruş 2,5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub’ 1	Beher-hane fi guruş 2,5
Hasıl yekün	242 rub’ 1	Hasıl guruş 605,5 para 5
Mu’af		
Mu’afat Türbe-i Celaliye		200
Mu’afat Sille		160
Mu’afat Zortola		5
Mu’afat Mahalle-i Hocacihan		35
Mu’afat karye-i Karadığın		14
Mu’afat karye-i Kızılviran		12
Mu’afat karye-i Ulumuhsine		10
Yekün hasıl an mu’afat		436
Cem’ü’l-mecâmi’ hasıl an haneha ve mu’afat		Guruş 1041,5 para 5

²⁴² Sak, 47 Numaralı Sicil, s.96, Belge no: 30-1

İncelenen tüm vali dönemlerinde Saidili ve Sahra Nahiyelerinin genellikle ödemelerde yükümlü tutulmuş olmasına rağmen burada bu iki nahiyenin Numan Paşa'nın üç günlük ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan bu tevzi'ye dahil edilmemiş olması dikkat çekicidir. Ancak adı geçen iki nahiyenin neden muaf oldukları konusunda herhangi bir bilgi belgede yer almamaktadır. Bununla beraber 1716 yılında Numan Paşa'ya verilen üç günlük ta'amiye aşağıda verilmiştir.

Tablo XVII: 1128/1716 Senesinde Numan Paşa'ya verilen üç Günlük Ta'amiye

Cinsi	Miktarı	Kıymet
Gıda		
Nân-ı azîz	2980 adet	50 guruş
Pirinç	600 kıyye	50 guruş
Revgan-ı sade	140 kıyye	42 guruş 12 para
Asel	26 kıyye	5,5 guruş 50 akça
Şeker	3 kıyye	3 guruş 12 para
Biber	140 dirhem	7
Dakik-i has	32 kıyye	2 guruş 38 akça
Nişasta	8 kıyye	1 guruş 48 akça
Şem'i asel	3 kıyye	3 guruş
Şem'i revgan	11 kıyye	1 guruş 74 akça
Tavuk	8 res	1 guruş 1 süls
Yumurta		2 guruş
Sebzevat ve Yoğurt ve Süd		5 guruş
Kuzu	1 res	1 guruş
Kahve	1 kıyye	1,5 guruş
Kasablar yediyle üç günde virilen lahm-ı ganem ve ma'az	452,5 kıyye	27 guruş 1 rub
Temizlik Maddesi		
Sabun	4 kıyye	1 guruş 1 rub
Yem		
Vezir-i müma-ileyhe üç günde virilen şa'ir	143,5 keyl	96,5 guruş
Vezir-i müma-ileyhe üç günde virilen saman	5821 kıyye	30 guruş
Yakacak		
Hatab		5 guruş 20 para
Vezir-i müma-ileyh geldiği gice virilen koyun ve saman ve odun ve yem		2 guruş 3 rub

Müfettiş Numan Paşa'nın kapı halkının ve beraberindeki askeri gücünün kaç kişiden oluştuğu konusunda belgelerde herhangi bir rakam yada ifadeye rastlanmaz iken, verilen ta'yinattan müfettişin beraberinde kaç kişi ile Konya'ya geldiği konusunda fikir yürütülebilir. Üç gün için Numan Paşa'ya verilen ekmek ve etten yola çıkarak bir hesaplama yapılacak olursa, heyette bulunanların sayısını tahmin etmek mümkündür. Numan Paşa ve

beraberindekilerin üç günlük ekmek tüketimi 2980 adet olarak verilmektedir. Günlük olarak tüketimi hesaplandığında ise bir günde yaklaşık 933 adet ekmek tüketilmiştir. Bir kişiye günde ortalama bir ekmek verildiği hesap edilirse Paşa'nın maiyetinin yaklaşık 933 kişi olduğu kabul edilebilir. Yine kasablar yediyle Paşa'ya üç günde verilen et ise 452,5 kıyyedir. Bu 452,5 kıyyelik etin günlük tüketimdeki oranı yaklaşık 151 kıyye yapar. Osmanlı Devleti'nde, rakamlar değişmekle birlikte, bir kişiye yarım kıyye et verildiği kabul edilirse ²⁴³ Paşa'nın yanındakilerin sayısının yaklaşık olarak 906 kişi olduğunu söyleyebiliriz. Elde edilen bu rakamlardan yola çıkarak Numan Paşa'nın beraberinde 900 yada 1000 kişiyle buraya geldiği tahmin edilebilir. Tabii bu yüzyılda halkın içinde bulunduğu sıkıntılı günlerde bu yükümlülükleri yerine getirmiş oldukları düşünülürse bunların ödenmesinin ağırlığı ve halkın içinde bulunduğu zor durumu anlamak hiçte zor olmaz.

Belgenin tarihinin Ağustos ayına rastlıyor olmasına rağmen Paşa'ya verilen ta'yinat arasında hiç meyve bulunmayışı dikkat çekmektedir. Toplanan bu malzemelerin paşa'nın tercihleri olduğu düşünüldüğünde onun beslenme alışkanlığının protein ağırlıklı besinleri içerdiğini de söyleyebiliriz.

Yapılan Diğer Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Mukaddema vezir-i müşarün-ileyhin gelen bayraklarına bazarbaşı yediyle Receb Ağa gulamı Yusuf'dan alınan şa'ir ve saman bahası	15,5	90 akça
Saray şadırvanına ve kenifi kapıları ta'mirine bazarbaşı yediyle tahta ve hatıl ve mih ve üstadiye ve rençberiyeye	6	204 akça
Vekil-i harc ağaya bazarbaşı yediyle masraf	1,5	
Mutasarrıf efendiye ve bazara giden ağaya hizmet	6,5	
Vezir-i müma-ileyh hazretleri iki gün dahî meks itmekle bazarbaşı yediyle iki günde virilen zehayir ve arpa ve saman bahası	64,5	5 para
Vezir-i müşarü'n-ileyh ve Konya mütesellimi buyruldukları ile menzilcinin virdiği re's 107	107	
Mukaddema Çaşnigir Ali Ağazade hanesine virilmeyüp kalan kira guruş	4	
Vezir-i müma-ilyeh tarafından teftiş buyruldu ve fermân getüren çukadara hizmet	12	
Şehir ırmağı havalesine ücret	15	
Bundan akdem olan tevzi'de mahkeme mahallesine in'am olunan	7	
Vezir-i müşarün-ileyhin sabıkan kethüdası olan Halil Ağa kutta'-i tarîk üzerinde iken Ladik nam keryey geldikde gönderilen kahve ve duhan ve çubuk ve lüle ve na'l baha	16	
Sultan-ı âleme ağ suyu getürmek için virilen fermân baha	2	
Kethüda-yı müma-ileyh çukadarına hizmet	12	
Kethüda-yı müma-ileyh Halil Ağa 'ya iki def'a gönderilen mütemelli Süleyman Çelebi'ye ücret	13	
Bin yüz yirmi yedi senesi Ramazanından yirmi sekiz Ramazanına gelince keraste vaz' olunan oda kirası	1,5	
Beşgünde vezir-i mümaileyhin konakları için hanlar ve menziller kirası	10	

²⁴³ İzzet Sak, "1736-1741 Yılları Arasında İstanbul'a Gelen İnan Elçilerinin Bazı Masrafları", *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, S.16, Konya 2006, s.128.

Mahallatın cebelü akçası	50	
Ba'zı mesarîf-ı vilâyet	50	
Zikr olunan meblağlar Yetimoğlu Çesmesi ve Tekye Çesmesi vakıflarından alınmağla virilen mürabaha	15	
Vezir-i müma-ileyh kethüdası mezkur Halil Ağa'ya kutta-i tarîk def'ine mütevellî Süyelman Çelebi ilea atlu cebelüsü için vilâyet tarafından gönderilen	213	Süls 1
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	20	
Veziri-i müma-ileyhin hâlâ kethüdası olan (boş) Ağa hâlâ Konya mütesellimi ağaya konmağla beş günde mütesellim-i merkûm kahve masrafı için mezbûra virilen	10	
Veziri-i müma-ileyhin tuğcu ve konakçı ve zahireci ağalarına Molla Efendi hazretleri yediyle verilen kahve kıyye 15	22,5	
Mahsûl-i mahkeme-i şerife	40	
Hüddamiye	3	
Üç nefer katibe ücret	4	
Muhziriye	3	1
Havale muhzırına	3	
Akça kabızına ücret	6	
Yekün el-mesarîf	1041,5	5 para

Numan Paşa'ya verilen üç günlük ta'yinat miktarlarına bir önceki sayfada değinmiştik. Ancak Paşa'ya daha sonra tekrar iki günlük zahire, saman ve arpa verildiğini yukarıda masrafları gösterir tabloda verdiğimiz şu kayıttan “*Vezir-i müma-ileyh hazretleri iki gün dahî meks itmekle bazarbaşı yediyle iki günde virilen zehayir ve arpa ve saman bahası guruş 64,5 para 5*” anlıyoruz.

47 Numaralı Konya Şer'îye sicil defterinde Şehsuvarzade Mehmed Paşa'nın 3 Şevval 1128 / 20 Eylül 1716 tarihinde Karaman valisi olarak tayin edildiğini gösterir kayıt, bize Seyyid Ahmed Paşa'nın Karaman'da yaklaşık sekiz ay vali olarak görev yapmış olduğunu göstermektedir.

Belgelerde valinin görevinin tam olarak hangi tarihte son bulduğu konusunda bilgi bulunmazken, 21-29 Rebi'ü'l-âhir 1128 / 14-22 Nisan 1716 tarihli belge, Seyyid Ahmed Paşa'nın görevini icra ederken bazı suistimallerde bulunmaktan çekinmediği konusunda bilgi vermektedir. Bu kayıt, Padişahın Konya kadısına hitaben yazdığı bir fermân metni olup, 9 kese akçe, 15 res at , 3 res deve ve tekrar alınan akçe ile 5 res at'ın kendilerinden haksız yere vali tarafından alınmış olduğunu ve maruz kaldıkları zulüm ve eziyet nedeniyle Suruç Kazası ahalisinin padişaha olan şikayeti hakkındadır.²⁴⁴ Padişah'ın bu konudaki tavrı ise tayin ettiği mübaşir Halil Bey ile bu malların geri alınmasının sağlanması yönündedir. Bununla birlikte 1128 yılı Şevval ayına ait kayıtlara kadar belgelerde vali olarak Seyyid Ahmed Paşa'nın isminin zikredilmesi onun bu olaydan hemen sonra görevinden alınmadığını göstermektedir.

²⁴⁴ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.656, Belge no: 295-2.

Buraya kadar verdiğimiz bilgiler ışığında Ahmed Paşanın incelediğimiz sicillerde verilen toplam gelirini iki aylık süre için 2.673 guruş olarak alabiliriz. Bunun karşılığında yapılan harcamalar için ödenen paraların toplanmasından da aynı rakamın çıktığı görülmektedir.

47 Numaralı sicil defterinde Karaman valisi olarak geçen diğer bir isim ise Şehsuvarzade Mehmed Paşa'dır.

XII- ŞEHSUVARZADE MEHMED PAŞA'NIN GELİR VE GİDERLERİ (1128-1129 / 1716-1717)

47 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicil defterinde adı geçen diğer bir Karaman valisi ise Şehsuvarzade Mehmed Paşa'dır. "...sabıkan Kudüs-i şerif sancağı mutasarrıfı olan Şehsuvar-zade Mehmed dame ikbalehu tevkî'-i refî'-i hümayun vasıl olucak malum olaki sen yarar ve emekdar olup her vecihle müstehak-ı 'inayet ve sezevar-ı 'âtıfet olduğun ecilden hâlâ hakkında mezid-i inayet-i aliye-i şâhânem ve mezid-i rafet-i seniyye-i padişahanem zuhura getirülüp şimdiden sefer tedariği görmeye mübaşeret ve inşâ'allahü te'ala evvel baharı meymenet-âsârda hazır ve âmâde bulunup mükemmel ve mürettep kapun halkı ve yarar ve güzide ve müstevfi adamlarınla sefer-i hümayunumda bulunman şartıyla İç-il sancağı ilhakıyla Karaman eyaleti işbu sene-i seman ve 'ışrin ve mi'ete ve elf Şevvali'nin üçüncü gününden sâdır olan hatt-ı hümayûn şevket-makrunum mucibince sana tevcih ve inayet idüp..." şeklinde geçen bu kayıttan valinin Konya'ya 3 Şevval 1128 / 20 Eylül 1716 tarihinde atandığı ve önceden Kudüs sancağı mutasarrıfı olduğu anlaşılmaktadır.²⁴⁵

Bunun dışında belgelerde ailesi ve hayatı hakkında herhangi bir bilginin bulunmadığı vali hakkında, Sicil-i Osmani'de O'nun Kalecikli olduğu, ilk olarak 1096 (1685) yılında mir-i miranlık ile Kars muhafızı olduğu, 1100 Recebinde (Nisan 1689) Konya ve 1106 Ramazanında (Nisan 1695) Maraş ve Çıldır, 1109 (1697) 'da Musul ve 1121 Cemaziyelahirinde (Ağustos 1709) Sivas ve 1122 (1710)'da Adana ve Şabanında (Eylül 1710) Şehr-i Zor valisi ve sonra Muş ve 1123 (1711)'te ikinci kez Maraş ve sonra Rumeli payesiyle İçel ve Konya ve 1125 (1713)'te üçüncü kez Maraş ve 1126 (1714)'da Kudüs Valisi olmuş daha sonra önce Anadolu ve 1128 (1716)'de de Konya Beylerbeyisi olup, 1129 (1717)'da Trablusşam ve 1130 (1718) 'da Adana ve 1133 (1721)'te Çıldır sonra Amasya ve

²⁴⁵ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.90, Belge no: 25-1.

Konya valisi olarak görev yaptığı ve 1135 Saferinde (Kasım 1722) ise vefat ettiği kaydedilmektedir²⁴⁶.

Ayrıca Mehmed Süreyya eserinde Şehsuvarzade Mehmed Paşa'yı "Vakûr, gayûr ve tedbir-i mülke kâdir, re'yi idbar görmemiş bir bahadır idi"²⁴⁷ şeklinde tanımlıyor.

Yine belgelerde yer alan 15 Zil-hicce 1128 / 30 Kasım 1716 tarihli kayıt vali Şehsuvarzade Mehmed Paşa'nın mütesellim olarak el-Hac Mirza Ağa'yı tayin ettiği ile ilgilidir.²⁴⁸

Mehmed Paşa'nın aynı zamanda Rumeli Beylerbeyi payesinde olduğunu da gösteren ve Valiye göreve atandıktan kısa bir süre sonra Karaman eyaletinde olan eşkıyanın haddini bildirmesi hususunda gönderilen 21-29 Şevval 1128 / 8-16 Ekim 1716 tarihli ferman²⁴⁹ o dönemde Konya halkının içinde yaşadığı şartların anlaşılmasına katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir. Padişahın Şeyhülislam Mevlana Abdurrahim Efendiden de alınan fetva ile gece ve gündüz yolcuların yolunu keserek onları katl eden ve mallarını yağmalayan bu eşkıyaların tedibi için gerekenin yapılmasını emrettiği bu kayıt halkın karşı karşıya kaldığı durumun ne kadar zor olduğunu anlatmaktadır. Buna göre Mehmed Paşa Üsküdar'dan Karaman'a kadar olan güzergâh boyunca eşkıyanın tedibi ile görevlendirilmiştir. fermân

²⁴⁶ Mehmet Süreyya, C. IV/I, s.258.

²⁴⁷ Mehmet Süreyya, C. IV/I, s.258. Ayrıca M. Süreyya eserde valinin Mustafa, Abdullah ve Halid Paşalar adında üç oğlunun olduğunu da söylemektedir.

²⁴⁸ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.91, Belge no:25-3.

²⁴⁹ "Mefahirü'l-kuzat ve'l-hükkam me'adenül-feza'il ve'l-kelam Üsküdar'dan Eyalet-i Karaman' varınca tarik-i caddede ve Karaman eyaletinde vaki olan kadılar zide fazluhum ve mefahirü'l-emasil ve'l-akran mütesellimler ve a'yan vilâyet ve Kürd ve Türkman boy begleri ve kethüdarları zide kadruhum tevki'-i refi'-i hümayun vasıl olucak ma'lum ola ki taht-ı kaza ve hükümetinizde ba'zı levendat eşkıyası kapusuz bacasız gezüp leyl ve nehar ebna-i sebilin yollarına inüpkat-ı tarik ve katl-i nüfus ve garet-i emval 'âdet-i müstemelerleri olup sâ'i bi'l-fesad fi'l-ırz oldukları mesami'i aliye-i hüsvaneme ilka olunmakla husus-ı mezbûr için istifta olundukta eşkıyadan birkaç kimesneler bilad-ı islamiyede leyl ve nehar kat'-ı tarik idüp ebna-i sebilin malların nehb ve garet ve katl-i nüfus ve garet-i emval adet-i müstemelerleri olup sâ'i bi'l-fesad oldukları şer'an sabitolsa mezbûrlar emr-i veliyyü'l-emr ile ketleri meşrû olur diyü a'lemü'l-ulemai'l-mütebahhirin efdalü'l-fuzalâi'l-müteverri'in bi'l-fi'l şeyhü'l-İslâmve müftiyyü'l-enam olan Mevlana Abdurrahim edamallahü te'ala feza'iluhu ifta idüp ve zirk olunan mahallerde bulunan eşkıya-yı merkûmenin vech-i meşrûh üzere virilen fetvâ-yı şerife mucibince tertib-i cezaları ve kat' ve hasm-ı urûk-ı maksadlarıyla bilâd ve ibadın şerr ve mazarratlarından te'min ve tathiri için emirü'l-ümera'il-kiram Rûm-ili beglerbeğliği payesi ve İç-il Sancağı inzimamıyla Karaman Beglerbegisi olan Şehsuvaroğlu Mehmed Paşa dâmet me'âliye me'mûr olmağla siz ki muma-ileyhimsiz vech-i meşruh üzere leyl ve nehar kat'-ı tarik ve nehb ve garet-i emval ve katl-i nüfus adet-i müstemelerleri olup sâ'i bi'l-fesad fi'l-ırz olan eşkıya-yı merkûmenin virilen fetva-yı şerife mucibince tertib-i cezalarında mîr-mîrân-ı mûmâ -ileyhin re'yi üzere hareket ve siz dahi imdâd ve i'anet eyleyüp emr-i şerife mugayir vaz' ve hareketden ihtiraz eylesiz amma bu takrib ile kendi hallerinde olup fesâd ve şekâvetde 'alâka ve medhali olmayan ebna-i sebil ve sa'ir bî-günah olan 'ibadullahın hilaf-ı şer'-i şerif nüfus emval ve i'râzına ta'arruzdan ve mücerred celb-i mâl sevdasıyla zulm ve te'addiden be-gâyet ihtiraz ve ittika eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsız hurrîre fi evâhir-i Şevvali'l-mükerrrem sene seman ve 'ısrîn ve mi'ete ve elf. (21-29 Şevval 1128/ 8-16 Ekim 1716)" Bkz. Sak, 47 Numaralı Sicil, s.615, Belge no: 272-1.

ayrıca bu iş için üzerlerine düşeni yapmaları bakımından belirtilen yol üzerinde bulunan Kadınlara, vilâyet ileri gelenlerine, Kürt ve Türkmen Beylerine de gönderilmiştir.

Belgelerde bu konuyla ilgili özellikle de Mehmet Paşa'nın görevde olduğu tarihler aralığında epey kayıt bulunması bu tür asayişsizliklerin bu dönemde yoğun olduğu sonucuna varmamızı sağlamaktadır.Örneğin bunlardan 21-30 Zilhicce 1128/ 6-5 Aralık 1716²⁵⁰ tarihli olan ve yine Mehmed Paşa'nın görevlendirilmesi hususunu içeren fermân kaydı genel olarak Osmanlı ülkesinin içinde bulunduğu bozuk asayiş ortamını yansıtmaktadır. Çünkü belgeden Kıbrıs, Rakka, Hama , Zülkadriye ve Kırşehir gibi bölgelerde de eşkıyaların halka zarar verdiği anlaşılmaktadır.

Bu dönemde kayıtlara geçen gelir ve masraflar kalemlerine değinecek olursak; 6 Muharrem 1129 / 21 Aralık 1716 tarihli belgede 1716 senesiavâriz ve bedel-i nüzul bedeli olarak 4.240 guruş toplanmıştır.²⁵¹ Bunun Konya ve nahiyelerine tevzi ise şöyledir:

Tablo XVIII: 1716 Senesiavâriz ve Bedel-i Nüzulleri

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 184	Beher-hane fi gurus 16
Nahiye-i Sahra	Hane 6,5	Beher-hane fi gurus 16
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fi gurus 16
Nahiye-i Saidili	Hane 16,5	Beher-hane fi gurus 16
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 1	Beher-hane fi gurus 16
Hasıl yekün	265	Hasıl gurus 4240

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Mal-ı 'avâriz ber-mucib-i defter-i mevkufat ve bâ-fermân 'âlî	1391	Rub 3
Mal-ı bedel-i nüzul ber-vech-i defter-i mevkufat ve bâ-ferman-ı 'âlî	1291	Lipor5
Mübaşiriye	70	
Saray mesârifî bâ-yed-i el-Hac İsmail ve Bazarbaşı	50	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	5	
Bin yüz yirmi dokuz senesi rûz-ı hızırından otuz senesi rûz-ı hızırına varınca bâ ferman-ı 'âlî menzile ta'yin olunan elli haneden havale olunan	500	
Bin yüz yirmi sekiz senesi Muharremi guresinden yirmi dokuz senesi Muharremi guresine gelince bir senilk saray icaresine verilen	40	
Levendat husus için 'arz ve mahzar götürüp İstanbul'a giden es-Seyyid el-Hac Veli'ye verilen ücret	48	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	5	
Konya valisine fermân getüren sâ'ie virilen	4	
Saray minderlerine alınan yük bahası	10	Lipor5
Bin yüz yirmi sekiz senesi Şa'banın yirmi yedinci gününden tarih-i deftere gelince paşa ve mütesellim buyrukları ile menzilcinin verdiği menzil bargiri re's 74 ücret	74	
Nu'man Paşa hazretlerinin katırlarına bazarbaşı yediyle Seyyid Beyti Çelebi virdiği	4,5	Sümn

²⁵⁰ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.592, Belge no: 258-2, s.593-94, Belge no: 259-1, 259-2.

²⁵¹ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.95, Belge no: 29-1.

arpa ve saman bahası		1
Mahsûl-i mahkeme-i şerife	80	
Faziletli Naib efendi hazretlerine	30	
Kethüdaiyye ve Hüddamiye	5	
Üç nefer katibe ücret	6	
Muhzırlara ücret	3	
Yekün el-mesarıf	4240	

Bu dönemde yine ordunun seferde olması nedeniyle gerekli olan mühimmat, zahire ve cephanenin taşınması için Konya Sancağı'ndaki kazalardan 100 res deve talep edilmiştir. Develerin genç, güçlü ve kuvvetli, sarbanlarının da mukaddem adamlar olması belirtilmiş olup, bunların nevruzdan önce Edirne Sahrasında bulundurulması emredilmiştir²⁵².

29 Rebiü'l-evvel 1129 / 13 Mart 1717 tarihli belgede²⁵³ ise menzil bargir ücretleri, çayır ırmağı ve büyük çay tathiri ile bu dönemde yine ordu ihtiyaçları ve mühimmatın taşınması için Konya kazasından istenen 24 res devenin zahire ve sarban masraflarının halka tevzii ile ilgilidir.

Tablo XIX: 1129/1717 Senesinde Konya Menzilsine Verilen Menzil-i İmdadi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 183 rub' 3	Beher-hane fi gurus 10 akça-yı cedit 2
Nahiye-i Saidili	Hane 7 rub' 3	Beher-hane fi gurus 1 akçal para 12
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi gurus 7
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fi gurus 7
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24,5 rub' 1	Beher-hane fi gurus 7
Hasıl yekün	256	Hasıl gurus 2356 rub' 3
Mu'af		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		130
Mu'afat Suğla		80
Mu'afat Sille		100
Mu'afat Zortola		2
Mu'afat karye-i Saidili		2
Mu'afat Mahalle-i Hocacihan		20
Mu'afat karye-i Karadığın		8
Mu'afat karye-i Kızılviran		4
Mu'afat karye-i Ulumuhsine		4
Yekün hasıl an mu'afat		350
Cem'ü'l-mecâmi' hasıl an haneha ve mu'afat		Gurus 2706 rub'3

²⁵² Sak, 47 Numaralı Sicil, s.570, Belge no:248-2. Ayrıca bu konuyla ilgili diğer kayıtlar için bkz. Belge 231-2, 235-2, 248-3 ve 250-1.

²⁵³ Sak, 47 Numaralı Sicil, s.94, Belge no: 28-1.

İşte belirtilen bu masrafların karşılanması için ihtiyaç duyulan para 2.706 guruş olarak toplanmıştır. Bunun Konya ve nahiyelerine nasıl paylaştırıldığını gösteren yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi Konya bu dönemde 183 hane 3 rub' kabul edilmiş ve her bir hanesinden 10 guruş 2 cedid akça olmak üzere 1.840,5 guruş toplanmıştır. Aslında 8 hane olması gereken Saidili kendisine bağlı olan Ladik karyesinin ifrazıyla yani ayrılmasıyla 7 haneye düşmüş ve tabloda da Saidili 7 hane 3 rub' kabul edilmiş ve hane başına 1 guruş 12 paradan toplam 10,5 guruş olarak para toplanmıştır. Elde edilen 2706 guruşluk bu parayla yapılan harcamalar ise şunlardır;

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Bâ-fermân-ı âli Konya kazasından matlub olan yirmi dört res mükâri devesinin mükârisi olan Abdi Beşe'ye tarih-i defterden yüke girecekleri güne değin zahireleri ve sarbanları mesârifi için be-her re's deveye onaltışar guruş birer zolota olmak üzere vilâyet tarafından virilen	400	
Mükâri fermanı getüren Ağa'ya hizmet	15	
Çayır Irmağı tathirine	100	
Büyük çay tathirine	130	
Konya valisine üç günlük te'amiye	3	
Mübaşiriye	30	
Bin yüz yirmi dokuz senesi rûz-ı Hızırından bin yüz otuz senesi rûz-ı Hızırına varınca menzilci Osman Ağa'ya virilen menzil-i imdadi	1350	
Konya valileri buyruldu ve mütesellimi buyruldu ile menzilci-i mezbûrun verdiği menzil bargiri re's 99 ücret	99	
Nevahiden devr akçası tahsili için Konya valisinin hazinedarı Konya'ya geldikde virilen hizmet	100	
Nevahi için Seyyid Dede Çelebi yediyle Konya Valisine irsal olunan hediye kahve ve duhân ve çizme ve helva bahaları	9,5	Rub'3
Nevahinin devr akçasın söyleşmeğe Seyyid Çelebi Konya Valisine gönderilmekle virilen ücret	8	
Bazarbaşı Hacı Mehmed yediyle saray mesârifi	15	Zolota1
Hazinedara virilen meblağ-ı mezbûre ve Çayır ve Büyük çay tathirine ve saray mesarifine virilen akçalara mürabaha	25	
Hacı İsmail yediyle saray mesârifi	2	Süls1
Mukaddema Numan Paşa Hazretlerine kasablar yiğitbaşısı Mehmed'in virdiği lahm bahasından baki kalan	7,5	
Mahsûl-i mahkeme-i şerife	40	
Naib efendi hazretlerine	20	
Mesarif-ı sa'ire	30	
Kethüdaıyye ve Hüddamiye	7	
Üç nefer katibe ücret	5	
Muhziriye	3	
Havale muhzırına	3	
Akçe kabızına	6	
Yekün el-mesarif	2706	Sümn 9

Masraf dökümlerinden bu dönemde en çok harcamanın menzilciye verilen menzil-i imdadî vergisi olduğu görülmekle birlikte, daha önceki sayfalarda değindiğimiz gibi ordunun ihtiyacı olan mühimmat ve cephanenin taşınması için Konya'dan 100 mükkeri devesi istenmişti. Bunun sancaklara taksiminde ise Konya Sancağı'na 24 res deve isabet etmiştir. İşte yukarıda tablo halinde verilen harcamalar arasında ikinci en çok harcamanın belirtilen bu 24 res devenin zahire ve sarban masrafının karşılanması için yapılan 400 guruş olduğu görülmektedir.

Şehrin yapılan su kaynakları ve bunların temizliği için ödenen yaklaşık 250 guruşluk masraf bu tarihte yapılan en çok harcama alanları arasındadır.

Belgelere göre Mehmed Paşa 6926 guruşluk gelir sağlamış,ama aldığı para karda da harcama yaptığı ödeme verilerinin de aynı rakamı vermesi ile geçerlilik kazanmaktadır.

XIII- AHMED PAŞA'NIN GELİR VE GİDERLERİ (1130 / 1718)

1130 ve 1131 yıllarını kapsayan 48 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicil Defteri incelendiğinde sicillerde bu tarihlerde Konya valisi olarak Ahmed Paşa ve Osman Paşa'nın ismi geçmektedir. Vali dönemleri ayrı ayrı incelenirken kronolojik sıra takip edilerek değerlendirme yapılacaktır. Buna göre sicildeki belge tarihlerine bakıldığında ilk olarak Ahmed Paşa dönemi ele alınacaktır.

Belgelerde Ahmed Paşa'nın göreve atanma tarihi yada hangi tarihten itibaren Konya'da bulunduğu konusunda net bir bilgi bulunmamakla birlikte defterin ilerleyen bölümlerinde 9 Şevval 1130 tarihinde Osman Paşa'nın Karaman valisi olarak atandığını belirtir fermân kaydı dikkate alındığında Ahmed Paşa'nın görevinin bu tarihte son bulduğu kesinlik kazanır. Ancak sicil kaydı dikkate alındığında valinin atama tarihini tam olarak bilmediğimiz için onun ne kadar süre Karaman Eyaleti valisi olarak görev yaptığı konusunda bir tahminde bulunmak oldukça zordur.

Şer'iyeye sicillerinin ait oldukları dönemleri bugünlere yansıtmasında birinci ve en önemli kaynaklar olduğuna çalışmamızın Şer'iyeye Sicillerinin Önemi başlıklı bölümünde değinmiştik. İşte Ahmed Paşa döneminde elde ettiğimiz sicil kayıtları halkın içinde yaşadığı yüzyılın en canlı kanıtları olarak karşımıza çıkmaktadır.Belgelerde o yıllarda ülkenin mücadele ettiği eşkıyalık faaliyetlerinin ne kadar yaygın ve zarar verici boyutta olduğu açıkça ifade edilmekte ve bununla mücadele için merkezden müfettişler gönderildiği, kaza ve sancak yöneticileri ile bölge ileri gelenlerine anılan konuyla ilgili olarak sık sık emirler gönderildiği

anlaşılmaktadır.Örneğin Rebiü'l-ahir'in evili 1130 / 4-13 Mart 1718 tarihli belgede ²⁵⁴ Haleb Valisi olan Osman Paşa'nın Anadolu'nun sağ kolunu teftişe görevlendirildiği, bu güzergah ile Anadolu'nun sol ve orta kolları üzerinde bulunan beylerbeyiler, sancak beyleri, kethüda ve yeniçeri serdarları ile boy beyleri ve kethüdaları ile ayân-ı vilâyet ve işleri ile bölgenin ileri gelenlerine eşkiya ile mücadele ve sefer emrinde ne yapacakları hatırlatılmaktadır.

Kayıtlarda bu dönemde Karaman Valilerine 82,5 kese akçenin imdad-ı seferiye olarak belirlendiği kaydedilmekte ve bunların Karaman'ın sancak ve kazalarına taksimi yapılmaktadır. Buna göre 27 Rebiü'l-evvel 1130 / 28 Nisan 1718 tarihli belgeye göre²⁵⁵ Karaman Eyaletinin imdad-ı seferiye taksimi şöyledir;

Tablo XX: 1130 / 1718 Senesi imdad-ı Seferiye taksimi

Alındığı Yer	Miktarı Guruş	Alındığı Yer	Miktarı Guruş
Liva-i Konya	1.885	Kaza-i Kureyş	500
Nahiye-i Sudirhemi	250	Kaza-i mezbûr toprağında Bozulus türkmeni taifesinden köşne ve danişmendli cemaatleri sakin olmakla cemaat-i mezbûrlere tahmil olunan	100
Nahiye-i Hatunsaray	500	Kaza-i İnsuyu	310
Nahiye-i Saidili	225	Kaza-i Bayburd	210
Nahiye-i Sahra	350	Kaza-i Pirlevganda	450
Nahiye-i mezbûre toprağında Süleymân hacılı cemaati sakinler olmakla cemaat-i mezbûre ahaliilerine tahmil olunan	50	Kaza-i Turgut	200
Kaza-i Larende	210	kaza-i mezbûr toprağında Bozulus türkmeni cemaatından Armudlu ve izzeddin ve oğlbeğli ve Hamzahacılı cemaatleri sakinler olmakla cemaat-i mezbûrlara tahmil	250
Kaza-i Ereğli	1.930	YEKÜN	15.000 ²⁵⁶
kaza-i mezbûr toprağında Bozulus türkmeni taifesinden ortaçıyan elmenli cemaati sakinler olmakla cemaat-i mezbûreye tahmil olunan	75	Liva-i Niğde; kaza-i Bor, kaza-i Ürgüb, kaza-i Şücaeddin, kaza-i İncesu, kaza-i Develü, kaza-i Yahyalu, kaza-i Anduğu, kaza-i Kırhisar.	6400
Kaza-i Eski İl	2.000	Liva-i Kayseriye	6.250
Kaza-i Belviran	1.050	Liva-i Kırşehir ; kaza-i Keskin, kaza-i Hacı Bektaş, kaza-i Süleymanlu, kaza-i Konur	2.550
Kaza-i Gaferyad	500	Liva-i Beğşehir ; kaza-i seydişehir, kaza-i Bozkır, kaza-i Kaşıklı, kaza-i Kireli, kaza-i Göçü	5.000
kaza-i mezbûr toprağında Bozulus türkmeni taifesinden elmenli cemaati sakinler olmakla cemaat-i mezbûreye tahmil	50	Liva-i Akşehir ; kaza-i Ilgın, kaza-i İshaklı, kaza-i Doğanhisar,	2.300

²⁵⁴ KŞS 48 / 280-1. Ayrıca bu dönemde Haleb Valisi olarak geçen Osman Paşa Ahmed Paşa'dan sonra Karaman valisi olarak atanmıştır. Osman Paşa'nın atanma fermanı için bkz. KŞS 48 / 6-1.

²⁵⁵ KŞS 48 / 279-1

²⁵⁶ Belgede Konya ve kazalarına isabet eden imdad-ı seferiye toplamı 15.000 guruş olarak belirtilmiş ise de metindeki rakamlar dikkate alındığında toplamın 11.660 guruş olduğu saptanmıştır.

Kaza-i Aladağ	105	Liva-i Aksaray ;kaza-i Eyübili, kaza-i Koçhisar.	2.300
Kaza-i Divle	460	Cem'an mea yekün	41.250 ²⁵⁷

Yine Ahmed Paşa dönemine ait kayıtlar incelendiğinde valinin görev yaptığı süre içerisinde Anadolu ile Konya ve sancaklarının içinde bulunduğu durumu gözümüzde canlandırabilmemiz açısından; “...*medine-i Konya ve sancağında bundan akdem levendât eşra ve eşkiyâları zuhûr idüb zulüm ve te'addilerinden karyeler perişân ve re'âya fukarâsı şehirlere ve sa'ab mahallere tehassus ve ebnâ'-i sebîl murûr ve ubûrdan kalub ve re'âyâ dahi zirâ'at ve hırâset idemeyüb fukarânın mahallerine ta'arruz eyledikleri mukaddema dahi derdevlet-i aliyyeye i'lâm olunub lakin bu yakında Yenidünya ve Çukurcu Ali ve Todun ve Keleş Mustafa ve sâ'ir bölükbaşılar zuhûr idüb mezbûrlar fukaranın mallarına ta'arruzdan mâ'ada ümred oğulların ve bâkire kızların dahi cebren ve kahran fukarânın elinden alub bi'l-küllîye tehâşşütleri kalmayub ve ba'zı karyeler dahi ihrâk-ı bi'n-nâr idüb rûz-i rûz zulm ve tuğyânların ezdiyâr idüb taşrada ibâdallaha bu mertebe zulm ve te'addi ve kat'-i tarîk idüb şehir içinde gelüb bî pâgis(?) ve bî perva ümmet-i Muhammeden aldıkları kürkleri ve kaftanları alenen giyünüb ve fukarânın emred oğulların yanlarında gezdürüb bi'l-gurur-u fukaranın canına geçüb şehir içinde bulunan levendâtları buldukları yerde zulmdâde olanlar şer'-i şerîfe ihzâr olunmadın Keleş Mustafa nâm bölükbaşı levendâtlarından on beş yirmi kadarını katl idüb re'isleri Keleş Mustafa ve ba'zıları firâr ve taşrada olan levendâtlar dahi cemî olub şehrin kenarında olan mahallâtı ğaret ve icrâg ideriz deyu taşrada olan ve illerine giden fukarâyı habs-i vucûd ve şehre dahi gidenden yer sormaları ihtimâliyle hâla medîne-i mezbûranın etrafı ve kuyuları tüfenkli sekbânlar ile ve mahalle ahâlileriyle rûz ü şeb muhâfaza olunup biğâyet fukara muzdaribi'l-hâl ve mütkeziri'l-ahvâl olmalarıyla bilâ't-temâs derdevlet-i aliyyeye arz ve i'lâm olundu ecm-i aliyyelerinden ve iltâf-ı kerîmanelerinden mercû ve muttazıradırki fukarânın ahvâline merhamet ve şefkat buyurulub levendât eşirrá ve eşkiyalarının zulm ve te'addisi fukarâ-yı ibâdâllah üzerinden def' ve ref' buyurulup...” 1 Cemaziye'l-evvel 1130 / 2 Nisan 1718 tarihli bu belge oldukça dikkat çekicidir²⁵⁸. Verilen bu kayıta, o dönemde levendat eşkiyasının halka uyguladığı zulüm ve yağmanın boyutlarının merkeze yansımaları söz konusudur. Tabii belgede halkın yaşadıkları karşısında vali Ahmed Paşa'nın onları maruz kaldıkları bu durum karşısında nasıl koruduğu, başka bir deyişle, eşkiyaları def etmek için ne gibi icraatlarda bulunduğu konusunda tatmin edici bilgiler*

²⁵⁷ Yine Konya ve kazalarının toplamı 15.000 guruş olarak alınmış olsa bile (11.660 guruş çıktığını üst dipnotta belirttik) genel toplam 41.250 değil 39.800 guruş olarak hesaplanmaktadır.

²⁵⁸ KŞS 48 /1-2.

bulunmamaktadır. Ancak yine yukarıda verilen belgeden anlaşıldığı kadarıyla, halkın bu baskı ve zulümden kurtulmak için evini, tarlasını ve toprağını dahi bırakmayı göze alarak daha güvenli olan yerlere göç ettiklerini ve yine şehrin gece gündüz tüfekli sekbanlarla korunduğunun belirtilmiş olması, o dönemde eşkıyaların ne kadar etkili olduklarının ve yine halka ne derece zarar verdiklerinin anlaşılması bakımından önemli ipuçları niteliğindedir.

İşte tüm bunları yaşayan halkın üzerine düşen yükümlülüklerini yerine getirirken ne derece zorlandığını tahin etmek zor olmaz. Ancak her iki vali döneminde de reyanın masraf defterine tevzi’ yapılarak toplanan meblağlara karşın ödeme güçlüğü çektiği gerekçesiyle itirazı hakkında herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

Bununla birlikte, bu tarihte, Ahmed Paşa’nın halktan topladığı imdad-ı seferiye vergisinin ödendiğine dair verilen tezkereler ve her bölgeden alınan vergi miktarı ayrı ayrı kayıtlarda mevcuttur. Bu aşağıda tablo hâlinde verilmiştir.

Tablo XXI: 1130 Yılı İmdad-ı Seferiyesi ²⁵⁹

Alındığı Tarih	Alındığı Yer	Miktarı
9 Cemaziye’l-evvel 1130 / 10 Nisan 1718	Kaza-i Bozkır	244 guruş
12 Cemaziye’l-evvel 1130 / 13 Nisan 1718	Kaza-i Gaferiyad	550 guruş
12 Cemaziye’l-evvel 1130 / 13 Nisan 1718	Liva-i Akşehir	2500 guruş ²⁶⁰
13 Cemaziye’l-evvel 1130 / 14 Nisan 1718	Kaza-i Bor	1000 guruş
18 Cemaziye’l-evvel 1130 / 19 Nisan 1718	Liva-i Kayseriye	6250 guruş
18 Cemaziye’l-evvel 1130 / 19 Nisan 1718	Kaza-i Karahisar	250 guruş
	TOPLAM	10.794 guruş

Ahmed Paşa dönemine ait 9 Cemaziye’l-ahir 1130 / 10 Mayıs 1718 tarihli belge ise valinin üç günlük zahire masrafı ile Mısır hazinesi masrafı ve yine menzil bargir ücretlerinin halk tarafından karşılandığı hakkındadır²⁶¹. Belirtilen bu masraflar için ne kadar para toplandığı ve bu paranın nasıl harcandığına değinecek olursak;

²⁵⁹ KŞS 48 / 3-1.

²⁶⁰ Belgede Akşehir’den imdad-ı seferiye vergisi toplanırken Akşehir merkezden 1350, İshaklı’dan 900 ve Doğanhisar’dan da 250 guruş olmak üzere toplam 2.500 guruş toplandığı belirtilmiştir. Bkz. KŞS 48 / 3-1.

²⁶¹ KŞS 48 / 11-2.

Tablo XXII: 1130/1718 Senesi Menzil Bargir ücreti ve Karaman Eyaleti Valisinin Üç Günlük Mesârifi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 183 rub' 1	Beher-hane fi gurus 10,5
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi gurus 2
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fi gurus 2 rub' 3
Nahiye-i Saidili	Hane 15 rub' 3	Beher-hane fi gurus 2 para 38
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fi gurus 2 para 38
Hasıl yekün	263 rub' 2	Hasıl gurus 2148 rub' 1
Mu'af		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		170
Karye-i Botsa		5
Karye-i Kavak		2
Karye-i Tat		2
Karye-i Sille		16
Karye-i Zortola		1
Mahalle-i Hocacihan		12
Kkarye-i Karadiğın		1,5
Karye-i Kızılviran		Rub 3
Karye-i Ulumuhsine		Rub 3
Karye-i Kiçimuhsine		1,5
Karye-i Said		Rub 3
Karye-i Giriyad		1
Mu'afat Suğla		30
Yekün hasıl an mu'afat		244 rub' 1
Cem'ü'l-mecâmi' hasıl an haneha ve mu'afat		2392,5

Belirtilen masraflar için Konya merkez 183 hane 1 rub' kabul edilmiş ve her haneden 10,5 gurus olmak üzere toplam 1.924 gurus toplanmıştır. Sahra nahiyesi 6 hane olarak hesaplanmış ve her hanesinden 2 gurus olmak üzere 12 gurus, Hatunsaray nahiyesi 33 hane 3 rub' olarak hesaplanmış ve her haneden 2 gurus 3 rub' olmak üzere toplam 92,5 gurus 36 akça, yine Sudirhemi nahiyesi 24 hane 3 rub' olarak hesaplamaya katılmış ve her haneden 2 gurus 38 para olmak üzere 73 gurus para toplanmış ve son olarak da Saidili nahiyesinin 15 hane 3 rub' undan da her haneden 2 gurus 38 para toplanmak üzere 46 gurus 18 para toplanmıştır. Ayrıca yukarıda belirtilen tabloda da görüldüğü üzere masrafların karşılanması için toplanan bu paraya muaf olan bölgelerinde dahil edildiği görülmektedir. Buna karşılık yapılan harcama birimleri ise şöyledir;

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Konya vâlisi paşa-yı mûmâ ileyhe verilen üç günlük zâhire bahası	300	
Mübâşiriye	30	
Ordu buyuruldu getüren kapucular kethudâsına hizmet	20	
Şehzuvârzâde mûmâileyh Seyyid Ahmed Paşaya virilen menzil bargirleri Râs 53 Beher râs ikişer guruş bir rub'dur yekûn ücret	119	Rub 1
İstanbula arz getüren kimseneye ücret	25	
Mısır hazînesi mesârifi	24	
Mısır hazînesine çam çırası Kıyyesi 886	8	Rub3
Sürücüye ücret	1	
Saray mesârifi	30,5	
Çayırırmağı tathîrine me'a murâbaha	44	
Mütresler beklendikde kethûda yeri ve serdâr neferâtına zahîre bahası	38,5	5para
Şehzuvârzâde mûmâ-ileyh seyid Ahmed Paşa adamlarına Bazarbaşı yediyle verilen zehâyir bahâsı	1	1 rub
Konya vâlisinin mansûb fermânı ve buyruldu getiren çukâdarına hizmet	12	
Zikrolunan meblağlara murâbaha	21	
Mezbûrlara kahve 11 kıyye	18	
Ordu akçesi paşa-yı mûmâ ileyhe teslim olundukda pâra ve altun noxsânı ve teslimi bile giden çukadâra hizmet Yekûn	39	
Havzana tathîrine çeşmeciler yediyle masraf	26	
İmdâd-ı seferiye tesliminin i'lâmın getüren vezîr ağasına hizmet	26	
Ordu akçesi noxsânı ve Havzana tathîri vezîr ağasına yekûn Ağa'dan alınup verilen akçe-yi murâbaha	8	
İmdâd-ı seferiye mübâşiri kıdvetü'l-emâcîd ve'l-akran sâbıkan başmuhâsebeci Ali Efendiye yetmişbir günde ta'âmiye bahâsı	288	
Levendât husûsu için Paşaya giden sâ'îye ücret	10	
Konya vâlisine katl olunan levendât husûsu için verilen	1150	
Levendât husûsu için nâ'ib Efendi hazretlerine arza virilen	24	
Harc-ı mahkeme	40	
Naib efendi hazretlerine	60	
Hüddamiye	7	
Üç nefer katibe ücret	6	
Muhziriye	3	
Havale muhzırına	3,5	
Akça kabızına ücret	7	
Yekûn el-mesarîf	2392,5	

Yukarıda verilen masraflara bakıldığında bu dönemde en çok harcamanın 1.150 guruşla eşkıyalık faaliyetleri ile mücadele için yapıldığı görülmektedir. Bu kayıt aynı zamanda eşkıyalık yapanlar için ne tür bir cezai müeyyidenin uygulandığı konusunda da bize fikir vermektedir. Yukarıdaki ifadede o tarihte bu tür eylemlerde bulunanların katledildikleri açıkça belirtilmiştir.

Yine yapılan masraflar arasında gösterilen menzil bargir ücretleri ise incelediğimiz diğer vali dönemlerinden farklılık arz etmektedir. Diğer vali dönemlerinde bir res bargir için 1 guruştan masraf hesaplanırken, burada her bir res 2 guruştan hesap edilmiştir. Bu dönemde

yapılan masraflar arasında yine ulaklık ve posta masrafları ile saray ve bölgenin su kaynaklarının temizlenmesi ve onarımı için yapılan masraflarda belirtilmiştir.

Yukarıda verilen masraf kalemlerinden biride Mısır hazinesinin taşınması için yapılan harcamadır. Bunun için 24 guruşluk giderin yanında birde hazineyi taşıyanlara verilen 886 kıyyelik çam çirası ücreti yer almaktadır. Çam çirasının yakacak mı yoksa aydınlatma için mi kullanıldığı konusunda herhangi bir bilgi bulunmayan belgenin tarihi dikkate alındığında Mayıs ayının başlarında yapılan bu yolculuk için onlara verilen çam çirasının ısınmak için değilde beklide yiyecek ve içecek ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılmış olabileceği düşünülebileceği gibi o tarihteki mevsimlerin hava durumunu tam olarak nasıl olduğunu bilebilmenin zor olduğu kabul edildiğinde bu konuda net bir fikir ileri sürmenin afaki olduğu hatırlanabilir.

Ahmed Paşa'nın görev yaptığı süre içerisinde mütesellim olarak es-Seyyid Alibaba Ağa'nın görev yaptığı anlaşılma²⁶² birlikte valinin görevden ayrılış tarihi konusunda belgelerde geçen Osman Paşa'nın atanma tarihini yani 9 Şevval 1130 tarihini kabul etmek durumundayız.

XIV- OSMAN PAŞA'NIN GELİR VE GİDERLERİ (1130-1131 / 1718-1719)

Osman Paşa'nın 48 numaralı Konya Şer'iyeye Sicilinde vali olarak adı geçen önceki sayfalarda belirtmiştik. Belgelerde valinin hayatı ve ailesi hakkında bilgi bulunmamakla birlikte “*Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikrî's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l emâm baldâyı's-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devletü'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-Sa'âdet-i ve'l-iclâl el-mahfûf-ı bi's-sınufî-ı avâtifü'l-meilkü'l-âla sabıkan Haleb vâlisi olan vezîrim Osmân Paşa edamallhü te'âla iclâlehü tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olucak ma'lûm olaki sen vüzerâ-yı azaâmımın yarar ve nâmdârı ve vekilleri fihâmımın umûr-ı dîn ve kâr-ı güzârı olub müstehak-ı inâyet ve sezâvâr-ı âtifet olduğun ecilden hâliya hakkında mezîd-i inâyet-i aliyye-i şâhâne ve mezîd-i râfet-i seniyye'-i pâdişâhânem zuhûra getirülüb işbu sene selâsîn ve mi'ete ve elf Şevvâlenin dokuzuncu gününden hayta-i hükûmetinde olan mahalleri mazarrat eşkiyâdan tethîr ve te'mîn etmek şartıyla sâdır olan hat-tı hümayun şevketmakrûn mûcibince İçil sancağı inzimâmıyla Karaman eyâletinin sana tevcih ve inâyet idüb....”²⁶³ evail Şevval 1130 / 28 Ağustos – 6 Eylül*

²⁶² KŞS 48 / 4-1

²⁶³ KŞS 48 / 6-1.

1718 tarihli bu belge onun Konya'ya 9 Şevval 1130/ 5 Eylül 1718 tarihinde atandığını göstermektedir.

Yukarıdaki belgeden Konya'ya atanmadan önce Osman Paşa'nın Haleb valisi olarak görev yaptığını öğrenmekle birlikte onun Konya'da ne kadar süre görev yapacağı yada yaptığı hakkında belgelerde herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Yine verilen atama fermanından yola çıkarak valinin bu bölgede bulunan eşkıyaları etkisiz hale getirmesi şartı ile atamasının yapıldığı şeklinde bir yorum yaparsak Ahmed Paşa'nın bu konuda başarısız olduğu için görevden alınmış olabileceği ihtimali de akla gelebilir. Tabi Osman Paşa'nın Haleb Valisi olduğu dönemde Anadolu'ya müfettiş olarak tayin edilmiş olması daha sonra da kendisine Karaman Eyaleti ile birlikte 6 Rebiü'l-ahir 1131 / 26 Şubat 1719 tarihinde Adana²⁶⁴ ve 16 Rebiü'l-ahir 1131 / 6 Mayıs 1719 tarihinde de Aksaray Sancağı'nın verilmiş olması²⁶⁵ onun göstermiş olduğu başarılar karşılığında bu bölgelere vali olarak atamasının yapıldığı yönündeki düşünceleri destekler niteliktedir.

Osman Paşa döneminin gelir ve harcama kalemlerine değinecek olursak; Bu anlamda ele alınacak ilk belge 11 Şevval 1130 / 7 Eylül 1718 tarihli olup²⁶⁶, valinin göreve atanmasından iki gün sonra Anadolu Müfettişi olan İbrahim Paşa'nın Konya'ya geldiğinde ihtiyaçlarının halka tevzi hakkındadır. Toplanan para ve bunun halka taksimi ile yapılan harcamalar ise şöyledir:

²⁶⁴ “Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahhem nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikru's-sâkıb mütemmim-i mihâmü'l-enâm bâlda'i's-sâ'ib-i mümehhid-i bünyânü'd-devlet-i ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdetü ve'l-iclâlü'l-mahfûf bisunûf-i avâtıfu'l-mülkü'l-alâ-yı Karaman eyâletine mutasarıf olan vezîrim Osmân Paşa edâmâllahü te'âla iclâlehü tevki'-i refi'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki sen vüzerâ-yı azaâmımın yarar ve nâmdârı ve vükelâ-yı fahâmmin umûr-ı dîn ve kâr-kezârı olub müstehak-ı inâyet ve sezevâr-ı âtîfet olduğun ecelden hâliyâ hakkında mezîd-i inâyet-i aleye'-i şâhâne ve mezîd-i râ'îfetü's-seniye-i pâdişâhânem zuhûra getirülüb işbu sene ihdâ ve selâsîn ve mi'ete ve elf şehri rebî'u'l-âhirinin altıncı gününden edna eyâletin bir vechi'l-hâk sekâ-tüciye(?) ve inâyet idüb...” Bkz. KŞS 48 / 6-1.

²⁶⁵ “Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıp mütemmim-i mihâmü'l-enâm bâlde'i's-sâ'ib-i mümehhid-i bünyânü'd-devlet-i ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âde ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi's-sınf-ı avâtıfu'l-mülkü'l-âla hâla Karaman ve Adana eyâletlerine mutasarıf olan vezîrim Osman Paşa edâmâllühü te'âla iclâlehü tevki'-i refi'-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm olaki sen vüzerâ-yı azâmımın yarar ve nâmdârı ve vükelâ-yı fehâmmin umûr-ı dîn ve kâr kezârı olub her vechle müstehak-ı inâyet ve sezevâr-ı âtîfet olduğun ecilden hâliya hakkında mezîd-i inâyet-i aliyeye-i şâhâne ve meziyyet-i râfet-i seniyye'-i pâdişâhâne zuhûra getirülüb iş bu sene ihdâ ve selâsîn ve mi'ete ve elf şehri rebî'u'l-âhirinin onaltıncı gününden Aksaray sancağın dahi üzerinde olan eyâletlere zam olmak üzere bervechi arpalık sekâ-tüciye ve inâyet idüb i'lâmuçün (boş) ta'yîn olunmuşdur...” Bkz. KŞS 48 / 6-2.

²⁶⁶ KŞS 48 / 10-1

Tablo XXIII: 1130/1718 Senesi Anadolu Müfettişi İbrahim Paşa'ya verilen hediye ve zahire bahası

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar (Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 183 rub' 1	Beher-hane fi gurus 2 para 4
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi gurus 2 para 4
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fi gurus 2 para 4
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fi gurus 2 para 4
Hasıl yekün	247 rub' 3	Hasıl gurus 520 rub' 1
Mu'af		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		200
Karye-i Sille		170
Karye-i Zortola		7
Mahalle-i Hocacihan		36
Karye-i Karadığın		20
Karye-i Kızılviran		15
Karye-i Ulumuhsine		10
Mu'afat Suğla		170
Yekün hasıl an mu'afat		608
Cem'ü'l-mecâmi' hasıl an haneha ve mu'afat		Gurus 1128 rub' 1

Müfettişin ihtiyaçları halka taksim edilirken Konya haneleri arasında genelde diğer belgelerde her zaman kaydedilen Saidili nahiyesi belgede yer alan " *Mirmîran mûmâ ileyh Sa'idili nâhiyesinin umûm karyelerinden zahîre almakla bu tevzi' idhâl olunmuşdur.* " ²⁶⁷ bu kayıttan da anlaşılacağı üzere belirtilen tarihteki ihtiyaçların karşılanmasına dahil edilmemiştir.

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere Konya nahiyeleri ve muaf olan yerlerden toplam 1128 gurus 1 rub' toplanmıştır. Bu paranın hangi ihtiyaçlar için harcandığı ise tablo halinde aşağıda verilmiştir.

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Gurus)	Diğer
Bundan akdem imdâd-ı seferiye nizâmı için hatt-ı hümâyun getüren kıdvetü'l-emâcid ve'l-ikrâm sabıkan baş muhâsebeci Ali Efendi ta'âmiyesine Bazarbaşı yediyle virilen mesârifden mukaddema olan tevzi' defterinden ba'del hesâb bâki kalub Bazarbaşıya virilen	145	
Müfettişbaşı hazretlerine hediye baha nâmıyla virilen	500	
Paşa-yı mûmâ ileyhe kapu harcı	150	
İki def'a Paşa-yı mûmâ ileyhe gelen Ağasına hizmet	50	
Pasa-yı mûmâ ileyhe bu taraftan gönderilen çukâdâra ücret	10	
Zikrolunan meblağlara murâbaha	21	

²⁶⁷ KŞS 48/10-1

Paşa-yı mâmâ ileyhin bayrağı neferâtına Bazarbaşı yediyle masraf	8	Sümn11
Müfettişbaşı Ağası Arab Ömer Ağaya virilen kahve 10 kıyye	20	
Mezkûr Arab Ömer Ağanın çavuşuna virilen	3,5	
Sarra emîni Çavuşuna virilen	2	Rub 1
Def'a-i sâniyede havza tathîrine masraf	25	Rub 2 sümn 2
Şehir ırmağı havâlesine ücret	12	
Saray mesârifi	13	
Mütesellim Ağaya hizmet	40	
Menzilcinin buyuruldu ile virdiği menzil bargiri re's 38 Ücret	38	
Harc-ı mahkeme	30	
Naib efendi hazretlerine	20	
Kethüdaiye	2	
Hüddamiye	3	
Üç nefer katibe ücret	5	
Muhziriye	3	
Havale muhzırına	3	
Akça kabızına ücret	5	
Yekün el-mesarif	1128	Rub 1

1130 yılının son ayına ait 15 Zilhicce 1130 / 9 Kasım 1718 tarihli²⁶⁸ tarihli başka bir kayıt ise yine Anadolu'da zuhur eden eşkiya faaliyetlerini teftişe gönderilen Ali Paşa'ya Konya'ya geldiğinde verilen hediye ve kapı harcı ile Karaman valisi Osman Paşa'nın bazı harcamalarının halk tarafından karşılanması hakkındadır. Bu tarihte de ödemeye katılan yerler ve ödeme miktarları aşağıda belirtilmiştir.

Tablo XXIV: 1130 / 1718 Senesinde Eşkiya Teftişine Memur Olan Ali Paşa'ya Verilen Hediye ve Kapu Harcı Mesârifi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar (Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 183 rub' 1	Beher-hane fî guruş 9 rub' 1
Nahiye-i Sahara	Hane 6	Beher-hane fî guruş 9 rub' 1
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fî guruş 9 rub' 1
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fî guruş 9 rub' 1
Nahiye-i Saidili	Hane 15 rub' 3	Beher-hane fî guruş 9 rub' 1
Hasıl yekün	263 rub' 3	Hasıl guruş 2437 akça 45
Mu'af		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		800
Karye-i Sille		340
Karye-i Zortola		10
Karye-i Said		8
Mahalle-i Hocacihan		45
Karye-i Karadiğın		25

²⁶⁸ KŞS 48/ 9-1

Karye-i Kızılviran		12
Karye-i Ulumuhsine		8
Mu'afat Suğla		500
Emir Çavuş Değirmeni		5
Yekün hasil an mu'afat		1752,5
Cem'ü'l-mecâmi' hasil an haneha ve mu'afat		Guruş 4189,5 akça 45

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Anadolu müfettişi vezîr-i zamîr sa'âdetlü Ali Paşa hazretlerine hediye baha nâmıyla verilen nakid	2000	
Vezîr-i müşâr-i ileyhe kapu harcı	250	
Vezîr-i müşâr-i ileyhin mühürdârına hizmet	100	
Vezîr-i mûmâ ileyh tarafından buyuruldu getüren Ağaya hizmet	12	
Vezîr-i mûmâ ileyhe vilâyet tarafından giden âdeme kahve Kıyye 2,5 kıymeti	5	
Bolu ve yöresi kethüdâsına kahve ve dahân Kıymet-i	6	Rub1
Eyâlet-i karaman mutasarrıfı dustûr-ı mükerrerem sa'âdetlü Osmân paşa hazretlerine hediye dahâ nâmıyla virilen nakid	750	
Vezîr-i mûmâ ileyhin bu tarafdan akçe getüren ağası Mehmed Ağaya hizmet	200	
Vezîr-i mûmâ ileyhin kethüdâsına virilen nakid	150	
Konak odaları icaretine vech-i peşîn Bazarbaşı Hâcî Mehmed yediyle virilen	100	
Adâlet-i fermânı getüren bireteliye virilen	15	
Bundan mukaddem olan fevzî' defterinde mütesellim ağanın masrafından bâki kalub mütesellim ağaya virirken	10	
Zikrolunan meblağlara mürâbaha	311	
Nâ'ib efendiye 11 gun'a giden adamlara virilen kahve ve zahrâ na'hiyesine eşkıya tecessüsüne gönderilen bir nefer adama ücret	5	Rub3
İstanbula eşkıya def'i için arz ve mahzar getüren seyyid Hâcî Veliye ücret	55	
Salyâne tahsîli için mütesellim tarafından üç nefer havâleye ücret	15	
Meblağı mezbûra mürâbaha	12	
Havzana tathîrine	29,5	Akça45
Harc-ı mahkeme	100	
Naib efendi hazretlerine	20	
Hüddamiye	10	
Kethüdaiye	10	
Üç nefer katibe ücret	5	
Yekün el-mesarîf	4189,5	45akça

Belgelerdeki kayıtlardan 19 Muharrem 1131 / 12 Aralık 1718 tarihli olanında ise ²⁶⁹ bu dönemde Konya valilerinin kaldıkları sarayda yapılan tadilat ve saraya eklenen iki odanın masrafı kaydedilmiştir.

²⁶⁹ KŞS 48/ 8-1

Tablo XXV: 1131/1718 Senesi Menzil ve Hanat Kiraları ile Konya Valilerine Mahsus Saray Mesârifi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar (Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 183 rub' 1	Beher-hane fi guruş 9 rub' 1
Nahiye-i Sahra	Hane 2	Beher-hane fi guruş 9 rub' 1
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fi guruş 9 rub' 1
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fi guruş 9 rub' 1
Nahiye-i Saidili	Hane 15 rub' 3	Beher-hane fi guruş 9 rub' 1
Hasıl yekün	259 rub2	Hasıl guruş 2447 akça 45

Belgede toplanan paranın yaklaşık 900 guruşa yakın bir bölümü saraya eklenen iki odanın inşaat masrafı için harcanmıştır. Masraflarda hem alınan malzeme hem de çalışanlara ait ödemeler kaydedilmiş olmakla beraber saraya neden iki oda ekleme gereksinimi duyulduğu hakkında bir ifade yer almamaktadır. Yine yapılan bu iki odanın büyüklüğü ve yapısal özelliği konusunda herhangi bir bilgi de bulunmamakla birlikte bu inşaatın kaç günde tamamlandığı ve kaç kişinin çalıştığı ile ilgili net bir bilgi belgede mevcut değildir. Bu iş için kullanılan malzeme ve yapılan harcamalar ise “*Binâ*’ ve *tüccâr ve beher nefere yevmî birer sülsden ücret guruş 232 süls 1, Rencberiyeye guruş 85 Para 12, Ta’âmeye me’a kahve guruş 49 Rub’ 1, Kırmızı toprak çekenlere ücret guruş 5 Rub’ 1, Kiriş Aded 25 guruş 51,5, Ardiç ağacı me’a şâm ağacı guruş 40 Para 7, Katran tahtası Aded 227 guruş 19 lipor(?) 5, Pervaz tahtası guruş 6 Para16, Bedavre tahtası guruş 4 Devlete 1, Taş guruş18, Kamış guruş17, Kerpiç çekmesiyle ma’â guruş 80, Hâtıl me’a tahta guruş 9 Rub’ 3, Sonya saman guruş 5,5, Cam me’a guruş11, Palcı me’a gayl guruş 4, Halka me’a zincir guruş1 Para 2, Mıh kıymeti guruş 37,5, kireç guruş 8, Torba ve tekne ve kendir ve oluk ve kürek ve nerdiban guruş 11, Boya akçesi guruş 21, Def’a kiriş Kalemi 27 guruş 23 süls 1, Def’a Uruc ağacı guruş 30 Süls 1, Def’a Çam Ağacı guruş3 Para 8, Dikme taş ve uz ve urba kirâsı guruş 5 Rub’ 1, Def’a kamış guruş 5 Süls 1, akavuz guruş1 Rub’ 1, Def’a üstâdiye nefer ücret 124 guruş 42 Süls 1, Rencberiyeye nefer 132 guruş13 Para 4, Mıh kıymeti guruş 10, Abdulfettah Çavuşdan alınan ardic kalemi guruş 20 Adet 230 , Ta’amiye ve kahve guruş 3 semen 11, Gömlekçi Hâci Mehmed’den alınan hâtıl ve tahta guruş12, Def’a merkâbe sarf olunan guruş 3, Keresteciler yediyle dîvan efendisine ve mühürdara virilen tahta ve pervaz tahtası guruş 10”. ise belgede bu şekilde yer almıştır.*

Bu kayıtlara bakarak bu inşaatta tam olarak kaç kişinin, ne kadar süre çalıştığını tahmin etmek zor olsa da, belgedeki bilgiler o dönem mimari anlayışının daha doğrusu yapılarda kullanılan malzemenin cinsi hakkında fikir edinmemize olanak sağlamaktadır. Buna göre yukarıda verilen kayıtlar dikkate aldığımızda o dönemde bina yapımında ahşap ve taşın

ağırlıklı olarak tercih edildiğini / kullanıldığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Yapılan ödemelerin yaklaşık 210 guruşu tahta, odun ve ağaç alımlarında, 110 guruşu taş ve kerpiç alımlarında kullanılırken, ustadiye ve rençberiyeye adları altında da çalışanlara yaklaşık 400 guruşun ödendiği anlaşılmaktadır. Bunun dışında boya, çivi, zincir, kendir, toprak vb. inşaat malzemelerine ait ödemelerde belirtilmiştir. Yukarıda verilen harcama kalemleri arasında çalışanların yiyecek ihtiyaçları için ödenen te'amiye ve kahve alımlarının da 53 guruşa yakın bir miktar olduğu söylenebilir. Tabii kahvenin içecek olarak tercih edilmiş olması günlük beslenme alışkanlığı ve damak tadıyla ilgili olsa gerektir.

Bunun dışında bu tarihte yapılan diğer harcama kalemleri ise şunlardır:

Yapılan Diğer Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Hâla eyâlet-i Karaman mutassarrıf vezîr-i müşâr-i ileyh hazretleri Konyaya geldikde vilâyet tarafından verilen üç günlük zâhire bahâ	300	
mübâşire	30	
Hazinadar Ağası Bazarbaşı yediyle verilen hizmet	16	
Silahdar Ağaya hizmet	70	
Havzana tathirine	5	
Saray minderlerine kılıf mesârifi	23	
Abdulcelal Çelebi hânesine nuzûl İden Haleb vâlisi kethüdâsına Bazarbaşı yediyle virilen zahîre bahâsı	13	
Vekil-i harc Ahmed Ağa hânesine nuzûl iden müfettiş paşa ağasına Bazarbaşı yediyle virilen zahîre bahâsı	4	
Konya vâlisinin kethüdâsı konağı olan Sâlih Ağa menzîlinin odaları pencerelerini müştemi' masrafı	5	
İş bu sene-İ mübâreke Anadolu müftüsü vezîr-i asaf nazîr Ali Paşa hazretleri salyânesinden mukaddema olan tevzi' defterinde sa'idili nâhiyesine isâbet iden mebla'-ı nâhiye-i mezbûre ahâlisi vezîr mûmâ ileyh nâhiyemize uyğrayub zâdu zahîremiz' aldı deyu vormeyüb ve fi'l-hakîka zâdu zahîrelerin alduğu mütehakkık olmağla nâhiye-i mezbûreden ref'e ve bu tevzi'e idhâl olunan	155,5	
İşbu sene'-i mubareke mihr-i guresinden üç ay tamamına değin vezîr müşâr-i ileyh'in konak menzilleri ve hânât kirâları ber mucib-i defter-i müfredât	222	
Konya kal'asında mahbûs olan kimesneleri müfettiş Ali Paşa hazretlerine getüren Çukâdara Bazarbaşı yediyle virilen hizmet	30	
Haleb vâlisi atlarına Bazarbaşı yediyle virilen yedekci ücreti	10	
Saraya Bazarbaşı yediyle alınan hasîr Kalemi 538	26	
Saray-ı mezbûr minderlerine Keçeciler yediyle virilen yün batman 165 Beher batmanı fi		5 semen
Zikrolunan mebla'lara mürabaha	152	
Es-Seyyid el-Hâc Abdullahdan alınan akçeye virilen mürabaha	12	
Binyüz otuz senesi Şevvalinin onbirinci gününden târih-i deftere gelince mezilcinin buyuruldu ile virdiği menzil bargir Râs 215	215	
Mekârî Salyânesi ve İbrahim Paşa te'amiyesi ve Ali Paşa Ta'âmiyesi Ve Menzil İmdâdı Salyanelerinden Sahra nâhiyesinde Bınarlı nâm karye perişan olmağla tahsîl olunmayan	20	
Bazarbaşı yediyle mesârif-i müteferrika münehhici ve etmekteciye virilecek	29	
Harc-ı mahkeme	40	
Naib efendi hazretlerine	20	
Hüddamiye ve Kethüdiye	7	

Muhziriye	3	
Üç nefer katibe ücret	6	
Havale Muhzırına	3	
Akçe kâbızına	7	
Yekün el-mesarıf	2447	Rub3

Yapılan masraflar arasında valiye üç günlük zahire bahası olarak 300 guruş verildiği belirtilmiştir. Buna göre valinin günlük masrafı 100 guruş olarak hesaplanmıştır. Tabi belirtilen meblağ sadece valiye verilen miktardır, çünkü mübaşire, valinin yanında yer alan diğer görevlilere de ayrı ayrı ödemelerin yapıldığı görülmektedir. 222 guruşluk menzil ve oda kirası yukarıdaki harcamalar arasında valiye verilen üç günlük zahire bedelinden sonra en fazla harcamadır. Bu tarihte yine Haleb Valisinin buraya geldiği kendisine verilen zahire ödemesinden anlamaktayız. Sarayın minder ve yastık masrafları ile menzil bargir ücreti bu tarihte de kayıtlara geçmiştir. Yukarıdaki masraf kalemleri arasında dikkat çeken kayıtlardan biri Anadolu Müfettişi Ali Paşa için tevzi yapılırken Saidili nahiyesinin paşa'ya zahire verdiği için ödemedi çıkarıldığı hakkındaki bilgi ile yine Sahra nahiyesinin Bınarlı karyesinin ekonomik olarak kötü durumda olması dolayısıyla bu tarihte halka tevzi edilen ihtiyaçlardan ayırt edilmiş olması ile ilgili kayıttır.

Sicilde geçen 24 Muharrem 1131 / 17 Aralık 1718 tarihli kayıt²⁷⁰ ise Osman Paşa'nın bu yılda halktan topladığı avârız ve nüzul vergisi ile ilgilidir. Buna göre 1131 / 1718 yılı avârız ve bedel-i nüzul miktarı şöyledir:

Tablo XXVI: 1131/1718 Senesi avârız ve Bedel-i Nüzul Bahası

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar (Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 183,5	Beher-hane fi guruş 15 devlete 1
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi guruş 15 devlete 1
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub' 3	Beher-hane fi guruş 15 devlete 1
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fi guruş 15 devlete 1
Nahiye-i Saidili	Hane 16,5	Beher-hane fi guruş 15 devlete 1
Hasıl yekün	264,5	Hasıl guruş 4143,5 süls 1

Toplanan 4.143,5 guruşluk paranın harcama kalemlerini verirken bu bölümde sicillerde okuyabildiğimiz kısımları vermekle yetineceğiz. Çünkü belgenin sayfanın alt kısımlarında kalan bu bölümü silik ve okunmaz durumdadır. Okuyabildiğimiz masraf kayıtları ise “*Avârız-ı ber-mucib-i defter ve mevkufat ve ferman-ı ali guruş 1.291, Bedel-i nüzul ber-mucib-i defter*

²⁷⁰ KŞS 48/ 10-2

ve mevkufat ve ferman-ı ali , 1.912 lipor 5, mübâşiriye 70, Bin yüz otuz senesi, rûz-ı hazırdan otuz iki senesi rûz-ı hızırına varınca bâ fermân-ı âli menzile ta 'yîn olunan elli hânedan havâle olunan 500,...” belgede bu şekilde geçmektedir. Buna göre yapılan masrafların en büyük kısmı vergilerin toplanması ve defter masrafları için yapılmıştır.

Bu dönemde değerlendirilecek son belge ise 11 Cemaziye’l evvel 1131 / 1 Nisan 1719 tarihlidir. Belge Karaman valisi Osman Paşa’ya verilen menzil konak ve hanat kiralari ile Musul valisi Osman Paşa’ya Konya’ya geldiğinde verilen zehayir bahası ve menzilci Abdi Beşe’ye verilen menzili imdadının halka tevzi’i ve taksimi hakkındadır. Buna göre belirtilen ihtiyaçlar için Konya’dan toplanan 2.001 guruşun Konya ve nahiyelerine tevzi’i şöyledir;

Tablo XXVII: 1131/1718 Senesinde Konya Valisinin menzil ve hanat kirası ile Musul Valisi Osman Paşa’ya Konya’ya geldiğinde verilen zahire ve menzil-i imdadi Bahası

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar (Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 183 rub’ 1	Beher-hane fi gurus 7 lipor 5
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi gurus 7 lipor 5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33 rub’ 3	Beher-hane fi gurus 7 lipor 5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub’ 3	Beher-hane fi gurus 7 lipor 5
Nahiye-i Saidili	Hane 7 rub’ 3	Beher-hane fi gurus 7 lipor 5
Hasıl yekün	255	Hasıl gurus 2001 süm 5

Yukarıda tabloda da görüleceği üzere belirtilen ihtiyaçların karşılanması için Konya 255 hane olarak kabul edilmiş ve her haneden 7 gurus 5 lipor olmak üzere toplam 2.001 gurusluk gelir elde edilmiştir. Bununla birlikte belgede bu tarihte Ladik karyesinin 8 hane olarak ve her hanesinden 4 gurus olmak üzere toplam 32 gurusla ödemeye dahil edildikleri kaydedilmiştir. Böylece bu tarihte gelir toplamı 2033 gurus 5 süm’dür. Halktan toplanan bu paranın nasıl harca edildiğine dair kayıtlar ise aşağıda verilmiştir.

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
İş bu binyüzotuzbir senesi rûz-ı hazırdan otuziki senesi rûz-ı hazıranı varınca menzilci Abdi Beşeye Vilâyet tarafından virilen menzil imdâdı	800	
Menzilci mezbûrun buyuruldu ile virdiği menzil bargirleri res 134	134	
Çayır ırmağı tathiri için es-Seyyid el-Hac Abdullah’dan alınan gurus	102	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	20	
serhatime refi’i fermânı götüreren Ağaya hizmet	100	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	20	
ocak tarafından gelen çavuşa hizmet	132	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	28	

serhatime refi' için refi'a-i sâniyeden gelen Ağaya hizmet	50	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	10	
adâlet-i fermânı götürten Ağaya hizmet	102	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	20	
Pazarbaşı yediyle saray mesârifi	21	
Def'a pazarbaşı yediyle saraya ve mesâlih-i Ağa menziline masraf	50	
vezir mûmâ ileyhe virilen konak menzilleri ve hânât kirâları iki aylık olmak üzere	159	
Vezir mûmâ ileyhe el-hâc Osmân Paşa hazretleri ibtidâ geldiklerinde medîne'-i hâricde Karaüyük Mahallesine nuzûl ve üç gün meks itmeğle mukaddema Ta'âmiye salyanesinde hisselerine yirmibeş guruş isâbet idüb hallerine merhamete meblağ-ı mezbûr merkûmlardan alınmamağla bu tevzi'e idhâl olunmuşdur	25	
masraf-ı beyine sene Pazarbaşı yediyle çam kıyye 510 ve odun yük 48 ve kendir askı 40 ve sâ'ir mesârif.	30,5	
Meblağ-ı mezbûra mürabaha	4	
Saray kaldırımına mesârif	4	
Harc-ı mahkeme	40	
Naib efendi hazretlerine	20	
Hüddamiye	5	
Muhziriyeye	3	
Üç nefer katibe ücret	5	
Havale Muhzirına	3	
Akçe kâbızına	6	
Mesarif-ı saire	10	
Yekün el-mesarif	2031,5	Akçe5

Yukarıda verilen masraflar arasında en çok tutarın 800 guruş ile menzil-i imdâdi için yapıldığı görülmektedir. Bununla beraber ikinci en çok harcama ise 159 guruş ile valinin menzil konak ve hanat kiralari için yapıldığı kayıtlara geçmiş olmakla birlikte kaç konak için ödeme yapıldığı yada bu konaklarda kaç kişinin kaldığı konusunda herhangi bir bilgi verilmemiştir.

Daha öncede değindiğimiz gibi beylerbeyi, sancakbeyi, kadı, mütesellim ve mübaşir gibi yerel yöneticilerin halktan haksız yere vergi, mal ve eşya alması karşısında bunun önüne geçmek adına bu yüzyılda merkezden adaletnameler yayınlamıştır. İşte belgede geçen “*adâlet fermânı getüren ağaya hizmet guruş 102*” şeklindeki bu ifade Osman Paşa'nın vali olarak görev yaptığı tarihlerde bir adalet fermanının yayınlanmış olduğunu göstermektedir. Fermanın içeriği ve neye istinaden gönderildiği hakkında herhangi bir bilginin bulunmadığı bu kayıttan yola çıkarak en azından bu tarihlerde halkın bazı haksızlıklara uğradığını söyleyebiliriz.²⁷¹

²⁷¹ Osman Paşa'nın vali olduğu tarihlere rastlayan Safer 1131 tarihli fermân ise Niğde mütesellimi Ali'nin halktan zorla aldığı mallar ve bunların geri iade edilmesi ve kendisinin de yakalanarak Konya Kalesine hapsedilmesi hakkındadır. “...mütesellim merkûmun hilâf-ı şer ve muğayir hattı hümayûn reaya fukarasından aldığı akçe ve eşyayı ba'des-sübut bit-tamam ashabına red ve teslim ve mütesellim mezkûru Konya kal'asında kal'a bend ve keyfiyeti rikab-ı hümayûnuma arz ve i'lâm bir mektub esfa olmadıkça mütesellim mezkûr kal'adan itlak olunmayub mazmun-u emr-i şerifimle amil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerife i'timat kılasın tahriren fi evasıt-ı Safer sene ihdâ ve selâsine ve meite ve elf saferin ortaları sene 1131” bks. KŞS 48 / 246-1.

Bu dönemde ayrıca Musul Valisi Osman Paşa'ya Konya'ya geldiğinde verilen zahire miktarı ve tutarı da “ *Musul vâlisi vezîr-i asâf nazîr Osmân Paşa hazretleri Konyaya nuzûllerinde vilâyet tarafından pazarbaşı yediylî virilen zehâyirdir zikr olunur: Nân-ı azîz kıyye 360 guruş 2, lahım kıyye 245 guruş 18 sûls 1, Pirinç kıyye 177 guruş 22 para 5, Bulgur kıyye 50 guruş 2 semen1, Revgan-ı sade kıyye 51,5 guruş 15,5, Şem-i revgan guruş 1,5, Saman guruş 2, Odun guruş 1, Sebzevat guruş 2, Şa'ir guruş 52 .584,2*” böyle kaydedilmiştir. Belgede valiye verilen zahirenin kaç günlük ve kaç kişi için olduğu konusunda herhangi bir rakam verilmemiş olmakla birlikte verilen yiyecek miktarının bir günlük ihtiyaç için olduğunu kabul ederek değerlendirme yapacak olursak; 245 kıyye etin kişi başına 0,5 kıyye olarak hesap edildiğinde bunun yaklaşık olarak 500 kişiyi doyurabileceğini tahmin edebiliriz.

1723- 1724 yılına gelindiğinde ise Konya Valisi olarak 49 Numaralı Sicilde Mehmed Paşa'nın adı geçmektedir.

XV- MEHMED PAŞA'NIN GELİR VE GİDERLERİ (1135-1136 / 1723-1724)

49 numaralı Konya Şer'iyeye Sicili'nin incelediğimiz bölümünde Karaman Eyaleti valisi olarak 1135-1136 / 1723-1724 yıllarında Mehmed Paşa'nın ismi geçmektedir. Bununla beraber Mehmed Paşa'nın bu göreve ne zaman atandığı yada görev süresi ile ilgili olarak herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

İncelediğimiz belgelerde genellikle 1136 yılının yedi ayına ait gelir ve giderler verilirken, 1135 yılının sadece son ayı yani zilhicce'ye ait bazı kayıtlar yer almaktadır. Belgelerde geçen aylara ait gelir ve gider miktarları aşağıda verilmiştir.

Tablo XXVIII: 1135-1136 Yılı Mehmed Paşa'nın Gelir ve Giderleri

Aylar	Gelir	Gider
1135 zilhicce	1042,5	735
1136 Muharrem	1235	--
1136 Safer	723	--
1136 Rebiü'l-evvel	1200	1200 (1198 toplanıyor)
1136 Rebiü'l-ahir	3686,5	3686,5 (3616 toplanıyor)
1136 Cemeziye'l-ahir	6200	4425,5
1136 Receb	192	862
1136 Şaban	2071	2071 (2070 toplanıyor)
TOPLAM	18.350	12.980 (12.960,5 toplanıyor)

Yukarıda verilen değerlerde bazı aylarda elde edilen gelirlere karşın masraf belirtilmemektedir. Bununla beraber toplam gelir 18.350 olmakla birlikte orijinal metindeki değerler dikkate alındığında toplam gider 12.980 guruş olurken, yapılan toplama hataları düzeltildiğinde toplam gider 12.906,5 guruş çıkmaktadır. Bu değer dikkate alındığında da gelir ile gider arasındaki fark 5.443,5 guruş olmaktadır.

Mehmed Paşa dönemine ait gelirlere bakıldığında bunlar içerisinde en fazla pay imdad-ı hazeriye ve imdad-ı seferiye gelirleridir. Daha öncede değindiğimiz gibi imdad-ı hazeriye barış dönemlerinde ve iki taksitle toplanmakta, imdad-i seferiye ise sefer dönemlerinde ve bir defada toplanmaktadır.

Bu dönemde belgelerde yer alan kayıtlar imdad-ı hazeriye vergisinin iki taksit halinde alındığı bilgisini teyit etmektedir. Şöyleki; incelediğimiz belgelerde 12 Zilhicce 1135 / 19 Eylül 1723 tarihli kayıttan valinin almakta olduğu imdad-ı hazeriyesinin Sudirhemi nahiyesinin ödemesi gereken ikinci taksidi olan 243 guruş 3 rub'un masrafıyla birlikte mu'af ve gayr-ı mu'af olan nahiye karyelerinden toplandığı üzerinde durulmuştur. Buna göre zikredilen vergi masrafı da dahil olmak üzere toplam 307,5 guruş olarak toplanmış ve bu dönemde valinin gelir hanesinde yer almıştır.²⁷²

Yine 18 Zilhicce 1135 / 19 Eylül 1723 tarihinde Konya merkezden imdad-ı hazeriyenin ikinci taksidi olarak 665 guruş masrafa da dahil edilerek toplanmıştır.²⁷³ Buna göre Konya 177,5 hane kabul edilerek, her haneden 3 guruş 1 rub' olmak üzere toplam 576,5 guruş ve 15 para toplanmıştır. Burada dikkat çeken bu ödemeye mu'af olan Türbe-i Celaliye 'nin 140 guruş, Hocacihan Mahallesi'nin de 15 guruş ve ayrıca 3.5 guruş 18 para ile dahil edilmiş olmalarıdır. Muaf yerlerden de 158,5 guruş 18 para alınarak böylece toplam 735 guruş 33 para halk tarafından valiye ödenmiştir. Elde edilen paranın hazeriye vergisinin ikinci taksidi olan meblağı yani 665 guruşu valiye verilirken bunun için yapılan mahkeme masrafı ise 70 guruş olarak hesap edilmiştir.

1135 yılının hemen ardından 1136 yılının ilk ayına ait kayıtlardan 1135 yılına ait hazeriye vergisinin ikinci taksitlerinin diğer bölgelerden de toplanmasına devam edildiğini

²⁷² Verilen değerler hesaplandığında toplam 313,5 guruş çıkmaktadır. Buna göre vergiye dahil edilen yerler şunlardır: "Karye Sille guruş 102, Karye Sızma guruş 14,5, Karye Başara guruş 14,5, Karye Tak guruş 14,5, Karye Malas guruş 11, Karye Bulamaz guruş 11, Karye Kiçimuhsune guruş 10,5, Karye Karadiğin guruş 10, Karye Giryad guruş 8,5, Karye İret guruş 11, Karye Bağıkutlu guruş 8, Karye Bulumya guruş 7, Karye Hatıbi guruş 7, Karye Gödene guruş 7, Karye Dilgömi guruş 6, Karye Selahaddin guruş 6, Karye Hisarcık guruş 6, Karye Opsala guruş 6, Karye Kızılviran guruş 6, Karye Çeltik guruş 6, Karye Kozagaç guruş 5, Karye Ulumuhsine guruş 4, Karye Mülayim guruş 4, Karye Bilecik guruş 6, Karye Sulutas guruş 6, Karye Saray guruş 4, Karye Çobanlar guruş 4, Karye Değirmen guruş 4" Bkz. KŞS 49/ 1-3.

²⁷³ KŞS 49/1-1,1-2.

görmekteyiz. Buna göre elde ettiğimiz verilerde 9 Muharrem 1136 / 9 Ekim 1723 tarihinde Kırılı kazasından 237,5 guruş, 11 Muharrem 1136 / 11 Ekim 1723 tarihinde Akşehir kazasından 332,5 guruş ve Ereğli kazasından da 7 Safer 1136 / 6 Kasım 1723 tarihinde 723 guruş 3 rub' toplanmıştır.²⁷⁴ Yine bu dönemde Konya merkezden 665 guruş 1 rub' olmak üzere İmdad-ı seferiye vergisinin de alındığı kaydedilmiştir. Ayrıca vergilerin toplandığına dair vergiyi teslim edene tezkire verildiği de belirtilmiştir.²⁷⁵

Mehmet Paşa'nın görev süresi hakkında belgelerde bir süre yada zaman verilmemiş olmasına rağmen biz onun en azından 1135 yılının son ayından 1136 yılının yaklaşık olarak dokuzuncu ayna kadar Konya'da bulunduğunu söyleyebiliriz. Bununla beraber adı geçen valinin Konya'da bulunduğu süre konusunda bilgi edinmemize yardımcı olabilecek verilerden biri de 8 Rebiü'l-evvel 1136 / 6 Aralık 1723 tarihli kayıttır. Bu belge bize valinin burada konakladığı sekiz aylık sürede kullandığı konakların kira bedellerinin karşılanması vesair tamirat masrafı için 1200 guruş paranın vilâyet masraf defterine kaydedilerek halktan toplanarak karşılandığını göstermektedir.²⁷⁶ Şöyleki;

Tablo XXIX: 8 Rebi'ül-evvel 1136 / 6 Aralık 1723 Senesi Konya Valisinin Konak ve Hanat Kira Bedeli

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 182 rub' 1	Beher-hane fi guruş 5
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi guruş 4,5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33,5	Beher-hane fi guruş 4, 5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fi guruş 4,5
Yekün hane-i kura	64 rub' 1	
Hasıl yekün	246 rub' 2	Hasıl guruş 1200 para 15

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere yukarıda zikredilen masrafların karşılanması için Konya merkez 182 rub' 1 hane olarak kabul edilmiş ve her haneden 5 guruş olmak üzere 911 guruş 1 rub' toplanmıştır. Yine yukarıda hane sayıları belirtilen nahiyelerden de 289 guruş 5 para olmak üzere toplam 1.200 guruş 15 para tahsil edilmiştir. Elde edilen bu paranın nerelere harcandığına değinecek olursak ;

²⁷⁴ KŞS 49 / 2-1.

²⁷⁵ KŞS 49 / 2-1.

²⁷⁶ Bkz. "İşbu binyüz otuzeş senesi Şa'bani'l-mu'azzamı guresinden otuzaltı senesi Rebiü'l-evveli gayetine gelince sekiz ayda Konya valilerinin konaklarına verilen menazil ve hanat kiralari ve saray ve Salih Ağa hanesine olan ta'mirat mesârifi ve iki def'a havzana tathiri mesârifi ve iktiza iden menzil ücretleri vesa'ir mesârifi vilayet-i defteridirki bi'l-cümle â'yân ve ahali ma'rifetiyle tevzi'olunmuştur.8 R. 1136 / 6 Aralık 1723" KŞS 49 / 11-1.

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
İşbu binyüz otuzbeş senesi Şa'bani'l-mu'azzamı guresinden otuzaltı senesi Rebiü'l-evveli gayetine gelince sekiz ayda Konya valilerinin konaklarına verilen menazil ve hanat kiralari	524,5	15 para
Binyüz otuzbeş senesi muharremi guresinden otuzaltı senesi muharremi guresine gelince bir senelik saray icaresi	40	
Şehir kethüdası İsmail Çelebi yediyle havzana tathiri için	33	Sümn5
Saray ve Salih Ağa hanesi ve kapu konağı tamiratına mezbûr İsmail Çelebi yediyle mesarîf	132	13 para
Şehir kethüdası mezbûr İsmail Çelebinin senede elli guruş ücretinden mezbûr İsmail Çelebiye ale'l-hesab verilen	30 ²⁷⁷	
Bir def'a dahi havzana tathiri için mezbûr İsmail Çelebi'ye ale'l- hesab verilen	34,5	6 para
Sikke fermanı götüreren Ağaya hizmet	20	
Maraş ve Haleb'den gelen menzillere verilen bargir ücreti	30	
Ali Paşa menzili için verilen bargir ücreti	55	
Kapucibaşıya verilen menzil bargirleri	20	
Diğer kapucibaşı ile gelen hazineye verilen menzil bargir ücreti	15	
Menzil nizamına gelen Tatar Ağasına hizmet	15	
Umur-ı mühime için İstanbul'a gönderilen Seyyid Hacı Veli'ye verilen ücret	36	
Molla Mustafa yediyle mukaddema havzana tathiri küsuru için	5	
Sarayın kadeh merammatına	1	
İmdat-ı hazeriye tesliminde akçe başı ve tezkire harcı	17	
İki nefer şehir ırmağı havalesine ücret	12	
Şehir kethüdasına alınan sarık bahası	5 ²⁷⁸	
Saray minderleri ve yasdıklarına keçeciler yediyle verilen yün batman 78 kıymeti	29	
Kurşunlu Hanın sehven bir odası mukaddem olan salyanesi idhal olunmamağla zıkr olunan bir odanın üç aylık kirası için verilen		Rub 3
Esbat Ağa sarayına Paşa'nın atları vaz' olunmağla kirası için verilen	5	
Maktulzade merhum Ali Paşa'ya giden Kapucibaşıya Hacı İbrahim yediyle verilen iki günlük zehayir ve oniki yedekçiye ücret	13	16 para
Seyyid Abdulkadir'in menzili kirasına sulhen verilen	2	
Caferzade Seyyid Abdullah Efendi'den ve Çeşme vakfından alınan akçelere mürabaha	50	
Harc-ı mahkeme	30	
Faziletli Naib efendi hazretlerine	20	-
Kethüdaıyye	5	
Katibiye	4	-
Hüddamiye	3	-
Muhziriye	3	-
Havale muhzırına	3	-
Akçe kâbızına	6	
Yekün el-mesarîf	1.200	15

Yukarıda verilen harcamalara bakıldığında elde edilen parayla aynı miktarda harcama yapıldığı görülmektedir. Masraflar arasında en çok harcamanın çeşitli konak ve menzillere ödenen kira bedellerinden oluştuğu görülmektedir. Mesela *Konya valisi konaklarına sekiz*

²⁷⁷ Bu ibareden Şehir Kethüdasının senelik 50 guruş ücretle çalıştığını söyleyebiliriz.

²⁷⁸ Şehir kethüdasına alınan sarık için 5 guruşluk ödeminin yapılan genel harcama içerisinde olması dikkat çekicidir. Çünkü bu kethüdanın kendi kıyafet masrafını kendisinin karşılamadığını göstermektedir.

aylık verilen menzil ve hanat kiralari gurus 524,5 gurus belirtilirken bu meblağın kaç konak yada oda kirasi karşılığı olduğu belirtilmemiştir. Bununla birlikte bu konaklarda kimlerin konakladığı ile ilgili de tatmin edici bilgi bulunmamaktadır. Yinede belgede geçen "Binyüz otuzbeş senesi muharremi guresinden otuzaltı senesi muharremi guresine gelince bir senelik saray icaresi gurus 40" şeklindeki ibareden nerede olduğu yada mimarı ve yapısal özellikleri konusunda bilgi bulunmamakla birlikte valinin bir yıldan beri Konya'da kendisine tahsis edilen bir sarayda oturduğunu söyleyebiliriz.

Yine bu dönemde de bölgeden çeşitli sebeplerle geçmek zorunda olanlar için verilen menzil bargirleri için ödenen ücretler yer almaktadır. Ama ödenen paranın kaç bargir için ödendiği ile ilgili açıklama yapılmamıştır ki bu alanda toplam 120 gurusluk bir harcama yapılmıştır. Ayrıca bu dönemde de sarayın tamirat ve yastık-minderleri ile şehrin su kaynakları ve ihtiyacı için masraf kaydedilmiştir.

Tabi yapılan masraflar arasında dikkaç çekici olanlarından biri de saraya alınan kadehler için ödenen 1 gurusluk bedeldir. Aslında valilerin özellikle saray masrafları arasında kaydedilen giderleri onların kişisel zevk ve tercihleri ile ilgilidir. İşte bu düşünceden hareketle Mehmet Paşa sarayında kadehlerin kullanıldığını söyleyebiliriz.

Avarız ve nüzul vergileri bu dönemde önemli gelir kaynaklarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. 13 Rebiü'l-evvel 1136 / 11 Aralık 1723 tarihindeavâriz ve bedel-i nüzule mahsuben toplanan 3686,5 gurus 14 para Mehmet Paşa'nın gelir kalemleri arasında kaydedilmiştir.²⁷⁹ Bunun için Konya 182,5 hane, Sahra nahiyesi 6, Hatunsaray Nahiyesi 33,5 ve Sudirhemi Nahiyesi 24 hane 1 rub' olarak kabul edilip toplam 246,5 hane1 rub' dan her haneden 14,5 gurus 53 cedit akçe alınarak 3686,5 gurus 14 para elde edilmiştir.

Yine "Bundan mukaddem binyüz otuz senesinde sadır olan hatt-ı hümayun şevket makrun ile muanven mer-i ali mucibince seferleri vuku'unda Eyalet-i Karaman valilerine ta'yin olunan yetmişbeş kise akçe imdad-ı seferiye ve yedibuçuk kise mübaşiriye ve kapu harcı cem'a sekseniki buçuk kise akçe sene-i mezbûrede cümle sancak ahalileri ma'arifetleri ve ma'arifet-i şer'le tevzi' ve taksim olunub Konya sancağına otuz kise akçe isabet idüb ve sancakdan dahi Konya kazasına yedi kise akçe isabet idüb meblağ-ı mezbûr yedi kise akçe Konya kazası beyinde tevzi' olundukda nefsi-i şehir-i Konya'ya binyedyüz yetmiş beş gurus isabet idüb meblağ-ı mezbûr sene-i mezbûrede erbab-ı hiref beynlerinden tevzi' olunmağla hâlâ işbu sene-i mezbûrede dahi Kızılbaş bed-ma'aş üzerine seferihümayun musammem olmağla mukaddema verilen nizam üzere hâlâ eyalet-i Karaman mutasarrıfı olan emirü'l-

²⁷⁹ KŞS 49/ 11-2.

ümera'il- kirâm devletlü sa'âdetlü Mehmed Paşa hazretlerine dahi imdâd-ı seferiye verilmek üzere emr-i âli sadır ve varid olmağla nizam-ı sabık üzere sene-i mezkurede cümle ma'rifetiyle olan taksim defteri üzere nefis-i şehri Konya'ya lazım gelen meblağ-ı mezkur bin yediyüz yetmiş beş guruşun Konya'da vaki erbâb-ı hiref beynlerinden mukaddema olan tevzi' defteri mucibince hâlâ iktiza iden husus-ı mezbûre müte'allik sair mesârifiyle cümle ahâli ve erbab-ı hiref ma'arifetiyle tevzi' ve taksim defteridiki ber vech-i ati zikr olunur. 12 Cemaziye'l-ahir 1136/ 8 Mart 1724"²⁸⁰ şeklindeki kayıt imdad-ı seferiye vergisinin ne zaman ve kimler tarafından ödeneceği hususunun daha önceden merkezce belirlendiğini ve ihtiyaç anında yani sefer olduğunda bir defada mükellefler tarafından ödendiğini göstermesi açısından önemlidir. Buna istinaden Konya esnafı bu tarihte Vali Mehmet Paşa'ya 1.867 guruş imdad-ı seferiye vergisi ödemiştir. Belgede ismi geçen esnaf gurupları ve ödedikleri vergi miktarı şöyledir:

Tablo XXX: 49 Numaralı Konya Şer'îye Sicilinde Geçen Esnaf Gurupları ve Ödedikleri İmdad-ı seferiye vergisi miktarı

Esnaf gurubunun Adı	Ödediği Vergi Miktarı (Guruş)
Cema'at-ı Bezzazistan ma'a Bezzâzân	202
Cema'at-ı Haffafan	205
Cema'at-ı Debbağan	198
Cema'at-ı Bakkalan	192
Cema'at-ı Kuyumcular	63
Cema'at-ı Sipahibazarı ma'a Dellelan	52
Cema'at-ı Keçeciyan	46
Cema'at-ı Berberler ma'a Hamacilar	50
Cema'at-ı Değirmenci ma'a Keçeciler	63
Cema'at-ı Cüllehan	25
Cema'at-ı Yapıcılar ma'a Kireçciler	28
Cema'at-ı Sarracan	25
Cema'at-ı Mutaflar ma'a Eğriciler	35
Cema'at-ı Eskici ma'a Elekciler	22
Cema'at-ı Nalband	26
Cema'at-ı Semerciyan ve Şalvarcıyan	30

²⁸⁰ KŞS 49/ 9-1.

Cema'at-1 Kutucuyan ve Çıkrıkçıyan	13
Cema'at-1 Dohancıyan ma'a Tahmis-i Kahve	29
Cema'at-1 Kalıbcıyan ma'a Bıçakçıyan	10
Cema'at-1 Arpacıyan	10
Cema'at-1 Çömlekçıyan ve Bezirhanecıyan ve Feruhcıyan	60
Cema'at-1 Cema'at-1 Ekmekcıyan	22
Cema'at-1 Kasaban ma'a Tacıran ve Kirişçıyan	53
Cema'at-1 Nalçacıyan ma'a Çilingir	30
Cema'at-1 Demircıyan	45
Cema'at-1 Kazzazan ma'a Kavukçıyan ve İplikçıyan	53
Cema'at-1 Hallacan	36
Cema'at-1 Kazgancı ma'a Kalaycı	25
Cema'at-1 Kürcıyan	62
Cema'at-1 Tüccaran	26
Cema'at-1 Attaran	60
Cema'at-1 Külahcıyan	71
Yekün	1867

Toplanan bu paranın belgede de belirtildiği gibi 1.775 guruşu valiye teslim edilmiş, 92 guruşu da mahkeme harcı ²⁸¹ olarak kaydedilmiştir.

Yine Okuduğumuz sicil kayıtlarında 1130 yılında imdad-ı seferiyenin nasıl ve ne kadar toplanması hususunda bir düzenlemenin yapıldığını ve bunun neticesinde Konya valilerine ödenmesi gereken 82,5 kese akçenin Konya'ya bağlı merkez ve kazaların her berine tevzi' yapıldığını "1130 yılında imdad-ı seferiye nizamı için varid olan hatt-ı hümayûn-ı şevket makrun ile mu'anven emr-i ali mucibince eyalet-i Karaman valilerine verilecek seksen iki buçuk kise imdad-i seferiye sene-i mezbûrede bi'l-cümle sancak ahalileri ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le beher sancak ve kazaya tevzi ve defter olunub defter-i mezkur sicil-i mahfuzda mukayyed olmağın defter-i mezkur mucibince meblağ-ı mezbûrdan Konya kazasına

²⁸¹ "Harc-ı mankeme guruş 40, Naib efendi hazretlerine guruş 10, Kethüda ve Hüdamiye guruş 6, Katibiyye guruş 3, Muhzirıyye guruş 2, Havale muhzırına guruş 3, Akçe kâbızına guruş 8, Bazarbaşıya hıdmet guruş 10, mesaruf guruş 10" bkz. KŞS 49/ 9-1.

üç bin beş yüz elli guruş isabet idüb meblağ-ı mezbûr üç bin beş yüz elli guruşdan dahi Hatunsaray nahiyesi ahalileri hisselerine 500 guruş²⁸²,

Sahra nahiyesine 525 guruş²⁸³, Sudirhemi nahiyesine 862 guruş isabet etmektedir²⁸⁴ ” şeklindeki bu kayıttan anlamaktayız.

İmdad-ı hazeriye ve İmdad-ı seferiye vergilerinin alınmasından sonra ilgili tarafa verginin alındığını gösteren ve bir anlamda senet olarak ifade edilebilecek bir “tezkire” verilirdi. İncelediğimiz sicillerde de bununla ilgili örnekler mevcuttur. Örneğin; 29 Cemaziye’l-ahir 1136 / 25 Mart 1724 senesinde Konya Derun-ı şehriden 1.775 guruş imdad-ı seferiye’nin ahali tarafından toplanıp valiye verildiğini belirten bir tezkere ilgililere verilmiştir²⁸⁵. Yine Akşehir Kazasına isabet eden 1330 guruşluk imdad-ı seferiyenin teslim alındığına dair 6 Receb 1136 tarihli bir tezkire vali tarafından ilgililere verilmiştir²⁸⁶.

²⁸² 26 Cemaziye’l-ahir 1136/ 22 Mart 1724 tarihli sicil kaydında Hatunsaray nahiyesinin ödemesi gereken miktar 500 guruş ise de mahkeme masrafları da eklenince bunun 592 guruş olduğu görülmüştür. Ancak buna karşılık yapılan mahkeme ve sair masrafların toplamı 146 olarak toplandığında masraf toplamının aslında 646 guruş olduğu saptanmıştır. Bkz. KŞS 49 / 3-2. Ayrıca sicil kaydına göre Hatunsaray’a bağlı karyelerin ödedikleri vergi miktarları ise şöyledir: “Karye-i Gilisra 90 guruş, Karye-i Deste guruş 90, Karye-i Botsa guruş 75, Karye-i Kavak guruş 40, Karye-i Akviran guruş 40, Karye-i Gümse guruş 16, Karye-i Çukurçimen ma’a Tekye guruş 40, Karye-i Hatunsaray guruş 16, Karye-i Girvad guruş 16, Karye-i Eksala guruş 16, Karye-i Kumral guruş 16, Karye-i Karaöyük guruş 16, Karye-i Orduözü guruş 16, Karye-i May guruş 16, Karye-i Çağlak guruş 14, Karye-i Zortola guruş 10, Karye-i Evalma guruş 10, Karye-i Çat guruş 10, Karye-i Virancık guruş 10, Karye-i İlyasbaba guruş 7, Karye-i Üçkilise guruş 7, Karye-i Çomaklar guruş 8, Karye-i Tolasa guruş 7, Karye-i İbsikaya guruş 5, Karye-i Evliya guruş 2, Karye-i Karakaya guruş 2, Yekün hasil ; 592.”

²⁸³ Yine 29 Cemaziye’l-ahir 1136 / 25 Mart 1724 tarihli sicil kaydında Sahra nahiyesinden de 525 guruş toplandığı kaydedilse de toplama hataları düzeltilindiğinde para 527 guruştur ve masraf kaydı da 525 olarak toplanmıştır. KŞS 49/3-3 Bunun karyelere tevzi ise şöyledir :” Karye-i Çumra guruş 60, Karye-i Ervad guruş 27,5, Karye-i İrmek guruş 28, Karye-i Çakımlık guruş 19, Karye-i Münecim guruş 14,5, Karye-i Alemdar guruş 10, Karye-i Rumdiğin guruş 24, Karye-i Celali guruş 23, Karye-i İlhanlı guruş 25, Karye-i Karaiyüük guruş 25, Karye-i Beşkilise guruş 7, Karye-i Kavaklı guruş 17,5, Karye-i Emirler guruş 10, Karye-i Zengen guruş 14,5, Karye-i Gödeler guruş 17, Karye-i Arpalar guruş 8, Karye-i Hayıroğlu guruş 14, Karye-i Hayıroğlu kurbunda Evla Tol guruş 10,5, Karye-i Yukarı Tol guruş 4,5, Karye-i Hacı Himmet Tol guruş 10, Karye-i Yarma guruş 18, Karye-i Hacibaba guruş 5,5, Karye-i Şerbetçile guruş r 2, Karye-i İsmail guruş 56, Karye-i Bınari guruş 9,5, Karye-i Karkın guruş 30, Karye-i Ef guruş e 18, Karye-i Köçek guruş 12, Karye-i Yağlılar guruş 7, Yekün hasil 525.”

²⁸⁴ 15 Receb 1136 / 9 Nisan 1724 tarihli belgede Sudirhemi Nahiyesinden 650 guruş asıl vergi ile birlikte 212 guruşluk masraf miktarıyla birlikte toplam 862 guruş toplandığı kaydedilmiştir. Bkz. KŞS 49 / 6-3 . Buna göre Sudirhemi Nahiyesinden alınan para miktarı ise şöyle kaydedilmiştir: Karye-i Sille 286,5 guruş, Karye-i Sızma 40,5 guruş 4 para, Karye-i Başara 40,5 guruş 4 para, Karye-i Tat 40,5 guruş 4 para, Karye-i Malas 40 guruş 34 para, Karye-i Bulamas 40 guruş 34 para, Karye-i İret 30 guruş 34 para, Karye-i Kiçi Muhsine 29 guruş 1 rub, Karye-i Karadiğin 28 guruş sümn 2, Karye-i Giryad 22 guruş 34 para, Karye-i Bağıkutlu 22 guruş 15 para, Karye-i Bulumya 19 guruş sümn 9, Karye-i Hatib 19 guruş sümn 9, Karye-i Gödene 19 guruş 9 sümn, Karye-i Dilgömi 16 guruş 34 para, Karye-i Selahaddin 16 guruş 33 para, Karye-i Hisarcık 16 guruş 33 para, Karye-i Opsala 16 guruş 33 para, Karye-i Kızılviran 16 guruş 33 para, Karye-i Bilecik 16 guruş 33 para, Karye-i Çeltek 16 guruş 33 para, Karye-i Sulutas 16 guruş 33 para, Karye-i Kozağaç 14 guruş 16 para, Karye-i Ulu Muhsine 11 guruş 9 para, Karye-i Çobanlı 8 guruş 16 para, Karye-i Değirmen 8 guruş 16 para, Yekün hasil ; 862.”

²⁸⁵ Bkz. KŞS 49 / 4-2

²⁸⁶ KŞS 49 / 4-3. Ayrıca bkz. KŞS 49 / 2-1

Tüm kayıtlar dikkate alındığında bu dönemde 9951,5 guruşluk imdad-ı hazeriye ve seferiye adıyla vergi toplanmıştır.

XVIII. Yüzyılda 1722- 1746 yılları arasında Osmanlı İnan savaşları aralıklarla devamederken 1724 yılında İnan'da yaşanan taht kavgalarından faydalanmak isteyen Rusya'nın bölgeyi almak üzere harekete gećmesi üzerine Osmanlı devleti de İnan üzerine sefer emri almıştır. Bunun için Osmanlı sefer organizasyonu çerćevesinde gerekli hazırlıkların yapılması için ordunun gećeceği güzergahta olan kaza ve menzillere fermanlar gönderilerek ordu ihtiyaćlarının karşılanması emredilmiştir.

İřte 1 Cemaziye'l-evvel 1136/ 27 Ocak 1724 tarihli belgede de ordunun ihtiyaćı olan cephane ve tophane mühimmatı ile zehayirin gemilerle Trabzon iskelesine gönderildiğini, bundan sonra bu malzemenin karadan Van ve Tiflis tarafına gönderilebilmesi için ihtiyać duyulan 750 mükkari devesinin Karaman Eyaleti kazalarından toplanması²⁸⁷ istenmektedir.

28 Cemaziye'l-evvel 1136 / 23 şubat 1724 tarihli diğer belge de Konya ma'a Saidili kazasının hissesine düşen 45 res devenin yüke girdikleri tarihten itibaren kiralalarının mübaşir tarafından verildiği ancak yem ve sürücü masraflarının her bir deve için 25 guruştan toplam 900 guruřun²⁸⁸ cümle ahaliye tevzi' edildiği ve yine bu tarihte menzilcinin fazla sayıda gelip gećen olması dolayısıyla maddi durumunun kötü olduğu münasebetiyle haline merhameten kendisine verilen menzil-i imdadi ile Vezir Ahmed Pařa'nın ulaklık ile asitaneye varması için kendisine verilen menzil bargirleri ücreti ve sair masrafların da vilâyet defterine kaydedilerek cümle ahaliye tevzi ile ilgilidir. Buna göre ;

Tablo XXXI: 28 Cemaziye'l-evvel 1136 / 23 şubat 1724 Senesi Menzil-i İmdadi ve Kırkbeş res devenin zad ve zahire ile sarbanları mesârifi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehr-i Konya	Hane 182 rub' 1	Beher-hane fi guruş 5
Hasıl		912,5 guruş
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi guruş 4,5 para 6
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33,5	Beher-hane fi guruş 4,5 para 6

²⁸⁷ İhtiyać duyulan 750 devenin Konya'nın kaza ve livalarına taksimi ise şöyle yapılmıştır; "Kaza-i Konya ma'a Saidili deve res 45, Kaza-i İnsuyu deve res 12, Kaza-i Bayburd deve res 10, Kaza-i Turgud deve res 20, Kaza-i Karışözü deve res 18, Kaza-i Gaferiyad deve res 13, Kaza-i Belviran deve res 14, Kaza-i Aladađ deve res 14, Kaza-i Pirlevganda deve res 6, Kaza-i Larende deve res 32, Kaza-i Divle ma' Karış deve res 10, Kaza-i Eski İl deve res 36, Kaza-i Eređli deve res 36. Yekün res 266. Livaya ta'yin olunan hissedir; Liva-yı Akřehir deve res 85, Liva-yı Beyřehir deve res 87, Liva-yı Aksaray deve res 56, Liva-yı Kırşehir deve res 56, Liva-yı Niđde deve res 100, Liva-yı Kayseriye deve res 100, Yekün ; res 484. Min hayısı'l-mecmu yekün res 750" bkz. KŞS 49 / 4-1.

²⁸⁸ Orijinal belgedeki ifadenin aksine 45 deveden her birinin zad ve zahire ile sarbanları mesârifi 25 guruştan hesaplandığında 1125 guruş yapar.Bkz. 49/10-1

Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fi guruş 4,5 para 6
Yekün hane-i kura	64 rub' 1	Hasıl guruş 298 rub' 3
Cemiü'l-mecami'il-hasil an hanehayı sehr ve kura guruş	246 rub' 2	1211 rub' 1
Mu'afat		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		60
Mu'afat Suğla		40
Mu'afat Sille		40
Mu'afat Zortola		3
Mu'afat karye-i Saidili		3
Mu'afat Mahalle-i Hocacihan		18
Mu'afat karye-i Karadıgın		7
Mu'afat karye-i Kızılviran		4
Mu'afat karye-i Ulumuhsine		4
Karye-i Yusuf Bey Değirmeni		2
Yekün hasil an mu'afat		181
Mecmüü'l-mecami' hasil an haneha-yı nefsi şehri ve kura ve mu'afat		Guruş 1441 rub' 1

Yukarıda verilen 1.441 guruşluk genel toplamın içinde Saidili kazasından mükkârî devesi tevzi'inde hissesine isabet iden 49 guruşta ayrıca kaydedilmiştir. Toplanan bu parayla yapılan masraflar ise şu şekilde kaydedilmiştir;

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Bâ fermân-ı 'âli eyalet-i Karaman'da matlub olan yediyüzelli mükkârî devesinden Konya ma'a Saidili kazasının hissesine isabet iden kırkbeş res mükkârî devesinin mükkârîsi olan Hızır Çavuş ve Mustafa Bey nam kimesnelere târih-i defterde yüke girecekleri güne değin zahireleri ve sarbanları mesârîfi için beher-resine yirmibeşer guruş olmak üzere vilâyet tarafından verilen	900	
Mükkârî devesine bâ ferman-ı ali memur olan Yusuf Ağaya hıdmet	50	
Merkum Yusuf Ağa'nın ademlerine hıdmet	10	
Mükkârî devesine Konya valisi tarafından buyruldu götüren Çukadara hıdmet	10	
Deve mübaşiri müma-ileyh Yusuf Ağa'ya beş günde Bazarbaşı yediyle zehayir bahası	8	
Mısır hazinesine şehir kethüdası İsmail Çelebi yediyle mesarîf	60	
Çayır ırmağı tathirine	60	
Mısır hazinesine menzilcinin verdiği bargir res 23 ücret	30	
Şehir kethüdası İsmail Çelebi yediyle saray mesârîfi	14,5	
Düstûr-ı mükerrerem vezir-i muhterem Ahmed Paşa hazretleri ulaklık ile asıtane-i sa'adete mürurlarında verilen menzil bargirleri res 30 ücret	60	
Şehir kethüdâsı İsmail Çelebi yediyle Burhan Ağanın mal-ı miri olmak üzere bezzazistana vaz' eylediği akçeye yirmidört günde bekçi ücreti	12,5	8 para
Şehir kethüdâsı İsmail Çelebi'nin ücretinden baki kalan	60	
İşbu sene-i mübareke menzil-i hadden efzun mürur idüb menzilcinin hali diğergün olmakla haline merhameten verilen menzil-i imdadı-i	120	
Esbat Ağa menziline verilen kira	4	
Harc-ı mahkeme	40	
Faziletli Naib efendi hazretlerine	20	
Kethüdaiyye	3	
Katibiye	5	
Hüddamiye	2	
Muhziriye	3	

Havale muhızırına	3	
Akçe kâbızına	6	
Yekün el-mesarıf	1.441,5	

Yine bu dönemde kaydedilen 15 Şa’ban 1136 / 9 Mayıs 1724 tarihli kayıta da Mehmet Paşa’nın menzil ve hanat kiralari ile menzilci olan es-Seyyid el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Hızır Çavuşa verilmesi lazım gelen menzil-i imdadının vilâyet defterine kaydedilerek halk tarafından ödendiği ile ilgilidir.

Tablo XXXII: 15 Şa’ban 1136 / 9 Mayıs 1724 Senesi Menzil-i İmdadi Konya Valisi Mehmed Paşa’ya ait menzil ve hanat kira bahası

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 182 rub’ 1	Beher-hane fi gurus 8,5
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi gurus 8 para 5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33,5	Beher-hane fi gurus 8 para 5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub’ 3	Beher-hane fi gurus 8 para 5
Yekün hane-i kura	64 rub’ 1	Hasıl gurus 522
Hasıl yekün	246 rub’ 2	Hasıl gurus 2071

Buna göre yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Konya 182 hane 1 rub’ kabul edilmiş ve her haneden 8,5 gurus olmak üzere toplam 1549 gurus elde edilmiştir. Sahra, Hatunsaray ve Sudirhemi nahiyeleri de 64 hane 1 rub’ kabul edilmiş ve onlardan da her bir haneden 8 gurus 5 para hesabıyla 522 gurus toplanmıştır. Böylece anılan ihtiyaçlar için Konya halkından 2071 gurus para toplanmıştır.

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Gurus)	Diğer
İşbu binyüt otuz altı senesi ruz-ı hızırından otuzyedı senesi ruz-ı hızırına varınca hâlâ menzilci olan es-Seyyid el-Hac Mehmed bin Hızır Çavuşa vilâyet tarafından verilen menzil-i imdâdi	1500	
Hala Karaman valisi izzetlü Mehmed Paşa hazretlerinin konaklarına işbu binyüz otuz altı senesi rebü’l-ahiri guresinden Cemaziye’l-‘ulanın onbeşinci gününe varınca bir buçuk aylık ve yine sene-i mezbûre Cemaziye’l-ahirinin yirmi gününden Receb-i şerifin yirmi birinci gününe varınca bir aylık cem’an iki buçuk aylık menazil ve hanat kiralari	250	
Şehir kethüdası İsmail Çelebi yediyle saray mesârifi	17	
Paşa-yı müma-ileyhin haremı İstanbul’a gitdikde vilâyet tarafından verilen kira bargirleri ücreti	90	
Mükkari devesi ağasının hıdmet	15	
Kereste vaz’ olunan oda kirası	1	
Mükkari devesi isti’caline fermân getüren Tatar Ağasına hıdmet	10	
Ordu mübaşiri olan harem kethüdasına mübaşiriye	30	
Sarrafiye	1	
Havzana tathiri mesârifi	30	

Cafedzade seyyid Abdullah Efendiye ve Çeşme vakfına verilen akçe mürabahası	20	
Bazarbaşı Hacı Ali yediyle deve Ağasına onaltı günde verilen zahire bahası	23	
Harc-ı mahkeme	40	
Faziletli Naib efendi hazretlerine	20	-
Kethüdaiyye	3	
Katibiye	4	-
Hüddamiye	4	-
Muhziriye	3	-
Havale muhızırına	3	-
Akçe kâbızına	6	
Yekün el-mesarıf	2071	

Tüm bunlar dikkate alınarak Mehmed Paşa döneminin gelir kalemleri ve bunların miktarları şöyle sıralanabilir:

Tablo XXXIII: Mehmed Paşa'nın Gelir Kalemleri

Gelir Kalemi	Miktar / Tutar
İmdad-ı Seferiye	7616 guruş
İmdad-ı Hazeriye	2335,5 guruş
Menzil-i İmdadi	3512 guruş
Avarız ve Nüzul vergileri	3686,5 guruş
Konak ve Menzil kiraları	1200 guruş
TOPLAM	18.350 uruş

Daha öncede değindiğimiz gibi Mehmed Paşa dönemi gelir 18350 gider ise 12906,5 guruştur. Valinin gelirine karşın yaptığı harcamalar arasında imdad-ı hazeriye ve seferiye, menzil-i imdadi, avâriz ve nüzul vb. vergilerin toplanması için yapılan mahkeme masrafları bulunmaktadır²⁸⁹.

Valiye ait sarayın tamiri ve çeşitli ihtiyaçları için bu dönemde de çeşitli harcamalar yapılmıştır²⁹⁰. Şehrin su sistemleri ile bunların bakım ve onarımı için yapılan harcamalarda yine kayıtlarda yer almaktadır²⁹¹.

Giderler arasında avâriz ve nüzul vergilerinin toplanması ve bunların kaydedilmesi amacıyla tutulan defter masrafları da “*mal-tavâriz ber mucib-i defter-i mevkufat ve emr-i ali*

²⁸⁹ Bununla ilgili olarak bkz. KŞS 49 / 1-2; 3-2; 8-1; 9-1; 10-1; 11-1.

²⁹⁰ Örneğin; “Sarayın minderleri ve yadıklarına Keçeciler yediyle verilen yün batman 78 kıymeti guruş 29”, KŞS 49 / 11-1; “Şehir kethüdası İsmail Çelebi yediyle saray masrafi guruş 17”. KŞS 49 / 8-1; “Saray ve Salih Ağa hanesi ve Kapu konağı tamiratına mezbûr İsmail Çelebi yediyle mesarîf guruş 132 para 13”. KŞS 49 / 11-1.

²⁹¹ Mesela; “Havzana tathiri mesarîfi guruş 30”. KŞS 49 / 8-1; “Çayır ırmağı tathirine guruş 60” KŞS 49 / 10-1; “Şehir Kethüdası İsmail Çelebi yediyle havzana tathiri için guruş 33” KŞS 49 / 11-1.vs.

an nefis-i kaza-i Konya gurusu 1.257 para 11”, ”*Mal-ı bedel-i nüzul ber mucib-i defter-i mevkufat ve emr-i ali an nefis-i kaza-i Konya gurusu 1.730 akçe*” şeklinde geçmektedir²⁹².

Valinin kapı halkının ve şehre çeşitli görevlerle gelenlerin kaldıkları konak ve menazil kiralari içinde epeyce kayıt yer almaktadır. Buna örnek olarak belgelerde geçen şu ifadeler gösterilebilir; ”*Hâlâ Karaman valisi izzetlü Mehmed Paşa hazretlerinin konaklarına işbu bin yüz otuz altı senesi rebii’l-ahiri guresinden cemaziye’l-’ulâ’nın on beşinci gününe varınca bir buçuk aylık cem’an iki buçuk aylık menazil ve hanat kiralari gurusu 250*”²⁹³, ”*işbu bin yüz otuz beş senesi şa’ban-ı guresinden otuz altı senesi rebii’l-ula gayetine varınca Konya valisi konaklarına sekiz aylık verilen menazil ve hanat kiralari gurusu 524,5 para 13*”²⁹⁴ Belgelerde konak ve menzil kiralari belirtilirken burada kalan kişilerin sayısı ya da Mehmed Paşa’nın ne kadar kapı halkına sahip olduğu konusunda herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Bu dönemde çeşitli ihtiyaçlar için menzilden bargir kiralaniş ve bunların ücretlerine ait bilgiler kayıtlara geçmiştir. Örneğin; ”*Paşa’nın hareminin İstanbul’a gitmesi için menzilden verilen menzil bargirleri için 90 gurusu*” ödemştir²⁹⁵. Ayrıca bu bölgeye gelen veya yolu bu bölgeden geçen görevlilerin de ihtiyaçları için bargir kiralaniştir²⁹⁶. Ulaklık ve posta masraflari da bu dönemde giderler arasında gösterilmektedir. ”*Mükkari devesi isti’caline fermân getüren Tatar ağasına hizmet gurusu 10*”²⁹⁷; ”*Mükkari devesine bâ ferman-ı ali me’mur olan Yusuf Ağa’ya hizmet gurusu 50, merkum Yusuf Ağa’nın adamlarina hizmet gurusu 10, mükkâri devesine Konya valisi tarafından buyruldu götüreren çukadara hizmet gurusu 10*”²⁹⁸, ”*Umur-ı mühime için İstanbul’a gönderilen Seyyid Hacı Veli’ye ücret gurusu 36*”²⁹⁹, gibi çeşitli kayıtlar bu alanda yapılan harcamalara örnek gösterilebilir.

Genel olarak Mehmed Paşa’nın görevde bulunduğu sekiz aylık zaman içerisinde 18.350 gurusu gelirine karşın gideri yaklaşık 12.961 gurusudur.

²⁹² KŞS 49 / 11-1.

²⁹³ KŞS 49 / 8-1.

²⁹⁴ KŞS 49 / 11-1.

²⁹⁵ Bkz.KŞS 49 / 8-1.

²⁹⁶ Mesela; ”*28 Cemaziye’l-ula 1136 yılında Mısır hazinesine menzilcinin verdiği 23 res menzil bargiri için ücret 30 gurusu*” yine ”*Düstür-ı mükerrerrem vezir-i muhterem Ahmed Paşa hazretleri ulaklık ile Asitane-i sa’âdete mürûrlarında verilen menzil bargirleri res 30 ücret gurusu 60*”, KŞS 49 / 10-1; ”*Maraş ve Haleb’den gelen menzillere verilen bargir ücreti gurusu 30*”, ”*Kapucibaşıya verilen menzil bargirleri ücreti gurusu 20*” KŞS 49 / 11-1.

²⁹⁷ KŞS 49 / 8-1.

²⁹⁸ KŞS 49 / 10-1.

²⁹⁹ KŞS 49 / 11-1.

XVI- EL-HAC İBRAHİM PAŞA’NIN GELİR VE GİDERLERİ (1138-1139 / 1726-1727)

1138-1139 yıllarını kapsayan 50 numaralı Konya Şer’iye sicil defterinde Karaman Mutasarrıfı olarak el- Hâc İbrahim Paşa’nın ismi geçmektedir.

İncelediğimiz belgelerde İbrahim Paşa ile ilgili olarak hem 1138 yılına, hem de 1139 yılına ait kayıtlara rastlanmıştır. Bu döneme ait belgeler ele alınırken kayıtların kronolojik sırasına bağlı kalınarak değerlendirme yoluna gidilecektir.

Bu dönemde ele alınacak ilk kayıt aynı zamanda Bağdat valisi olan Hamedan canibi seraskeri Ahmed Paşa’nın emrindeki ordunun ihtiyacı olan tayinat, cephane, tophane ve mühimmatın Musul ve çevresindeki mahallerden ordunun bulunduğu yere nakli için ihtiyaç duyulan develerle ilgili “*Düstür-ı mükerrerem müşir-i müfehhâm nizamü’l-âlem müdebbir-i umurul-cumhur bil-fikris-sakıb mütemmimü mühamül-enâm bir-re’yis-saib mümehhidü bünyaniüd-devleti vel-ikbâl müşeyyidü erkaiüs-saadeti vel-iclâl el-mahfufi bi-sınufi avatıfil-melikil’alâ Karaman valisi vezirim(boş)paşa edamallahü iclâlehü ve akza kuzâtül-müslimin evlâ vülâtül-müvahhidin ma’adenil-fazl vel-yakin rafi’u alâmiş-şeriatı ved-din varisü’l-uuümül-enbiya-i vel-mürselin el-muhtas bi-mezidi inayetil-melikil-mûin Mevlâna (boş) kadısı zide fazluhu ve mefâhirül-kuzt vel-hükkâm ma’detil-fezâili vel-kelâm Karaman eyâletinde vaki’ olan kadılar zide fazlühüm ve mefâhirül-emacidi vel-ayân eyâlet-i mezbürede vaki sancak mütesellimleri ve der-sa’âdetimden baş mübaşir ta’yin olunan Osman zide mecdühüm ve mefâhirül-emâsil-i vel-akrân ayân-ı vilâyet iş ereleri zide kadrühüm tevki’i refi’i hümayûn vasıl olacak ma’lüm olâki Hamedan canibi ser-askeri vezirim Ahmed Paşa edâmellahü te’alâ iclâlehü nün maiyetinde olan tavaif-i askeriyeye verilecek ta’yinat için iktzâ eden zehâyiri Musul anbarından ve etrafında bulunan mahallerden nakl ettirilmesi ve Musul’dan cebhane ve tophane mühimmatı nakli için ziyade davara muhtac ve acileten tedarik ve ihracı mühim ve mukteza olmakla bu def’a Karaman eyâletinden bin mühar mükkâri develeri semerleri ve havudları ve mühimmatı sâireleri mükemmel olub her bir mükkâri bir çift çuvalları ile acileten ihrac ve beher müharine mu’tad üzere yirmi beş sağ akceden iktiza eden üçer aylık peşin ücretleri verilmek şartıyla vilâyet tarafından üzerlerine mu’temedün aleyh ve işgüzar başbuğ nasb ve ta’yin ve birer çift çuvalları ile ve sâir mühimmat ve yularları mükemmel olmak üzere ve beher katarına birer nefer sarban dahi tutulub başbuğ olanlara teslim ettirmek şartıyla üç aylık peşin ücretleri on sekiz bin yedi yüz elli guruş idüb meblağ-ı mezbûr ol-havalede münasib emvalden havale olunmağın senki Karaman valisi vezirim müşarün-ileyhsin zikr olunan bin mühari develeri eyâlet-i mezbürede vaki’ sancaklardan ve türkmen cemaatleri ve sâirinden bir gün mukaddem ihrac ve Hamedan ser-askeri vezir*

müşarün- ileyhin yanında bulunması devlet-i aliyemin azâm umurundan olmakla iş bu emri şerî-fi âlişânım ile der-sa'âdetimden ta'yin ve irsal olunan mübaşir(boş)zide mecdühu vardığı saat kat'a te'hir ve tevekkûf ettirilmeyüb ol mikdar develeri eyâlet-i mezbure de vaki' sancaklar ve türkmen cemaatleri ve sâirinden aciletten tedarik ve ayân-ı vilayetden üzerlerine mukaddem ve mu'temedün aleyh birer kimesneyi başbuğ nasb ve ta'yin ve her katarına bir sarban tutulub birer çift çuvalları ve sâir mühimmatları ve havud ve semerleri mükemmel olmak üzere üç aylık peşin ücretleri başbuğları ma'rifeti ve ma'rifeti şer' ile ve ta'yin olunan mübaşir ma'ârifetiyle eshâbına verildikten sonra mübaşirin yanına koşub ve verilen ücretleri yola azimetleri tarihinden mahsub olmak üzere huccet ettirdüb ve inşa 'âllahü tealâ mahalline varub üç ay tamamından sonra hizmetde oldukça yine ücretleri vezir müşarün-ileyhin yanında ordu defterdârı yedinden verilmek üzere olmakla yola çıktıkları tarihi iki kıt'a hucceti şer'iyye olunub bir kıt'asını mübaşir mahalline götürüb teslim ve bir kıt'asını dahi hazine-i amirem defterlerine kayd için irsal eyleyüb vezir müşarün ileyhin izni olmadıkca firar ettirilmemek üzere alınub bir gün evvel ihrac ve irsal eylesin ve sizki eyâlet-i mezburede vaki' kadılar ve mütesellimler ve ayân-ı vilâyet iş erlerisiz zikr olunan develeri acaletten ihrac ve Musul'dan zehayir ve mühimmat cebhane tahmil ve götürüb ser asker mezbûr müşarün-ileyhin yanında bulunmaları cümleden ziyade mühim olmakla bir dürlü müsamaha ve tekasül eylemeyüb ve kimesneye gadr ve illet ettirmeksizin ol mikdar mühari develeri ihrac ve mahalline irsal ve hizmet-i me'murelerinde mevcut ettirmeğe her birinizi kemal-ikdami tam eyleyüb ahâli-i vilayetden muhalefet ider olur ise muhkem haklarından gelinüb vech-i meşrûh üzere bin mükkâri develeri tekmil ihrac ve sarbanları ve başbuğları ile mübaşir merkuma teslim ve ser-asker müşarün-ileyhin yanına irsal ve e Musul'dan zehayir ve mühimmat tahmil ve götürüb teslim eyledikten sonra ve zinhar müşarün-ileyhin izni olmadıkça avdet eylememek üzere ihrac ve tedarikinde cümleiniz vezir müşarün-ileyhe i'anet ve ta'cil alet-ta'cil ihrac ve sizki mütesellimler siz bu hususda tesamüh eylemek ihtimaliniz olur ise lâzım gelen cezalarınız tertib olunub ve sizki kadılsız sizki dahi fima ba'd ceride-i hükümetden isimleriniz cek ve taklid ve kaza olunmayub ve diyar-ı baide nefy ve icla olunacağınızı bilib ana göre bin can ile ihtimâm eyleye dek ta'cil alet-ta'cil ihrac ve irsâl eylesin ve senki vezir müşarü-ileyhsin husus-ı mezbûr devlet-i aliyemin ziyade mühim ve mukteza olan umurunda olub aciletten ihrac ve irsali senden matlub olub ve o vakti evkatı sâireye kıyas eylemeyüb deve bulunmaz ve yahud ahar özr ve bahane ile ayân ve ahali-i vilayetden edada muhalefet eden olur ise bila te'hir ahz ve habs ve kal'abend ve emval ve eşya ve emlakları canib-i miriden ahz ve kabz ve develeri damgalanub miri için ahz olunub alarından gelinmek için isim ve resimleriyle ber vech-i ta'cil arz ve ilam ve bir an tehir ve tevakkuf ettirilmeyüb her ne

tarikle ve ne vecihle olur ise olsun tamamen ihrac ve ayan-ı vilâyet ve ahali-i memleketin kendilerinde bulunanları dahi ... ne vecihle olur ise olsun tekmil ve tekrar emri şerîfim irsaline vaktin müsaadesi olmamakla emri aharı irsaline hacet koymayub bi-eyyi vechin kane tekmlen ihrac ve irsal eylemekde bezl-i maktûr eyleyesiz ve ayan-ı vilayetden ta'yin olunan başbuğları mahallinde kayd olunmak için her kim ise isimleri yazub develeri ihrac ve irsal eyledikten sonra ilam eyleyesin ve senki mübaşir mûmâ ileyhsin sen dahi bu babada vezir müşarun ileyh ile itifak ve ittihad eyleyüb zikr olunan develeri bir an evvel ihrac ve ayan-ı vilayetden mu'temed ve işgüzar başbuğ tayin ve mühimmat ve çuvalları ile mükemel olmak üzere başbuğ ile yanına alub bir mahalde meks ve tevekkuf ittirmeyüb sür'at ve şitab ile sürüb ve Musul tarafına doğru götürüb ve ol tarafda mevcud ve anbar olan zehayir ve mühimmatdan tahmil ve Hemedan seraskeri vezirim müşarün-ileyhin yanına getirüb ve ol havalide zehayir ve mühimmat nakli hizmetinde olmak üzere vezir-i müşarün-ileyh ma'rifetiyle ordu defterdarına teslim ve teslim olunduğunu müşir-i arz ve ilâmını alub dersa'âdetime avdet eylemek babında fermân-ı âlişânım sadır olmuştur buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardıkda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudur olan iş bu emri şerîfi celiliş-şani vacibül-ittibaımın mazmunu itaat makruniyle amel olub hılâfıyla vaz' ve hareketden bi-ğayet ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timat kulasız tahriran fil-yevmil-hamisi aşera min şehri cemaziyel-ahir sene seman veselasine ve miete ve elf 15 Cemaziyel-ahir sene 1138/ 18 Şubat 1726 ”³⁰⁰ bu fermandır. Buna göre Padişah validen orduya zahire ve mühimmat nakli için Karaman eyaletinden semerleri, havudları mükemmel olan 1000 devenin eyaletteki sancak ve Türkmen cemaatlerinden acilen tedarik edilerek orduya teslim edilmesini ve buna dair ordu defterdarından alınan tesellüm belgesinin de merkeze gönderilmesini istemektedir.

İşte 50 numaralı sicilde geçen 14 Receb 1138 / 18 Mart 1726 tarihli belge Konya sancağına 355 res deve³⁰¹ ve 15 Receb 1138 / 19 Mart 1726 tarihli belge ise genel olarak Konya ve sancaklarına ne kadar devenin isabet ettiği hakkındadır³⁰².

³⁰⁰ KŞS 50/298-1.

³⁰¹ KŞS 50/ 2-1.

³⁰² “Hâlâ Bağdad valisi olub Hamedan canibi seraskeri olan düstûr-ı mükerrer vezir-i âli'l-kadr sa'âdetli Ahmed Paşa edâmelâhü tealâ iclâlehü hazretlerinin maiyetinde olan asâkir-i mansureye zehayir nakli ve sâir hizmette istihdam olunmak için hâlâ eyâlet-i Karaman'da bin mehar mükkâri devesi ber vech-i peşin üçer aylak ücretleri taraf-ı miriden verilmek üzere ihrac olumak babında bir kut'a emri ali varid olub lâkin zikr olunan develerin beher sancak ve kazalara taksimi sureti defter mevkufat olmamakla sene-i sabıkada matlub olan yedi yüz elli re's devenin memhur suret defterinin ayni sicil-i mahfuz sanduğunda mevcud olmakla zikr olunan sureti defteri taksime kıyasen iş bu sene-i mübareke de ziyade taleb olunan ikiyüz elli re's deve beher sancağa cümle ma'arifetiyle taksim olundukda her üç deveye bir de izdiyad ve mezkurün zam olunub zikr olunan bin re's deveden beher sancağın hissesine lâzım gelen develerin defteridir ki zikr olunur hurrire fil-yevmil-hamisi aşera min Recebil-ferd li-sene seman ve selasine ve miete ve elf (15 Receb

18 Receb 1138 / 22 Mart 1726 tarihli belge ise Saidili kazasına isabet eden 60 res devenin yüke girecekleri güne değin zad, zahire, çuval, raht , ip ve sarbanları masraflarının vilâyet defterine tevzii³⁰³ ile ilgilidir.

Tablo XXXIV:18 Receb 1138 Senesi Saidili kazası Deve tedariki mesârifi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 182 rub' 1	Beher-hane fi gurus 6 para 33
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi gurus 6 para 33
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33,5	Beher-hane fi gurus 6 para 33
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 1	Beher-hane fi gurus 6 para 33
Hasıl yekün	246,5	Hasıl gurus 1676 para 8
Mu'af		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		450
Mu'afat Suğla		160
Mu'afat Sille		240
Mu'afat Zortola		6
Mu'afat karye-i Saidili		160
Mu'afat Mahalle-i Hocacihan		37
Mu'afat karye-i Karadığın		16
Mu'afat karye-i Kızılviran		12
Mu'afat karye-i Ulumuhsine		9
Karye-i Yusuf Bey Değirmeni		4
Yekün hasıl an mu'afat		1099
Mecmü'ül-mecami' hasıl an haneha-yı nefsi-i şehir-i ve kura ve mu'afat		Gurus 2775

Belgede her bir devenin masrafı 39 guruştan toplam 2.340 gurus hesaplanmış ve bu paranın develerin mekkarileri olan “*el-Hâc Mustafâ bin Sadık ve Hüseyin Ağa ibn-i İsa ve el-Hâc Hasan ibn-i Mirza ve Mehmed beşe ibn-i Sadık ve es-Seyyid el-Hâc Süleymân bin Mirza nâm kimesnelere bil-cümle ahali-i vilâyet ma'ârifetiyle*” verileceği ve masraf içerisinde deve mübaşiri olan Osman Ağa'ya da hizmet bedelinin kaydedildiği belirtilmektedir.

sene1138). Liva-i Konya deve re's 355, Liva-i Akşehir deve re's 113, Liva-i Kırşehir deve re's 75, Liva-i Beğşehir deve re's 111, Liva-i Aksaray deve re's 75, Liva-i Niğde deve re's 133, Liva-i Kayseriye deve re's 133, yekün deve re's 1000 yalnız bin re'sdir”. Bkz. KŞS 50/2-2.

³⁰³ KŞS 50/10-1

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
İş bu sene-i mübarekede Eyâlet-i Karaman'da bâ fermân-ı âli matlub olan bin re's mekkari devesinden Konya ma'a Saidili kazalarının hissesine İsabet eden atmış re's mekkari devesinin mekkarileri olub defterde isimleri mestur olan kimesnelere taraf-ı miriden üç aylık ber vech-i peşin her bir re's deve için verilen on sekiz guruş üçer rub'undan maada zikr olunan develerin zad ve zahire ve çuval ve sarbanları masarifi için beher re's deveye otuz dokuz guruşdan cem'an vilâyet tarafından verilen	2340	
Mükkâri devesi fermânı getüren deve ağası Osman ağaya hizmet	70	
hizmetkarlarına hizmet	10	
Konya valisi tarafından deve hususuna mübaşir ta'yin olunan çiftadara hizmet	20	
deve ağasına on beş günde verilen zahire bahası bazarbaşı yediyle verilen	31,5	
menzilci Abdi beşeye vilâyet tarafından karz verilen	150	
Asitane-i sa'adetden mısır-ı kahireye menzil ile mürur iden mirahur ağaya verilen menzil bargiri ücreti	50	
Harc-ı mahkeme	50	
Faziletli Naib efendi hazretlerine	30	
Kethüdaıyye	4	
Üç nefer Katibiye	5,5	
Hüddamiye	2	
Muhzirıye	3	
Havale muhzirına	3	
Akçe kâbızına	6	
Yekün el-mesarif	2.775	8 para

Anılan konuyla ilgili olarak kayıtlarda rastladığımız diğer bir belge ise 20 Şevval 1138 / 21 Haziran 1726 tarihli belgedir³⁰⁴. Buna göre Karaman Eyaleti'nden istenen 1000 res deve sancak ve kazalara taksim edildiğinde Kırşehir'e 6 deve isabet etmiştir. Ama Kırşehir Hacı Bektaşî Veli'nin defnolunduğu yer olması münasebetiyle burada olan karye ve kuralarda yaşayanlar bu ve benzer yükümlülüklerden, vergilerden muaf tutuldukları için bu tarihte bölgeden deve tedarik edilirken 3 tanesi de Hacı Bektaşî Evkafından alınıyor. Bunun üzerine Hacı Bektaşî Evladlarından Şeyh Elvan durumu Padişaha arz-ı hal ediyor. İşte 20 Şevval 1138 / 21 Haziran 1726 tarihli bu belge onlardan alınan 3 devenin kendilerine iadesi hakkında Padişahın Karaman Eyaleti valisine gönderdiği fermanıdır.

Ayrıca kayıtlar arasında Hamedan ve Loristan'da bulunan orduya katılmak üzere 500 nefer serdengeçti toplanması³⁰⁵ ile ilgili ve yine bu askerlerin Üsküdar'dan Konya'ya, Konya'dan Loristan'a serasker vezir Ahmed Paşa'nın olduğu mahalle varıncaya kadar yol üzerinde bulunan menzillerden geçerken tayinatlarının verilerek ihtiyaçlarının karşılanması³⁰⁶ ile ilgili merkezden gönderilen fermanlar da yer almaktadır

³⁰⁴ Bkz. KŞS 50/ 292-2

³⁰⁵ KŞS 50/295-1.

³⁰⁶ KŞS 50/296-2.

İmdad-ı hazeriye ve seferiye vergilerinin toplanması ile ilgili belgeler İbrahim Paşa dönemi içinde bu vergilerin önemli gelir kalemleri olduğunu göstermektedir. Bununla ilgili olarak sicillerde epeyce kayıt mevcuttur. Bunlardan 14 Şa’ban 1138/ 17 Nisan 1726 tarihli kayıt Konya halkının valiye vermesi lazım gelen ve barış dönemlerinde alındığını belirttiğimiz 1.330,5 guruş olan imdâd-ı hazeriye vergisinin birinci taksidi olan 665 guruş 1 rub’un masrafiyla birlikte valiye ödenmesi hakkındadır.³⁰⁷ Buna göre Konya 177 hane 1 rub’ kabul edilmişve her bir haneden 3 guruş toplanmıştır. yine bu verginin ödenmesi için mu’af olan yarlerden Türbe-i Celaliye 140 guruş ve Hocacihan’dan da 15 alınmıştır. Buna göre toplam 736 guruş 7 akçe para toplanmış ve bunun 665 guruş 1 rubu’ verginin birinci taksidi olarak valiye teslim edilmiş, yaklaşık 71 guruş ise mahkeme masrafı olarak harcanmıştır.

Yine 14 Şa’ban 1138 / 17 Nisan 1726 tarihli başka bir kayıt ise Sudirhemi Nahiyesinin ödemesi gereken 487,5 guruşluk imdâd-ı hazeriyenin ilk taksidi olan 243 guruş 3 rub’un ödenmesi ile ilgilidir³⁰⁸. Belgede Sudirhemi nahiyesine bağlı olan karyelerden 307,5³⁰⁹ guruş toplandığı, bunun 243 guruş 3 rub’ valiye teslim edilmiş, 55 guruşu ise mahkeme masrafı olarak kaydedilmiştir.

İbrahim Paşa’ya Hatunsaray Nahiyesi’nin ödemesi gereken imdad-ı hazeriye miktarı ise 375 guruş olup, bunun birinci taksidi olan 187,5 guruşun masrafiyla birlikte toplanarak valiye teslim edildiği 16 Şa’ban 1138 / 19 Nisan 1726 olarak kayıtlara geçmiştir.³¹⁰

Belgeler arasında dikkat çeken kayıtlardan biri de maddi durumu kötü olan Menzilci es-Seyyid el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Hızır Çavuş’a vilâyet tarafından verilen menzil-i imdâdi miktarının yer aldığı ve aynı zamanda valinin kaldığı saray için yapılan çeşitli tadilat işlerinin

³⁰⁷ KŞS 50/10-2

³⁰⁸ KŞS 50/9-1.

³⁰⁹ Buna göre Sudirhemi Nahiyesi karyelerinden toplanan paranın karyelere tevzi’i ise şöyle belirtilmiştir: “Karye-i Sille 102 guruş, karye-i Sızma 14,5 guruş, karye-i Başara 14,5 guruş, karye-i Tat 11 guruş, karye-i Bulamas 11 guruş, karye-i İret 11 guruş, karye-i Kiçi Muhsine 10,5 guruş, karye-i Karadığın 10 guruş, karye-i Kiryad 8,5 guruş, karye-i Bağıkutlu 8 guruş, karye-i Bulamış 7 guruş, Karye-i Hatib 7 guruş, karye-i Gödene 7 guruş, karye-i Delili 5 guruş, karye-i Selahaddin 5 guruş, Karye-i Hisarcık 6 guruş, karye-i Obsala 7 guruş, karye-i Bilecik 7 guruş, karye-i Çeltik 7 guruş, karye-i Sulutaş 7 guruş, karye-i Kozagaç 5 guruş, karye-i Saray 4 guruş, karye-i Ulumuhsine 4 guruş , karye-i Çobanlar 4 guruş, karye-i Mülayim 3 guruş, karye-i Değirmen 3 guruş. Yekün 307 buçuk guruş” bkz.KŞS 50/9-1.Ayrıca belge üzerinde yapılan toplamda 287 guruş olarak toplanmıştır, yine yapılan masraf tutarı da 298 guruş çıkmaktadır. bkz. KŞS 50/9-1.

³¹⁰ Belgede adı geçen Hatunsaray nahiyesi karyeleri ise ;” Karye-i Gilisra 35,5 guruş, karye-i Deste 35,5 guruş, karye-i Botsa 33,5 guruş, karye-i Kavak 16 guruş, karye-i Akviran 18 guruş, karye-i Çukur çimen 18 guruş, karye-i Çağlak 6 guruş, karye-i Kumas 6,5 guruş, karye-i Çat 6 guruş, karye-i Hatunsaray 7,5 guruş, karye-Girvad 7,5 guruş, karye-i Avamla 6 guruş, karye-i May 7,5 guruş, karye-i Karaiyüük 7 guruş, 2 sümün karye-i Aksala 7 guruş 2sümün, karye-i Kumral 7 guruş 2 sümün, karye-i Çomaklar 3 guruş 2 sümün, karye-i İlyas baba 3 guruş, karye-i Virancık 3 guruş, karye-i Karakaya 3 guruş, karye-i Tosla 3,5 guruş, karye-i Evliya 12 guruş, karye-i İbsi kaya 2 guruş, karye-i Zortola 5 guruş 3 rubu’, yekün 261 buçuk guruş yalnız ikimiz atmış bir buçuk guruşdur” şeklinde kaydedilmiştir.bkz. KŞS 50/8-1

yine vilâyet defterine tevzii edilerek cümle ayan ve ahali tarafından ödenmesi ile ilgili 18 Şa’ban 1138 / 21 Nisan 1726 tarihli belgedir³¹¹.

Tablo XXXV: 18 Şa’ban 1138 / 21 Nisan 1726 Senesi Menzil-i İmdadî ve Saray Mesârif

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar (Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 182	Beher-hane fi guruş 10 para 8
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi guruş 10 para 8
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33,5	Beher-hane fi guruş 10 para 8
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub’ 3	Beher-hane fi guruş 10 para 8
Hasıl yekün	246 rub’ 1	Hasıl guruş 2511 rub’ 3

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
İş bu bin yüz otuz sekiz senisi ruz-ı hızırından otuz dokuz senesi ruz-ı hızırına varınca menzili es-Seyyid el-Hâc Mehmed’e vilâyet tarafından verilen menzil-i imdadı	2250	
İki nefer deve ağasına yirmi altı günde verilen zahire bahası	30	15
Saray keçecilerin verdiği yün batman 15 kıymeti	9	Rub1
Sarayın müceddeden bir ducar binasına mimar hacı Mustafâ yediyle masarif	44	
Umûr-u mühimme ile Çumra karyesine irsal olunan mahzar Hasan’a ücret	1,5	
Asitane’den Mısır’dan Kahire’ye menzil ile mürur iden mirahur ağaya verilen menzil bargiri ücreti yetmiş beş guruş idüb mukaddema dava salyanesinde elli guruş tevzi’ olunub baki verilecek	25	
büyük çay tathirine	4	5
Miri sipahi bayrağına bir günlük verilen zahire bahası	20,5	
İş bu sene-i mübareke mah-ı Cemaziye’l-ahirinin on altıncı gününden gurre-i Ramazan’a gelince iki buçuk aylık Konya valisi konaklarına verilen menazil ve hanat kiralari iki yüz yirmi üç kuruşa balığ olub iki ay mukaddem olan masarif vilâyet defterine meblâğ-ı mezbûrun ber vech-i peşin iki yüz guruşa tevzi’ olunub hâlâ baki kalub verilecek	23	
Harc-ı mahkeme	60	
Faziletli Naib efendi hazretlerine	20	
Kethüdaıyye	3	
Katibiye	5,5	
Hüddamiye	2	
Muhziriye	3	
Havale muhzırına	3	
Akçe kâbızına	6	
Yekün el-mesarif	2511	Rub3

1138 yılına ait son kayıt ise valinin konak ve menzil kiralari ile saray için yapılan çeşitli harcamaların vilâyet masraf defterine tevzii ve taksimi ile ilgili olanıdır. 22 Zil-kade 1138 / 22 Temmuz 1726 tarihli kayda göre tevzii şöyledir;³¹²

³¹¹ KŞS 50/ 9-2.

³¹² KŞS 50/8-2

Tablo XXXVI: 22 Zil-kade 1138 / 22 Temmuz 1726 Senesi Menzil ve Konak kiralari ile Saray Mesârifi

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehir-i Konya	Hane 183	Beher-hane fi gurus 5
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi gurus 5
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33,5	Beher-hane fi gurus 5
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fi gurus 5
Hasıl yekün	246 rub' 1	Hasıl gurus 1231 rub' 1

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Bin yüz otuzsekiz senesi Ramazan-ı şerfi guresinden sene-i mezbüre zil-kâdesi gayetine varınca üç aylık Karaman valisi konaklarına verilen menazil ve hanat kiralari	242	
Eyâlet-i Karaman valilerine mahsus saray ve Salih ağa hanesi masarifi ve sâir masarif-i	278	
Bazarbaşı Mustafâ Çelebi'ye deve ağası zahiresinden baki kalub verilmeyen	10	
Salih ağa hanesine Abdurrahim Çelebi yediyle masraf	9,5	15 para
Saraçoğlu hanına bir senelik vilâyet kerestesi konan mağaza kirası	3	
Havzana tathirine masarîf	30	
Hacı Şa'ban hanına bir senelik vilâyet kerestesi konan mağaza kirası	1	
taraf-ı develetden han bina etmek içinhan yeri süaline gelen ağaya hizmet	12	
sarayın minder ve yasdıklarına keçecilerin virdiği yün	480	
Ahmed Ağa yediyle bir husus için verilen çift dariye ve mübaşiriye	9	
İş bu sene-i mübarekede tahrir-i fermân olunan Yeniçeri serdengeçdilerininin tahririne me'mur olan başçavuş Ağa Konya kazasından on bayarak tahrir iderim dimekle yalnız üç bayrak tahrir idüb ziyade etmemek için merkum baş çavuş ağaya verilen	130	
Yeniçeri serdern geçtilerine isti'cali fermân götüreren çavuşa hizmet	30	
Yeniçeri serden geçdileri çavuşlarına Hızır Ağa yediyle verilen zahire bahası	22	
Şehir ırmağı tathiri masarifi 23 gurus	23	
Yeniçeri serdengeçdilerininin tezkerelerini asitaneye götürecek adama ücret ve harc-ı rah ve asitanede olacak masarîf için vekil harc Ahmed ağaya verilen	300	
zikir olunan meblağlara mürabaha	35	
Harc-ı mahkeme	30	
Faziletli Naib efendi hazretlerine	20	
Kethüdayiye	2	
Katibiye	5	
Hüddamiye	3	
Muhziriye	3	
Havale muhzırına	3	
Akçe kâbızına	5	
Yekün el-mesarîf	1231	15 para

Yukarıda tablo halinde verilen masraf kalemleri ve tutarları toplandığında toplanan 1.231 gurus 15 paraya karşılık yapılan harcamanın 1.685,5 gurus olduğu görülmektedir. Böyle olduğunda masrafın gelirden yada toplanan paradan 454,5 gurus daha fazla olduğu görülmektedir.

Sicilde İbrahim Paşa'nın imdad-ı hazeriye vergisinin miktarı konusunda Padişaha olan arzı ile ilgili belgelerde yer almaktadır. 1138 Şevvali tarihli belgede özetle Vali, Karaman eyaletinin bölge valilerine ödemesi gereken imdâd-ı hazariyesinin Kayseri sancağı hariç 25.000 guruş olduğunu Kayseri sancağından alınan 1.500 guruş ile birlikte böylece Karaman eyaletinin bir vali için imdad-ı hazariyesinin toplam 26.500 guruş olduğunu ancak kendisine 20.460 guruş imdad-ı hazeriye verildiğini ve noksan olan miktarın kendisine ödenmesi talebini içerir arzına hitaben padişahın Karaman Eyaleti'nin ödemesi gereken 26.500 guruşluk verginin hazeriye tertibi defterinde kayıtlı ve yazılı olduğu üzere, belirtilen miktarın tamamının özür ve bahane edilmeden valiye ödenmesi hakkında göndermiş olduğu fermandır³¹³.

Valilerin görev ve sorumluluklarından bahsederken onların yönetim sınırları içindeki halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması ile merkezden gönderilen emirler doğrultusunda il içerisinde bir yerde hırsız, haydut, eşkıya çıkarsa bunları def etmek ve halkı bunların zulmünden korumakla da görevli oldukları hususuna değinmiştik. İşte 1138 yılının sonlarına yaklaşırken İçil mutasarrıfı Sunullah Paşa ile oğulları ve kardeşlerinin levendat eşkıyasıyla birlikte hareket ederek, halka yaptıkları zulmün önlenmesi ve haksızlığa uğrayanların mağduriyetinin giderilmesi konusunda merkeze giden şikayetler doğrultusunda Padişahın vali İbrahim Paşa'ya gönderdiği emirler bu konuda bize örnek teşkil etmektedir.

Anılan konuyla ilgili sicillerde epeyce kayıt bulunmaktadır. Bunlardan 1138 Şa'ban evaili / 4-13 Nisan 1726 tarihli ” *İçil sancağı mutasarrıfı olan Sun'ullah dâme ikbâlehûnun oğlu kıdvetül-emacid Seyyid Mehmed zide mecdühu südde-i sa'âdetime arz-ı hâl idüb mümâ*

³¹³ “ *Mefâhirul-kuzât vel-hükkâm ma'adenil-fezâili vel-keâm Karaman eyâletinde vaki olan kadılar zide fazluhüm ve mefâhirul-emâsili vel-akran ayân-ı vilayit zide kadruhüm tevki'i refi'i hümayûn vasil olucak ma'lüm olaki düstür-ı mükerrem müşir-i müfehham nizamül-alem Karaman valisi vezirim İbrâhim Paşa edâmellahü te'alâ iclâlehü südde-i sa'âdetime arz-ı hâl gönderüb bundan akdem eyâlet-i Karaman'da Kayseriye sancağından ma ada eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı için yirmi beş bin guruş imdâd-ı hazariye fermân olunub lâkin liva-i mezbûrden dahi ba- fermân-u 'ali bin beş yüz guruş zam olunmakla eyâlet-i mezbûrenin vali için imdâd-ı hazariyesi min haysül-mecmu' yirmi altı bin beş yüz guruş olduğu divan-ı hümayûnum tarafından mahfuz olan hazariye tertibi defterlerinde mestür ve mukayyed olmakla bini yüz otuz sekiz senesine mahsub olmak üzere vezir müşarün-ileyhin zamanında eyâlet-i mezbûreden iktiza iden ol-mikidar guruş imdâd hazariyesinin tahsili için emr-i şerîfim sadır olmuş iken Kayseriye sancağından ma-ada eyâlet-i Karaman'ın imdâd hazariyesi yirmi bin dört yüz altmış guruş olmak üzere sicil-i mahfuzda mesturdur deyü illet ve bahane ile tamamen edasında muhalefet olunduğun bildirüb mukaddema sadır olan emr-i şerîfim mücibince sene-i mezbûreye mahsub olmak üzere vezir-i müşarün-ileyhin zamanında iktiza eden yirmi altı bin beş yüz guruş tamamen tahsil ve tarafına eda ve teslim ittirilüb noksan teklifi ile teallül ve özür bahane ettirilmemek babında müceddeden emr-i şerîfim rica etmeğin mukaddema fermânım olduğu üzere iktiza eden imdâd-ı hazariyesi tahsil olunmak babında fermân-ı ali şanıım sadır olmuşdur buyurdum ki hükmü şerîfimle vusul buldukda bu babda sadır olan emrim üzere amel dahi vech-i meşruh üzere mukaddem fermânım olduğu üzere vezir-i müşarün-ileyhin zamanında iktiza eden imdâd-ı hazariyesi tamamen tahsil ve tarafına eda ve teslim ittirüb noksan teklifi ile kimesneye teallül ve muhalefet ittirmeyüb mazmun-u emri şerîfimle amel olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timat kılasız tahriran fi evaili şevval sene seman ve selasine ve miete ve elf Şevvalin eva'ili sene 1138 “ bkz. KŞS 50/274-2.*

ileyh babası paşa-yı mûmâ- ileyhın şark seferinde vaki' havi fethine dek kethüdâlık hizmetinde olmakla umur ve hususların rızası üzere görüb eday-ı hizmet eyledikten sonra vilâyetine gelmek üzere babası müma-ileyhden izin taleb eylediğinde bunun hizmetinde olan bir re's gulamı için bana vir yoksa seni ahz ve habs iderim deyü cevri ve cebran bin gurus ve iki katar deve ve üç katır, altı re's at ve iki yüz gurus kıymetiyle bir cerke ve üç çadırın alub ba'dehü avdetine izin verüb vilâyetine geldikde İç il sancağı mütesellimliği zabtı sadır olan fermân-ı şerîfim mucibince kapı kethüdâsı tarafından buna gönderilmemekle livâ-i mezburu dahi ibadullâha hayırlı olmak üzere zabt etmişken babası müma-ileyh sefere avdetinde vilâyete geldiğinde ben buyruldu ile mütesellim nasb eylediğim oğlum Seyyid Ahmedî tarh idüb fermân ile mütesellim oldun deyü buna garaz ve garazan beş altı yüz mikdarı levendat ta'yin ve bunun hanesini basdırub bil-cümle mevcut olan nükud eşya ve evlâd ve iyal ve kul ve cariyelerin yağma ve bir kaç ..levendat ellerinde esir misillü kalub otuz nefer mikdarı etbainı habs ve ekserin mecruh ve buna müteallik bir bazargânın beş altı kese akçesin ğaret ve irtikab eylediği ef'al-i fahişenin nihayeti olmadığından naşi bunun devab ve mevaşi ve koyun ve sığırların cümle götürüb levendata ta'yinat verilmek üzere zebh idüb bu dahi tehallüs kiryan kasdıyla başı açık yalın ayak firâr eyledikde küçük karındaşı Seyyid Ahmed dahi babasının hevasına tabi' olmakla oldahi ekser malını ahz ve eveladı iyaline taarruzvs." ³¹⁴ bu belgede Sunullah Paşa'nın oğlu Seyyid Mehmed'in babasından ve kardeşinden evini basıp, mallarını gasp ettikleri, hayvanlarını keserek levendat eşkıyasına tayinat sağladıklarını ve himayesinde bulunan adamları habsettiklerini bu nedenle gördüğü zararın telafi edilmesi ve mallarının alınması hakkında padişaha arzı ile ilgilidir. Tabi burada dikkat çeken nokta ise kendi oğluna bunları yapan Sunullah Paşa'nın halka neler yapmış olabileceğidir! Bu konuyla ilgili birden fazla belge mevcuttur. Bunlara kısaca değinecek olursak; Bunlardan biri matbah-ı amire emini olan el-Hac Halil'in Padişah'a İçil mutasarrıfı olan Sunullah Paşa'nın önceden kapı kethüdâsı olduğunu ve görev süresinde çeşitli sebep ve bahanelerle üzerine 12.649 gurus para aldığını bunun 2540 gurusunun oğlu es-Seyyid Ali Efendi'den tahsil edildiğini ancak geri kalan paranın alınmadığı ile ilgili arzı üzerine Padişahın Karaman valisinden adı geçenin üzerinde kalan 10.119 gurusun emval ve eşyasından veya oğlundan tahsil edilmesini emri ile ilgili fermanıdır³¹⁵. Şaban 'ın evahiri 1138 tarihli bir belge ise Silifke'de yaşayan deveci olarak bilinen Abdurrahman'ın Sunullah Paşa'nın oğulları Ahmed Bey ve Abidin Bey'in beraberlerindeki levendat eşkıyası ile birlikte evleri basıp halkın mallarını alarak onlara zarar verdiği ve kendisinin de menziline saldırıp çoluk çocuğu dahi zincirle bağlayarak emval ve

³¹⁴ KŞS 50/281-1

³¹⁵ KŞS 50/284-2

eşyasını yağmaladıklarını, altı kese akçesini, bir res katırını ve bir gulamını zorla alıp götürdüklerini belirtir şikayeti hakkındadır³¹⁶.

Anılan konuyla ilgili bir başka kayıt ise Gülnar ve Mud çevresinde ticaretle uğraşan Yurî nam zımminin 1130 senesinde Mud kazası sakinlerinden biri olarak bilindiğini ifade ettiği Sunullah Paşazade Ahmed Beyin yanına aldığı sekban eşkıyası ile birlikte bir gece kaldığı hanı basarak odada bulunan 150 altın ve çeşitli bakır eşyaları ile bir anbar arpa ve bir anbar buğdayını talan ettiklerini ve kendisinin sadece üzerinde bulunan elbiseleriyle firar ederek kurtulduğunu ancak kardeşi Evanüs nâm zımminin onlar tarafından eşyası ve buğdayı alındıktan sonra habs edildiğini ve 1.000 guruş olmadıkça bırakmayacaklarını belirttiklerini, bu durum karşısında kadının dahi bunu önleyemediği hatta onların tarafında davrandığını padişaha arzve şikayet etmesi ile ilgilidir.³¹⁷ Bu durum karşısında padişah olayın çözümü için Ömer Beyi mübaşir tayin ediyor ve vali İbrahim Paşa'ya da adı geçen Ahmed'in yakalanarak Konya'da mahkeme önüne çıkarılması ve gasbettiği malların kendisinden alınarak gerekenin yapılmasını emretmiştir.

1138 senesi Şa'ban ayının sonlarında bu sefer İçil sancağında bulunan kazaların ahalisinin Mutasarrıf Sunullah Paşa ile oğulları Ahmed ve Abidin ile kardeşi Abdurrahman'ın bazen birlikte bazen de yanlarına aldıkları levendat eşkıyası ile birlikte evleri basıp, eşyaları gasp edip, halkın ırz ve namusuna zarar vermeleri hususunda şikayeti merkeze ulaşmıştır.³¹⁸

Tüm bu şikayetler karşısında padişahın ve merkezin tutumu ile Sunullah Paşa ve yanındakilerin akıbeti ise 1138 zi'l-kâde tarihli belgeden anlaşılmaktadır. Buna göre paşa ve oğlu Ahmed Konya'da habs edilmiştir ve onun cezasının tertibi için merkezden Abdurrahman adlı biri mübaşir tayin edilmiştir. Padişah Karaman eyaleti valisinden yani İbrahim Paşa'dan mübaşire her türlü kolaylık ve yardımın sağlanarak onunla birlikte Paşa ve oğullarının üzerinde bulunan her türlü hayvan, eşya, para ve pašalığa müteallik emval ve eşyanın tahrir edilerek kıymetleri ile birlikte deftere kaydının yapılp, zayi ve telef olmadan hazine-i amireye tesliminin sağlanmasını, ayrıca paşa'nın İçil sancağından imdad-ı seferiye vergisinin bir kısmını tahsil ettiğini fakat geriye kalan kısmının ise henüz tahsil edilmediğini önceden tahsil edilen para ile yine onun komutasında olan ulufelerini alan üç piyade bölükbaşılardan firar

³¹⁶ Bkz. KŞS 50 / 282-2. Bu belgede dikkat çeken şikayetçinin bu olaylar karşısında kadının güçsüz kaldığını hatta onlardan taraf davrandığını belirtmesidir. xviii.yüzyılda yaşanan isyanlar ve eşkıyalık hareketleri ile yerel yöneticilerini dahi eşkıyalarla birlikte hareket ederek halka zulüm yaptığı gerçeği dikkate alındığında belgede ifade edilen iddianın yani kadının da suça ortak olduğu kabul edilebilir. Ancak gerçekten Sunullah Paşa'nın etrafında topladığı eşkıyalar nedeniyle etkisiz kalmış olabileceği de unutulmamalıdır.

³¹⁷ KŞS 50 / 281-2.

³¹⁸ KŞS 50 / 283-2.

edenlerin olduğunu, bunlarında yakalanarak aldıkları ulufelerin geri alınmak kaydıyla tüm bu paraların tahsil edilmesini emretmiştir³¹⁹.

Merkeze ulaşan tüm bu şikayetlerin tarihleri dikkate alındığında sadece Şa'ban ayında merkeze birbiri ardına şikayetlerin yağdığı söylenebilir. Tabi elde edilen bu kayıtlar Osmanlının XVIII.yüzyılı hakkında ifade edilen görüşlerin somut ve birinci elden kaynakları olması hasebiyle büyük önem arz etmekte ve bu görüşlerin geçerlilik kazanmasını sağlaması açısından destekler niteliktedir.

Sicillerde geçen kayıtlar İbrahim Paşa'nın 1139 yılında da görevini sürdürdüğünü göstermektedir. Vali'nin kendisine noksan ödenen imdad-ı hazeriye vergisinin miktarının belirtilmesi ile ilgili padişah' a olan arzına yukarıdaki sayfalarda değinmiştik. İşte valiyeye noksan ödenen 4040 guruşun sancaklara taksimi 3 Muharrem 1139 / 31 Ağustos 1726 tarihli belgeye şöyle yansımıştır; *“Eyâlet-i Karaman valilerine ba ferman-ı ‘âli tayin olunan imdâd-ı hazariyenin mehamili sicillâtında mukayyed olan taksim fermânında Konya sancağının ve*

³¹⁹ “Karaman valisi vezirim İbrâhim Paşa edâ-mellâhü te’alâ iclâlehu ve emîrî’l-ümerail-kirâm kebîrî’l-küberail-fühâm zü’l-kadri vel-ihtirâm sahibi’l-izzî vel-ihtîşâm el-muhtas bi-mezidi inayeti’l-meliki’l-alâ hâlâ ber vech-i arpalık İçil sancağına mutasarrıf olan (boş)dâme ikbâlehu ve kıdvet’ül-emacidi vel-ayân sadrazam ağalarından sabıkan İçil sancağı mutasarrıfı Sun’ullah Paşa’nın tertib-i ceza ve emval ve eşyası kabzına mübaşir ta’yin olunan Abdurrahman zide mecdühu tevki’i refi’i hümâyûn vasıl olucak ma’lûm ola ki senki vezir-i müşarîün-ileyh ve mübaşir-i müma-ileyhsin der-develetmedarım mektubunuz gelüb hulasa-i mefhumelerinde mezkur Sun’ullah Paşa ve oğlu Ahmed Konya kal’asında kal’a bend ve nü kud ve devab ve mevaşi ve paşalığa müteallik eşya ve emlak ve sâir eşyası ma’arifet-i şer’ ile tahrir ve defter olunub paşa-yı merkur İçil sancağında imdâd-ı seferiye nin bir mikdrın ahz ve kabz ve bir mikdarın henüz tahsil olunmayub ve üç piyade bölükbaşuları tamamen ulufelerini alub ba’dehu firâr ve hâlâ İçil sancağında olub ve paşa-yı merkumdan ba’zı kimesneler hukuk iddiasıyla evamir-i şerîfem isdar ve ol tarafa vardıkların ilâm ve kıdvetün-nüvvabil-müteşerri’in Konya naibi Mevlâna Ömer zide ilmuhu dahi arz ve tahrir olunan mümza ve mahtum defter ile liva-i mezburda vaki’ ba’zı kazalarda baki kalan imdâd-ı seferiye defteri dahi irsal olunmağın imdi iş bu emr-i şerîfim sadrazam çivtedarlarından kıdvetül-emacidi vel-ayân (boş) ile vusulünde sadır olan emri şerîfim mücibince mezkûr Sunullah paşanın cezası tertib ve ser maktu’u çivtedar müşarun ileyh ile rikab-ı kamiyamiye irsal olundukdan sonra senki mübaşir-i müma-ileyh Abdurrahman zide mecduhusun mezkurdan vech-i meşrûh üzere hukuk iddia edenleri hâlâ mahbus olan oğlu Ahmed ile mahbusen mürafaa ve iddia eyledikleri hukuk-i şühüd-i adl ile vech-i şer’i üzere ibsbat ederler ise hucet-i şer’iyye olundukdan sonra düyun-u müsbetesi nü kudundan verilmeyüb emlak ve eşyasından ma’arifet-i şer’ile edâ ve merkur Ahmed kal’abendlikde kemâ-kân ibka ve paşa-yı merkuman defterden haric nü kud emval ve eşyasın dahi ma’arifet-i şer’ ile teftiş ve tefehhus ve bir hilali mektüm kalmayub ve zayı’ ve telef olmamak üzere zuhura getürüb ma’arifet-i şer’i ile anı dahi defter ve gerek emval ve akar ve devab ve mevaşi ve sâir bu tarafa nakli mümkün olmayan kaba saba eşyası cüz’i ve külli her ne ise cümlesin değer bahaları ile ma’arifet-i şer’ile furuhat ve semenlerin miri için ahz ve kabz ve seferiye bakayasın ve firâr eden bölükbaşuların ahz eyledikleri ulufeleri dahi bit-tamam tahsil ve zuhura gelen nü kud ile nakli mümkün olan eşyasıyla maan mümza ve mahtum defteriyle der-devlet-medarım getürüb teslim-i hazine-i amirem eylesin ve senki vezir-i müşarîün-ileyh ve mir miran-ı mümâ- iliyhsin defterde haric eşyanın zuhura getirilmesinde ve emlak ve akar ve çiftliklerinin fûruhatında ve imdâd-ı seferiye bakayasının ve bölükbaşularının aldıkları ulûfe akçeleri tahsilinde mübaşir mümâ- ileyhe imdâd ve ianet eyleyüb mikdârı zerre tehaviin ve tekasül ile miriye gadr olunmaktan ziyade hazer ve mücanebet eylesin ve senki mübaşir-i mümâ- ileyhsin sen dahi bu hususda istikamet üzere hareket ve mezbûrun eşyasından cüz’i ve külli bir şeyi mektüm kalmayub ve zayı’ ve telef olmayub değer bahalarıyla ma’arifet-i şer’ ile furuhat eyleyüb gerek nü kudun ve gerek sâir eşyadan bir hilali ketm ve ihfa ve zayı’ ve telef olmakdan sen dahi bigayet mücanebet vel-hasil cümleliz bu hususda kemal-i sadakat ve istikâmet ile miriye saide ziyade ihtimam ve dikkat ve ser mühalefetinden gayetül-ğaye itika ve mücanebet olunmak babında fermanı ali şanın sadır olmuşdur..”bkz. KŞS 50 / 282-1.

sâir eyâlet-i mezbure sancaklarının ber vech-i ati beyân olunduğu üzere taksimleri olub cümle sancağın taksimi cem' olundukda yirmi bin dokuz yüz latmış guruşa baliğ olub mukaddem beher sancağa tapudan sadır olan taksim fermânının yekûnu Kayseriyye'den ma'ada yirmi beş bin guruş olub hâlâ valilere verilen yirmi bin dokuz yüz atmış guruş olmakla meblâğ-ı mezbûr zikr olunan yekûndan dört bin kırk guruş noksan olmağın noksan mezkûru hâlâ eyâlet-i Karaman valisi düstûr-ı mükerrerem veziri alil-kadr es-Seyyid el-Hâc İbrâhim Paşa hazretleri taleb eyledikde imdâd-ı hazariye fermân-ı sadır olalıdan beru bu minvâl üzere eda ideriz ziyade verdiğimiz yokdur tabuda olan emr-i 'âlîde sehven olmak gerekdir denildikde vezir müşariün-ileyh hazretleri der devletmedara arz idüb zikr olunan dört bin kırk guruş noksan mezbûr eyâlet-i mezbûreden Kayseriyye'den ma'ada olan sancaklardan tahsil ve tekmil olunmak üzere hâlâ müceddeden bir kıt'a emr-i 'âlî sadır olmakla ber mucib-i emr-i 'âlî noksan-ı mezbûr Kayseriyye'den maada eyâletin imdâd-ı hazariye malına cümle ma'arifetiyle taksim olundukda beher guruş başına yirmi üçer sağ akçe isabet etmekle hesab-ı mezkûr üzere noksan-ı mezbûr dört bin kırk guruşunu Kayseriyye'den ma'ada beher sancağa taksim defteridirki..”³²⁰ .

1139 yılına ait kayıtlar yineavâriz ve nüzul vergisinin toplanması hakkındadır. İbrahim Paşa döneminde de 3 Muharrem 1139 / 31 Ağustos 1726 tarihinde 3.863,5 guruşlukavâriz ve nüzul vergisi toplanmıştır³²¹ .

Tablo XXXVII: 3 Muharrem 1139 / 31 Ağustos 1726 Senesiavâriz ve bedel-i nüzul bahası

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 183	Beher-hane fî guruş 15 para 27
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fî guruş 15 para 27
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33,5	Beher-hane fî guruş 15 para 27
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fî guruş 15 para 27
Hasıl yekûn	246 ,5	Hasıl guruş 3.863,5 para 16

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
malı avarız ber mücib-i defteri mevkufat ve emri ali	1256	18
malı bedeli nezl ber mücib-i defter-i mevkufat tarafı ali	1729	2
mübaşiriye	70	
bin yüz otuz dokuz senesi ruz-i hızırından kırk senesi ruz-i hızırına varınca ba fermanı ali menzile ta'yin olunan haneden menzile havale olunan	500	

³²⁰ Bunun Konya ve Sancaklarına taksimi için bkz. KŞS 50/4-1.

³²¹ KŞS 50 /7-1.

Şehir kethüdası yediyle saray ve Salih ağa hanesi masarifi	45	
Nevşehir fermanı getüren tatara hizmet	20	
Arif Ahmed paşanın asitaneye irsal eylediği atlara ve üzerinde olan medlic oğluna verilen ta'yinat bahası	18	
İç il paşasına verilen menzil bargirleri ücreti	39	
Bin yüz otuz sekizsenesi muharremi guresinden otuz dokuz sensi muharremi guresine gelince bir senelik saray icaresi	40	
zikir olunan meblağlara mürabaha	11	
Harc-ı mahkeme	80	
Faziletli Naib efendi hazretlerine	30	
Kethüdayiye	5	
Katibiye	6	
Hüddamiye	4	
Muhziriye	3	
Akçe kâbızına	7	
Yekün el-mesarîf	3.863	

Sicilde geçen 17 Muharram 1139 / 14 Eylül 1726 tarihli belge ise valiye noksan ödenen imdâd-ı hazeriyenin 4.040 guruşluk ödemesi için taksim ve tevzii yapıldığında Hatunsaray Nahiyesine isabet eden 72 guruş 1 rub' ile iki taksit halinde ödenen hazeriyenin ikinci taksidi olan 187,5 guruşla birlikte toplam 259 guruş 3 rub'un masrafıyla beraber toplam 369 guruş olarak nahiye halkınca ödenmesi ile ilgilidir³²². Toplanan bu paranın da 259 guruş 3 rub' valiye teslim edilmiş, 38 guruşu mübaşire, 16 guruşu ise tezkire ve kapu harcı olarak kaydedilmiştir. Yine 20 guruş mahkeme masrafı, 3 guruş katibiye masrafı geriye kalanda tahsildar ücreti olarak belirtilmiştir.

Karaman valilerine verilen menzil ve hanat kiralrı ile valinin kaldığı saraya eklenen yeni iki adet oda için yapılan masraf yine vilayetin masraf defterine kaydedilerek halktan toplanmıştır. Ayrıca ödemeye muaf olan yerlerinde katıldığı görülmektedir.

³²²Ödemeye katılan karyeler ve ödedikleri vergi miktarı şöyle kaydedilmiştir; "Karye Kilisra 49,5 guruş, karye-i Deste 49,5 guruş, karye-i Botsa 46,5 guruş, karye-i Kavak 22,5 guruş, karye-i Akviran 25,5 guruş, karye-i Çukurçimen 25,5 guruş, karye-i Çağlak 8,5 guruş, karye-i Kümes 10,5 guruş, karye-i Çat 8,5 guruş, karye-i Hatunsaray 10,5 guruş, karye-i Kirvad 10,5 guruş, karye-i Avamla 8,5 guruş, karye-i Orduözü 10,5 guruş, karye-i May 10,5 guruş, karye-i Karatüyük 10,5 guruş, karye-i Aksinle 10,5 guruş, karye-i Kumrallu 10 buçuk guruş, karye-i Çomaklu 4 guruş iki sülüs, karye-i Üç kilise 4 guruş 2 sülüs, karye-i İlyasbaba 4 guruş 3 sümün karye-i Virancık 4 guruş 3 sümün, karye-i Karakaya 2 guruş 1 sümün, karye-i Evliya 2 guruş 1 sümün, karye-i İbsikaya 3 guruş, karye-i Zortola 8 buçuk guruş karye-i Tosla 5 buçuk guruş yekün hasil 369 guruş" bkz.KŞS 50/7-2

Tablo XXXVIII: 7 Rebiü'l-ahir 1139 / 2 Aralık 1726 senesi Menzil ve hanat kiralari ve Karaman valisinin kaldığı saray masrafi ³²³

<i>Alındığı Yer</i>	<i>Hane</i>	<i>Miktar(Guruş)</i>
Nefs-i şehri Konya	Hane 183	Beher-hane fi gurus 8
Hasıl		1456 gurus³²⁴
Nahiye-i Sahra	Hane 6	Beher-hane fi gurus 6
Nahiye-i Hatunsaray	Hane 33	Beher-hane fi gurus 6
Nahiye- i Sudirhemi	Hane 24 rub' 3	Beher-hane fi gurus 6
Yekün hane-i kura	64 rub' 1	Hasıl gurus 417
Cemü'l-mecami'il-hasil an haneha-yı şehir ve kur'a gurus	247 rub' 1	1873
Mu'afat		
Mu'afat Türbe-i Celaliye		25
Mu'afat Suğla		18
Mu'afat Sille		22
Mu'afat Zortola		1
Mu'afat karye-i Saidili		3
Mu'afat Mahalle-i Hocacihan		9
Mu'afat karye-i Karadığın		4
Mu'afat karye-i Kızılviran		4
Mu'afat karye-i Ulumuhsine		2
Karye-i Yusuf Bey Değirmeni		1
Yekün hasil an mu'afat		88
Mecmü'l-mecami' hasil an haneha-yı nefsi şehri ve kura ve mu'afat		Gurus 1.961

Yapılan Masraflar

Harcama Kalemi	Miktar (Guruş)	Diğer
Hala veziri azam setüdeşim devletlü sa'detlü İbrâhim paşa edâmellahü teala iclâlehü hazretlerinin Nevşehirde bünyadınan şuru' buyurdıkları cami' ve han ve medreseye kereste çekmek için ba ferman-ı ali Medine-i Konya'dan ihrac olunan yetmiş mekkari devesinin kirası tamamen verilmeyüb noksan verilyüb mekarilere külli gadr olmakla vilâyet tarafından bu mikdar imdad ve inayet olunmak iktiza etmekle zikr olunan develerin kirası için mekkarilere imdad nâmiyla vilâyet tarafından verilen	250	
Mukaddema yeniçeri serdengeçdilerine verilen zahire masarısından mukaddema olan salyanede tevzi' olunmayub ketüm kalub Ahmed ağaya verilecek	50	
Eyâlet-i Karaman valilerine mahsus saraya müceddeden bina olunan iki aded fevkâni oda masarifi ve'sâir sarayın ve Salih Ağa hanesinin şehri kethüdası Osman Çelebi yediyle olan masarif	634	12
Yeniçeri serdengeçdilerine mukaddema Soğla voyvodası Ahmed Ağa bâ fermân-ı âli verdikleri mekari bargirleri ve zehayir bahası miriden verilmek üzere fermân sadır olub merkum Ahmed Ağa masrafi olan meblağı tarafı miriden taleb eyledikde yüz elli gurus noksan verilip deynine mahsub olunmakla noksan-ı mezkûr vilâyet tarafından tekmil olunmak iktiza etmekle Ahmed ağaya noksan-ı mezkûr için verilen	150	
Bin yüz otuz senesi zil-hiccesi guresinde iş bu yüz otuz senesi rebi'ul-ahir gayetine varınca beş aylık vali konaklarına verilen menazil ve hanat kiralari	391	Sümn1
Hazariye harcı ve akçem-i mürabaha	9	Rub3
Keçeciler yediyle saraya verilen yük batman 221 kıymeti	87	
Şehir kethüdası yediyle saraya alınan şalvarlık ve keçe kıymeti	6	6

³²³KŞS 50/5-1.

³²⁴183 hanenin her birinden 8 gurus toplansa 1464 gurus eder.

Adalet fermanı götüren vezir ağasına hizmet	41	
İmdad-i hazariye mübaşirine verilen mübaşiriye	20	
Molla Mustafâ yediyle havzına tathire masarifi	27	
mu'temediye	2	
Nevşehirine kereste çekmek için ziyade mekari devesi talep olunmakla tenkis için Nevşehirine gönderilen adem ücreti	15	
Def'a Nevşehirine gönderilen adem ücreti	5	
Sarayın kaldırımı döşemek taş yük 1000 kıymeti	25	
zikir olunan kaldırımına üstadiye	50	
zinciriye	12	
zikir olunan kaldırımına kum 200 yük kıymeti	5	
zikir olunan meblağlara verilen mürabaha	56	
Şehir kethüdası ücreti için alel-hesab şehir kethüdası Osman Çelebiye verilen masarif-i sâire	30	
masarif-i sâire	10	
Harc-ı mahkeme	30	
Faziletli Naib efendi hazretlerine	20	
Kethüdayiye	2	
Katibiye	5	
Hüddamiye	3	
Muhzırıye	3	
Havale muhzırına	3	
Akçe kâbızına	6	
Yekün el-mesarif	1.961	5 para

Bunların dışında İbrahim Paşa dönemi gelirleri arasında gösterilebilecek diğer bir kayıt ise 16 Ramazan 1139 / 7 Mayıs 1727 tarihli 20.000 guruşluk imdad-ı seferiye vergisidir ³²⁵.

50 numaralı Şer'îye sicil defterinin incelediğimiz bölümleri dikkate alındığında İbrahim Paşa'nın bu bölüme kadar ele alınan Karaman Mutasarrıflarından daha uzun bir süre görevini icra ettiğini transkripsiyonu yapılan belgelerin tarihlerine dayanarak söyleyebiliriz. Belge tarihlerine bakıldığında mutasarrıf olarak İbrahim Paşa'nın isminin geçtiği belgeler farklı aylara ait olmakla birlikte yaklaşık dokuz aylık bir süreyi kapsamakta, ancak yine de Vali'nin buradaki görevine ne zaman atandığı veya burada ne kadar süre görev yaptığı ve görevinin hangi tarihte sona erdiği konusunda tam ve kesin bir tarih verebilmek imkansızdır.

Tablo XXXIX: 1138-1139 Yılı İbrahim Paşa'nın Gelir ve Gider Dengesi

Tarih	Gelir	Gider
18 Receb 1138 / 22 Mart 1726	2775 guruş	2775 guruş
14 Şa'ban 1138 / 17 Nisan 1726	307	--
14 Şa'ban 1138 / 17 Nisan 1726	736 guruş 7 akçe	736 guruş
16 Şa'ban 1138 / 19 Nisan 1726	261,5	261,5
18 Şa'ban 1138 / 21 Nisan 1726	2511	2511
22 Ramazan 1138 / 24 Mayıs 1726	665	--

³²⁵ Bkz. KŞS 50/6-1

22 Zilkade 1138 / 22 Temmuz 1726	1231	1.231 guruş 15 para
3 Muharrem 1139 / 31 Ağustos 1726	3863,5 guruş 15 para	3.864,5 guruş
17 Muharrem 1139 / 14 Eylül 1726	369,5	369,5
7 Rebiü'l-ahir 1139 / 2 Aralık 1726	1961 guruş	1.961 guruş
16 Ramazan 1139 / 7 Mayıs 1727	20.000	--
TOPLAM	34.680,5	13.709,5

Yukarıdaki tabloya bakıldığında İbrahim Paşa'nın geliri ile buna karşılık yaptığı harcamalar arasında dikkat çekici fark vardır. Yani 34.680,5 guruşluk gelir kaydedilmişken gider olarak sadece 13.709,5 guruş belirtilmekte ve gelir ile gider arasında 20.971 guruşluk bir fark ortaya çıkmaktadır.

Valinin geliri olarak nitelendirilebilecek tüm belge kayıtları dikkate alındığında bu döneme ait en fazla gelirin 16 Ramazan 1139 yılında toplanan 20.000 guruşluk imdâd-ı seferiye vergisi olduğu görülmektedir. İmdad-ı seferiyenin sefer zamanlarında ve bir defaya mahsus olmak üzere toplanmasına karşın incelediğimiz belgede 20.000 guruşluk gelirin kaydedildiği tarihte herhangi bir sefer hazırlığından yada anılan konuyla ilgili olarak merkezden gönderilen herhangi bir emre ve hükme rastlanmamıştır³²⁶.

Yine bu dönemde yılda iki taksit halinde toplanan imdâd-ı hazeriyenin valinin gelirleri arasında yer aldığı görülmektedir. İmdad-i hazeriyenin iki taksit halinde halktan toplandığına dair belgelerde oldukça fazla kayıt mevcuttur.

İbrahim Paşa dönemi sicil kayıtlarında dikkat çeken verilerden biri de İbrahim Paşa'nın merkezden Karaman eyaleti valilerine verilecek imdad-ı hazeriye vergisinin ödenmesinde Kayseri sancağı hariç Konya merkez sancağının ve diğer sancaklarının yükümlülüğünün 25.000 guruş olması gerekirken bunun kayıtlara sehven 20.960 guruş olarak geçirildiğini ve bugüne kadar noksan ödenen 4.040 guruşun kendisine ödenmesi talebini içerir 3 Muharrem 1139 tarihli belge Vali gelirleri arasında bu verginin önemli olduğunu göstermektedir.³²⁷

Ayrıca bu dönemde 3.863,5 guruşluk bedel-i nüzul³²⁸ ve 2.511 guruşluk menzil-i imdadi³²⁹ gelir olarak kaydedilmiştir. Ayrıca valilerin konaklarına verilen menazil ve hanat kiralrı, saray masrafları ile havzana tathiri masraflarının karşılanmasına yönelik halka tevzi

³²⁶ Bkz. KŞS 50/ 6-1

³²⁷ Padişahın valinin bu talebine karşılık noksan olan 4040 guruşun sancaklara tevzi ile ödenmesine ilişkin fermanı için bkz. KŞS 50/4-1; yine bu konuyla ilgili olarak Şevval'in evaili 1138 de paşa'nın merkezden talebine ilişkin bkz. KŞS 50/274-2

³²⁸ KŞS 50/7-1

³²⁹ KŞS 50/9-1

edilen meblağlar da gelirler arasında gösterilebilir³³⁰ . Buna göre İbrahim Paşa dönemine ait gelir kalemleri ve miktarları şöyle sıralanabilir;

Tablo XXXX: VIII. İbrahim Paşa'nın Gelir Kalemleri

<i>Gelir Kalemi</i>	<i>Miktar/Tutar</i>
İmdad-ı Seferiye	20.000
İmdad-ı Hazeriye	2338,5
Menzil-i imdadi	2511
Avarız ve bedel-i nüzul	3863,5
Konak ve Menzil Kiraları	3192
Zahire ve mühimmat tedariki	2775
TOPLAM	34.680

Daha öncede değindiğimiz gibi İbrahim Paşa dönemi gelir 34.680 gider ise 13.709 guruştur. Valinin gelirine karşın yaptığı harcamalar arasında çoğunlukla imdâd-ı hazeriye ve seferiye, menzil-i imdâdi, 'avarız ve nüzul vb. vergilerin toplanması için yapılan mahkeme masrafları bulunmaktadır³³¹ .

³³⁰ KŞS 50/8-1

³³¹ Farklı tarihlerdeki mahkeme masrafları için bkz. KŞS 50 / 5-3,7-1,8-1,9-1.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KARAMAN EYALETİ VALİLERİNİN GELİR VE GİDERLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

I- KARAMAN EYALETİ VALİLERİ HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Çalışmamızın buraya kadar olan bölümünde 1700 ile 1727 yılları arasında Karaman mutasarrıfı olarak görev yapan on tane valiye ait Konya Şer'iyeye Sicili'nde geçen gelir ve buna karşılık valilerinin yaptıkları harcamalar ayrı ayrı belirtilmiştir. Elde edilen bilgiler değerlendirildiğinde gelir ve gider kalemleri yaklaşık olarak aynıdır. Yani valilerin gelirleri genellikle halktan toplananavârız ve nüzul vergileri, imdâd-ı hazeriyye ve seferiyye ile menzil-i imdadî vergileri yada ihtiyaç dahilinde yine halktan toplanan zehayir bahası vb vergilerinden karşılanmaktadır. Fakat bu gelirlerin miktarı valinin görev yaptığı dönem ve görev süresiyle paralel olarak değişiklik gösterir.

Tablo XXXXI: Karaman Eyaleti Valilerinin Toplam Gelir ve Giderleri

Defter Numarası	Yıl	Vali	Geliri (guruş)	Gideri (guruş)	Tahmini Görev Süresi
KŞS 41	H 1116 / 1704	Ali Paşa	12.960,5	12.826 ³³²	Altı ay
KŞS 45	1126 / 1714	Hasan Paşa	2452,5	3142 ³³³	İki ay
KŞS 45	1127 / 1715	Süleyman Paşa	3057	3008 ³³⁴	Bir ay
KŞS 45	1127 / 1714	Ali Paşa	7244	7148	İki ay
KŞS 47	1128 / 1716	Seyyid Ahmed Paşa	2673	2673	On ay
KŞS 47	1128-1129 / 1716-1717	Şehsuvarzade Mehmed Paşa	6946	6946	Atı Ay
KŞS 48	1130 / 1718	Ahmed Paşa	13.186,5	2392,5	Yedi Ay ³³⁵
KŞS 48	1130-1131 / 1718-1719	Osman Paşa	13.909	9796	Sekiz Ay
KŞS 49	1135-1136 / 1723-1724	Mehmed Paşa	18.350	12.960,5	Sekiz ay
KŞS 50	1138-1139/ 1726-1727	El-Hac İbrahim Paşa	34.680,5	13.709,5	Onbir ay

³³² Defterdeki metin üzerinde yapılan toplamda 12.960 guruş olarak belirtilmiştir. Arada 134 guruşluk fark vardır.

³³³ Orijinal metinde 2452,5 guruş olarak belirtilmiştir. Arada 689,5 guruşluk fark vardır.

³³⁴ Bu dönemde de gider 3009 guruş olarak gösterilmiştir.

³³⁵ Ahmed Paşa döneminde gelirin gidere oranla daha fazla olmasını sağlayan bu dönemde toplanan 10.794 guruşluk imdâd-ı seferiyye vergisidir. Daha öncede değindiğimiz gibi bu vergi sefer zamanlarında bir defada toplanırdı. Bu dönemde Osmanlı'nın Avusturya ile savaş halinde olduğu tarihtir. Belgede valinin toplanan sefiriyyeyi merkeze mi gönderdiği yoksa kendisinin mi sefere katıldığı hakkında açıklayıcı bilgi mevcut değildir.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere Hasan Paşa, Süleyman Paşa ve Ali Paşa dışında diğer valilerin en az altı ay bu görevde buldukları söylenebilir. Bunun doğal sonucu olarak da en fazla gelir görev süresi on bir ay olan İbrahim Paşa dönemine aittir. Bu dönemde valinin toplam geliri 34.680,5 guruş olurken, en az gelir iki aylık 2452,5 guruşla 1714 yılında görev yapan Hasan Paşa'ya aittir. Buna karşılık sadece bir aylık görev süresi döneminde 3057 guruşluk geliri ile 1715'te Karaman mutasarrıfı olan Süleyman Paşa dikkat çekicidir.

Valilerin görev süreleri hakkında elde olan belgelerden yola çıkarak yorum yapmaktayız. Yani belirtilen süreler valilerin tam olarak görev yaptıkları süreyi ifade etmemektedir. İncelediğimiz siciller çalışmamızın buraya kadar olan bölümünde isimlerini verdiğimiz valilerin bu göreve ne zaman atandıkları, görevlerinin ne zaman sona erdiği ya da ne kadar süre bu görevde oldukları ile ilgili periyotlardan yoksundur.

Anılan konuyla ilgili olarak sadece bazı valilerin tayin tarihlerine rastlanmıştır. Örneğin; sicillerde 22 Zilhicce 1126 / 29 Aralık 1714 yılında Ali Paşa'nın³³⁶, 29 Muharrem 1128/ 24 Ocak 1716 yılında Seyyid Ahmed Paşa'nın³³⁷, 3 Şevval 1128 / 20 Eylül 1716 yılında Şehsuvarzâde Mehmed Paşa'nın³³⁸, 9 Şevval 1130/ 5 Eylül 1718 yılında Osman Paşa'nın³³⁹ vali olarak atandıkları kayıtlara geçmiştir.

Bununla beraber yapılan harcamalara bakıldığında da masraf miktarları değişmekle birlikte yaklaşık olarak her vali döneminde ortak harcama alanlarının olduğu görülmektedir. Ayrıca orjinal metinlerdeki gelir ve gider oranlarına bakıldığında hemen hemen her vali döneminde verilen gelir ve gider miktarının eşit olduğu görülmüştür. Fakat belgelerdeki toplama hataları düzeltildiğinde az da olsa gelir ile gider arasında fark olduğu saptanmıştır³⁴⁰.

Bu dönemde valilerin yaptıkları masraflarını kaydederek düzenledikleri herhangi bir defter var mı? var ise bunların düzenli olarak aylık harcamaları içerip içermediği ya da her ay yapılan masrafları rutin olarak aylık ya da o bölgeden ayrıldıkları zaman merkeze gönderiyorlar mıydı? Bu sorulara cevaplayabilecek kadar sicillerde tatmin edici bilgiler yer almamakla birlikte, defterlerde yapılan masrafların kaç aylık olduğu konusunda da net bir ifade yoktur.

³³⁶ KŞS 45 / 2-1.

³³⁷ KŞS 47 / 23-2.

³³⁸ KŞS 47 / 25-1

³³⁹ KŞS 48/ 6-1.

³⁴⁰ Bu düzeltmelerle ilgili açıklamalar her vali döneminde verilmiştir.

Valilere ya da bölgeden geçendiğer görevlilere verilen tayinatlara bakıldığında da halktan talep edilen erzaklardan yola çıkarak o dönemde Konya halkının yeme- içme alışkanlıkları ile bir bölgenin coğrafi şartları ve ikliminin elverdiği ürünlerin yetiştirilebildiği düşüncesinden yola çıkarak Konya'da üretimi yapılan tarım ürünleri hakkında fikir edinilebilir. Buna göre bu dönemde Konya'da arpa, buğday, nohut, vb. ürünlerin yaygın olarak yetiştirildiğini söyleyebiliriz. Burada üzerinde durulması gereken noktalardan biri de incelediğimiz vali dönemlerinde valilerin halktan taleplerine dair kayıtlar dikkate alındığında istenilen bu malzemeler arasında meyve ve sebze çeşitlerinin ya hiç olmaması ya da oldukça az miktarda olmasıdır. Valilerimizin bu dönemde kırmızı ete oldukça itibar gösterdiği ise verilen te'amiye listelerinden anlaşılmaktadır. Tayinat listelerine bakıldığında bu dönemde kırmızı et olarak dana etinin pek rağbet görmediği, koyun ve kuzu etinin tercih edildiği göze çarpmaktadır. Yine listeler dikkate alındığında valilerimizin yeme-içme alışkanlıklarında, meyve-sebze ile baharatların vazgeçilmez olmadığı anlaşılmaktadır.Çünkü beledelerde meyve-sebze isimlerine neredeyse hiç rastlanmamakla birlikte, baharat olarak da sadece nane ve biberin olduğu görülmektedir.

II- KONYA HALKI AÇISINDAN GENEL DEĞERLENDİRME

XVIII. yüzyılda Konya, bölgenin önemli merkezî yerleşim birimi konumundadır. Karaman Eyaleti valisi de Konya'da ikamet etmektedir. Valiye tahsis edilmiş bir sarayın olduğu ise sicillerde açıkca belirtilmektedir.

Konya'nın Üsküdar'dan Şam'a kadar uzanan ticaret yolu üzerinde olması bölge ticaretinin her dönem canlı kalmasını ve bir çok tüccarın burada ticarî faaliyetlerde bulunmasına olanak sağlamıştır. Tabii bu yüzyılda Osmanlı Devleti'nin geçirdiği değişim süreci ve Anadolu'da giderek etkisini artıran eşkıyalık hareketlerinin Konya'da da hissedildiği, incelediğimiz belgelerden anlaşılmaktadır. XVIII. yüzyılda Konya'nın içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal durum hakkında genel bir değerlendirme yapılacak olursa:

A- Sosyal Durum

Elimizdeki belgeler 1700-1725 yılları arasını kapsamaktadır. Yani bunlardan edindiğimiz veriler Konya'nın yaklaşık 25 yılı hakkında önemli ipuçları içermektedir. Belirtilen tarihler aralığında Konya halkının sosyal yapısı hakkında bilgi verilirken çalışma sınırlarımız dahilinde bir değerlendirme yoluna gidilecektir.

XVIII.yüzyılda Anadolu'da yaygınlaşan sosyal çalkantılar, bunulımlar ve devletin giriştiği savaşlar neticesinde sürekli miktarları artan vergilerin tahsilinin Konyayı da olumsuz yönde etkilediği şüphe götürmez bir gerçektir. Bu dönemde Anadolu halkının hem idarecilerin hemde başıboş ve kapısız kalan leventlerin zulmüne uğradıklarını bu konuyla ilgili şikayetlerden dolayı bu dönemde adalet fermanlarının yayımlandığına çalışmamızın giriş bölümünde değinmiştik. İşte Konya şer'ıye sicillerinde de halkın bu eşkıyaların ve bazı yöneticilerin kanunsuz uygulamalarına maruz kaldıkları için merkeze gönderdikleri şikayetleri içeren belgeler vardır.

“....Bozulus aklâmından Oğulbeğli Cemâ'atı'ndan Karaman'da sâkin Hacılı ve Karamanlı ve Derbentlü ve Abdurrahmanlu cemâ'atından ebna-i sipahiyandan Bekir ve Eyyüb ve Yusuf divan-ı hümayûnuma arz-ı hâl sunub zikr olunan cemâ'atlerin üzerine kayd olunan altıyüz ellibir gurus gerek ebna-i sipahi...-silahdardır virmeğe raziler iken voyvodamız ve kethüdamız kana'at eylemeyüb hılâf-ı emr ve defter mir miran ve mirliva sâir ehli arz tarafından vaki' olan tekalif-i şakayı mal-ı mirinin üzerine zâm ve defterden ziyade talebiyle rencide iderler deyü...” 23 Receb 1118 / 31 Ekim 1706³⁴¹ tarihli bu belge XVIII. yüzyılda halktan çeşitli adlar altında kanunsuz yere toplanan tekalif-i şakka vergisinin halk için ne kadar ağır olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Ayrıca bu dönemde halkın, devletin içinde bulunduğu mali sıkıttından kurtulmak için miktarlarını her yıl arttırdığı vergileri ödeme güçlüğü çektiğini ve yine eşkıyaların baskın, zulüm ve yağmalarından canlarını kurtarmak için yerini yurdunu bırakıp göç ettiğini söylemiştik. Bununla ilgili olarak incelediğimiz belgelerde Konya halkının can ve mal güvenliği için evlerini terk ettiğini gösteren açık ifadeler rastlanmamış olmakla birlikte, vergilerin halka tevzii yapılırken tarihler arasında hane sayısında dalgalanmalar göze çarpmaktadır. Bunun sebebi ölüm ve göçlerle azalan nüfus olabileceği gibi halkın maddi olarak ödeme güçlüğü çekmiş olabileceği için bu sayının azalmış olabileceği de ihtimaller arasındadır.

B- Ekonomik Durum

Halktan toplanan vergilerle geçimlerini sağlayan valilerin ilk atamalarında kendilerinin ve maiyetlerinin yiyecekleri ile hayvanlarının yem ihtiyaçlarının bölge halkı tarafından karşılandığını belirtmiştik. Yine resmî görevle bu bölgeye gelen yada sefer veya başka bir nedenle yolu bu bölgeden geçen görevlilerinde yiyecek ve hayvanlarının yem ihtiyacı da ilgili

³⁴¹ KŞS 43 / 252-1.

bölge halkı tarafından karşılanırdı. Buraya kadar incelediğimiz Konya Şer'iyeye Sicillerine dayanarak Konya halkının da böyle sorumlulukları yerine getirdiği anlaşılmaktadır³⁴².

Anadolu'da masraflar için senede iki defa defter düzenlenmekte, her kazada olacak masraflar “ruz-ı hızırdan ruz-ı kasıma ve ruz-ı kasımdan ruz-ı hızıra ” altı ayda bir olmak üzere iki defa düzenlenen defterlerde hesaplanarak kaydedilirdi. Fakat daha sonra bu usulün uygulanması pek mümkün olmamış, özellikle de XVIII.yüzyılda kaza, kasaba ve köylere ve buralarda oturan halktan “vilayet masrafı” adı altında isimleri bile tam belli olmayan senede iki defa değil pek çok defa defter tetip edilerek para toplanmıştır³⁴³. Bizim incelediğimiz vali dönemlerinde de halktan toplanan paralar vilâyet mesârifi olarak halka tevzii ve taksim edilerek toplanmıştır.

Kazaların masraflarının belirlenmesi amacıyla tutulan tevzi' defterlerinde halkın yöneticilere karşı vermekle yükümlü oldukları vergiler ile bedeller yer almaktadır. Bu defterlerde hangi kazanın, karyenin ve mahallenin ne kadar vergi vereceğiavâruz haneleri de dikkate alınarak kaydedilirdi. Örneğin 1130 yılında İran üzerine yapılacak sefer için imdad-ı seferiye toplanıyor. Burada Konya'nın Sudirhemi Nâhiyesi'ne 650 guruş isabet ediyor. Sicilde bu nahiyeye bağlı her karyenin hissesine düşen miktar ayrı ayrı belirtilmiştir³⁴⁴. Aynı ihtiyaç için Sahra Nahiyesi ve karyelerinin hisselerine 350 guruş,³⁴⁵ Hatunsaray ile karyelerine de 500 guruş isabet etmiştir³⁴⁶.

Bu yüzyılda her ne kadar bölgede verimin düşük, ekili alanın ise az veya sınırlı olduğu tesbit edilmiş olsada ³⁴⁷ sicillerden edindiğimiz bilgiler Konya ekonomisinin tarım ve hayvancılığa dayandığını göstermektedir. Şer'iyeye Sicillerinin incelediğimiz bölümlerine göre Konya'nın 1703-1727 yıllarındaki iktisadi yapısı ile halkın ekonomik gücünün tam olarak ortaya konulması mümkün olmasa da defterlerde geçen 12 Cemaziye'l-ahir 1136 / 8 Mart 1724 yılında Mehmed Paşa'ya verilmesi gereken imdad-ı seferiyenin Konya erbab-ı hiref gruplarınca ödendiğine dair kayıt dikkate alınarak şehrin iktisadi hayatını oluşturan meslek gruplarını tespit etmek mümkün olmuştur³⁴⁸.

³⁴² İncelediğimiz belgelerde bununla ilgili çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Örneğin; 2 Cemaziye'l-ula 1127/17 Mayıs 1715 tarihinde asker sürmeye memur olan Haleb valisi Ali Paşa'ya Konya halkı tarafından verilen iki günlük iâşe. bkz.KŞS 45 / 3. Bu konuyla ilgili başka örnekler için bkz. 15 Ramazan 1126/ 24 Eylül 1714 yılında eşkiya teftişine memur olan Ahmed Paşa ve maiyetine verilen iki günlük zahire.KŞS 45/ 9-1

³⁴³ Özkaya, Ayanlık, s. 53.

³⁴⁴ KŞS 49 / 6-3

³⁴⁵ KŞS 49 / 3-3

³⁴⁶ KŞS 49 / 3-2

³⁴⁷ Tuş, s.232

³⁴⁸ KŞS 49 / 9-1.Belgede ismi geçen esnaf gurupları ve ödedikleri vergi miktarı Çalışmamızın vali Mehmed Paşa Dönemiyle ilgili olan kısmında verilmiştir.

Konya halkının kendilerine tevzi' edilen vergileri ödeme güçleri yada öderken karşılaştıkları problemler var mı? Varsa bunların nedenleri nelerdir? Bununla ilgili olarak belgelerdeki kayıtların yetersizliği bize belirtilen sorularla ilgili tahminlerde bulunma olanağı tanımamakla beraber, bazı bölgelerde vergi muafiyetinin uygulandığını sicillerde geçen mu'af tabirinden anlıyoruz³⁴⁹. Fakat onlara bu muafiyetin neden verildiği konusunda da açık bir bilgi defterlerde bulunmamaktadır.

Vergiler toplanırken avarız-hane sayısı göz önüne alınır. Avarız-hanelerin tespiti için de tahrirler yapılır ve bölge nüfusu kaydedildikten sonra varsa muaf olan bölgeler çıkarılır ve kaç gerçek hanenin biravâriz hanesine denk geldiği kaydedilir. Ö. Lütfi Barkan'a göre bir avarız-hanesi 3 ile 15 evden oluşan küçük bir vergi bölgesidir³⁵⁰. Buna paralel olarak biravâriz hanesinin kaç gerçek haneye tekabül ettiği tespit edilebilirse buradan bölge nüfusunun sayısını da hesaplamak mümkün olabilecektir. İncelediğimiz belgeler bizi böyle bir tahmin yapmaktan mahrum bırakmakla beraber, Y. Küçükdağ, M. Tuş ve T. Baykara araştırmalarında XVIII. yüzyılın ilk dönemlerinde yani çalışma konumuzu oluşturan dönemde Konya nüfusunun 22.235 olduğunu ancak bu rakamın çok daha fazla olabileceğini ortaya koymuşlardır.

Avarız vergisi hane başına taksim edilmek suretiyle toplanmaktaydı. Bununla birlikte nüzul ve sürsat ise hane başına taksim edilen arpa, buğday, un vb. her çeşit erzakdan ibaretti. Sürsat ile ilgili olan erzakların parasının halka ödenmesi gerekirdi, ancak bu dönemde bunların tutarlarının halka ödenmediği gibi birde oldukça ağırlaştırılmıştır. Avarız ve nüzul vergilerinin her yıl miktarının arttığını kayıtlardan anlamaktayız. Örneğin 1704 yılında iki kezavâriz ve bedel-i nüzul toplanmıştır. Muharrem ayında toplanan vergi için Konya ve Sahra, Hatunsaray, Sudirhemi ve Saidli nahiyeleri toplam 276 hane kabul edilmiş ve her hane başına 14 guruş toplanmıştır. Bunu akçeye çevirdiğimizde hane başına yaklaşık 1680 akçe isabet ederken³⁵¹, aynı yıl Safer ayında da Konya bir önceki ayda belirtilen nahiyelerle 276 hane 3 rub' kabul edilmiş, ancak burada hane başına düşen guruş 15 olarak belirtilmiştir, bu ise 1800 akçe etmektedir³⁵². Yine 1714 yılında Konya aynı nahiyelerin katılımıyla 266,5 hane olarak hesap edilmekte ve hane başına 16 guruş 5 lipor olmak üzere bir haneye 1920 akçe isabet etmiştir. 1716 yılında ise 265 hane yazılan Konya'dan yine hane başına 16 guruş

³⁴⁹ Örneğin; 22 Cemaziye'l-ula 1116 tarihli belgede Konya'ya müfettiş olarak gelen Yusuf Paşa için Mu'af statüsünde olmalarına rağmen kendilerinden para toplanan yerler belirtilmiştir. Bkz. KŞS 41 / 13-1. Ayrıca bununla ilgili başka örnekler için bkz. KŞS 41 / 6-1; KŞS 49 / 1-2.

³⁵⁰ Bu konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Nejat Göyünç, "Hane Deyimi Hakkında", s.331-348; Özdemir, s.18 vd.; Uluçay, Saruhan'da Eşkiyalık s.42-43.

³⁵¹ KŞS 41 / 9-1.

³⁵² KŞS 41 / 15-1.

hesapedilmekte ve bu tarihtede hane başına 1920 akçe isabet etmektedir.³⁵³ 1718 yılına gelindiğinde ise Konya'nın toplam hane sayısı 264,5 düşmüş ve her bir hane başına 15 guruş taksim edilmiş, bunun akçaya çevrimi ise 1800 akçedir.³⁵⁴ 1726 yılına gelindiğinde ise Konya'nın hane sayısı 246,5 olarak kaydedilmiş, ödemeye Konya, Sahra, Hatunsaray ve Sudirhemi nahiyeleri katılırken Saidili nahiyesi katılmamıştır. Bu arada hane başına 15 guruş 27 para tevzii edilmiş, böylece bu tarihte de hane başına 1800 akçe vergi isabet etmiştir.³⁵⁵ Sicillerden edindiğimiz verilerden yola çıkarak aktardığımız yukarıdaki rakamlardan anlaşılacağı üzere her yıl vergilerin miktarları artmıştır. Burada dikkat çeken diğer bir husus ise 1704 yılında Ali Paşa'nın vali olduğu dönemde bir yılda arka arkaya iki kezavâriz ve nüzul vergisinin alınmış olduğudur. Bu ise bu yüzyılda vergilerin toplanma zamanlarının beklenmeden alındığı yönünde fikir edinmemize olanak sağlarken, sürekli vilâyet masrafı adı ile halktan vergi toplanmıştır. Tabi bunlara mübaşiriye ve diğer ücretler dahil değildir. Bu dönemlerde mübaşirlerin aldıkları ücretler aşağı yukarı hane başına 30,40 ve ya 50 akçeye kadar çıkmaktadır. Yine her yıl hane başına düşen para miktarında artış olurken Konya ve nahiyelerinin toplam hane sayısında sürekli bir azalma olmuştur. Ayrıca bundan yola çıkarak hane başına düşen miktarların ve hane sayılarının miktarlarının sürekli değişmesi halkın daima belirli bir oranı ödeyebilme istikrarını gösteremediğini, buna paralel olarak da ekonomik durumlarında sürekli iniş-çıkışlar yaşandığını söyleyebiliriz. Tabi yaşanan sosyal çalkantılar ve zulümler karşısında halkın üzerine tevzi edilen bu vergileri öderken ne kadar zorlanmış olduğunu tahmin etmek zor almasa gerek.

Ancak Karaman Eyaleti valisi olarak tanıttığımız valilerden biri hakkında belgelerde somut olarak halka zulüm uyguladıkları yada onlardan zorla para topladığı ile ilgili herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

Bununla birlikte belgelerdeki kayıtlar Konya halkının günlük yaşamı, geleneksel şehir dokusu, yerel özellikleri ile Konya ailesinin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı hakkında bilgilerden yoksundur.

³⁵³ KŞS 47/29-1

³⁵⁴ KŞS 48/10-2

³⁵⁵ KŞS 50/7-1.

SONUÇ

XVIII. yüzyılın ilk yarısını kapsayan çalışma konumuz 1700 ve 1725 yıllarını kapsayan Konya Şer'ine Sicilleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Tabii konunun birinci elden kaynaklar olması hasebiyle Şer'ine Sicillerine dayanması çalışmanın bilimsel geçerliliğini ve güvenilirliğini artırırken aynı zamanda konunun yerel tarih içerisinde değerlendirilmesi sonucunu doğurduğundan çalışmamızı sınırlandırmıştır.

Sicillerden edinilen bilgiler XVIII. Yüzyılda artık kâr getirmekten ziyade zararlı sonuçlanan ve uzun süren savaşların Osmanlı Maliyesinde yarattığı bunalımı ortaya koymaktadır. Şöyle ki, devlet artık savaşlardan gelir ve toprak kazanamamakta, bütçe sürekli açık vermekte, nakit para ihtiyacı için sürekli vergi miktarları artırılmakta ya da yeni vergiler çıkarılmaktadır. Devletin içinde bulunduğu bu durum şüphesiz tabandan tavana tüm ülke insanlarınca derinden hissedilmiştir.

Devlet'in hem sürekli kötüye giden mali durumu düzeltmeye çalışma politikaları hem de sarıca-sekban ve levendat eşkiyasının yarattığı otorite bozukluğu yağma ve zulümleri önleme girişimleri özellikle Anadolu halkında oldukça yıpratıcı etki yaratmıştır.

İncelediğimiz sicillerde Konya halkı hükümetin hazineye nakit para akışını sağlamak için bulduğu formülle yani uygulanan malikâne sistemiyle haslarını büyük çoğunluğunu kaybeden valilerin ihtiyaçlarını karşılamak yükümlülüğüne sahiptir. Yaşanılan yüzyılın genel şartları halkın üzerine tevzi edilen vergileri öderken büyük zorluklar çekmiş olabileceğini düşünmemize fırsat vermekte iken katıylarda bunun böyle olduğunu gösterir net ifadeleme rastlanmamış olması dikkat çekicidir. Yani inceldiğimiz belgeler halkın kendilerinden istenilen vergileri ödemekte zorluk çektikleri ya da bu vergilere itirazları ile ilgili kayıtlardan yoksundur.

Ancak kayıtlarda vergilerin hanelere tevzi ve taksimi yapılırken hesap edilen hane sayılarında sürekli değişikliklerin olması, bize Konya halıkının kendilerinden istenilen vergileri sabit ödeme gücüne sahip olmadıklarını göstermektedir.

Belgelerde tespit ettiğimiz eksikliklerden biri valilerin atanma tarihleri, görev süreleri ve görevden ayrılışları hakkındaki tarihlerden mahrum oluşlarıdır. Yine onların özgeçmiş ve aile hayatlarına dair bilgilere de sicillerde yer verilmemiştir. Belgelerde dikkat çeken eksikliklerden biri de valilerin beraberinde getirdikleri kapı halkı sayısı hususunda herhangi bir rakamın belirtilmemiş olmasıdır. Tabii tüm bu eksiklikler çalışmamızı sınırlandırmakla

beraber elde ettiğimiz bilgilerden detaylara inmemizi ve konuya tamamıyla hakim olmamızı engellemiştir.

Tüm bu eksiklikler bir kenara bırakıldığında incelediğimiz kayıtlar halkın her geçen gün miktarları artan vergileri ödemek konusunda pasif ve belki de mecbur kaldıklarını göstermektedir. Halkın ödediği vergilerden avarız; önceden olağanüstü durumlarda alınırken artık devamlılık kazanmıştır. Yine nüzûl, savaş zamanlarında un, arpa ve buğday olarak sefer güzergahında bulunan yerlerdeki menzillere ve cephelere teslim edilen ve karşılıksız bir vergi iken zamanla sürekli toplanan vergi halini almış, sürsat ise başlangıçtan devletin tespit ettiği fiyat dahilinde belirli miktarlarda un, ekmek, arpa, koyun, yağ, bal, odun, saman vb. ürünler halktan alınırken, bu da zamanla arızî bir vergi niteliği kazanmıştır. Ayrıca Osmanlı valilerinin önemli gelir kalemi olan ve XVIII. yüzyılda malikane sistemi dahilinde eriyen haslarına karşılık onlara tahsis edilen imdadiyelerin Karaman eyaleti valilerince toplam zamanları beklenmeden halktan tahsil edildiği de anlaşılmaktadır.

Giderek zayıflayan ekonomik durumdan yalnızca idarecilerin etkilenmediği ve dahası, o dönemde hem can ve mal güvenliklerini tehdit eden hem de bir yandan onları soyup-sömüren ve yerlerinden, topraklarından eden eşkıyaların verdiği zarar düşünüldüğünde halkın içinde bulunduğu çıkmazı hayal etmek kolaylaşmaktadır.

Buradan hareketle kayıtlarda, içil mutasarrıfı Sunullah Paşa'nın yağma ve suistimalleri dışında Karaman valilerinin bu yönde hareket ettiklerini ispatlar verilerin tespit edilememiş olduğunu da belirtmek gerekir.

Kısaca belirtmek gerekirse çalışma konumuza kaynaklık eden Konya Şer'iyeye Sicilleri; Osmanlı Devleti'nde yaşanan celali isyanları ile iç düzenin ve tımar sisteminin bozulduğu, uzun süreli ve yenilgiyle sonuçlanan savaşların yaşandığı, re'âyânın durumunun ise giderek güçlenen derebeyleri karşısında ve yönetimin hazine masraflarını karşılamak amacıyla çözüm olarak gördüğü malikâne sistemiyle beraber her geçen gün kötüye giden ekonomik durum ve paranın sürekli değer kaybettiği süreçte Konya halkının yaşadıklarını daha net olarak anlamamızı sağlamıştır.

BİBLİYOGRAFYA

- 39 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1113-/M.1701)
40 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1114-1115/M.1703)
41 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1116 / M.1704)
42 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1118-1119 /M. 1707)
43 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1119 / M. 1707)
44 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1126-1127/M.1715-1716)
45 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1126-1127/ M.1714-1715)
47 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1128-1129/M.1716-1717)
48 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1130/M.1717)
49 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H. 1135-1136/ M.1723-1724)
50 Numaralı Konya Şer'iyeye Sicili (H.1138-1139/ M. 11726-1127)

AKDAĞ, Mustafa; *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası*, Ankara 1978.

_____ ; *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi* , C.II., İstanbul 1979.

_____ ; *Celali İsyenları (150- 1603)*, AÜDVTCFAH. Yay., S. 144, Ankara 1963.

AKGÜNDÜZ, Ahmet; *Şer'iyeye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*, C.I TDAV Yay.63, İstanbul 1988.

_____ ; "Osmanlı Kanunnâmelerinin Şer'i Sınırları", *Osmanlı*, C.VI., Ankara 1999.

AKGÜNDÜZ, Ahmet-S.Öztürk; *Bilinmeyen Osmanlı*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1999.

AKTEPE, Münir; " İstanbul'un Nüfus Meselelerine Dair Vesikalar", *Tarih Dergisi*, S. 13, s. 3-24.

ALTUNDAĞ, Şinasi; "Osmanlılarda Kadıların Salâhiyet ve Vazifeleri Hakkında", *VI.T Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler(20 – 26 Ekim/1961)*, TTK, Ankara 1967, s.342-354.

BALTACI, Cahit; "Şer'iyeye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, İstanbul 1985, s.127-132.

BARKAN, Ö.Lütfi; "Avarız", *İ.A.*, C.II., MEB, İstanbul 1997, s.13-18.

_____ ; " Osmanlı İmparatorluğu Bütçelerine Dair Notlar", *İÜİFM*, C. 17, İstanbul 1956, s. 193-124.

BAYINDIR, Abdülaziz; "Osmanlı'da Yargının İşleyişi", *Osmanlı*, C.VI. Ankara 1999.

BAYKARA, Tuncer; "Konya", *TDV İA*, C.XXVI, Ankara 2002, s.182-187.

BAYKAL, Bekir Sıtkı; " Osmanlı İmparatorluğunda XVII. ve XVIII. Yüzyıllar Boyunca Para Düzeni İle İlgili Belgeler", *Belgeler*, TTK yay., Ankara 1969., s. 49- 70.

BELİN, M; *Osmanlı İmparatorluğu'nun İktisadi Tarihi*, (Çev.Oğuz Ceylan), Gündoğan Yay., Ankara 1999.

BÜLBÜL, Zekeriya; *Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, Nobel yay., Ankara.

CEZAR, Yavuz; *Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi (XVIII.yy.' Tanzimat'a Mali Tarih)*, Alan Yay., İstanbul 1986.

_____ ; "Osmanlı Maliyesinde XVII: Yüzyılın İkinci Yarısındaki İmdadiyye Uygulamaları", *İÜSBFD*, S:2, İstanbul 1984, s.69-102.

ÇETİN, Cemal; *XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Konya Menzilleri*, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2004.

DARKOT, Besim;"Konya", *İA*, C.VI, Eskişehir 1997, s.841-853.

DÜLGERLER, Osman Nuri; "Konya'nın Dünü ve Bugünü", *Konya*, (Haz. Feyzi Halıcı), Ankara 1984.

DEVELİOĞLU, Ferit; *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara 2001.

EMECEN, Feridun; "Bedel", *TDVY İA*, C.V., İstanbul 1992, s.301.

ERGENÇ, Özer; *XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya*, Ankara 1995.

_____ ; " Osmanlı Şehirlerinde Yönetim Kurumlarının Niteliği Üzerine Bazı Düşünceler" *VIII. Türk Tarih Kongresi, Ankara 11- 15 Ekim 1976, Kongreye Sunulan Bildiriler*, C. II, TTK yay., Ankara 1981, s. 1265- 1274.

ERTEN, Hayri; *Konya Şer'iyye Sicilleri Işığında Ailenin Sosyo- Ekonomik ve Kültürel Yapısı (XVIII. yy. İlk Yarısı)*, Kültür Bakanlığı yay., Ankara 2001.

FAROQHİ, Suraiya; *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam Ortaçağdan Yirminci Yüzyıla*, TVK yay., İstanbul 2002.

GÜÇER, Lütfi; *XVI-XVII Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nda Hububat Meselesi ve Hububattan Alınan Vergiler*, İstanbul 1964.

GÜRKAN, Feyyaz; "Şer'iyeye Mahkemeleri Sicilleri Üzerinde Bir Araştırma", *IX. Türk Tarih Kongresi (21 – 25 Eylül 1981) Kongreye Sunulan Bildiriler II*, Ankara 1988.

GÖYÜNÇ, Nejat; "Osmanlı Devleti'nde Taşra Teşkilatı (Tanzimat'a Kadar)", *Osmanlı*, C.VI, YTY, Ankara 1999, s.77-110.

_____ ; “Hane Deyimi Hakkında”, *Tarih Dergisi*, İÜEFTD, S:XXXII., İstanbul 1979, s. 331-348.

HALAÇOĞLU, Yusuf; “Şer’iyye Sicillerinin Toplu Kataloguna Doğru”, *Tarih Dergisi*, S:30, İstanbul 1975, s.99.

_____ ; *XVI ve XVII Yüzyıl Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, TTK, Ankara 1991.

İLGÜREL, Mücteba;”Şer’iyye Sicillerinin Toplu Kataloguna Doğru”, *Tarih Dergisi*, S.28-29, İstanbul 1975, s.123129.

İNALCIK, Halil; ”Adaletnâmeler”, *Belgeler*, C.II, S:3-4, TTK, Ankara 1967, s.49-93.

İPŞİRLİ, Mehmet;”Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Osmanlı Devleti Tarihi*, C.I, İstanbul 1999, s.139-277.

_____ ; “Beylerbeyi”, *TDVİA*, C.VII., , İstanbul 1992, s.69-74.

_____ ; “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Osmanlı Devlet Tarihi I*, (Edt. Ekmelettin İhsanoğlu), İstanbul 1999, s. 127- 142.

KAYIRAN, Mehmet;”Şer’iyye Sicillerinin Askeri Tarih Bakımından Önemi”, *Birinci Askeri Tarih Semineri Bildirileri I*, Genelkurmay basımevi, Ankara 1983, s.131-137.

KAZICI, Ziya.; *Osmanlı’da Vergi Sistemi*, Bilge Yay. İstanbul 2005.

KOLERKILIÇ, Ekrem; *Osmanlı İmparatorluğu’nda Para*, Ankara 1958.

KONYALI, İ.Hakkı; *Abideleri ve Kitabeleriyle Konya Tarihi*, Ankara 1997.

KUNT, Metin, *Sancaktan Eyalete 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi*, Boğaziçi Üniversitesi Yay. , İstanbul 1978.

_____ ; “Siyasal Tarih (1600- 1908)”, *Türkiye Tarihi 3 Osmanlı Devleti 1600- 1908*, (Yay. Yön. Sina Akşin) Cem yay., İstanbul 2000, s. 19- 72.

KÜÇÜKDAĞ, Yusuf; *Lale Devrinde Konya*, (S.Ü.Yayımlanmamış Doktora Tezi), Konya 1989.

MOĞOL, Hasan, *Şer’iyye Sicilleri Sözlüğü*, Ankara 1997.

MUŞMAL, Hüseyin; *XVII.Yüzyılın İlk Yarısında Konya’da Sosyal ve Ekonomik Hayat (1640 – 1650)*, (S.Ü. Yayınlanmamış Mastır Tezi), Konya 2000.

ORTAYLI, İlber;”Osmanlı Kadısı’nın Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine”, *Amme İdaresi Dergisi*, C.IX./1, S.95-107, Ankara 1976, s.83-125.

OĞUZOĞLU, Yusuf; *Osmanlı Devlet Anlayışı*, Eren yay., İstanbul 2000.

ÖZBİLGİN, Erol; *Bütün Yönleriyle Osmanlı Âdâb-ı Osmâniyye*, İz Yay. İst. 2003

ÖZDEMİR, Rifat; *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*, Kültür Bak. Yay., Ankara --

ÖZKAYA, Yücel; “XVII.Yüzyıl Mütesellimlik Müessesesi”, *AÜDTCFD*, XXVII./3-4, Ankara 1970.

_____ ; *XVII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*, Ankara 1985.

_____ ; ”XVIII.’inci Yüzyılda Çıkarılan Adaletnâmelere Göre Türkiye’nin İç Durumu”, *Bellekten*, C.XXXVIII, S:149 – 152, TTK, Ankara 1974, s.445-491.

_____ ; *Osmanlı İmparatorluğunda Âyânlar*, TTK yay., Ankara 1994.

PAKALIN, Zeki; *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.II, İstanbul 1993.

SAHİLLİOĞLU, Halil; “Avarız”, *İ.A*, C.IV, MEBY, İstanbul 1991, s.108-109.

_____ ; “ 1683- 1740 Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu Hazeni Gelir ve Giderleri”, *VIII. Türk Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler*, C. II, TTK yay., Ankara 1981, s. 1389- 1406.

SAK, İzzet; *47 Numaralı Konya Şer’iye Sicilleri (1128- 1129/ 1716- 1717)*, Tablet yay., Konya 2006.

_____ ; “ 1736- 1741 Yılları Ariasında İstanbul’a Gelen İran Elçilerinin Bazı Masrafları”, *Selçuk üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, S. 16, Konya 2006, s. 117-161.

SOYUCAK, Ali Rıza; *Konya ve Çevresinde Eşkiyalık Hareketleri (1640- 1675)*, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 1997.

SÜREYYA, Mehmet; *Sicil-i Osmani Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye*, C. II-III, (Haz. Mustafa Keskin, Ayhan Öztürk, Ramazan Tosun), Sebil yay., İstanbul 1996.

TABAKOĞLU, Ahmet; *Türk İktisat Tarihi*, İstanbul 1998.

_____ ; “İmdadiye”, *TDV İA.*, C.XXII, , İstanbul 2000, s.221-222.

_____ ; “Osmanlı Mali Yapısının Ana Hatları”, *Osmanlı*, C. III, TDV yay., s. 126.

_____ ; “ Osmanlı İktisat Sistemi”, *Osmanlı*, İz yay., İstanbul 1996, s. 63-70.

TUŞ, Muhittin; *Sosyal ve Ekonomik Açıdan Konya 1756-1856*, Konya Ticaret Odası, Konya 2001.

ULUÇAY, Çağatay; *18.ve 19.Yüzyıllarda Saruhan’da Eşkiyalık ve Halk Hareketler*, İstanbul 1955.

UZUNÇARŞILI, İ.Hakkı; *Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilatı*, Ankara 1965.

_____ ; *Osmanlı Tarihi*, C.II, Ankara 1983.

_____ ; “ Osmanlı Devleti Maliyesinin Kuruluşu ve Osmanlı Devleti İç Hazinesi”, *Belleten*, C. 42, S. 165, Ankara 1979, s. 69- 85.

_____, *Osmanlı Tarihi* C. IV. II. Kısım, TTK yay., Ankara 1995.

ÜNAL, Mehmet Ali,” Osmanlı Devleti’nde Merkezi Otorite ve Taşra Teşkilatı”, *Osmanlı*, C.VI, YTY, Ankara 1999, s.111-122.

_____ ; *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta 1998.

ÜREKLİ, Bayram; ”Osmanlı Taşra Teşkilatında Görevliler”, *Uluslar Arası Kuruluşunun 700. Yıl Dönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Devleti Kongresi*, Konya 2002, s.707-718.

YAMAN, Talat Mümtaz; “Osmanlı İmparatorluğu Teşkilatında Mütesellimlik Meselesine Dair”, *Türk Hukuk Tarihi Dergisi I*, Ankara 1944, s. 75- 105.

YÜCEL, Yaşar; ”Osmanlı İmparatorluğunda Desantralizasyona Dair Genel Gözlemler”, *Belleten*, C.XXXVIII , S.152, Ankara 1974. s.-495-506.

_____ ;”XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlı İdari Yapısında Taşra Ümerasının Yerine Dair Düşünceler”, *Belleten* , C.XII ,S.163, Ankara 1997, s.657-708.

EKLER

بالتالي انما ايت قوله من بعد اولان عمدة ابدال اعداد الكلام رتبة كبر الاعداد
انما هو من قول من قال على ما في راجع اقباله حضرت بلونيك طاب على اللسان
مشكل اولان بانما الكتاب في الاثر ما ذكره في ان القرآن حين انما يحسن شرح خطه
لازم الفهمه بانما في كتابه في راجع اقباله حضرت بلونيك طاب على اللسان
حواله بيور ذوقه ارباب في حقه ايكليز اولان في حقه عثمان ويكره به
فقال ان جامعك بيكيد باشيلوي اولان محاط في راجع عثمان ويكره به
مؤرخه حواله بيور بلان حواله حضرت عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
فقه مطلق ارباب على ويكره في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
جامعك بيكيد باشيلوي اولان في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
بيور بلان في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
توفي حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
سيد مصلح في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
بيكيد باشيلوي اولان في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
جامعك بيكيد باشيلوي اولان في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
جامعك بيكيد باشيلوي اولان في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
فقال ان جامعك بيكيد باشيلوي اولان في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
بدرج و قوله عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
و قوله عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
بعضي تا كنهه في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
حضرت بلونيك طاب على اللسان في علمه لدر
ذكر اولاد في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
بيور حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
اولاد بيور حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
فقد يكره حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
حواله بلونيك طاب على اللسان في علمه لدر
دينه ازمه حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
افتر و نقه اولئك في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
و في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
كتبه اولاد في حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر
والف حقه عثمان طاب على اللسان في علمه لدر

دستور ملكم بنده فتح نظام العالم صومرا موراجمهور با بقولنا الثاقب منع هلام الامام مالوراي
 الصائب محمد بنبيان الدولة والاقتال يتيد اركان العادة والا طلال المحفوظ بصرف
 عوطف اعلمك الالهي قوما انما لنته منقوشه اعلان وزعيم حنف ماتا ارام امدتكم اعلان توفيق
 رفيع هياض واصطر اوليكم معلوم اولك انك يوزرون التي ستمتد حجاب اركان اوزرر افراز دوا لعتد
 وبنك يوزرون كذشته راند جوبه سندن شجاعت ووظائفه حانبا اللاتيك يكم طغوز يوزرون
 كز عجب وبقون بولا ذراوه اسمعيل باشا كك ذمتي اولدو عجب فلهذا ك افراج اولمقل اعوي
 سلك وزيرت واليه من ميرمي لان موجي اليه اسمعيل باشا في اسقواس شرط وارو عجب كونه
 احضار جيس و ذمنله اولان مال ميرمي بر علمي حال تحصيل وتقلل اديره با بنده وولا ينله
 بولغا احوال وانعاسن فوضت و ذمنله اولان مال ميرمي بر تمام ادا ايلد كچه اطلاق ايلكم
 وبقون عالج عالمتانم صادر اولمدر بيور دو كچه بحكم شرط نقله واروقه
 بو با بنده صادر اولان انعم اوزرر عل اديوب ذمتي سلك وزيرت و لكتيش ميرمي لان موطن ادم
 اسمعيل باشا به اسقواس شرط وارو عجب كونه فونديه احضار و جيس و ذمنله اولان
 مال ميرمي بر علمي حال تحصيل وتقلل اديره با بنده وولا ينله بولغا احوال وانعاسن
 فوضت و ذمنله اولان مال ميرمي بر تمام ادا ايلد كچه اطلاق ايلكم اسقواس شرط عالج عالمتانم
 مضمون منفي ايلر عالج اولك طلافيل منع و حوكمت ايتدر مكدن احتراز ايلد كچه موطن ادم
 علامت بنده اعلمك اولك من ميرمي لان اليوم الرابع عشر من سنه ذم الحجه الاربعة عشر
 بر حاره وكك

محمد
 مصطفى
 عظمه
 محمد

Miriyi zimmetine alan İsmâîl Paşa'nın onları eda eylemedikçe habsolunması hakkında ferman (K.Ş.S.42-271/1, 24 Zilhicce 1119-17 Mart 1708)

Ali Paşanın Vali Tayini Hakkında Ferman

(KŞS 45 / 2-1 , 20-30 Zilhicce 1126 / 27Aralık 1714- 6 Ocak1715)

و مستمر و مكرم مستحق نظام العالم مدبر امور الجهور بالافكار الثاقبة فتمم مهام الامام بالارادة الصالحة
صمد بنیان الدر و ترة و الاوصال مشيد ارکان الهادة و الاجلال المحضوف بعضوف عواطف الملک الاعلی
ساقا بر و صبر ایدین و اطاق ایچ ایل و علائیه سخفا قدرینه متصرف اولان وزیرم عیال باش
ادام الله شیخ اجله تفریح رشید هی ایون و اصل او لیجیح معلوم اولاک سن وزیرای عظام حکم
یرار و ناملا سر و و کلائی نجا حکم امور دین و کار گزار اولوب هر وجه به مستحق عنایت
حسب اوزار عا طقت اولد و عک جلدن «ایلیا جفکله» نرید عنایت علییه شاهانه وزیردرافت
سنه باوشا هاتلم ظهور کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب
فرا لایح سنک کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب کتوریلوب
اعلامیجیه تعیین اولمشدر بیور و فک و وصول بولد قلد
بلو با بدیصهار اولان زمان جلیل القدرم صوجیه تاخیر و توقف ایمیوب ایالت مزبورده
سن متصرف اولوب منسلط و ربط مملکت و حمایت و صیانت رعیت با بندک و سایر مزمان اولان
فدوات علیته حکم ادا و تمشیت و تکمیلدن بزل مقدر و وسیع موفور ایلوب حکم
فقر او رعیت و سکان ولایت و قطان مملکته بروج به ظلم و تقدر و نجا و زدن بغایت احترام
واجتناب ایلوب براتکا خراجیه مقید اولر سن شویله بلکه سن علامت شریفه اعتماد
قللس بحر ایاغ او افر ذی الحج سنه ست و عشرين و مائة و الف
وصای
۱۶ من محرم الحرام
۱۱۲۷
و تسلیم

Mütesellim Tayini İçin Buyruldu

(KŞS 45 / 2-2 , 11 Muharrem 1127 / 17 Ocak 1715)

منصبت ما رجلا من ذرعه با یب الشرح اول افندیر بید علمه و ورة الامان و الاقران اعیان ولایت و اشرار لر
زید قدرهم انما اولد و کله بحال متصرف اولد و عمر قونیه بال تلبه سفر هاونه عازم اولوب برتلم نصب اتمک اقتضا ایدر
کندر اتمام دهن منسک کله حوضه سنه استخدام اولناجی منسک ادمز اولوب بو ولایتک بر منسک اولان منسک
دعب اتمک اقتضا ایدر قرمان ساکنلر بکن اولوب جاوشن زاده سعید الطاج احد اغا نام کسنده اعیان ولایت
منسک کتوریلوب بیور دیر تحمیر و اصدار و مستلم نصب و تعیین اولمشدر و وجه مشروح اوزر بولاندکن
مستلم اولاندکن بیور دیر تحمیر و اصدار و مستلم نصب و تعیین اولمشدر و وجه مشروح اوزر بولاندکن
بر و کله منسک کله حوضه سنه استخدام اولناجی منسک ادمز اولوب بو ولایتک بر منسک اولان منسک
رجحان و رعیت ایدر منسک کله حوضه سنه استخدام اولناجی منسک ادمز اولوب بو ولایتک بر منسک اولان منسک
وصای
۲۸ من محرم الحرام
۱۱۲۷

بزرگان اتریم بکرموز اوقوز سینه سوزک ما در اولان خطما یون تو کمترون ایلیم سوزن ارملا او خطما ایلان ایلان
 والیر یید قیدین اولناک ایتمش یکس ایچ امدار سوزن ویر برچی یکس ماکشیر ویتورون جمعا سکن اکیچ
 کس ایچ سوزن بیره ده جلا سحاف اهلالم سوزنک و معوت سوزنک تو زنج و تقسیم اولوب قونیه جاشنه
 او تو کس ایچ اصابت اریوب و سحاقون دن قونیه ققاسنه یوز کس ایچ اصابت اریوب مبلغ مزبور
 یوز کس ایچ قونیه ققاسنه یوز کس ایچ اولان قونیه ققاسنه یوز کس ایچ قونیه ققاسنه یوز کس ایچ
 اصابت اریوب مبلغ مزبور سوزن بیره ده اریوب حرف بیسکون تو زنج اولان قونیه ققاسنه یوز کس ایچ
 دن تو زنج بیسکون او زنج سوزن بیره ده اصابت اریوب معقول و معقول نظام ارزده حالایان سوزن
 مستقر اولان امداد کلام دو اولان معقول و معقول با خا صفر سوزن بیره ده امداد کلام ویرملک ارزده
 مجدد اعلال صادر و واردا اولان نظام سوزن بیره ده سوزن بیره ده جامه قشلا اولان سوزن
 دوز ارزده نفی شهر قونیه بیره لازم کلان مبلغ هر کور یکس یوز سوزن بیره ده قونیه ققاسنه
 واقع اریوب حرف بیسکون معقول اولان تو زنج قونیه ققاسنه حالایان ققاسنه اریوب معقول سوزن بیره ده
 سوزن بیره ده جلا اهلان و اریوب حرف معقول سوزن بیره ده قونیه ققاسنه اریوب معقول سوزن بیره ده
 هر طرف الیم الثانی عشر من جاد لافرا سوزن سوزن سوزن و سوزن و سوزن

جامه	جامه	جامه	جامه	جامه
بزاز سوزن بزرگان	حفاظات	دخانان	نقالات	جامه قونیه
۲۰۲	۲۰۵	۱۹۸	۱۹۴	۶۳
جامه	جامه	جامه	جامه	جامه
سایه بازرگان	کیم جیان	بربرام	جامه قونیه	جامه قونیه
۵۲	۴۶	۵۰	۳۳	۳۳
جامه	جامه	جامه	جامه	جامه
جلاهاک	با پر حریف	تراجان	موتافان	جامه قونیه
۲۵	۲۸	۲۵	۳۵	۳۵
جامه	جامه	جامه	جامه	جامه
کیم جیان	نعلیندان	سجیان	قونیه	جامه قونیه
۲۲	۲۶	۳۳	۱۳	۱۳
جامه	جامه	جامه	جامه	جامه
دخانان	قوجان	اربیجان	چولکچیان	جامه قونیه
۲۹	۱۰	۱۰	۶۰	۶۰
جامه	جامه	جامه	جامه	جامه
اتکچیان	قصابان	نعلیندان	سجیان	جامه قونیه
۲۲	۵۳	۳۰	۳۰	۳۰
جامه	جامه	جامه	جامه	جامه
قوزان	علاجان	قونیه	کوردچیان	جامه قونیه
۵۳	۳۶	۲۵	۶۲	۶۲
جامه	جامه	جامه	جامه	جامه
سجیان	عطاران	کالانچیان	کالانچیان	جامه قونیه
۲۶	۱۰	۷۱	۶۷	۶۷
کصدان	سوزن	سوزن	سوزن	سوزن
۲	۳	۸	۱۰	۱۰
۱۷۷۵	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۲	۳	۸	۱۰	۱۰

1715 kuruş olan İmddat-ı seferiyyenin Konya erbab-ı hıref guruplarınınca Ödenmesi
 (KŞS 49 / 9-1, 12 Cemaziye'l-ahir 1136 / 8 Mart 1724)

Kırılı, Akşehir ve Konya'dan İmdad-ı Hazeriyenin taksid-i sanisinin toplandığına dair tezkire (KŞS 49 / 2 , 9-10-11 Muharrem 1136)

۲۳۷

برای امداد حضرت بنده قضاوتی را این غایت تقسیم ثانی
 و در مشروح اوزره بیک یوز او تو زبش سنه سنه محسوب قیر این قضاوتی که تقسیم ثانی امداد حضرت بنده اولان یا لکنز
 او تو زبش بجه غرضن تسلیم فریند ولی انعمی اولغله ایشو و رسول تذکره سے ویر طدر ۹ م ۱۱۳۶
 معائن محالی
 والی امر مان کالی

برای امداد حضرت بنده قضاوتی را این غایت تقسیم ثانی
 و در مشروح اوزره بیک یوز او تو زبش سنه سنه محسوب اقسام قضاوتی که تقسیم ثانی امداد حضرت بنده اولان یا لکنز
 او تو زبش بجه غرضن حاجی بکریدر تسلیم فریند ولی انعمی اولغله ایشو و رسول تذکره سے ویر طدر ۹ م ۱۱۳۶
 معائن محالی
 والی امر مان کالی

برای امداد حضرت بنده قضاوتی را این غایت تقسیم ثانی
 و در مشروح اوزره بیک یوز او تو زبش سنه سنه محسوب نفس تونید حضرت بنده تقسیم ثانی امداد حضرت بنده
 اولان یا لکنز التیوز التمش بجه غرضن بر روی حاجی محمودیدر تسلیم فریند ولی انعمی اولغله ایشو و رسول تذکره سے
 ویر طدر ۱۰ م ۱۱۳۶
 معائن محالی
 والی امر مان کالی

برای امداد حضرت بنده قضاوتی را این غایت تقسیم ثانی
 و در مشروح اوزره بیک یوز او تو زبش سنه سنه محسوب اریک قضاوتی که تقسیم ثانی امداد حضرت بنده اولان
 یا لکنز یوسوز بیکین اوج غرضن اوج ربی سید امجدیدر تسلیم فریند ولی انعمی اولغله ایشو و رسول تذکره سے
 ویر طدر ۷ م ۱۱۳۶
 معائن محالی
 والی امر مان کالی

حکاه
 سر راه القه العظمی
 معوق راه صبح الله القاصی محمد لاریک
 عفره

Sudirhemi Nahiyesinden İmdad-ı Seferiye Toplanması

(KŞS 49 / 6-3 , 15 Receb 1136 / 9 Nisan 1724)

بیکریوزا و توزینده ایضا و سفره نظامی ایچون وارد اولان ضابطه ایون شوکمه و نه ایلمنوک اعلایه صیحه ایالت قومان
والیرینده ویریلدیگن کشتا ایچی کتسه ایضا سفره بیسنده مزبورده ده بالجهر بخاق اهلایلر موقبله و موقت شعله ایلیخاقا
وقضایه توزیع و دفتر اولوب دفتر مزبور ایچون موقوفه مقید اولغین دفتر مذکور موصیجه مبلغ مزبورده فونده قضایه
اوج تک بشیوزا ایلیخاقا ایجابت ایدوب مبلغ مزبور اوج تک بشیوزا ایلیخاقا فونده دفعی صورتی ناصیبه اهلایلری
حصصینه بشیوزا ایلیخاقا ایجابت ایتمکله بشیوزا ایلیخاقا قایلش برمه باش اوزرینده مصهر اولان سفره ایلیخاقا ایون
حالا ایالت قومان و ایلیه اولان سعادت لوجی باشا حصصه تریلنده ناصیه مزبورده ویریلدیگن ایلام مبلغ مزبور بشیوزا
ایلیخاقا سائره حیلله ایضا و حفریه دفتر لریله قیاسا ناصیه مزبورده قایلینده اهلایلر سییه قسیده تقسیم و توزیعی
دفتر لریله ذکرا و لغور درغ ایلیوم لئاسعش من رصب الفرو لسنده ست و ثلثیه و مانده و اولغی

قریه	صغیر	باشا	طایف	ملاص	بولامس	ایرین
۲۸۶	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۳۰	۳۰	۳۰

تجه	قریه	کرلیز	پای قوتلی	بولمیه	خطیب	کوره ند
۲۹	۲۸	۲۲	۲۲	۱۹	۱۹	۱۹

دلکی	صلاح الدین	حصار صو	اوباصله	قزلبویراک	بله جک	چلتک
۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶

صوبلو طاس	قوز اغانج	سرای	اولو محمد	صوبانکر	ملاجم	دکرمون
۱۶	۱۶	۱۱	۱۱	۱۱	۱۶	۱۶

کحصار ۸۶۲

کحصار	باشا	نقله اولناک	نقله اولناک	نقله اولناک	نقله اولناک	نقله اولناک
۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲

ایلی	کحصار	کحصار
۷۰	۸۶۲	۸۶۲

مفاد القبول والحكام معاذرة الفضائل والكلام زمانه بالاشارة اوله قاصيل زيدي فظلم ومفاخر الاماكن
 اعيان ولايت زيدي قدرتم توضيح وضعها بوجه واصل ايجوع معلوم اوله كدستور حكوم مشير معتمد نظام العالم قزمان
 واليسه وزيرم ابراهيم باشا امام الله تعالى جلالة سوه سعادته عرض حال كون دروب بوندك اقدم ايالت قزمانك
 قيصير بسجنا غنندك ماعدا ايالت مزبور هفتي وچو كيكريمي بشي بيگم غرض امداد حضرتي قزمان اوله سوب
 لكن لوازم زيدي ده دغي باق زمانه عالمي بيگم بشيوز غرض صتم اوله غنله ايالت مزبور تكه والي ايجوع امدادك
 حضرتي سه موع حيث المحجبي كيكريمي التي بيگم بشيوز غرض اوله ديدني دروازه ها بونخط فندك محقق اوله
 حضرتي توتيبه دفتير لوكه مسطور وموقيد اوله غنله بيگم يوز او توتيز كز سنه كز حساب اوله قوز
 وزيرم شاراليمك زمانه ايالت مزبور ده اقتضايك اوله مقدار غرض امداد حضرتي كز تحصيل ايجوع
 امر شريف مبادرا وليستين هتير بسجنا غنندك ماعدا ايالت قزمانك امداد حضرتي كيكريمي بيگم در توتيز
 التمش غرض اوله قوز وسجنا محقق مسطور در درو علت وبهانه ايله تماما اوله كز غنله هت الفت اوله غن
 بل دروب مقدم ماصادرا اوله امر شريف موعه بيگم سنه مزبور كز حساب اوله قوز وزيرم شاراليمك
 زمانه اقتضايك كيكريمي التي بيگم بشيوز غرض تماما تحصيل وطرفه ادا وتليم ايتدر لوب نوقسان
 تكلمني ايله تعال وعذرو بهانه ايتدر ليمك باندك جودا امر شريف دجا اتمكين مقدم قزمان اوله غن اوز
 اقتضايك امداد حضرتي تحصيل اوله قوز باندك قزمان عاليتا مصادرا اوله در بيور دهكده
 ليمك وصول بولر قندك بونابره مصادرا اوله امر اوزره عمل قزمان وزيرم شاراليمك
 مقدم قزمان اوله غن دهي اوزره وزيرم شاراليمك زمانه اقتضايك امداد حضرتي سه موعه بيگم سنه تمام تحصيل
 وطرفه ادا وتليم ايتدر لوب نوقسان ايله كز غنله تعال و محالنت ايتدر لوب موعه بيگم سنه
 عامل اوله كز شوليه بيگم ز علامت شريفه اعتداد قلاس كز اع او ابل شوال سنه قزمان اوله غن و اعاده و اعاده

وصلا
 ۱۱۳۸
 ۳ رجب ۱۱۳۸
 حرمه

Karaman Valisi İbrahim Paşa'ya İmdad-ı Hazeriye tahsili için fermânı
 (KŞS.50/ 274-2, Şevval'in evaili 1138- 6 Haziran 1726)

6

ساقا ایالت قزاقان والیسی اولوب حال ادا نه والیسی اولان دستور حکوم مشرفی وزیر عالیقدر سعادت
 السید ابراهیم پاشا حضرت نیکرینه بویون اوزم اذن والیسی اولوب حال ایالت قزاقان والیسی اولان دستور حکوم
 مشرفی وزیر و رشید سعادت اولوب پاشا حضرت نیکرینه ایالت ارنه ادا دستور بینه قضا اتمش برلتمکله
 وزیر پاشا الیه محمد پاشا حضرت نیکرینه اناالت فرمانده حال اریر بله جله سلسله ایلی علی لیس ادا دستور انجه
 سفیر با ابر علی قری کیسه اجه حواله اولتمکله حال اوزیر پاشا الیه حضرت نیکرینه اناالت فرمانده نیکرینه
 اولان محالاکون الحاکم حیی انما نکره ذکر اتمه قضا لدره ذکم ارنه قری کیسه اجه بیره لجه و قضا
 اتمکله ارنه وزیر پاشا الیه ادا ابراهیم پاشا حضرت نیکرینه دنج بسلام ایلی دنج دره ذکر ادا ارنه
 مع الیدع الی عشر سده رمضان الحاکم سیرج رشیدین و ما رالف

مع تسوا قضا	مع قضا سکی ایل	مع قضا اراکیلی	مع قضا لارنه
۶۲۵۰	۲۰۰۰۰	۱۹۳۰	۲۵۱۰
مع قضا دیوله	مع قضا غفرایو	مع قضا قونییه	مع قضا غوغوه و قضا ندر
۵۰۰	۱۷۷۵	۱۷۷۵	۱۷
مع قضا ارنه			
۴۳۸۸			
۱۲۰			
۴۵۰۸			

Karaman Valisi İbrahim Paşa'ya İmdad-ı Seferiye akçesi taksimi hakkında
 (KŞS.50-6/1, 16 Ramazan 1139- 7 Mayıs 1727)

ایالت قرمان و الیغری بینه با و مرمان علی بن قیصرین اولناکه امداد حضرت بیگ تک حکم سجلا تنده مقید اولان تقسیم فرمانند
 قونیه سجاغندک وسائر ایالت مزبور سجاغندک بیک بر وجه اینه بیان اولند و عین اوزره تقسیم اولوب جمله سجاغندک
 تقسیم عینی اولند و قیصرین بیک طغوز یوز التمش غرضه باغ اولوب مقدماتی سجاغندک طوبه صا و اولان
 تقسیم فرمانند بیک طغوز یوز التمش غرضه باغ اولوب مقدماتی سجاغندک طوبه صا و اولان تقسیم
 طغوز یوز التمش غرضه باغ اولوب مقدماتی سجاغندک طوبه صا و اولان تقسیم عینی اولند و قیصرین بیک
 اولمغیون نقصان مذکور حال ایالت قرمان و الیغری دستور مکرر وزیر بیک طغوز یوز التمش غرضه باغ
 حضرت تکر طلب ایلیک امداد حضرت قرمان صا و اولان لاله بر و بر منوال اوزره ادا ادر زبانه و بر دیگر
 یوز تکر طلب اولان امر عالیله سه و اولوب کو کرد دینکدک وزیر مشایخ حضرت تکر در دولتدار
 عرض ایدر بیک طغوز یوز التمش غرضه باغ اولوب مقدماتی سجاغندک طوبه صا و اولان تقسیم عینی
 ماعدا اولان سجاغندک تحصیل و تکمیل اولوب اوزره حال اهدا بر قطعه امر علی صا و اولان لاله بر و
 امر عالی نقصان مذکور قیصرین و ماعدا ایالتک امداد حضرت بیگ ماله جمله موقعتی تقسیم اولند و
 بهر غرض باشنه بیکری اوچر صا و اولان اصابت ایلیک صا و اولان اوزره نقصان مزبور
 درت بیک طغوز یوز التمش غرضه باغ اولوب مقدماتی سجاغندک طوبه صا و اولان تقسیم عینی اولند و قیصرین بیک
 فی العوم الثالث من المهرم الحرام سنة تسع و ثلثین و مائة و الف

بمائة کلیه و الیغری تقسیم فرمانند و بر یو کلان اصا و اولان امداد حضرت	۲۰۹۶۰
حالا صا و اولان امر عالی موصیجه تکمیلی اقتضایده	۰۴۰۴۰
قیصرین سجاغندک تحصیل اولان	۲۵۰۰۰
	۰۱۵۰۰
	۲۶۵۰۰

اصا و اولان امر عالی	اصا و اولان امر عالی
۱۰۸۶۰	۱۱۵۰
نقصان مذکورده تکمیلی اقتضایده	تکمیل
۰۲۰۹۳	۰۲۲۱۴
۱۳۹۵۳	۱۳۷۱۴

اصا و اولان امر عالی	اصا و اولان امر عالی
۳۳۰۰	۲۵۰۰
تکمیل	تکمیل
۰۹۳۶	۰۴۸۲
۳۹۳۶	۳۹۸۲

اصا و اولان امر عالی	اصا و اولان امر عالی
۱۸۷۵	۱۷۷۵
تکمیل	تکمیل
۰۳۶۱	۰۲۴۶
۲۲۳۶	۱۵۲۱

۲۴۹۹۸	۲۴۹۹۸
۰۱۵۰۰	۰۱۵۰۰
۲۶۴۹۸	۲۶۴۹۸

İmdad-ı Hazeriye'nin Karaman sancaklarına taksimi hakkında Ferman (KŞS.50-4/1, 3 Muharrem 1139- 31 Ağustos 1726)